

ŁÓDŹ | 2023

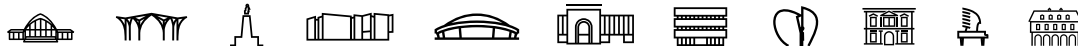
RAPORT O STANIE MIASTA

SPIS TREŚCI

WIZJA - WPROWADZENIE	3
DANE OGÓLNE	3
DEMOGRAFIA	4
PODSTAWOWE INFORMACJE GOSPODARCZE	5
PROJEKTY INWESTYCYJNE	6
NOWE CENTRUM ŁODZI	6
WYDARZENIA	7
PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	8
KONKURSY I RANKINGI	9
OCHRONA KLIMATU I ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	10
CEL STRATEGICZNY I - ŁÓDŹ SILNA I ODPORNA	11
BEZPIECZEŃSTWO	11
ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE	13
TRANSPORT I KOMUNIKACJA	16
OCHRONA ŚRODOWISKA	25
EDUKACJA	30
SZKOLNICTWO WYŻSZE	35
URZĄD I OBSŁUGA MIESZKAŃCÓW	38
ZDROWIE	42
POMOC SPOŁECZNA	50
PLANOWANIE PRZESTRZENNE	60
CEL STRATEGICZNY II - ŁÓDŹ EKONOMICZNEGO I SPOŁECZNEGO ROZWOJU	62
REWITALIZACJA	62
MIESZKALNICTWO	70
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	74
INTELIĞENTNA INFRASTRUKTURA	77
ŁÓDZKI OBSZAR METROPOLITALNY	78
CEL STRATEGICZNY III - ŁÓDŹ ODPOWIADAJĄCA NA OCZEKIWANIA INTERESARIUSZY	80
KULTURA	80
SPORT I REKREACJA	84
PROMOCJA , TURYSTYKA I TOŻSAMOŚĆ LOKALNA	87
CEL STRATEGICZNY IV - ŁÓDŹ ZACHWYCAJĄCA	95
GOSPODARKA KOMUNALNA	95
MIASTO AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ	100
FINANSE MIASTA, BUDŻET, MECHANIZMY I INSTRUMENTY FINANSOWO PRAWNE	107
INFORMACJA DOTYCZĄCA REALIZACJI ZADAŃ Z IX EDYCJI BUDŻETU OBYWATELSKIEGO	110
INFORMACJA NA TEMAT REALIZACJI UCHWAŁ RADY MIEJSKIEJ W ŁODZI	111

WIZJA – WPROWADZENIE

DANE OGÓLNE

Rok 2023 był drugim pełnym rokiem obowiązywania nowej strategii rozwoju Łodzi (przyjętej uchwałą Nr L/1535/21 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 17 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Miasta Łodzi 2030+”). Określa się ją w trzech obszarach:

- Łódź to żywy organizm, w którym nie jest marnowany potencjał mieszkańek i mieszkańców. Potencjał wszystkich zaangażowanych, w tym również biznesu, środowisk naukowych i administracji. Dla rozwoju Łodzi ważna jest bowiem przede wszystkim aktywność – miasto nie jest prostym zbiorem budynków czy systemów, ale miejscem aktywności polegającej na sprawnym zarządzaniu procesami, w które wchodzi kreacja pomysłów, ich ocena, wdrożenie i pomiar rezultatów.
- Miasto włączające i angażujące – Łódź angażuje, wciąga, motywuje i zachęca do aktywności, stwarzając możliwości, mechanizmy, narzędzia i bodźce dla realizacji inicjatyw indywidualnych i zbiorowych.
- Miasto łączące i spajające – miasto nie wyklucza jednych uprzywilejowując drugich, ale zaprasza wszystkich do współtworzenia. Łódź stwarza okazje i infrastrukturę do spotkań, wymiany pomysłów, wspólnej pracy, zaangażowania kulturalnego.

W ślad za uchwaleniem nowej strategii rozwoju Łodzi, w roku 2023 trwały prace nad nowymi politykami i strategiami sektorowymi. Rada Miejska podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia polityki sektorowej w obszarze ochrony zdrowia, mieszkalnictwa i sportu. Trwały prace nad, m.in. polityką rozwoju kultury, strategią rozwiązywania problemów społecznych, Zrównoważonym Planem Mobilności Miejskiej dla łódzkiego Obszaru Metropolitalnego itd.

Urząd Miasta Łodzi w 2023 roku szybko dostosowywał się do nowych wyzwań związanych z budową Miasta Smart. Na stronach Urzędu Miasta Łodzi uruchomiony został Wirtualny Asystent oparty na algorytmach sztucznej inteligencji. Chatbot obecnie odpowiada na pytania z zakresu podatków miejskich, ale planowane jest rozszerzenie obsługi mieszkańców.

Dla oceny realizacji wizji zawartej w nowej strategii miasta najważniejszym elementem weryfikacji jest przede wszystkim ocena ze strony osób zamieszkujących miasto a także interesariuszy zewnętrznych, w tym zwłaszcza inwestorów. W roku 2023 doszło do prawdziwego przełomu: najwyższe oceny w reprezentatywnych badaniach jakości życia w mieście wystawili Łodzi przede wszystkim

młodzi respondenci. Dla grupy wiekowej 18-24 lata odsetek opinii pozytywnych o jakości życia w Łodzi wyniósł aż 66% - i jest to w historii tych badań najwyższa zanotowana wartość. Przy tym warto zaznaczyć, że osoby w wieku 18-34 lata wysoko oceniają zarówno zmiany na swoim osiedlu, w centrum jak i w całym mieście. Świadczy to o zadowoleniu szczególnie tej grupy wiekowej z pozytywnych procesów zachodzących w Łodzi. Zaznacza się to także w odpowiedziach na inne pytanie ankiety: czy dana osoba poleciłaby Łódź swoim bliskim i znajomym z innych miast, jako miejsce warte odwiedzenia. Zdecydowana większość respondentów, bo aż 72 procent, na tak postawione pytanie odpowiedziała twierdząco. Wyniki ankiety za ubiegły rok świadczą też o tym, że Łódź coraz bardziej jest ceniona jako perspektywiczne miejsce do życia przez najbardziej wymagającą, a przy tym mobilną społecznie i zawodowo grupę respondentów, czyli osoby z wykształceniem wyższym (56% dobrych ocen) i średnim (60%).

Szybko rosnącą atrakcyjność miasta zauważali także w roku 2023 inwestorzy i publicyści. Łódź stale awansuje w rankingach inwestycyjnych a zwłaszcza w ocenie ekspertów badających jakość polskich samorządów. W ubiegłorocznym najbardziej prestiżowym w Polsce Rankingu Gazety Prawnej „Perły Samorządu 2023” Łódź zdobyła I miejsce w kat. „Najlepszy wódtarz” i II miejsce w kat. „Najlepszy samorząd”, co stanowi najwyższy wynik Łodzi w historii tego konkursu.

Miasto ze swoimi 21 uczelniami wyższymi, w których studiuje około 70 tysięcy studentów, w tym coraz większa liczba zagranicznych, jest jednym z kluczowych ośrodków akademickich w Polsce, oferując pracodawcom dostęp do szerokiego grona wykwalifikowanych absolwentów. Łódzkie uczelnie rocznie opuszcza około 17 tys. absolwentów. Warto w tym kontekście wspomnieć o stale rozwijającym się w Łodzi programie Młodzi w Łodzi. Włączyło się już do niego aktywnie ponad 300 łódzkich firm, w tym partnerzy karty rabatowej Młodzi w Łodzi oraz największe łódzkie uczelnie publiczne i niepubliczne. W rozmaitych formach pomocy w roku 2023 skorzystało z niego w wymierny sposób znacznie ponad 1,5 tys. studentów i absolwentów, przy czym strona internetowa programu ma już ponad 55 tys. zarejestrowanych użytkowników. Warto zauważyć przy tym pogłębiającą się współpracę Miasta i łódzkich uczelni wyższych, w tym w ramach programu zmierzającego do przekształcenia Łodzi w centrum wydarzeń naukowych o międzynarodowym znaczeniu.

Ze swoim bogatym dziedzictwem przemysłowym i kulturowym, Łódź obecnie dynamicznie przekształca się

w prężny ośrodek inwestycyjny i innowacyjny, dyskontując swe wieloletnie inwestycje w infrastrukturę oraz dostępność komunikacyjną. Także dlatego w badaniu „Business Environment Assessment Study”, które zostało zrealizowane wśród 1 290 decydentów firm w Polsce w sierpniu 2023 r. przez wiodącą w regionie firmę Antal, zajmującą się dostarczaniem rozwiązań w zakresie rekrutacji stałych, consultingu HR oraz outsourcingu oraz uznaną światową firmę Cushman & Wakefield, nasze miasto zostało wskazane jako miejsce rozważane w Polsce pod kątem nowych inwestycji na lata 2023-2025 przez 11% wszystkich respondentów.

Eksperti podkreślają, że Łódź jest dzisiaj znaczącym i dynamicznie rozwijającym się hubem gospodarczym w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. A centralne położenie dodaje miastu dynamiki rozwoju oraz czyni je atrakcyjnym dla obecnych i potencjalnych inwestorów. Kluczowymi czynnikami dla firm są bowiem lokalizacja oraz wykwalifikowana i konkurencyjna kadra. Z badań wynika przy tym, że zanotowane trendy nie są incydentalne, ale trwałe – także obecny rok, 2024 zapowiada się obiecująco dla specjalistów w Łodzi, szczególnie w nowo rozwijających się sektorach takich jak technologia, innowacje i usługi. Aż 56% pracodawców zadeklarowało w przytoczonych powyżej badaniach wzrost zatrudnienia w najbliższych kilkudziesięciu miesiącach o co najmniej 6%, co jest najlepszym współczynnikiem w porównaniu z innymi miastami Polski. Tylko 4% przedsiębiorstw przewiduje zmniejszenie poziomu zatrudnienia w najbliższym czasie, co podkreśla stabilność i rosnące zapotrzebowanie na pracowników w Łodzi i regionie.

Potencjał biznesowy Łodzi jest po ponad dekadzie pozytywnych zmian w mieście i tyłuż latach szybkiego rozwoju gospodarczego bezsporny - z ponad 100 centrami usług wspólnych (SSC) i pracującymi w nich ponad 36 tysiącami specjalistów. Dyskontują to w Łodzi także deweloperzy: całkowity wolumen powierzchni biurowej w Łodzi przekroczył w roku minionym 636 tys. mkw. (przy niemal 17,4 tys. mkw. w budowie).

Zarówno inwestorzy jak i sami mieszkańcy podkreślają także rosnący potencjał przyrodniczo-rekreacyjny naszego miasta. Łódź, strategicznie stawiając na ekorozwój, posiada ku temu przecież doskonałe warunki rozwinięta i stale rozwijana sieć parków i miejskich lasów, a także atrakcyjne zaplecze kulturalno-rozrywkowe, w tym Atlas Arena z ofertą koncertów oraz otwarte w kwietniu 2022 r. Orientarium, także wpływają na rosnącą jakość życia w mieście.

DEMOGRAFIA

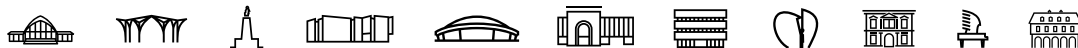
Według bilansu ludności GUS z początku roku 2024, na koniec czerwca 2023 r. liczba mieszkańców Łodzi wyniosła 655,3 tys. osób i stanowiła 27,6% populacji województwa łódzkiego. Obserwowany wg GUS ubytek liczby ludności to rezultat tendencji w zakresie ujemnego przyrostu naturalnego oraz w mniejszym stopniu migracji mieszkańców Łodzi w obrębie łódzkiego Obszaru Metropolitalnego. W Łodzi, podobnie jak w większości polskich miast, obserwujemy ubytek ludności, jednak opublikowane w 2022 roku wyniki NSP 2021 pokazały, że zamieszczone wcześniej niekorzystne dla Łodzi prognozy GUS-u, zakładające, że ubytek ludności Łodzi będzie znacznie większy (prognoza z 2017 r. zakładała, że będzie nas w 2021 r. 660 tys., czyli o ok. 5 tys. mniej niż w rzeczywistości) nie sprawdziły się. Spis pokazał, że w 2021 r. mieliśmy ponad 670 tysięcy mieszkańców. Niestety, następstwa epidemii Covid doprowadziły do ponadwymiarowej liczby zgonów, do których doszło w latach 2020-2022. W efekcie w roku 2023 liczba ludności Łodzi wg GUS kształtowała się na poziomie o około 4-5 tys. osób niższym, niż sześć lat wcześniej.

Szacowany wg GUS spadek liczby mieszkańców Łodzi to nadal przede wszystkim (w 80%) efekt wysokiej liczby zgonów i mniejszej liczby urodzeń, a w dużo mniejszym stopniu migracji ludności (20%). Ogólne saldo migracji w Łodzi kształtuje się na stosunkowo niskim poziomie i wiąże się głównie z migracjami w granicach łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, co jest w znacznej mierze konsekwencją wyprowadzek łodzian na przedmieścia.

Dlatego fałszywym przekonaniem jest, że Łódź wyludnia się głównie z powodu znaczącego odpływu ludności do Warszawy, czy innych miast Polski. Roczne saldo ujemne z tego powodu wg GUS utrzymuje się od kilku lat na niskim poziomie (ok. 150 osób rocznie) i jest prawie dwukrotnie mniejsze niż jeszcze 5 lat temu. Co istotne – saldo migracji z miastami Łódź notuje w ostatnich 8 latach prawie na zerze, a w roku 2022 – na plusie (156 osób).

Podobnie nieistotny jest poziom oficjalnych migracji zagranicznych z Łodzi na pobyt stały. Obecnie jest on oficjalnie wręcz znikomy (około 65 osób rocznie).

Istotny w powyższym kontekście jest wiek migrantów napływających do Łodzi i z niej odpływających. Wśród napływających najliczniejszą grupę stanowiły od lat, także w roku 2023, osoby w wieku 20-29 lat (głównie studenci!) i w wieku 30-39 lat (pracownicy w sile wieku). Wśród odpływających (czyli w praktyce migrujących na przedmieścia) – to najczęściej osoby w wieku 30-49 lat)

– czyli ustabilizowane życiowo i zawodowo, z dziećmi. Można wręcz przypuszczać, że narodziny dziecka, są czynnikiem stymulującym dążenie do poprawy warunków mieszkaniowych.

Warto przy tym dodać, że w Łodzi w grupie osób w wieku 20-29 lat saldo migracyjne nadal jest dodatnie i kształtuje się na poziomie ponad 500 osób rocznie. Systematycznie wzrasta też liczba studentów zagranicznych (w roku 2023 ok. 5 tys. osób z prawie 100 różnych krajów, m.in. Ukrainy i Białorusi ale także Chin, Indii, Kirgistanu czy Malezji). Również systematycznie rosnąca liczba zezwoleń na pracę potwierdza, jak i rok wcześniej, coraz większe zainteresowanie Łodzią ze strony cudzoziemców (przede wszystkim Ukraińców) i ich rodzin.

Rzeczywista liczba mieszkańców Łodzi jest jednak o wiele wyższa niż ta prezentowana przez Główny Urząd Statystyczny. Z nocnych logowań na telefony komórkowe wiemy od dwóch-trzech lat, że liczba faktycznych mieszkańców Łodzi sięga około 760 000 (należy bowiem doliczyć pracujących cudzoziemców, głównie Ukraińców oraz studentów, którzy nie są zameldowani na pobyt czasowy - większość z nich mieszka lub pracuje w Łodzi, choć nie figuruje w oficjalnych statystykach GUS). A ludność dzienna, po uwzględnieniu mieszkańców dojeżdżających do pracy oraz osób korzystających z usług metropolitalnych to wciąż około 840 tys. osób.

W roku 2023 (dane na 30 czerwca 2023 r.) ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 56,3% mieszkańców Łodzi. Zwiększył się nieznacznie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (z 28,6% do 28,8%) oraz udział osób w wieku przedprodukcyjnym do ogółu ludności (z 14,8% do 14,9%). Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym nieznacznie wzrosła z poziomu 76,6% w końcu czerwca 2022 r. do 77,6% w końcu czerwca 2023 r.

W ciągu pierwszego półrocza 2023 r. zarejestrowano w Łodzi 2352 urodzenia żywe, czyli ok. 3,6 urodzeń żywych w przeliczeniu na 1 tys. ludności (rok wcześniej w tym samym czasie 2,5 urodzeń na 1000 ludności). Oznacza to znaczący przyrost w stosunku do roku poprzedniego.

PODSTAWOWE INFORMACJE GOSPODARCZE

W roku 2023 miasto przechodziło okres stabilizacji i umiarkowanego wzrostu gospodarczego, wynikający z sytuacji makroekonomicznej oraz będący pozytywnym efektem realizacji miejskiej strategii rozwoju, w tym przede wszystkim obszarowej rewitalizacji oraz otwarcia na inwestorów. Dzięki temu w 2023 r. nadal rozwijało

się budownictwo – od mieszkaniowego, po biznesowe – zwłaszcza powierzchnie biurowe, choć widać było także na tym rynku postępującą stabilizację. Ponadto widać też, podobnie jak w roku 2022, sporo inwestycji związanych z logistyką.

LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

Według Bazy Danych Lokalnych GUS, w 2023 r. w Łodzi liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej sięgnęła 7 446 (rok wcześniej 9 137), natomiast nowo wyrejestrowanych – 4 912 (rok wcześniej 4 682). Osób fizycznych rejestrujących działalność w roku 2023 było w Łodzi 5 643 (rok wcześniej 6 496), co może potwierdzać tezę o mrozącym efekcie rządowego programu Polski Ład wpływającego zwłaszcza na tę grupę przedsiębiorców. Mimo to ogólna liczba mikroprzedsiębiorstw w Łodzi wzrosła w roku 2023 z 70 329 do 71 303.

W sumie mamy już w Łodzi 10 4125 podmiotów gospodarczych. W przeliczeniu na 10 tys. ludności w Łodzi zarejestrowano w roku 2023 nieco poniżej 114 nowych podmiotów gospodarczych (rok wcześniej aż 124), zaś wyrejestrowano ich 75 (rok wcześniej 71). Dla uzupełnienia: 2023 rok przyniósł w Łodzi, jak podaje GUS na podstawie rejestru REGON, rejestrację działalności 1 389 spółek handlowych (rok wcześniej nieco ponad 1 300), 1 331 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (rok wcześniej 1 201), 26 spółek akcyjnych a także 104 spółek cywilnych.

PODSTAWOWE WSKAŹNIKI MAKROEKONOMICZNE

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2023, wskaźniki makroekonomiczne w Łodzi były stabilne.

- Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2023 r. wyniosła 4,4% i była niższa o 0,1 p. proc. w stosunku do poziomu na koniec grudnia 2022 r. W końcu grudnia 2023 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 14,9 tys. osób, tj. o 3,4% mniej niż przed rokiem. Przy tym tendencja ta wykazywała cechy stabilizacji z lekką tendencją zniżkową pod koniec roku.
- Liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw w końcu grudnia 2023 r. wyniosła w Łodzi 134,1 tys. osób (w przeliczeniu na etaty) i tym samym była o 3,6 tys. osób (tj. o 2,6% niższa) niż przed rokiem.
- Największy wzrost liczby zatrudnionych zanotowano w roku 2023 (grudzień do grudnia) w działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 5%), transportem i gospodarką magazynową (o 2,6%), zakwaterowaniem i gastronomią (o 0,8%).
- Spadek odnotowano min. w sekcjach: budownictwo (o 11,3%), administrowanie i działalność wspierająca (o 9,2%), informacja i komunikacja (o 6,9%), obsługa

ryнку nieruchomości (o 6,9%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 1,5%, handel, naprawa pojazdów samochodowych (o 1,3%) a także przemysł (0,9%).

- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w grudniu 2023 r. wyniosło 7 611 zł i było o 8,7% wyższe niż w grudniu 2022 r. (6 219,82 zł brutto). Przy czym znaczący wzrost wynagrodzenia wystąpił we wszystkich sekcjach gospodarki w Łodzi.
- Produkcja sprzedana przemysłu w okresie styczeń – grudzień 2023 r. osiągnęła wartość 27,25 mld zł (w cenach bieżących) i była o 5,8% niższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W przetwórstwie przemysłowym odnotowano spadek produkcji o 2,1% r./r.
- Na szczególną uwagę zasługuje sytuacja łódzkiego budownictwa mieszkaniowego. Widać tu pierwsze oznaki nasycenia rynku przy bardzo wysokim poziomie cen za metr kwadratowy. W porównaniu z okresem styczeń - grudzień 2022 r., w roku 2023, w tym samym czasie liczba mieszkań oddanych w Łodzi do użytkowania spadła bowiem o 9,5% i wyniosła 5 236.
- Przy czym od stycznia do grudnia 2023r. rozpoczęto w Łodzi budowę 5 037 mieszkań (wobec około 4 tys. rok wcześniej). Rozpoczęte inwestycje to – podobnie jak w roku 2022 – przede wszystkim lokale przeznaczone na sprzedaż lub wynajem – 4,6 tys. mieszkań (91% ogółu), a mieszkania budowane w ramach budownictwa indywidualnego to 407 lokali.
- Przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego w roku 2023 wyniosła 61 mkw. (rok wcześniej 62,6 mkw.). W całym roku 2023 w Łodzi wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym łącznie na ok. 12 tys. mieszkań (o prawie 49% więcej niż przed rokiem).

PROJEKTY INWESTYCYJNE

W roku 2023 udało się zachować zdrowe finanse miasta, co potwierdziło podtrzymanie dotychczasowej oceny ratingowej Łodzi na poziomie BBB+ z perspektywą stabilną. Dalszy wzrost inflacji, presja na wzrost wynagrodzeń m.in. w sferze budowlanej spowodowały, że w roku 2023 nadal nie spadały koszty realizowanych przez miasto inwestycji. Kontynuowano realizację „Planu dla Osiedli”, jednego z kluczowych programów Miasta. Obejmuje on inwestycje na łódzkich osiedlach w ramach różnych obszarów tematycznych. Lista projektów tworzona była przy współuczestnictwie Łoździan. Większość inwestycji w 2023r. dotyczyła budowy, przebudowy, modernizacji i remontów dużych i mniejszych ulic, a także chodników czy budowy miejsc postojowych oraz zespołów szkolno-przedszkolnych. W 2023 roku „Plan dla Osiedli” obejmował 69 inwestycji o łącznej wartości 438,4 mln zł (w tym 28

inwestycji rozpoczętych w latach ubiegłych). Większość z tych inwestycji została zrealizowana w 2023 roku, część będzie kontynuowana w kolejnym roku.

Plan dla Osiedli w 2023 r. w liczbach:

- Zakończono modernizację lub remonty 21 dróg i chodników – 101,02 mln zł;
- Rozpoczęto budowę, rozbudowę, przebudowę lub remont 29 dróg i chodników – 332 mln zł;
- Wybudowano parking pomiędzy ul. Okrzei a ul. Górną – 0,69 mln zł;
- Odebrano dokumentację m.in. na przebudowę 12 dróg i chodników oraz most na rzece Olechówce – 2,1 mln zł
- Odebrano dokumentację m.in. na budowę 3 zespołów szkolno-przedszkolnych – 0,49 mln zł;
- Zadania na etapie opracowania dokumentacji projektowych m.in. na przebudowę 3 dróg, chodnika oraz utwardzenie terenu pod miejsca postojowe – 2,05 mln zł.

Główną przyczyną opóźnień w realizacji zaplanowanych inwestycji był wzrost kosztów usług budowlanych, co spowodowało konieczność ogłaszania niektórych przetargów nawet kilkakrotnie, a także wycofywanie się Wykonawców na różnych etapach. Udało się uporządkować plany inwestycyjne w poszczególnych osiedlach oraz realizować wiele inwestycji dla mieszkańców pomimo trudnych warunków panujących na rynku usług budowlanych.

W minionym roku prowadzono też projekty w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego, m.in. dotyczących budowy nowej siedziby dla UMŁ przy Rynku Kobro (NCŁ), zaprojektowania, wybudowania oraz eksploatacji ośrodka sportowo - rekreacyjnego na Olechowice - Janowie w Łodzi (etap obejmujący przygotowanie i przeprowadzenie postępowania na wybór partnera prywatnego), zaprojektowania i wybudowania parkingów m.in. przy alei Kościuszki 42 i ulicach Wschodniej 62, 64, 67 oraz przy ul. Tuwima. W 2023 r. zakończono prace projektowe dla wszystkich tych parkingów.

W ramach rewitalizacji przestrzeni miejskiej przy ul. Moniuszki 3,5 i przy ul. Tuwima 10, zakończono (I. kw. 2023 r.) zakładany projekt.

W ramach programu „Zielone Polesie” nadal rewitalizowano przestrzeń miejską w obszarze wytyczonym ulicami: Zachodnią, Legionów, Cmentarną, Żeligowskiego oraz al. Mickiewicza.

NOWE CENTRUM ŁODZI

W roku 2023 istotnym projektem inwestycyjnym Miasta pozostawało Nowe Centrum Łodzi, czyli obszar obejmujący 100 hektarów w sercu Miasta, ograniczony ulicami

Narutowicza, Kopcińskiego, Tuwima i Piotrkowską, podzielony na 3 strefy:

- Strefa I (ok. 40 ha) to teren, na którym ma toczyć się całodobowe życie dzięki równoważeniu funkcji kulturalnych, komercyjnych i mieszkaniowych (obszar priorytetowy w ramach obecnie wdrażanego Programu NCL).
- Strefa II (ok. 30 ha) to obszar, na którym powinny być realizowane przedsięwzięcia komercyjne z uwzględnieniem programów rewitalizacyjnych, mających na celu zachowanie historycznej tkanki miejskiej, a także stworzenie struktury urbanistycznej powiązanej z sąsiednim obszarem.
- Strefa III (ok. 30 ha) to obszar historycznej zabudowy wielkomiejskiej z przełomu XIX i XX wieku, w postaci kwartałów wymagających intensywnej rewitalizacji i uzupełnień, a jednocześnie priorytetowych wg Programu Rewitalizacji Łodzi 2026 +.

W roku 2023 trwały na tym terenie intensywne prace i projekty inwestycyjne. Nadal budowany był przez PKP PLK S.A. tunel średnicowy pod łodzią. Zakończenie inwestycji i uruchomienie pociągów zaplanowano na lata 2024 i 2025.

W ramach projektu budowy Alei Grohmanów - ulicy Nowowęglowej, zakończono prace projektowe dla budowy nowego torowiska w ramach projektu Tramwaj dla Łodzi, a realizację robót zaplanowano na lata 2026 – 2027 w ramach Fazy 2 projektu unijnego.

Pandemia oraz związana z nią trudna sytuacja epidemiologiczna wymusiła dyskusję na temat weryfikacji przeznaczenia funkcjonalnego terenów na obszarze objętym Programem NCL. Do końca 2023 roku uchwalono dwa z trzech planów zmieniających mpzp dla Nowego Centrum Łodzi (uchwały Rady Miejskiej w Łodzi Nr LXII/1883/22 z dnia 6 lipca 2022 r. i Nr LXXXII/2487/23 z dnia 8 listopada 2023 r.). Prace nad trzecim planem były kontynuowane, a ponadto przystąpiono do sporządzenia kolejnej zmiany mpzp (uchwała Nr LXXIX/2402/23 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 30 sierpnia 2023 r.).

Obszar Nowego Centrum Łodzi to teren intensywnego rozwoju, w tym również w sektorze inwestycji prywat-

nych. W 2023 r. zakończono inwestycję Boho, którą developer Echo Investment zrealizował przy ulicy Wodnej 17 (235 mieszkań). W trakcie realizacji w minionym roku na terenie NCL były następujące inwestycje:

- Resi Capital - inwestycja mieszkaniowa (600 mieszkań) wraz z przestrzenią usługową w parterze, realizowana przy ul. Tuwima 88/90;
- Profbud ul. Tramwajowa 7/9, trzeci etap inwestycji mieszkaniowej Osiedle Primo (110 mieszkań);
- Profbud – ul. Tramwajowa 7/9, czwarty etap inwestycji mieszkaniowej Osiedle Primo (326 mieszkań).
- Na rozpoczęcie oczekiwały projekty:
- Archicom - inwestycja mieszkaniowa w NCL. Na terenie ok. 2 hektarów pomiędzy Dworcem Łódź Fabryczna i EC1 powstanie osiedle (w sumie ok. 1300 mieszkań); I i II etap (500 mieszkań);
- Murapol - inwestycja mieszkaniowa przy ul. Targowej 2 (514 mieszkań);
- Inwestycja mieszkaniowa przy ul. Kilińskiego 59/63, której inwestorem jest lokalna firma JJ Invest;
- Hocan Estate – ul. POW 42, inwestycja mieszkaniowa zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie Dworca Fabrycznego.

WYDARZENIA

W 2023 r. zorganizowano lub współorganizowano łącznie 120 wydarzeń. Łódź obchodziła swoje 600-lecie. W ramach obchodów tej rocznicy, w naszym mieście miały też miejsce liczne wydarzenia kulturalne i rozrywkowe. W ich ramach odbył się m.in. Festiwal Miast Partnerskich, festiwal muzyczny Łódź Summer Festival (w sumie ponad 1 milion gości, koncerty krajowych i międzynarodowych gwiazd na kilku scenach w różnych częściach miasta), festiwal kabaretowy, bieg miejski z okazji 600-lecia, cykl spektakli teatralnych dla najmłodszych (w Pasażu Róży), Miejski Dzień Dziecka na Piotrkowskiej, itd. Ponadto na Księżym Młynie miał miejsce cykl koncertów (Letnisko na Księżym Młynie), na Piotrkowskiej stand-up, koncerty Piotrkowska Kameralnie w Pasażu Rubinsteina.

Kolejna edycja Igrzysk Wolności, odbyła się w EC1 pod hasłem Punkt Zwrotny. W Łodzi miała ponadto miejsce 13 edycja Light Movie Festival, wystawa artystyczno-światłona „Park Miliona Światel w Parku Źródłiska. Z licznym udziałem odbyły się ponadto Songwriter Łódź Festiwal, Łódź Design Festival, Łódź Young Fashion, Festiwal See Bloggers, Filmteractive Festival, Soundedit Festival oraz wiele innych imprez.

Z imprez zewnętrznych w Łodzi odbył się m.in. Kongres Krajoznawstwa Polskiego.

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Zgodnie z nową strategią miasta, wdrażano różne mechanizmy partycypacji społeczeństwa we wspólnych inicjatywach na rzecz Miasta – partnerstwo instytucji publicznych i podmiotów społecznych. Na inicjatywę lokalną w 2023 roku Miasto Łódź zaplanowało do wykorzystania 300 tys. zł. Wnioskodawcy złożyli 23 projekty dotyczące m.in. poprawy jakości zieleni miejskiej, integracji mieszkańców, czy doposażenia placówek edukacyjnych. Większość wniosków zostało złożonych przez grupy mieszkańców, natomiast dwa wnioski zostały złożone za pośrednictwem organizacji pozarządowych. Z 23 zgłoszonych inicjatyw w 2023 roku zrealizowano 12 projektów, na które przeznaczono kwotę 298,3 tys. zł., która stanowiła wydatki po stronie Urzędu Miasta Łodzi. Sześć wniosków zostało wycofanych przez wnioskodawców, natomiast 5 wniosków otrzymało negatywną ocenę Zespołu i nie podlegały dalszemu procedowaniu. W ramach tej inicjatywy w mieście pojawiły się nowe nasadzenia drzew i krzewów, tereny placówek przedszkolnych zostały doposażone w urządzenia zabawowo-edukacyjne sprzyjające rozwojowi psychofizycznemu dzieci,

zorganizowano wydarzenia integrujące społeczność lokalną, czy przeprowadzono cykl warsztatów dla mieszkańców na temat Łodzi przyszłości.

Do łódzkiego Budżetu Obywatelskiego 2023/2024 zostały zgłoszone 1143 projekty. W XI edycji łódzkiego Budżetu Obywatelskiego 105 projektów zostało wycofanych przez Liderów lub nie spełniało wymogów formalnych. Pozostałe projekty zgłoszone przez mieszkańców zostały przeanalizowane pod względem prawnym, adekwatności pełnego szacunkowego kosztu realizacji projektów oraz wykonalności technicznej. W wyniku tych prac 239 projektów nie otrzymało pozytywnej opinii. Ostatecznie pod głosowanie zostało dopuszczonych 799 projektów w tym 172 projekty z Widzewa, 157 - z Bałut, 144 – z Polesia, 127 – z Górnej, 60 - ze Śródmieścia oraz 139 projektów ponadosiedlowych.

W głosowaniu, w terminie od 2 do 31 października 2023 r., oddano łącznie 77 440 kart do głosowania. W tej edycji łódzkiego Budżetu Obywatelskiego uczestniczyło ogółem 76 212 osób. W wyniku głosowania wybrano 245 projektów, w tym 226 osiedlowych i 19 ponadosiedlowych na łączną kwotę 29,8 mln tys. zł.

Spośród bardziej interesujących projektów partycypa-

cyjnych kontynuowano program projektowania partycypacyjnego ZaprojektujMY. Program zakłada spotkania warsztatowe dla mieszkańców, podczas których wspólnie z komórką merytoryczną i Liderami projektów wypracowywane są zalecane wytyczne dla wykonawców zadań. W 2023 roku objętych działaniem zostało 10 projektów, z których m. in. powstała dokumentacja dotycząca zadań: zieleniec na Świtezianki, super zjeżdżalnia na stawach Jana, czy plac zabaw na Nowym Złotnie.

W Miejskiej Fabryce Aktywności przy ul. Tuwima 10, w 2023 roku zorganizowano 573 spotkania, których odbiorcami byli młodzież, seniorzy i ogół mieszkańców i mieszkanki. Organizowano wernisaże, szkolenia, konsultacje społeczne, spotkania, dyskusje i debaty.

W minionym roku trwała też realizacja Miejskiego Programu Mikrograntów – we współpracy z Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS, które było operatorem programu. Program został sfinansowany z budżetu Miasta Łodzi. W ramach programu organizacje pozarządowe i grupy nieformalne mieszkańców Łodzi (min. 3 osoby) mogły aplikować o środki w wysokości do 5 tys. zł na wsparcie realizacji pomysłów dotyczących poprawy estetyki przestrzeni miejskiej, wspólnych sąsiedzkich działań, rekreacji, działań artystycznych, integracji społecznej, etc. Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne złożyły 91 wniosków, 35 projektów zostało dofinansowanych – na kwotę 168,2 tys. zł.

KONKURSY I RANKINGI

Łódź zajmowała w ubiegłym roku wysokie miejsca w konkursach i rankingach.

- Ranking Gazety Prawnej „Perły Samorządu 2023”
  - I miejsce w kat. „Najlepszy wóldarz”
  - II miejsce w kat. „Najlepszy samorząd”
- Nagroda Access City Award - 1 grudnia 2023 r. w Brukseli Łódź otrzymała nagrodę za drugie miejsce w organizowanym przez Komisję Europejską konkursie Access City Award 2024. Nagroda przyznawana jest miastom i samorządom od 2010 roku za szczególnie działania na rzecz włączenia osób z niepełnosprawnością w życie społeczne i ekonomiczne miast, poprawę dostępności przestrzeni publicznych, zapewnienie osobom z niepełnosprawnością warunków do harmonijnego rozwoju. Wśród nominowanych w edycji 2024, poza Łodzią, znalazły się także: Tybinga (Niemcy), Saint-Quentin (Francja), San Cristóbal de La Laguna (Hiszpania) i South Dublin County (Irlandia)
- Business Insider „Najlepsze miasta do życia w Polsce” 2023 - Na 7 kategorii (bezrobocie, średnie wynagrodzenie, dostępność mieszkań, dostęp do lekarza na NFZ, przestępczość, jakość powietrza):

- I miejsce w kat. „Dostęp do lekarza na NFZ”
- IV miejsce w kat. „Dostępność mieszkań”
- Ranking wydawnictwa Business Insider najlepszych miast dla studentów 2023:
  - V miejsce w kat.: najlepsza uczelnia, najniższe ceny akademików, najniższy koszt najmu mieszkania, aktywność zawodowa osób w wieku od 25 do 34, średnie zarobki i liczba imprez masowych (na 12 miast akademickich)
- Ranking magazynu fDi Intelligence „Europejskie Miasta i Regiony Przyszłości” za rok 2023 - IV miejsce w kat. „FDI strategy” (miasta średnie)
- Ranking Zielonych Miast Europolis 2023 - III miejsce w kat.: Indywidualny transport elektryczny, Transport publiczny, Działania na rzecz jakości powietrza, Społeczność lokalna, Zdrowie publiczne
- Ogólnopolski Ranking Powiatów i Miast na prawach powiatu Związku Powiatów Polskich 2023 - IV miejsce w kat. miasta na prawach powiatu (tytuł: „Laureat Rankingu Miast 2023”)
- III Konkurs Serwisu Samorządowego PAP „Innowacyjny Samorząd” 2023 - Wyróżnienie w kat. duże miasta za projekt „Zielone obligacje”.
- Miasto z klimatem - najlepszy zrealizowany projekt Edycja IV – 2023 (gov.pl). Wyróżnienie w kat. zakładanie terenów zieleni w gruncie na obszarach przemysłowych, powyrobiskowych oraz innych zdegradowanych terenach miejskich, a także w miejscu usuniętej nawierzchni zabetonowanej/uszczelnionej, w miastach powyżej 70 tys. mieszkańców.

W roku 2023 oficjalne kanały Miasta w mediach społecznościowych charakteryzował stabilny wzrost liczby subskrybentów. Na portalu Facebook oficjalny profil Łodzi obserwuje ponad 500 tysięcy osób, na portalu Instagram ponad 120 tysięcy osób, na portalu TikTok ponad 200 tysięcy osób, a na portalu X (dawniej Twitter) ponad 15 tysięcy osób. Comiesięcznie materiały na tych kanałach docierały w 2023 roku do milionów użytkowników, czego przykładem może być fakt, że najlepszy post tego roku na facebookowym profilu miasta osiągnął zasięg przeszło 4 miliony unikalnych odbiorców, na instagramowym około miliona, a najlepszy film na miejskim TikToku blisko 4 miliony wyświetleń.

Dla osób, które rozliczyły swoje podatki za rok 2022 w Łodzi i wypełniły formularz zgłoszeniowy została zorganizowana kolejna, czwarta już edycja Loterii Podatkowej Miasta Łodzi. W losowaniu nagrody głównej znalazło się 11 017 kuponów, z czego 1 093 należało do nowych podatników w mieście. Pula nagród w loterii wyniosła łącznie blisko 150 tysięcy złotych.

OCHRONA KLIMATU I ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Łódź, z ponad 30 miejskimi parkami oraz największym miejskim lasem w Polsce - Lasem Łągiewnickim, jest doskonałym przykładem harmonijnego połączenia przestrzeni miejskiej z naturą. W 2023 roku Miasto realizowało szereg projektów dedykowanych zachowaniu obszarów zieleni i uwypukleniu ich walorów, służących poprawie jakości wody, powietrza, czy oszczędności energetycznej. Część z nich to były duże przedsięwzięcia, opierające się na dofinansowaniu unijnym, inne dotyczyły osiedli, przebudowy i remontów dróg oraz sieci komunikacyjnej w Łodzi lub finansowane były z budżetu obywatelskiego.

W ciągu roku posadzono w Łodzi rekordową liczbę drzew – łącznie ponad 100 tysięcy. Nadal tworzono nowe parki, parki leśne oraz zazieleniano place miejskie a także rewitalizowano obszary już istniejące, m.in. Pasaż Schillera, Park J. Słowackiego, Park nad Jasieniem, Park przy ul. Wojska Polskiego oraz wiele innych, zwłaszcza przy okazji remontów i przebudowy łódzkich dróg, ścieżek rowerowych.

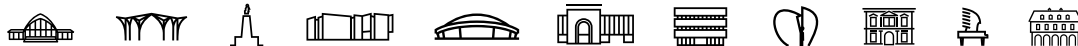
W ramach aktywności na rzecz ochrony klimatu i środowiska przyrodniczego Prezydent Hanna Zdanowska w 2023 r. działała aktywnie w Europejskim Komitecie Regionów, jako:

- członek Komisji ENVE (Komisja Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii),
- członek Komisji SEDEC (Komisja Polityki Społecznej, Edukacji, Zatrudnienia, Badań Naukowych i Kultury),
- członek Grupy Roboczej EKR Zielony Ład w terenie (CoR Working Group on Green Deal Going Local),
- członek Grupy Kontaktowej EKR-UK
- Ambasador Paktu na rzecz Klimatu
- Krajowy Ambasador Porozumienia Burmistrzów.

Niewątpliwie w minionym roku w Łodzi zaznaczyły się też nowe wyzwania stojące przed miastem i mieszkańcami. Wynikały one przede wszystkim z bieżącej sytuacji makroekonomicznej Polski, a także z sytuacji międzynarodowej (wojna na Ukrainie, znaczna liczba uchodźców osiedlająca się w aglomeracji łódzkiej, wymagająca dostosowywania do ich potrzeb miejskich systemów usług i sieci wsparcia). Niestety, na skutek nadal wysokiej inflacji oraz skokowego wzrostu kosztów inwestycyjnych oraz kosztów zakupu m.in. energii i paliw, zarówno Miasto, jak i działające w nim firmy a także mieszkańcy ponosili z tego tytułu wysokie wydatki. Ponadto widać było pierwsze oznaki wyhamowywania polskiej, a zwłaszcza europejskiej koniunktury gospodarczej.

CEL STRATEGICZNY I – ŁÓDŹ SILNA I ODPORNA

BEZPIECZEŃSTWO

POLICJA

W 2023 roku Policja wszczęła 16 712 postępowań (16 198 postępowań stwierdzonych), z których wykryto 8 264 sprawców, co daje wskaźnik wykrycia 50,59 % (wzrost w stosunku do roku 2022 o 1,17%). W 2023 roku poziom bezpieczeństwa mieszkańców poprawił się w stosunku do lat ubiegłych. Ten stan rzeczy potwierdza spadek (-595) zgłoszonych na terenie miasta przestępstw (postępowania wszczęte), spadek stwierdzonych przez Policję czynów zabronionych o charakterze przestępczym (przestępstwa stwierdzone) przy jednoczesnym wzroście wykrywalności przestępstw ogółem do poziomu 50,59%.

Ogółem przestępstw kryminalnych wszczęto 12 263, z czego 12 131 było postępowaniami stwierdzonymi, w których wykryto 5 934 sprawców. Wskaźnik wykrycia przestępstw kryminalnych w 2023 r. wyniósł 47,95% (wzrost o 2,91%). Wyraźnie pokazuje, to spadkowy trend zgłaszanych przez lokalną społeczność zdarzeń o charakterze kryminalnym przy rocznym wzroście wykrywalności.

Przestępstw powszechnych pospolitych traktowanych przez organy ścigania priorytetowo stwierdzono 7 462 (wykryto 2 853, co daje wskaźnik wykrycia 37,7%), a najczęściej występującymi były:

- kradzież cudzej rzeczy – 3 799,
- kradzież z włamaniem – 2 065,
- uszkodzenie rzeczy – 1 072,
- kradzież samochodu – 300,
- uszczerbek na zdrowiu – 266,
- rozbój, kradzież i wymuszenia – 172,
- bójka i pobicie – 82.

Powyższe dane potwierdzają wzrost poziomu bezpieczeństwa lokalnej społeczności w zakresie przestępczości pospolitej wynikający ze spadku dynamiki zgłoszonych zdarzeń w stosunku do roku ubiegłego (2022) przy jednoczesnym wzroście wykrywalności o 4%.

Na poprawę poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Łodzi wpływa również skuteczne zwalczanie szeroko rozumianej przestępczości narkotykowej. Priorytetem dla łódzkich funkcjonariuszy nie jest wykrywalność, która

co do zasady jest wysoka (przekracza rokrocznie 90%), ale ilość zabezpieczanych środków psychoaktywnych, tak aby nie trafiły do powszechnego użytku. W 2023 r. stwierdzono 1 424 przestępstwa, z czego wykryto 1 391, co daje wskaźnik wykrycia 97,68%. Zabezpieczono 63 kg substancji narkotycznych.

W 2023 roku w Łodzi doszło do 845 wypadków drogowych, w tym 19 śmiertelnych, w których zginęło 19 osób. Rannych było 938 osób. Odnotowano również 8 120 kolizji drogowych. Funkcjonariusze Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Łodzi za wykroczenia w ruchu drogowym nałożyli 27 705 mandatów karnych, pouczyli 17 454 osoby oraz sporządzili dokumentację dotyczącą 7 454 wniosków o ukaranie.

Podczas przeprowadzonych działań oraz podczas codziennej służby przebadano 104 036 kierujących, ujawniając 672 nietrzeźwych, którzy w 194 przypadkach spowodowali zdarzenia drogowe.

Średni czas reakcji w kategorii zwykłe wyniósł 1:03:38, a w kategorii pilne 00:10:35.

W 2023 r. Miasto wsparło działania Policji w kwocie 590 tys. zł, która przeznaczona została na zakup 4 nieoznakowanych samochodów osobowych, pokrycie kosztów służby ponadnormatywnej pełnionej przez Policję oraz zakup i szkolenie psów służbowych.

STRAŻ MIEJSKA

W 2023 r. do Straży Miejskiej w Łodzi, na Stanowisko Dyżurnego Straży Miejskiej wpłynęło 43 219 zgłoszeń interwencyjnych od mieszkańców Miasta, które zostały zakończone 14 850 mandatami, 13 788 pouczeniami, a w 308 przypadkach interwencje zakończyły się sporządzeniem notatki. Prawie połowa z nich dotyczyło zagrożeń w ruchu drogowym.

Podczas działań prewencyjnych strażnicy miejscy przeprowadzili łącznie 41 095 kontroli, w tym skontrolowano 7 725 placówek z alkoholem, 16 171 pojazdów, 1 466 razy rejony szkół, 12 621 razy tereny zielone, 78 razy teren lotniska oraz 2 462 razy okolice dworców.

W 2023 roku strażnicy miejscy uczestniczyli w zabezpieczaniu 119 zdarzeń takich jak wypadki drogowe (13 razy), pożary (7 razy), wybuch gazu (1 raz) oraz 98 razy udzielali pierwszej pomocy.

Na podstawie art. 77 kw., art. 10 ust. 2a ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminie, w 2023 roku nałożono 144 mandaty, sporządzono 20 notatek oraz pouczone 249 osób.

W 2023 roku mieszkańcy Miasta zgłosili 1 050 interwencji, dotyczących spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych, za spożywanie których strażni-

cy nałożyli 415 mandatów karnych, natomiast za próbę spożycia alkoholu nałożono 154 mandaty karne.

Istotne miejsce w działalności Straży Miejskiej w Łodzi zajmują interwencje podejmowane wobec osób prowadzących działalność handlową w miejscach do tego celu niewyznaczonych. W 2023 r. mieszkańcy Łodzi zgłosili 691 interwencji dotyczących nielegalnego handlu. Strażnicy miejscy nałożyli 736 mandatów, pouczyli 338 razy i sporządzili 62 notatek.

Działania podejmowane przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej na rzecz utrzymania właściwego stanu sanitarno – porządkowego na terenie miasta Łodzi mają przede wszystkim na celu kontrole miejsc przeznaczonych do gromadzenia odpadów, a także kontrole czystości i porządku poszczególnych posesji oraz na terenach do nich przyległych. W 2023 roku skontrolowano 25 620 posesji i wystawiono 493 pisemne polecenia.

Straż Miejska przeprowadza również rutynowe kontrole pustostanów, które mają na celu sprawdzenie stanu zabezpieczenia budynków oraz sprawdzenie czy nie zamieszkują ich „dzicy lokatorzy” w postaci osób bezdomnych. W 2023 r. przeprowadzono 1 431 kontroli.

Działania prewencyjne w zakresie bezpieczeństwa na drogach

Działania Straży w zakresie bezpieczeństwa na drogach w mieście szczególnie naciskały na kontrolę prawidłowego parkowania pojazdów, w tym parkowanie na „kopertach” – miejscach zastrzeżonych dla osób niepełnosprawnych, egzekwowanie przestrzegania przepisów ruchu drogowego w części dotyczącej ruchu pieszych i ruchu rowerów. W 2023 r. nałożono 9 840 mandatów, pouczone 6 787 razy, sporządzono 165 wniosków, założono 6 511 blokad, nałożono 78 mandatów w związku z parkowaniem na „kopertach” oraz wydano 842 dyspozycje usunięcia pojazdów z drogi.

Działania prewencyjne prowadzone przez Straż Miejską w tzw. strefie „0” (ulica Piotrkowska wraz z ulicami przyległymi) przyniosły następujące wyniki:

- nałożono 2 279 mandatów oraz 143 mandaty w wyniku działań wspólnych z Policją,
- pouczone 1 436 osób oraz 231 osób w ramach działań wspólnych,
- sporządzono 38 wniosków o ukaranie oraz 2 wnioski w ramach działań wspólnych,
- wylegitymowano 3 692 osoby oraz 404 osoby w ramach działań wspólnych,
- do Miejskiego Centrum Zdrowia Publicznego przewieziono 186 osób,

- skontrolowano 2 302 pojazdy,
- skontrolowano 623 placówki sprzedające napoje alkoholowe.

System Monitoringu Miejskiego

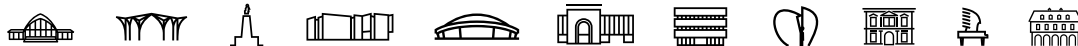
W 2023 roku system powiększony został o 81 punktów kamerowych, w których znajdują się 283 kamery. Obecnie System Monitoringu Miejskiego składa się z 1 190 kamer, umieszczonych w 409 lokalizacjach (w tym 182 kamery ZDiT w Łodzi zainstalowane w 129 miejscach).

W 2023 r. w ramach systemu monitoringu miejskiego zarejestrowano 355 zagrożeń w ruchu drogowym, 218 zagrożeń życia i zdrowia, 1 295 przypadków zakłócania porządku publicznego i spokoju, 43 awarie techniczne oraz 765 innych przypadków.

Poprawa bezpieczeństwa na osiedlach

- Program „łódzkie osiedla – czyste i przyjazne” realizowany jest poprzez:
  - Kontrole spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz sprzedaży wyrobów alkoholowych osobom nieletnim,
  - przeciwdziałanie paleniu tytoniu w miejscach objętych zakazem,
  - dbanie o czystość i porządek miejsc publicznych w tym położenie szczególnego nacisku na egzekwowanie obo-

wiązków właścicieli nieruchomości wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, przeciwdziałanie zaśmiecaniu, likwidację nielegalnych wysypisk śmieci, egzekwowanie obowiązku sprzątnięcia po zwierzętach itp.,

- reagowanie na niszczenie zieleni, mienia oraz urządzeń użyteczności publicznej,
- kontrole okolic szkół celem niedopuszczenia do zjawisk patologicznych i przeciwdziałania demoralizacji nieletnich,
- stanowcze reagowanie na czyny nieobyczajne i wybryki chuligańskie,
- kontrola parkowania pojazdów w miejscach objętych zakazem zatrzymywania lub postoju,
- podejmowanie na bieżąco interwencji zgłaszanych strażnikom podczas kontroli osiedli,
- realizację 3 projektów z Budżetu Obywatelskiego, celem poprawy bezpieczeństwa, ładu i porządku na łódzkich Osiedlach:
  - „Dodatkowe patrole Straży Miejskiej na terenie Osiedla Chojny – Dąbrowa”,
  - „Postawmy na bezpieczeństwo - osiedle Józefa Montwiłta-Mireckiego”,
  - „Postawmy na bezpieczeństwo - Osiedle nr 33”.
- Poprawa czystości i estetyki w Mieście, poprzez eliminowanie napisów, graffiti, reklam i ulotek na elewacjach, edukowanie i informowanie Mieszkańców w zakresie utrzymania zwierząt domowych, likwidacja handlu „pudełkowego”, egzekwowanie od właścicieli/zarządców nieruchomości obowiązków utrzymania czystości i porządku nieruchomości, a w okresie zimowym utrzymania właściwego stanu ciągów pieszo –jezdnych.
- Miasto wolne od: wraków pojazdów, spożywania alkoholu/palenia wyrobów tytoniowych/ wulgaryzmów – w miejscach publicznych, poprzez prowadzenie wzmożonych działań na obszarach zagrożonych występowaniem ww. zjawisk, kontrolowanie placówek sprzedaży napojów alkoholowych, prowadzenie prelekcji o szkodliwości spożywania alkoholu/palenia wyrobów tytoniowych, substancji psychoaktywnych itp. W ramach działania Sekcji ds. Pojazdów odholowano 181 pojazdów.
- Realizacja 2 zadań z budżetu obywatelskiego, dotyczących poprawy czystości i porządku w Mieście:
  - Rewitalizacja Uroczyska Lublinek,
  - „Strażnik bliżej nas – czysty i bezpieczny Teofilów”.
- Miasto wolne od spożywania alkoholu – w ramach działania Sekcja Profilaktyki Alkoholowej skontrolowała 557 placówek handlowych i gastronomicznych, nałożyła 634 mandaty, pouczyła 569 razy, a w 7 przypadkach sprawy przekazano Policji.
- Miasto wolne od smogu/degradacja środowiska – eli-

minowanie zjawisk, mających wpływ na degradację środowiska naturalnego zarówno mikro, jak i makroekologicznych, poprawa stanu środowiska, w którym żyją mieszkańcy Miasta, tj. podniesienie standardów prowadzonej gospodarki odpadami, poprzez: (kontrole nieruchomości pod kątem palenia w piecach, poprawa gospodarki ściekowej Miasta, tj. eliminowanie zachowań, polegających na wylewaniu nieczystości płynnych, wyrzucaniu nieczystości stałych, itp.). W 2023 r. Straż Miejska podjęła 2 271 interwencji, w ramach których nałożyła 666 mandatów i sporządziła 21 wniosków o ukaranie, a także pouczyła w 1 890 przypadkach.

- Miasto dla dobra zwierząt – działania Sekcji Animal patrol - zgłoszenia, które głównie realizowali strażnicy Sekcji dotyczyły: zwierząt bez nadzoru, zwierząt obcych rodzimej faunie, zwierząt gospodarskich, zwierząt dziko występujących, wymagających okresowej opieki człowieka w celu przywrócenie ich do środowiska przyrodniczego, czy wreszcie zgłoszeń, które zakwalifikować można jako znęcanie się nad zwierzętami. W 2023 r. strażnicy miejscy podjęli 4 636 interwencji, w ramach których nałożono 152 mandaty, sporządzono 25 wniosków o ukaranie, a także 361 razy pouczone mieszkańców.
- Miasto na rzecz środowiska naturalnego – działania Sekcji Konnej, której obszarem interwencji jest głównie teren 1 300 ha Lasu Łągiwnickiego, Lasu Lublinek oraz przyległych osiedli. W 2023 r. strażnicy miejscy podjęli 416 interwencji, w ramach których nałożono 222 mandaty, sporządzono 8 wniosków o ukaranie, a także 370 razy pouczone mieszkańców.
- Programy przygotowane przez Sekcję Profilaktyki Społecznej Straży Miejskiej w Łodzi adresowane są do dzieci i młodzieży szkolnej. Zostały one dostosowane do wieku poszczególnych grup odbiorców. Łącznie działaniami profilaktycznymi objęto 18 009 uczniów z łódzkich placówek oświatowych w ramach prelekcji w 49 przedszkolach, 195 szkołach podstawowych oraz 74 szkołach ponadpodstawowych. Dokonano również 611 kontroli prewencyjnych w rejonach szkół.
- Ponadto, podczas licznych festynów, pikników, eventów strażnicy przypominali najmłodszym i dorosłym uczestnikom ruchu drogowego podstawowe zasady poruszania się po drogach, wręczali materiały edukacyjne z przepisów ruchu drogowego i w miarę możliwości elementy odblaskowe, znakowali rowery.

ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE

POPRAWA EFEKTYWNOŚCI DZIAŁANIA SŁUŻB MIEJSKICH

W 2023 roku:

- Zorganizowano cztery posiedzenia Miejskiego Zespołu

Zarządzania Kryzysowego, na temat koordynacji działań służb miejskich, w związku ze zdarzeniami stanowiącymi ryzyko zagrożenia bezpieczeństwa.

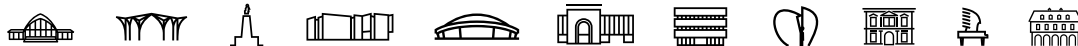
- 17 kwietnia 2023 r. w trybie online odbyło się posiedzenie Komisji Bezpieczeństwa i Porządku w Łodzi, któremu przewodniczyła Prezydent Miasta Łodzi Pani Hanna Zdanowska, oraz uczestniczyli w nim radni Rady Miejskiej w Łodzi, przedstawiciele służb porządkowych Miasta Łodzi (Policja, Straż Pożarna, Straż Miejska) i Prokurator Prokuratury Okręgowej w Łodzi. Głównym tematem posiedzenia było przedstawienie aktualnej sytuacji w zakresie bezpieczeństwa i porządku w mieście oraz działania podejmowane przez Miasto w stosunku do uchodźców z Ukrainy (w tym zasady współpracy z Łódzki Urzędem Wojewódzkim, formy finansowania pobytu uchodźców wojennych oraz zakres udzielonej pomocy).
- W dniach 26 – 27 października 2023 r. na terenie miasta Łodzi zostały zorganizowane i przeprowadzone Powiatowe Ćwiczenia Obronne pod kryptonimem „Skrzydła 2023”. Celem organizowanych ćwiczeń było sprawdzenie umiejętności kadry kierowniczej w zakresie kierowania realizacją zadań wynikających z Planu Operacyjnego Funkcjonowania Miasta Łodzi, w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, sprawdzenie funkcjonowania Systemu Stałego Dyżuru Prezydenta Miasta Łodzi oraz sprawdzenie współdziałania Urzędu Miasta Łodzi ze służbami mundurowymi w sytuacji wystąpienia zagrożeń.
- Wspomagano prowadzone przez służby miejskie działania ratownicze, m.in. poprzez zapewnianie zabezpieczenia taborowego dla osób ewakuowanych.
- Centrum Zarządzania Kryzysowego WZKiB uczestniczyło w ćwiczeniach sprawdzających możliwości techniczne Wielośrodowiskowego Zautomatyzowanego Systemu Zarządzania Kryzysowego JAŚMIN (SZK JAŚMIN) stanowiącego element szerszego Wielodomenowego Systemu Systemów JAŚMIN, w dużej mierze wykorzystywanego przez Siły Zbrojne RP. System ma ułatwiać i znacznie usprawnić kierowanie służbami, wymianę informacji i m. in. teleinformatyczne wsparcie bezpośrednich (także realizowanych mobilnie) akcji antykryzysowych, nawet najniższych jej ogniw (do ratownika, strażaka, policjanta, żołnierza itp. włącznie). Wspiera głównie procesy kierowania, zarządzania, dowodzenia, planowania, a także realizację zadań i kontrolę ich wykonania oraz monitorowanie działań i zagrożeń w sytuacji kryzysowej, w czasie rzeczywistym lub maksymalnie zbliżonym do rzeczywistego. Rozwiązanie to ma zastosowanie zarówno w przypadku klęsk żywiołowych, kataklizmów i kryzysów niemilitarnych, jak też militarno-politycznych.
- W ramach realizacji zadań bieżących, wydano 447 decyzji administracyjnych dot. świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony kraju oraz akcji kurierskiej. W zakresie zadań związanych z rozwijaniem Akcji Kurier-

skiej Urzędu Miasta Łodzi przeszkolono 198 osób. Tematem szkolenia było doskonalenie i utrwalanie umiejętności podczas rozwijania akcji kurierskiej. W szkoleniu uczestniczyły osoby upoważnione do kierowania akcją, kurierzy – wykonawcy, kurierzy – kierowcy, kurierzy i łącznicy. Kontynuowano współpracę z Wojskowym Centrum Rekrutacji w Łodzi i Komendą Miejską Policji w Łodzi, w zakresie doskonalenia zadań związanych z rozwijaniem Akcji Kurierskiej Urzędu Miasta Łodzi.

Ponadto w 2023 roku:

- Zaktualizowano System Stałych Dyżurów Prezydenta Miasta Łodzi wraz z dokumentacją tego systemu, co znalazło odzwierciedlenie w Zarządzeniu Prezydenta Miasta Łodzi. Przeprowadzono trening rozwijania Systemu Stałego Dyżuru PMŁ, w którym uczestniczyli dyżurni SD oraz wybrane ogniwa systemu SD PMŁ.
- Przygotowano zarządzenie zmieniające w sprawie organizacji i funkcjonowania w Urzędzie Miasta Łodzi Punktu Kontaktowego Host Nation Support (HNS).
- Zaktualizowano dane zawarte w „Planie przygotowania oraz wykorzystania podmiotów leczniczych Miasta Łodzi na potrzeby obronne państwa”.
- Zaktualizowano załącznik do planu przygotowań jednostek medycznych, w zakresie rozdysponowania jodku potasu.
- Dokonano aktualizacji systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w zakresie odpowiedzialności Prezydenta Miasta Łodzi.
- Dokonano aktualizacji Planu Operacyjnego Funkcjonowania Miasta Łodzi w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny (wraz z dokumentami pomocniczymi).
- Zaopiniowano pod kątem bezpieczeństwa 48 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego części Miasta Łodzi.
- W ramach Budżetu Obywatelskiego: zakupiono lekki samochód ratowniczo-gaśniczy z przyczepą transportową dla jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej za kwotę 445,9 tys. zł oraz przekazano dotację na wyposażenie w sprzęt ratownictwa technicznego i medycznego dla jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Łodzi (w ramach Budżetu Obywatelskiego) w kwocie prawie 100 tys. zł brutto.
- Zabezpieczono przez Miasto środki w budżecie na 2023 rok w wysokości 1,64 mln tys. zł, przeznaczone na wydatki bieżące piętnastu łódzkich OSP.
- Dofinansowanie przez Miasto Łódź Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi kwotą 600 tys. zł na zakup dwóch ciężkich samochodów ratowniczo-gaśniczych.
- Dofinansowano przez Miasto Komendę Miejską Policji w Łodzi: kwotą dofinansowania 320 tys. zł na sześć pojazdów nieoznakowanych marki Kia Ceed, kwotą do-

finansowania 50 tys. zł na cztery, wyszkolone psy służbowe, kwotą dofinansowania – 220 tys. zł na pokrycie kosztów ponadnormatywnej służby obchodowej i patrolowej policjantów.

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z POMOCĄ OBYWATEŁOM UKRAINY W ZWIĄZKU Z KONFLIKTEM ZBROJNYM NA UKRAINIE

- Zabezpieczano bieżące potrzeby bytowe wraz z dostawą całodziennych zestawów żywieniowych dla obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa oraz obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań wojennych przybyli na terytorium RP. Zakwaterowaniem oraz pełną opieką objętych zostało dziennie średnio około 600 obywateli Ukrainy.
- Koordynowano działania w zakresie zakupienia, przy wsparciu łódzkiego Oddziału Okręgowego PCK, środków medycznych i dostarczenia ich do Zachodnioukraińskiego Specjalistycznego Centrum Medycznego dla Dzieci we Lwowie.
- W Wydziale Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa w dalszym ciągu funkcjonowała specjalna infolinia dla obywateli Ukrainy, obsługiwana w języku ukraińskim, pomagająca w znalezieniu zakwaterowania na terenie Łodzi. Infolinia działała od pierwszych dni, w których do Łodzi przybyli specjalnymi transportami obywatele Ukrainy.
- Urząd Miasta Łodzi na bieżąco monitorował sytuację w jednostkach nadzorowanych (samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej w tym w Miejskim Centrum Medycznym im. dr. Karola Jonschera oraz w Miejskim Zespole Żłobków w Łodzi). Miasto Łódź podjęło działania w zakresie ochrony zdrowia uchodźców z Ukrainy w ramach darmowej opieki zdrowotnej w Miejskich Centrach Medycznych prowadzonych przez Miasto Łódź. Do 20.02.2024 roku Miejskie Centra Medyczne obsłużyły 15 034 osób oraz wykonano 205 szczepień i hospitalizowano 62 uchodźców z Ukrainy.

WSPÓŁPRACA Z SEKTOREM PRYWATNYM ORAZ UCZELNIAMI W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

W trakcie organizacji ćwiczeń, nawiązano współpracę z Uniwersytetem WSB Merito w Łodzi. W wyniku tego współdziałania przedstawiciele Uniwersytetu przygotowali i przeprowadzili dla uczestników ćwiczenia obronnego dwa wykłady wraz z prezentacją nt. „Organizacji i funkcjonowania stanowisk kierowania szczebla powiatowego” oraz „Tworzenia systemów zaopatrywania miesz-

kańców w artykuły niezbędne do życia w czasie wojny”.

BEZPIECZEŃSTWO IMPREZ MASOWYCH

Liczba zgłoszonych w 2023 r. wydarzeń (imprez masowych, imprez artystycznych lub rozrywkowych, zgromadzeń etc.) wyniosła 928, co stanowi wzrost o niespełna 2.5 % (904) w stosunku do roku 2022. Wzrost odnotowano w przypadku imprez masowych, których liczba w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o około 7% (ze 168 imprez w roku 2022 na 181 w roku 2023). W przypadku imprez artystycznych lub rozrywkowych również nastąpił nieznaczny wzrost: z 495 w roku 2022 na 513 w roku 2023, co stanowi około 4%. Natomiast w ilości organizowanych na terenie miasta zgromadzeń nastąpił nieznaczny spadek, tj. z 241 w roku 2022 na 234 w roku 2023, co stanowi około 3%. W trakcie wszystkich odbywających się na terenie Miasta Łodzi imprez masowych przeprowadzono kontrole bezpieczeństwa w oparciu o zapisy art. 31 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. 2022, poz. 1466 ze zm.). Kontrole te przeprowadzane były przez upoważnionych pracowników Straży Miejskiej w Łodzi, a wszystkie protokoły kontrolne zostały przekazane do Miasta w celu weryfikacji poczynionych ustaleń.

ZAPEWNIENIE CIĄGŁOŚCI OBSŁUGI MIESZKAŃCÓW MIASTA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

W 2023 r. zapewniono ciągłość obsługi mieszkańców Miasta oraz przepływu informacji w sytuacjach kryzysowych, poprzez pełnienie całodobowego dyżuru. W tym okresie dyspozytorzy Centrum Zarządzania Kryzysowego przyjęli 37 016 zgłoszeń o zagrożeniach bezpieczeństwa oraz wystąpieniu zdarzeń nagłych, a także o awariach lub uszkodzeniach w urządzeniach infrastruktury technicznej, drogowej i zasobach mieszkaniowych, co przełożyło się na 13 509 realizowanych spraw.

INFRASTRUKTURA TELEINFORMATYCZNA USŁUG PUBLICZNYCH POD KĄTEM CYBERBEZPIECZEŃSTWA

- Miasto doskonało odporność administracji publicznej, poprzez stałe podnoszenie świadomości pracowników w zakresie zagrożeń bezpieczeństwa teleinformatycznego i bezwzględne przestrzeganie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, prawa miejscowego, a także wewnętrznych regulacji określonych zarządzeniami prezydenta, a w szczególności przestrzeganie procedury bezpiecznego logowania oraz stosowanie zasady bezpiecznego przetwarzania informacji, w tym przetwarzanie informacji szczególnie chronionych wyłącznie w bez-

piecznych środowiskach, tj. w separowanych systemach informatycznych i specjalnie przygotowanym dla potrzeb Wydziału, w zabezpieczonym pomieszczeniu. Dostosowano, zgodnie z bieżącymi potrzebami, warunki organizacyjne i techniczne tak, aby gwarantowały bezpieczeństwo systemów informatycznych.

- W związku z wprowadzeniem na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej drugiego stopnia alarmowego (2. stopień BRAVO) oraz trzeciego stopnia alarmowego CRP (3. stopień CHARLIE-CRP), odpowiednio zarządzeniem nr 363 z dnia 31 sierpnia 2023 r. oraz nr 364 z dnia 31 sierpnia 2023 r. Prezesa Rady Ministrów, Centrum Zarządzania Kryzysowego nawiązało kontakt i poinformowało administratorów ważnych obiektów publicznych oraz infrastruktury krytycznej, o konieczności sprawdzenia i wzmocnienia ich ochrony, w tym w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Podstawowymi zasadami bezpieczeństwa w mieście pozostawały:

- Zasada nazywana „Zero trust” związana z blokowaniem nie uwierzytelnionego ruchu informatycznego wewnątrz sieci urzędowej.
- Racjonalne przyznawanie uprawnień użytkownikom.
- Kopie zapasowe wszystkich danych są najważniejszym procesem dla zespołów utrzymaniowych IT.
- Krytyczne elementy infrastruktury są wdrażane w taki sposób, aby awaria jednego urządzenia nie powodowała awarii całego systemu.
- Stosuje się mikrosegmentację sieci, co oznacza, że ruch sieciowy jest kontrolowany pomiędzy praktycznie każdym komponentem serwerowym.

Wspólne zasady bezpieczeństwa stosuje się dla wszystkich wdrażanych rozwiązań niezależnie od ich „wielkości” – realizując zasadę, że system jest tak silny jak jego najsłabsze ogniwo.

W Łodzi działa dedykowany zespół do spraw cyberbezpieczeństwa, który kreuje zasady bezpieczeństwa systemów IT wykorzystywanych w mieście. Na co dzień monitoruje zagrożenia i reaguje na występujące ataki.

W 2023 r. kontynuowano eksploatację oraz rozwój aplikacji powstałych w ramach projektu pn.: „Budowa systemów teleinformatycznych wspierających realizację I Etapu Programu Inteligentna Polityka Społeczna w Łodzi – IPS”. W ramach projektu powstał m.in. portal wsparcie.uml.lodz.pl, wnioski-o-lokale.uml.lodz.pl, Elektroniczna Karta Zdrowia Ucznia.

TRANSPORT I KOMUNIKACJA

W roku 2023 miasto realizowało i kończyło liczne inwestycje drogowe i torowe, a dodatkowo duże inwestycje

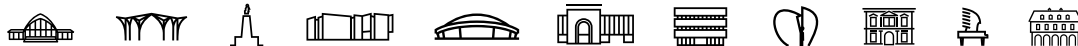
infrastrukturalne prowadziły GDDKiA budująca drogę ekspresową S14 oraz PKP PLK realizujące budowę tunelu średnicowego między stacjami Łódź Fabryczna, Łódź Kaliska i Łódź Żabieniec oraz modernizację stacji Łódź Kaliska. Szeroki front robót budowlanych, będący efektem kumulacji prac w kończącej się perspektywie finansowej UE 2014-2020 stanowił wyzwanie organizacyjne dla Miasta oraz jego mieszkańców i mieszkanki. W lipcu 2023 r., kiedy to zakończono budowę drogi S14, Łódź stała się pierwszym w Polsce miastem z pełnym ringiem autostradowym. W listopadzie 2023 r. oddano do użytku trzeci, ostatni etap budowy „Trasy Górna” prowadzącej do węzła Łódź Górna na autostradzie A1. Zakończono także prace przy północnym wiadukcie ul. Przybyszewskiego oraz torowisku w ciągu al. Śmigłego-Rydza. Na końcowych etapach znajdowały się duże inwestycje infrastrukturalne m. in. w obrębie ul. Północnej, pl. Wolności, ul. Legionów.

ZARZĄDZANIE RUCHEM NA DROGACH

W 2023 r. zatwierdzono 3 346 projektów stałej i czasowej organizacji ruchu na drogach publicznych i wewnętrznych oraz zainicjowano i samodzielnie wykonano 104 projekty stałej organizacji ruchu na drogach publicznych, 35 projektów stałej organizacji ruchu na drogach wewnętrznych oraz 15 projektów czasowej organizacji ruchu w celu poprawy bezpieczeństwa jego uczestników. Rozpatrzone 84 wnioski o wykorzystanie dróg w sposób szczególny, w tym dotyczące ogólnodostępnych zgromadzeń, przemarszów, biegów i maratonów. Zostało zwołane pięć posiedzeń Miejskiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego i trzy posiedzenia zespołów roboczych (ds. Edukacji i Ratownictwa oraz Nadzoru i Inżynierii Ruchu). W ubiegłym roku dokonano 398 uzgodnień lokalizacji infrastruktury na działkach należących do Gminy i Skarbu Państwa. Z wykorzystaniem Kalendarza Dostępów (szósty rok funkcjonowania) koordynowano planowanie prac w pasach drogowych łódzkich ulic, w tym szczególnie znajdujących się na Siatce Dróg Krytycznych (141 ulic najistotniejszych dla drożności miasta). Dokonano 1 184 nowych i zaktualizowanych wpisów dotyczących zaplanowanych do 2029 roku prac. W bazie danych Kalendarza Dostępów na koniec 2023 roku zarejestrowanych łącznie było 2 323 informacji o pracach w pasach drogowych ulic Łodzi w latach 2021-2029 (w podziale na zrealizowane, w trakcie realizacji i oczekujące na realizację).

Zatwierdzono 517 projektów sygnalizacji świetlnej stałej i czasowej organizacji ruchu na drogach publicznych i wewnętrznych, przygotowano 10 projektów stałej or-

ganizacji ruchu wraz ze zmianami sygnalizacji świetlnej. Rozszerzono działanie Obszarowego Systemu Sterowania Ruchem w Łodzi o 7 nowych lokalizacji w tym ostatni z głównych ciągów komunikacyjnych niebędących w zcentralizowanym sterowaniu tj. ul. Aleksandrowską na odc. od ul. Bielicowej do ul. Kaczeńcowej. Wdrożono 26 zmian programowych mających na celu usprawnienie ruchu komunikacji zbiorowej w mieście.

Sprawowano nadzór nad płynnością ruchu w mieście za pomocą Obszarowego Systemu Sterowania Ruchem dokonując w tym czasie 19 578 interwencji związanych ze zmianami w natężeniu ruchu, awariami, zdarzeniami losowymi czy też w trakcie i po zatrzymaniu ruchu komunikacyjnego (zbiorowego, indywidualnego).

PRACE INFRASTRUKTURALNE

W listopadzie roku 2023 zakończyła się budowa Trasy Górna na odc. od ul. Rzgowskiej do ul. Kalinowskiego. Powstała trasa o długości ok. 5,8 km posiada pojedynczą jezdnię, cztery ronda wraz z dojazdami, chodniki, drogi rowerowe i ciągi pieszo-rowerowe, przystanki autobusowe, oświetlenie i zieleń, w tym blisko 3000 drzew. Jej kontynuacją jest odcinek drogi wojewódzkiej 714 łączący ją z węzłem „Łódź Górna” na autostradzie A1. Wartość projektu wyniosła 125,9 mln zł, w tym dofinansowanie z UE w kwocie 94,9 mln zł, a dofinansowanie z budżetu państwa – 11,48 mln zł. Inwestycja nie tylko zapewnia łatwiejszy dojazd do autostrady, ale też pozwala na uruchomienie i sprawną obsługę komunikacyjną nowych obszarów inwestycyjnych o powierzchni ok. 44 ha. Obecnie na tych terenach działa już pierwszy magazyn firmy Amazon o powierzchni ponad 70 tys. mkw.

W roku 2023 trwały intensywne prace w ramach projektu „Kompleksowy program integracji sieci niskoemisyjnego transportu publicznego w metropolii łódzkiej wraz z zakupem taboru do obsługi trasy W-Z oraz innych linii komunikacyjnych i modernizacją zajezdni tramwajowych w Łodzi – Faza I” tzw. „Tramwaj dla Łodzi”. Zadanie dofinansowane jest z UE w kwocie 471,7 mln zł. Wartość projektu wynosi 843,7 mln zł, a koszt poniesiony w 2023 r. to 414,9 mln zł.

W 2023 r. kontynuowano prace przy przebudowie linii tramwajowej w al. Śmigłego-Rydza na odc. od ul. Przybyszewskiego (wraz ze skrzyżowaniem) do ul. Dąbrowskiego (bez skrzyżowania). Prace wykonane do końca grudnia 2023 roku pozwoliły na przywrócenie od stycznia 2024 r. ruchu tramwajowego i skierowanie linii 14 na stałą trasę z Dąbrowy na Karolew przez al. Śmigłego-Rydza. Realizowano także prace przy przebudowie torowiska wraz z niezbędną infrastrukturą w ulicy Przyby-

szewskiego na odcinku od ul. Grabowej do al. Śmigłego - Rydza (bez skrzyżowania) oraz modernizację zajezdni Chocianowice. W ramach projektu dostarczone także tabor autobusowy i tramwajowy (30 tramwajów Moderus Gamma i 8 autobusów elektrycznych Solaris Urbino 18). Prace infrastrukturalne Fazy I w ramach projektu zakończą się w 2024 r.

W ramach II fazy projektu, która realizowana ma być od 2024 r. rozpisano w 2023 r. przetarg na realizację zadania „Przebudowa torowiska w ciąg ulic al. Śmigłego – Rydza i Niższej na odcinku Dąbrowskiego (bez skrzyżowania) do ul. Śląskiej (ze skrzyżowaniem) wraz z pętlą tramwajową.”

Ponadto planowane są następujące działania:

- Budowa nowej linii tramwajowej w ul. Nowowęglowej od ul. Tramwajowej do włączenia w ul. Kopcińskiego wraz z przebudową wiaduktu na ul. Kopcińskiego.
- Budowa torowiska w ul. Broniewskiego na odcinku od al. Śmigłego-Rydza (bez ronda Broniewskiego) do ul. Rzgowskiej/Paderewskiego (wraz ze skrzyżowaniem) i przebudową pętli Kilińskiego – Dworzec Łódź-Chojny na pętlę tramwajowo-autobusową.
- Przebudowa torowiska w ul. Rzgowskiej na odcinku od ul. Dąbrowskiego (bez skrzyżowania) do ul. Broniewskiego (bez skrzyżowania).

W roku 2023 trwały intensywne prace w ramach modernizacji linii tramwajowej w ul. Wojska Polskiego i Strykowskiej od Franciszkańskiej do pętli Doty. Budowa i przebudowa linii tramwajowej w ulicy Wojska Polskiego. Projekt o wartości 150,7 mln zł (w tym dofinansowania w kwocie 74,6 mln zł) obejmuje przebudowę i wydzielenie torowiska, budowę infrastruktury przystanków, modernizację jezdni, budowę sygnalizacji, dróg rowerowych, chodników i bezpiecznych przejść dla pieszych oraz parking Park&Ride. Torowisko wykonano w technologii torowiska trawiastego. W ramach inwestycji miasto posadzi także 800 drzew (klonów, lip i dębów) oraz ponad 12 tys. krzewów i kwiatów.

Zaawansowanie prac przy projekcie pozwoliło na uruchomienie tramwajów w ul. Franciszkańskiej od stycznia 2024, a na całej trasie od marca 2024 r. Koszt poniesiony w 2023 r. to 113,85 mln zł. Całość prac zakończy się w 2024 r.

W roku 2023 kontynuowano także prace przy modernizacji ul. Przybyszewskiego w ramach projektu „Program Niskoemisyjnego Transportu Miejskiego - przebudowa linii tramwajowej w ul. Przybyszewskiego na odc. od placu Reymonta do posesji nr 42 wraz z budową węzła przesiadkowego i przebudową torowiska od wiaduktów Przybyszewskiego do ul. Lodowej”. Wartość projektu wynosi

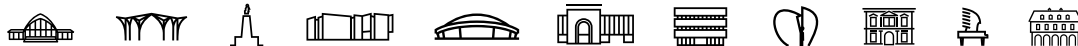
137,7 mln zł, w tym dofinansowanie w kwocie 102,4 mln zł. Koszt poniesiony w 2023 r. to 93,81 mln zł. Wykonawca uzyskał pozwolenie na użytkowanie dla wiaduktu północnego, przełożono ruch i przystąpiono do rozbiórki wiaduktu południowego, co pozwoliło na przywrócenie ruchu autobusowego w ciągu ul. Przybyszewskiego. Realizowano prace przy budowie pozostałych wiaduktów oraz łącznic do ul. Niciarnianej. Na ul. Przybyszewskiego na odc. od pl. Reymonta do Grabowej realizowane roboty związane z przebudową sieci podziemnych i budową kanału technologicznego zrealizowano rozbiórki, trwało układanie płyt torowych oraz warstw konstrukcyjnych torowiska, prowadzone były roboty brukarskie, montaż oświetlenia ulicznego. Prace zostaną zakończone w 2024 r.

Trwała także modernizacja torowiska w ul. Konstancyńskiej w projekcie „Kompleksowa modernizacja linii tramwajowej w ul. Konstancyńskiej na odcinku od pętli tramwajowej Zdrowie” do granic miasta wraz z infrastrukturą towarzyszącą”. Zadanie jest dofinansowane z UE w kwocie 39,76 mln zł. Wartość projektu to 60,3 mln zł, koszt poniesiony w 2023 r. wyniósł 39,85 mln zł. Zakres robót obejmuje kompleksową przebudowę linii tramwajowej w ulicy Konstancyńskiej w Łodzi na odcinku od pętli tramwajowej „Zdrowie” do granicy miasta na odcinku ok. 3 km, w tym m.in. przebudowę torowiska i sieci trakcyjnej oraz modernizację budynku podstacji trakcyjnej „BRUS” (zasilającej linię na tym odcinku) wraz z jej wyposażeniem. Realizacja prac zostanie zakończona w roku 2024. Przebudowany został także odcinek ul. Krakowskiej od ul. Siewnej do ul. Barskiej, na którym powstała nowa nawierzchnia, chodniki i zjazdy do posesji. Ponadto przy ul. Siewnej powstało nowe rondo, a po zachodniej stronie – droga rowerowa. Przebudowana została również infrastruktura podziemna – wodociąg, odwodnienie i kanalizacja deszczowa. Wzdłuż jezdni posadzono nową zieleni, a istniejąca poddano pielęgnacji, dodano elementy małej architektury (wiat przystankowych, ławek i koszy na śmieci). Wybudowano sygnalizację świetlną i oświetlenie drogowe. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 21,26 mln zł. Ważną zmianą dla bezpieczeństwa i płynności ruchu na pograniczu osiedli Stoki i Pogórze było oddanie do użytku ronda u zbiegu ulic Pomorskiej, Krokusowej i Edwarda. Zastąpiło ono niebezpieczne skrzyżowanie z łamanym pierwszeństwem. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 12,27 mln zł (zadanie dofinansowane z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w kwocie 11,6 mln zł). Powstała nowa konstrukcja jezdni wraz z odwodnieniem, kanałem deszczowym, ułożeniem nowych chodników

i ciągów pieszo-rowerowych. Przebudowane zostały podziemne sieci, przystanki MPK, zamontowano nowe oświetlenie oraz nasadzono zieleni (drzewa i krzewy). W tej samej części miasta realizowane były także prace nad modernizacją ul. Pomorskiej od projektowanego dojazdu do węzła Brzeziny na autostradzie A1 do ul. Mileszki oraz ul. Mileszki na odc. od ul. Pomorskiej do ul. Bratkowej. Całkowity koszt inwestycji wynosi 30,91 mln zł, w tym 16,15 mln zł stanowi dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych, a 1,43 mln zł z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Inwestycja polega na rozbudowie infrastruktury drogowej, w tym m.in. rozbudowie jezdni na długości ok. 2,3 km wraz z wykonaniem nowej konstrukcji, budowie ciągu pieszo-rowerowego na długości ok. 1,5 km, przebudowie/budowie chodników, zjazdów, przebudowie sieci energetycznej i teletechnicznej, budowie peronów autobusowych, miejsc postojowych, sygnalizacji świetlnej, nasadzeniu zieleni. W roku 2023 trwały także prace budowlane w ramach I etapu przebudowy ul. Nad Dobrzyńką. Oba zadania kontynuowane będą w roku 2024.

Wiele inwestycji realizowano na obszarze historycznego centrum miasta - w ramach projektów rewitalizacji Śródmieścia, w ramach projektu przebudowy dróg na terenie Polesia („Zielone Polesie”) i w ramach inwestycji uzupełniających. Największymi projektami w tym zakresie były przebudowy ulic Ogrodowej, Północnej, Legionów, Cmentarnej i pl. Wolności. Do końca 2023 wykonano większość prac w obrębie tych projektów, co pozwoliło na przywrócenie ruchu 24 listopada (Ogrodowa), 17 grudnia 2023 r. (ul. Północna), 2 marca (pl. Wolności), 4 marca 2024 (Legionów do ul. Gdańskiej). W 2023 r. zrealizowano także budowę dróg uzupełniających w kwartale ulic Kilińskiego/Tuwima/Sienkiewicza/Traugutta, drogi łączącej ul. Sienkiewicza z ul. Wschodnią, oraz przebudowę pasażu Schillera. Trwały prace przy przebudowie ul. Mielczarskiego, Starego Rynku, drogi łączącej ul. Nawrot z Placem Komuny Paryskiej i na Placu Komuny Paryskiej wraz ze skwerem Wiedźmina, przebić wewnątrz kwartałowych pomiędzy ul. Ogrodową, Zachodnią i Legionów. W ramach zadania Przebudowa dróg na terenie Polesia zrealizowano przebudowę na woonerf ul. Lipowej na odcinku od ul. Zielonej do ul. 6 Sierpnia oraz ul. 28 Pułku Strzelców Kaniowskich na odcinku od ul. Zielonej do ul. 6 Sierpnia. W ramach działań uzupełniających przeprowadzone zostały także prace przy kompleksowej wymianie nawierzchni i chodników ulic Andrzeja Struga (od Żeligowskiego do Wólczarńskiej) i Rewolucji 1905 r. (od Kilińskiego do pl. Pokoju). Ulice

przeszły także poważne zmiany w organizacji ruchu – na ul. Andrzeja Struga wprowadzono ruch dwukierunkowy, zaś na ul. Rewolucji 1905 r. wytyczono dwukierunkową drogę rowerową.

Rok 2023 był także ważnym rokiem dla przygotowania dokumentacji modernizacji ciągów komunikacyjnych. Trwały prace nad dokumentacją modernizacji tras tramwajowych:

- w ul. Rzgowskiej od ul. Broniewskiego do pętli Kurczaki,
- w zakresie węzła ulic: Legionów, Kasprzaka, Włókniarzy i Zielonej, obejmująca zadania:
  - Modernizacja sieci tramwajowej w zakresie węzła ulic: Legionów, Kasprzaka, Włókniarzy i Zielonej wraz z odcinkami ulic: Legionów od węzła do ul. Konstytucyjnej, Konstytucyjnej od ul. Legionów do al. Unii Lubelskiej wraz ze skrzyżowaniem;
  - Modernizacja sieci tramwajowej w ul. Zielonej od węzła do ul. Żeromskiego bez skrzyżowania wraz z niezbędnymi fragmentami ulic poprzecznych;
  - Modernizacja sieci tramwajowej w ul. Zielonej od ul. Żeromskiego (ze skrzyżowaniem) do ul. Wólczańskiej (bez skrzyżowania);
  - Modernizacja sieci tramwajowej w ul. Konstytucyjnej od skrzyżowania z al. Unii Lubelskiej (bez skrzyżowania) do ul. Krakowskiej (bez skrzyżowania) wraz z pętlą Zdrowie i dojazdem do pętli Zdrowie;
  - Modernizacja sieci tramwajowej w ul. Legionów od ul. Kasprzaka (bez skrzyżowania) do ul. Żelaznego (ze skrzyżowaniem);
  - Modernizacja sieci tramwajowej w ul. Srebrzyńskiej od ul. Ogrodowej (bez skrzyżowania) do al. Włókniarzy wraz ze skrzyżowaniem;
  - Budowa węzła Łódź Koziny.
  - w ul. Aleksandrowskiej od ul. Szczecińskiej do ul. Bielicowej wraz z budową węzła multimodalnego Łódź Żabieniec, obejmująca zadania:
    - Modernizacja sieci tramwajowej w ul. Aleksandrowskiej od ul. Szczecińskiej do ul. Bielicowej;
    - Budowa multimodalnego węzła Łódź Żabieniec w obrębie wiaduktu nad linią kolejową nr 15 i ul. Limanowskiego od wiaduktu do ul. Woronicza.
    - Modernizacja sieci tramwajowej w ul. Żeromskiego oraz al. Politechniki od ul. Kopernika do Ronda Lotników Lwowskich, obejmująca zadania:
      - Modernizacja sieci tramwajowej w ul. Żeromskiego od al. Mickiewicza do ul. Kopernika;
      - Modernizacja sieci tramwajowej w al. Politechniki od Ronda Lotników Lwowskich (bez ronda) do ul. Żeromskiego i w ul. Żeromskiego
- Modernizacja sieci tramwajowej w ul. Warszawskiej od

Ronda Powstańców 1863r. do ul. Wycieczkowej

- Modernizacja sieci tramwajowej w ul. Telefonicznej od ul. Czorszyńskiej do ul. Weselnej

W ramach powyższych zadań w 2023 roku zostały zrealizowane prace nad: ekspertyzami technicznymi obiektów inżynierskich, dokumentacjami geotechnicznymi, koncepcjami projektowymi, złożono wnioski o wydanie decyzji środowiskowych i przeprowadzono działania konsultacyjne. W projektach zakłada się modernizację i rozbudowę sieci tramwajowej, przystanków przesiadkowych w tym tramwajowo-autobusowych oraz na kolej, pasów autobusowo-tramwajowych, buspasów i torowisk wydzielonych, ciągów pieszych, dróg rowerowych. Realizacja zadań pozwoli na podniesienie standardu, komfortu i skrócenie czasu podróży transportem zbiorowym, a w konsekwencji na znaczący wzrost jego atrakcyjności. W roku 2023 realizowano także Studium Techniczno-ekonomiczno-środowiskowe (STES) dla budowy tramwaju do Centrum Zdrowia Matki Polki. Ponadto w listopadzie 2023 roku został ogłoszony przetarg na modernizację ul. Franciszkańskiej od Bojowników Getta Warszawskiego do Północnej w trybie „zaprojektuj i wybuduj”. Modernizacja przyniesie nie tylko wymianę infrastruktury, ale też odseparowanie na najdłuższym możliwym odcinku tramwaju od ruchu samochodowego.

W 2023 roku trwały także prace koncepcyjne (program funkcjonalno-użytkowy) w ramach zadania „Budowa/rozbudowa dróg dojazdowych do drogi ekspresowej S-14 i poprawa komunikacji na osiedlach Złotno/Teofilów” obejmującego: przebudowa ul. Rąbieńskiej na odcinku od ul. Traktorowej do ul. Szczecińskiej, przebudowę ul. Kaczeńcowej na odcinku od ul. Judyma do ul. Rąbieńskiej i budowę ul. Wojska Polskiego od ul. Kaczeńcowej do ul. Traktorowej. Całkowity koszt inwestycji to 95,64 mln zł przy czym pozyskano dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych w kwocie 65 mln zł. W tym samym rejonie trwały prace nad projektem budowlanym dla zadania „Rozbudowa/przebudowa ul. Szczecińskiej w Łodzi na odcinku od ul. Aleksandrowskiej do granicy miasta w systemie zaprojektuj i wybuduj”. Projekt o wartości 87,61 mln zł przewidziany jest do realizacji do roku 2026 (zadanie dofinansowane z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w kwocie 61,75 mln zł). Rozpoczęcie prac budowlanych przewidywane jest na rok 2024. Oba te projekty pozwolą na efektywne podłączenie północno-zachodniej części miasta do drogi ekspresowej S14.

W roku 2023 zrealizowano także:

- Budowę ekranów dźwiękochłonnych w ciągu ulicy Barto-

- szewskiego;
- Przebudowę ul. Osobliwej na odc. od ul. Przedświt do ul. Kosynierów Gdyńskich;
- ul. Milionowa od nowa (nowy chodnik, miejsca parkingowe i bezpieczne przejścia do parku Reymonta i Muzeum Włókiennictwa);
- Modernizację ul. Morgowej od ul. Szczecińskiej do ul. Lechickiej;
- Modernizację ul. Bednarskiej od ul. Pabianickiej do ul. Rzgowskiej;
- Parking Okrzei Górna.

A także w ramach Budżetu Obywatelskiego zrealizowano projekty:

- Przedłużenie Kociego Szlaku do Parku Źródlika (zrealizowane przy okazji inwestycji związanej z budową drogi rowerowej w śladzie dawnej kolei Scheiblerowskiej na odc. Przędzalniana-Rydza Śmigłego.
- Remont ul. Łukaszczyńskiej na odcinku: Zjazdowa - Nad Niemnem - kontynuacja remontu rozpoczętego przez Radę Osiedla Dolina Łódki.
- ODNOWA TEOFILOWA: Zielone miejsca postojowe w ulicy Harcerzy Zatorowców
- Budowa zatoki parkingowej przy ul. Serwituty na działce 5/1 wzdłuż ściany lasu, wraz z jezdnią manewrową, na całej długości wschodniej odnogi działki, bez konieczności wycinek. Projekt jest dokończeniem inwestycji z Budżetu Obywatelskiego 2021/2022.
- STOP DYSKRYMINACJI ŁÓDZKICH KIEROWCÓW - budowa miejsc parkingowych wraz z remontem chodnika wzdłuż ul. Dąbrowskiego, między ulicami Kossaka a Tatrzańską
- Projekt i wymiana słupów oświetleniowych w ulicy Astronautów na odcinku od ul. Zaolziańskiej do Przedszkola Miejskie nr 106
- BEZPIECZNIE DO SZKOŁY I PRZEDSZKOLA PRZEJDŹMY Z XIX W XXI WIEK Demokratyczna Bierna Dzwonowa
- ZIELONO MI! Parking dla spacerowiczów przy ulicy Piernistej
- Bezpieczny spacer na Uroczysko - chodnik na ul. Spartańskiej
- Doświetlenie ulic w Andrzejowie (ulica Taborowa)
- Miejsca postojowe przy ul. Łokietkowy/Mazowieckiego
- Dobudowa przejazdu rowerowego przez ul. Przybyszewskiego w rejonie przystanku Przybyszewskiego/Zapadła
- Muzyczny PARK-ing na Milionowej

Ponadto opracowano dokumentacje projektowe dla zadań:

- Dokumentacja projektowa na budowę chodnika po jednej stronie ulicy Rataja.
- Dokumentacja Most na Olechówce.

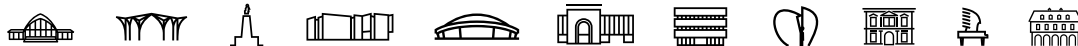
- Dokumentacja - ul. Hektarowa.
- Dokumentacja - ul. Lodowa.
- Opracowanie dokumentacji projektowej na przebudowę ul. Biegunowej wraz z parkingami - plan dla osiedli – odbiór dokumentacji planowany na 2024 r.
- Dokumentacja projektowa na przebudowę ul. Karpackiej na odc. od ul. Pabianickiej do ul. Paderewskiego.
- Dokumentacja projektowa na budowę chodnika po jednej stronie ulicy Rataja.
- Dokumentacja ul. Wioślarska.
- Dokumentacja ul. Św. Wojciecha.
- Dokumentacja ul. Tranzytowa - odbiór dokumentacji planowany na 2024 r.
- Dokumentacja ul. Józefa.
- Dokumentacja ul. Zakładowa- odbiór dokumentacji planowany na 2024 r.
- Tylina – dokumentacja.
- Aktualizacja dokumentacji projektowej na rozbudowę ul. Łodzianka na odc. od ul. Okólnej do ul. Strykowskiej w Łodzi.
- Parking Okrzei Górna.
- Utwardzenie oraz odwodnienie terenu przy ul. Jakuba i ul. Majzela 8 – odbiór dokumentacji w 2024 r.

BEZPIECZEŃSTWO RUCHU DROGOWEGO

W roku 2023 podejmowane były liczne działania z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Poza pracami modernizacyjnymi, które obejmowały także przebudowę ulic pod kątem poprawy BRD, jak np. budowa ronda na skrzyżowaniu ulic Edwarda, Pomorskiej i Krokusowej czy budowa ulic typu woonef na ul. Lipowej i ul. 28 Pułku Strzelców Kaniowskich realizowano działania nieinwestycyjne:

- ul. Wodna 23 - montaż lustra drogowego
- Plac Zwycięstwa nowa organizacja ruchu – wprowadzenie strefy ruchu
- ul. Sołtecka montaż znaków U-9 (oznakowanie skrajni poziomej drogi)
- skrzyżowanie ul. Targowej i ul. Fabrycznej wyznaczenie dodatkowego oznakowania w rejonie przejść dla pieszych (montaż znaków T-27 – przejście dla pieszych, które uczęszczane jest głównie przez dzieci)
- ul. Mirtowa oznakowanie ul. Mirtowej, w tym znakami A-7 (ustęp pierwszeństwa)
- ul. Opolczyka wyznaczenie ogrodzenia segmentowego przed przedszkolem
- ul. Mazowieckiego i ul. Łokietkowy wyznaczenie miejsc parkingowych
- ul. Brzezińska 308 montaż znaku B-36 (zakaz zatrzymy-

- wania się), aby uniknąć dewastacji chodnika
- ul. Hańska montaż elementów uspokojenia ruchu (pinezek) wraz z odpowiednim oznakowaniem pionowym
- skrzyżowanie ul. Józefiaka i ul. Nery montaż lustra drogowego
- al. Piłsudskiego (zjazd w tunel od ul. Sienkiewicza) montaż lustra drogowego
- ul. Piotrkowska i ul. Brzeźna wyznaczenie miejsc parkingowych z uwzględnieniem miejsca dla osoby niepełnosprawnej
- ul. Tuwima 17 i 36 wyznaczenie dwóch miejsc dla osób niepełnosprawnych
- al. Piłsudskiego i ul. Kilińskiego wyznaczenie znaku B-36 (zakaz zatrzymywania się) w obrębie przejścia dla pieszych
- ul. Kilińskiego oraz ul. Traugutta nowa organizacja ruchu zakładająca montaż słupków blokujących parkowanie, uzupełnienie znaków D-6 (przejście dla pieszych) oraz zamontowanie elementów uspokojenia ruchu (pinezek)
- al. Piłsudskiego 22 montaż lustra drogowego na ścieżce rowerowej
- ulice Bielska, Sosnowiecka i Mysłowicka, ulice Bielska i Przyjacielska, ulice Śląska i Sosnowiecka montaż lusterek drogowych
- ul. Śląska przy ul. Karola montaż aktywnego znaku D-6 (przejście dla pieszych)
- ul. Wysockiego dopuszczenie kontraruchu dla rowerów
- ul. Bankowa dopuszczenie kontraruchu dla rowerów
- ul. Szymańskiego montaż słupków U12c w celu wyznaczenia ciągu pieszo-rowerowego
- ul. Tabelowa 26 i Tabelowa 30 montaż elementów uspokojenia ruchu w formie „pinezek”
- ul. Kurczaki i ul. Gospodarcza montaż słupków, aby umożliwić parkowanie na chodniku
- ul. Pryncypalna 74 montaż aktywnego znaku D-6 (przejście dla pieszych)
- ul. Okopowa wprowadzenie nowej organizacji ruchu
- ul. Zgierska i ul. Okoniowa montaż lustra drogowego
- ul. Kondka, ul. Klinowa, ul. Plonowa zmiana organizacji ruchu – m. in. zmian pierwszeństwa na skrzyżowaniu ulic Plonowej i Safrina
- ul. Kaufmana, ul. Niemojewskiego wprowadzenie strefy tempo 30
- ul. Skwarczyńskiej, ul. Bylinowa, ul. Sikiryckiego, ul. Kędry wprowadzenie strefy tempo 30
- ul. Przepiórcza uspokojenie ruchu
- ul. Majzela i ul. Bojowników Getta Warszawskiego oznakowanie skrzyżowania równorzędnego
- ul. Nastrojowa aktualizacja oznakowania pionowego
- ul. Okólna i ul. Moskule montaż lustra drogowego
- ul. Warzywna montaż progu zwalniającego
- ul. Lniana korekta zawężenia jezdni
- ul. Lechicka i ul. Morgowa uspokojenie ruchu drogowego – montaż 3 progów zwalniających
- ul. Adwokacka ustawienie znaku B-36 (zakaz zatrzymywania się) przy przejściu dla pieszych
- ul. Aleksandrowska przy wyjeździe z terenów Hitachi Energy montaż lustra drogowego
- ul. Michałowicza montaż poduszek berlińskich
- ul. Maratońska i ul. Obywatelska zmiana organizacji ruchu – utworzenie azylu dla pieszych
- ul. Żeromskiego 115 montaż 2 lusterek drogowych
- ul. Podchorążych i ul. Napoleońska montaż „kocich oczek” przy przejściu dla pieszych

TRANSPORT ZBIOROWY

W 2023 r. poniesiono wydatki na transport w kwocie 622,7 mln zł (wzrost o 12,5%), w tym na transport zbiorowy w kwocie 612,3 mln zł (wzrost o 11,9%).

Wpływy ze sprzedanych biletów lokalnego transportu zbiorowego wyniosły w 2023 r. 203,3 mln zł (wzrost o 40,2%), zaś z biletów łączonych na podstawie porozumień z innymi podmiotami – 6,6 mln zł (wzrost o 26,9%). Z uwagi na liczne remonty prowadzone na terenie miasta wydłużono do dnia 30 czerwca 2024 r. ważność biletów 20 minutowych do 40 minut oraz 40 minutowych do 60 minut.

Szacunkowa liczba pasażerów została wyliczona metodą opartą na ilości sprzedanych biletów i dla 2023 r. wyniosła ona 177 556 599 osób (wzrost z ok. 171 146 227 osób w roku 2022).

W 2023 r. w ramach lokalnego transportu zbiorowego zrealizowano następujące usługi przewozowe:

- komunikacją tramwajową – 16 007 543 wozokilometrów (wzkm - w tym w ramach umowy na trasie ŁTR – 823 501 wzkm),
- komunikacją autobusową – 29 147 508 wzkm (w tym 651 964 wzkm na liniach 6 i 61 zrealizowane przez MUK w Zgierzu oraz 220 952 wzkm na liniach 201 i 202 zrealizowane przez Gminę Andrespol).

Na bieżąco wprowadzano korekty w Lokalnym Transporcie Zbiorowym w odpowiedzi na zmieniającą się sytuację w mieście i oczekiwania mieszkańców. Wśród najważniejszych zmian w 2023 r. należy wymienić:

- poprawę obsługi komunikacyjnej mieszkańców związaną z zakończeniem prac na ulicach: Aleksandrowskiej, Biegunowej, Fizylierów, Spadochroniarzy, Nowe Sady i Kosynierów Gdyńskich,
- uruchomienie linii autobusowej nr F1 obsługującej zakłady pracy zlokalizowane w zachodniej części Jędrzejowa

Przemysłowego,

- przywrócenie linii autobusowej nr 72A i 72B w związku z zakończeniem prac na ul. Bednarskiej,
- przywrócenie ruchu tramwajowego w ul. Kilińskiego na odcinku od ul. Pomorskiej do ul. Narutowicza,
- wznowienie kursowania podmiejskiej linii tramwajowej nr 41 do Pabianic,
- zmiany w obsłudze komunikacyjnej gminy Nowosolna poprzez uruchomienie linii nr 88BCD w miejsce linii 53C i 53D,
- przywrócenie linii nr 96 na stałą trasę w związku z otwarciem północnego wiaduktu na ul. Przybyszewskiego (i wprowadzeniem ruchu dwukierunkowego),
- korekty tras w lokalnym transporcie zbiorowym w związku z zamknięciem pod budowę tunelu średnicowego skrzyżowania ulic Kościuszki i Zielonej dla ruchu kołowego
- korekty tras w lokalnym transporcie zbiorowym w związku z zakończeniem prac na ulicach: Krakowskiej i Żłotno.
- na ok. 25 przystankach na terenie aglomeracji łódzkiej wprowadzenie przystanków na żądanie.

W roku 2023 funkcjonowało 7 porozumień w sprawie stosowania wspólnych rozwiązań taryfowych. Kolejny rok z rzędu obowiązywało jedyne w kraju wzajemne honorowanie wszystkich biletów Lokalnego Transportu Zbiorowego w łodzi i regionalnych przewoźników kolejowych. Pasażer posiadający ważny bilet na przejazd LTŻŁ może bez jakichkolwiek dodatkowych opłat podróżować w obrębie miasta pociągami Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej, Polregio, a także PKP Intercity. Dla pasażerów przekraczających granice miasta funkcjonowały m. in. oferty Wspólny Bilet Łódzko – Pabianicki, Wspólny Bilet Łódzko-Zgierski i Wspólny Bilet Aglomeracyjny. W zakresie komunikacji międzygminnej obowiązywało 18 porozumień z 12 gminami obejmujących kursowanie 34 linii autobusowych dziennych i nocnych oraz tramwajowych. Rok 2023 przyniósł duży skok jakościowy w zakresie taboru tramwajowego w związku z wprowadzeniem do eksploatacji 30 sztuk nowych, niskopodłogowych wagonów tramwajowych Moderus Gamma firmy Modertrans. Ponadto przeprowadzono modernizację 2 sztuk wagonów niskopodłogowych Cityrunner, 2 sztuk wagonów niskopodłogowych NF6D, 1 sztuki wagonu niskopodłogowego Pesa 122N, 2 sztuk wagonów M8C do standardu M8CN (modernizacja obejmująca wstawienie członu niskopodłogowego). W grudniu 2023 r. wprowadzono pierwsze dwa z dziesięciu niskopodłogowych, dwukierunkowych wagonów GT6M-ZR zakupionych z Jeny. Dzięki przeprowadzonym inwestycjom taborowym możliwe było złomowanie najbardziej wyeksploatowanych wagonów wysokopodłogowych, a odsetek składów ni-

skowejściowych w 2023 r. (pociągi ogółem) osiągnął 51,46%, zaś w 2022 r. stanowił 45,95%.

Zrealizowano także inwestycje w tabor autobusowy. Wprowadzono do eksploatacji 52 nowe, niskopodłogowe autobusy Mercedes Conecto oraz 8 przegubowych autobusów elektrycznych marki Solaris.

Na dzień 31.12.2023 r. tabor obejmował:

- 417 autobusów różnych marek i z różnych lat – 75 z lat 2007-2010, 222 z lat 2011-2020 oraz 68 z lat 2021-2022, 52 szt. z roku 2023
- 405 tramwajów różnych marek i z różnych lat – 280 sprzed 1992 (w tym 16 po kompleksowej modernizacji i przebudowie na wagony z częściowo niską podłogą), 36 z lat 1992-2000 i 89 z lat 2001-2023.

Na koniec 2023 roku liczba tablic informacji pasażerskiej, wykorzystywanych w Lokalnym Transporcie Zbiorowym w łodzi wynosiła łącznie 264 sztuki, a zlokalizowane były na obszarze:

- łodzi (223 sztuk),
- Zgierza (8 sztuk),
- Pabianic (33 sztuki).

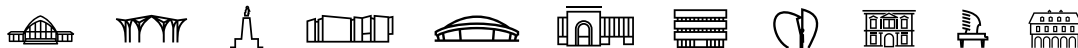
W 2023 r. rozpoczęto rozklejanie na ekspozytorach wiat oraz montowanie na słupkach przystankowych kodów QR, które prowadzą do strony internetowej zawierającej wirtualne tablice informacji pasażerskiej. Pozwala to pasażerom na uzyskanie informacji o szacowanym, rzeczywistym (uwzględniającym opóźnienia) czasie przyjazdu pojazdu. Ponadto w 2023 r. rozpoczęto wdrażanie i testowanie nowych funkcjonalności informacji pasażerskiej w pojazdach lokalnego transportu zbiorowego, takich jak:

- komunikaty tekstowe (np. o zmianach tras komunikacji miejskiej) na tablicach wewnętrznych, podsufitowych oraz bocznych pojazdów,
- mapki z fragmentem trasy wraz z pozycjami przystanków na tablicach wewnętrznych, bocznych pojazdów,
- komunikaty głosowe wygłaszane przed lub po dojeździe do przystanku,
- dynamiczne listy odjazdów prezentowanych na wybranych węzłach przystankowych

Łączna długość torów tramwajowych w łodzi wynosi 221 km. Właścicielem infrastruktury torowo – sieciowej jest Miasto Łódź, a MPK-Łódź Sp. z o.o. jest jej dzierżawcą na podstawie umowy zawartej z Miastem.

Na terenie miasta eksploatowane są linie dwutorowe wspólnie z jezdnią (31% torów), których okres eksploatacji wynosi 15 lat oraz w pasach wydzielonych (69% torów) o okresie eksploatacji 20 lat. Szacuje się, że kapitalnego remontu wymaga jeszcze około 40% infrastruktury

tury torowo-sieciowej. Sumarycznie w 2023 r. pracom naprawczo-remontowym podlegało ok. 3,2 km toru pojedynczego.

W 2023 r. prowadzono modernizację ważnych ciągów tramwajowych, w tym: ul. Legionów, Cmentarnej, Północnej, pl. Wolności, ul. Przybyszewskiego, Śmigłego-Rydza, Wojska Polskiego, Strykowskiej oraz zajezdni Chocianowice. Poza pracami modernizacyjnymi zrealizowano także następujące prace remontowe infrastruktury tramwajowej:

- przebudowę kabli trakcyjnych na odcinku od skrzyżowania ul. Narutowicza i ul. Tramwajowej do skrzyżowania ul. Uniwersyteckiej i ul. Jaracza, wychodzących z podstacji trakcyjnej „Węglowa” w Łodzi,
- wymianę nawierzchni torowiska na skrzyżowaniu pl. Kościelnego z ul. Zgierską,
- wymianę zawieszonych poprzecznych stalowych na zawieszenia poprzeczne ze stali nierdzewnej, konserwację powłok lakierniczych słupów trakcyjnych, wymianę słupów stalowych konstrukcji stalowej na słupy stalowe rurowe na pl. Kościelnym
- remont sieci trakcyjnej zlokalizowanej w ul. Wojska Polskiego na odcinku od ul. Zgierskiej do ul. Młynarskiej,
- remont sieci trakcyjnej zlokalizowanej w ul. Rzgowskiej na odcinku od ul. Paderewskiego do ul. Dąbrowskiego

SPECJALISTYCZNY PRZEWÓZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Aby ułatwić niepełnosprawnym łodzianom udział w życiu społecznym miasta oraz realizację ich codziennych zadań, z dniem 1 kwietnia 1994 r. powołany został w strukturze MPK-Łódź Sp. z o. o. Zakład Przewozu Osób Niepełnosprawnych. Kierowcy i opiekunowie ZPON dbają nie tylko o przewóz pasażerów, ale udzielają pomocy w przemieszczaniu się pasażera od drzwi lokalu (mieszkania, domu) do pojazdu i odwrotnie, gwarantując pełną obsługę włącznie z transportem osób na wózkach po schodach oraz dbają o bezpieczeństwo osoby niepełnosprawnej w trakcie całej podróży. Dzięki usługom ZPON niepełnosprawni mieszkańcy mogą uczęszczać do szkoły, na studia czy podejmować pracę zawodową. W 2023 przewieziono 99 985 pasażerów w ramach 91 380 zleceń, w tym 93,97% stanowiły przewozy abonamentowe, a 6,03 % okazjonalne.

STREFA PŁATNEGO PARKOWANIA W ŁODZI

W dniu 1 stycznia 2023 r. weszła w życie uchwała Nr LXVIII/2023/22 z dnia 16 listopada 2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania pojazdów samochodowych na drogach publicz-

nych w Łodzi oraz opłat za postój w tej strefie i sposobu ich pobierania, która wprowadziła zmianę cennika opłat wnoszonych w parkomatach, poprzez systemy płatności mobilnych oraz opłat abonamentowych.

Operatorem Strefy Płatnego Parkowania w Łodzi (SSP) jest Konsorcjum Indigo, które wyposażyło SPP w 440 szt. parkomatów oraz centrum przetwarzania danych wraz z ich obsługą na lata 2022 – 2030. Pracownicy Zarządu Dróg i Transportu systematycznie przeprowadzali kontrole całego obszaru Strefy Płatnego Parkowania w Łodzi. W trakcie czynności służbowych w terenie dokonywano inwentaryzacji miejsc parkingowych oraz sprawdzano prawidłowość rozmieszczenia znaków drogowych.

W 2023 r. wpływy z funkcjonowania Strefy Płatnego Parkowania wyniosły ok. 21,5 mln zł brutto (W 2022 r. - 17 mln zł brutto) oraz ponad 6 mln zł z tytułu opłat dodatkowych za nieopłacony postój w SPP.

W 2023 r. dokonano analizy badań obszaru SPP przeprowadzonych w 2022 r. niezbędnych dla planowanego wprowadzenia Śródmiejskiej Strefy Płatnego Parkowania w Łodzi.

TRANSPORT NIEZMOTORYZOWANY

W ramach realizacji zadania pn. Łódzki Rower Publiczny:

- w okresie od 1 marca 2022 r. do 31 maja 2022 r. funkcjonowało 150 stacji ze 1 500 rowerami, w okresie od 1 czerwca 2022 r. do 30 listopada 2022 r. 150 stacji z 1 000 rowerów, natomiast w okresie od 1 marca 2023 r. do 30 listopada 2023 r. 149 stacji, a dostępnych było 1 252 rowerów,
- w okresie od dnia 1 marca 2022 r. do dnia 30 listopada 2022 r. było zarejestrowanych 29 249 użytkowników, zaś rowery wypożyczono 376 565 razy, natomiast w okresie od dnia 1 marca 2023 r. do dnia 30 listopada 2023 r. było zarejestrowanych 37 863 użytkowników, zaś rowery wypożyczono 261 548 razy,
- wydatki w 2022 r. wyniosły 4,87 mln zł, zaś w 2023 r. 5,07 mln zł (po uwzględnieniu kar nałożonych na Wykonawcę – 3,21 mln zł),
- przychody z wypożyczeń w 2022 r. wyniosły 27,96 tys. zł, zaś w 2023 r. 17,74 tys. zł.

W ramach realizacji zadania pn. Rowerowe Łódzkie:

- w latach 2022 – 2023 funkcjonowało 16 stacji ze 140 rowerami
- w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2022 r. rowery wypożyczono 4 158 razy, zaś w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2023 r. 2 027 razy,
- wydatki w 2022 r. wyniosły 463,28 tys. zł, podobnie jak w 2023 r.,
- przychody z wypożyczeń w 2022 r. wyniosły 22,4 tys. zł, zaś w 2023 r. 4,64 tys. zł.

W roku 2023 wybudowano kilka odcinków dróg rowerowych, które w istotny sposób zwiększyły możliwości bezpiecznego poruszania się rowerem po mieście. Najdłuższy oddany odcinek, to licząca ok. 5 km trasa ciągnąca się wzdłuż nowego odcinka Trasy Górnej od ul. Rzgowskiej do ronda we wsi Posada na granicy łodzi i gm. Brójce. Niemniej istotny jest odcinek dwukierunkowej drogi rowerowej wyznaczonej na zmodernizowanej jezdni ul. Rewolucji 1905 r. od pl. Pokoju do ul. Kilińskiego. Odcinek ten pozwolił połączyć m. in. Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego z siecią dróg rowerowych po wschodniej stronie miasta. Wykonano także pierwszy odcinek tzw. „Scheiblerówki”, czyli trasy rowerowej zaplanowanej na Księżym Młynie i Starym Widzewie w śladzie dawnych bocznic zakładów K. Scheiblera. Wybudowany odcinek łączy drogę rowerową w al. Śmigłego-Rydza z os. Księży Młyn przy ul. Przędzalnianej. Kontynuacja budowy zaplanowana jest na lata 2024-25. Wraz z modernizacją jezdni ul. Krakowskiej powstał także odcinek drogi rowerowej od ul. Siewnej do ul. Barskiej.

Ponadto wykonano nowe pasy i śluzy rowerowe w następujących lokalizacjach:

- ul. Kaczeńcowa (wyznaczenie pasów i przejazdów rowerowych),
- ul. Mackiewicza (wprowadzenie kontraruchu rowerowego),
- ul. Strykowska i ul. Inflancka (wyznaczenie przejazdów rowerowych).

TAB 1. DROGI ROWEROWE.

rodzaj nawierzchni drogi rowerowej oraz ciągu pieszko-rowerowego	łączna długość (m)	
	w 2022 r.	w 2023 r.
asfaltowa	130 923	148 132
betonowa	240	240
plyty chodnikowe	12 352	11 471
inna	2 638	2 638
kostka betonowa czerwona	27 257	27 305
kostka betonowa szara	11 267	11 323
pasy ruchu dla rowerów i kontrapasy	42 800	41 857
przejazdy rowerowe	12 075	12 543
SUMA	239 552	255 509
Ulica z sierzantami rowerowymi	43 883	38 169

Źródło: łódzki Ośrodek Geodezji

Wyznaczono także nowe przejścia dla pieszych w następujących lokalizacjach:

- ul. Sowińskiego 3,
- skrzyżowanie ul. Sowińskiego i ul. Świetlanej,
- skrzyżowanie ul. Sowińskiego i ul. Folwarcznej,
- skrzyżowanie ul. Folwarcznej i ul. Jodłowej,
- skrzyżowanie ul. Folwarcznej i ul. Bukowej,

- ul. Brójecka 3,
- ul. Farna 12,
- ul. Piotrkowska na wysokości Parku Reymonta,
- skrzyżowanie ul. Przestrzennej i ul. Tabelowej,
- ul. Dowborczyków 10,
- ul. Grabińska 4.

PORT LOTNICZY W ŁODZI IM. WŁADYSŁAWA REYMONTA

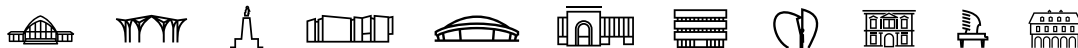
W 2023 roku łódzkie lotnisko obsłużyło 356 878 pasażerów. To wzrost o 98 proc. w porównaniu z 2022 rokiem i dowód, że lotnisko nie tylko odrobiło straty po pandemii, ale wyraźnie poprawiło statystyki nawet w porównaniu z latami ostatniej dekady. W porównaniu z 2019 rokiem, czyli ostatnim przed pandemią, w 2023 r. liczba pasażerów w Łodzi wzrosła o 48 proc.

Wśród połączeń regularnych obsługiwanych w 2023 r. przez przewoźnika Ryanair znalazły się następujące kierunki: Alicante, Bruksela Charleroi, Dublin, Londynu Stansted, Mediolan Bergamo a od końca października również Malaga oraz East Midlands. Warto dodać, że od sezonu zimowego zwiększyło się operowanie na trasie do Londynu Stansted, loty na tym kierunku odbywają się codziennie. Również inny przewoźnik niskokosztowy WizAir operował na łódzkim lotnisku w 2023 r. z ofertą lotów do Londynu Luton. Połączenia lotnicze na tym kierunku realizowane były od stycznia do października 2023 r. Pasażerowie połączeń regularnych stanowili 83,3 % ogólnej liczby podróży obsługiwanych przez Port Lotniczy Łódź w 2023 r.

W ruchu lotniczym czarterowym w 2023 r. lotnisko łódzkie obsłużyło 59 419 pasażerów, co stanowi 16,65 % ogólnej liczby obsługiwanych podróży. Byli to pasażerowie samolotów czarterowych lecących na zorganizowane wakacje z biurami podróży. W zeszłym roku można było polecieć do Turcji (6 razy w tygodniu) oraz do Burgas i na trzy greckie wyspy Kretę, Rodos i Zakynthos (raz w tygodniu). Ofertę wylotów z Łodzi można było kupić u wszystkich największych touroperatorów.

W dniach 9-11 maja 2023 r. w Łodzi odbyło się największe europejskie forum rozwoju ruchu lotniczego Routes Europe 2023, którego gospodarzem byli Port Lotniczy Łódź i Miasto Łódź. Głównym celem organizacji wydarzenia w Łodzi była promocja miasta wśród przedstawicieli branży lotniczo-turystycznej a w szerszej perspektywie czasowej rozwój miasta i regionu poprzez rozwój połączeń lotniczych z Łodzi. W forum wzięło udział ponad 1200 przedstawicieli lotnisk, linii lotniczych i organizacji turystycznych. Przedstawiciele Portu Lotniczego Łódź

odbyli ponad 30 spotkań z liniami lotniczymi zarówno niskokosztowymi jak i tradycyjnymi. Oprócz trzydniowej imprezy wystawienniczej, która miała miejsce w Hali Expo w Łodzi, zorganizowane zostały dwa wieczory networkingowe, jednodniowy program FAMTRIP dla wybranych przedstawicieli linii lotniczych oraz wycieczki fakultatywne po Łodzi dostępne dla wszystkich uczestników Routes Europe.

Port Lotniczy Łódź szacuje, że w 2024 r. obsłuży ok. 500 000 pasażerów. Jeśli plan ten zostanie zrealizowany pobity zostanie rekord z 2012 r, kiedy to obsłużonych zostało 460 000 pasażerów. W 2024 r. sezon czarterowy rozpocznie się już 27 kwietnia. Wśród kierunków wakacyjnych pojawią się nowości tj. Bodrum i Tunezja. Ponadto w letnim rozkładzie czarterów znajdują się tradycyjnie takie kierunki jak: Turcja - 9 razy w tygodniu, Burgas oraz Kreta, Rodos i Zakynthos – 1 raz w tygodniu.

W 2023 roku obsłużono w Porcie Lotniczym Łódź 4.963 tony frachtu full handling, co stanowi spadek o -7.66% w stosunku do ilości frachtu obsłużonego w roku 2022. Mimo spadku udało się utrzymać zysk operacyjny na działalności cargo, a dzięki wprowadzeniu dodatkowych usług nawet zwiększyć średni przychód za kg odprawionego frachtu.

We wrześniu po długich negocjacjach i przygotowaniach udało się rozpocząć współpracę z British Airways World Cargo (Grupa IAG), w okresie czterech miesięcy obsłużono ponad 237 ton frachtu linii British Airways co pokazuje ich duży potencjał na rynku polskim. Współpraca z przewoźnikiem będzie kontynuowana w roku 2024. Dzięki nawiązaniu współpracy z przedstawicielami linii lotniczej już na początku 2024 roku udało się odprawić dwa czartery cargo z czego jeden operował na samolocie AN124, obecnie największym samolocie towarowym. W 2023 roku podjęto także decyzję o zmianie lokalizacji nowej infrastruktury cargo. Lokalizacja planowanej inwestycji została przeniesiona z dotychczas planowanego miejsca przy progu 07, na miejsce znajdujące się po zachodniej stronie terminala pasażerskiego, co pozwoli na łatwiejsze jej podłączenie do sieci drogowej.

OCHRONA ŚRODOWISKA

W 2023 roku realizowane były zadania związane z ochroną powietrza, ochroną przed hałasem, ochroną gatunkową roślin i zwierząt, retencją, w tym retencją gruntową. Ważne działania objęły zagadnienia związane z zielenią, w tym pielęgnacją zieleni istniejącej, sadzeniem drzew i krzewów oraz przeznaczaniem nowych terenów na zagospodarowane tereny zielone. W roku

2023 Łódź wzbogaciła się o 105 608 nowych drzew.

OCHRONA POWIETRZA

Wymianę nieekologicznych źródeł ogrzewania realizowano poprzez miejski programu dotacji na wymianę źródeł ciepła i współrealizację programu Czyste Powietrze (wymiana źródeł ciepła i termomodernizacja budynków jednorodzinnych). Nastąpiła likwidacja 281 źródeł ciepła na paliwo stałe w budynkach wielorodzinnych w ramach miejskiego programu dotacji, a także złożone zostało 231 wniosków mieszkańców do WFOŚiGW w Łodzi na wymianę źródła ciepła i/lub termomodernizację budynków jednorodzinnych. W ramach działań pomocniczych prowadzony był punkt informacyjny dla mieszkańców, którego zadaniem było udzielanie informacji nt. wszystkich możliwości otrzymania dofinansowania na wymianę źródeł ciepła, a także informowanie o szkodliwości przestarzałych źródeł ciepła na paliwo stałe i znaczeniu redukcji zużycia energii m.in. poprzez termomodernizację budynków.

W 2023 r. zostały wykonane i odebrane dokumentacje projektowo-kosztorysowe wraz z audytami dotyczące termomodernizacji budynków edukacyjnych:

- Szkoła Podstawowa nr 3 aleja Harcerzy Zatorowców 6 w Łodzi
- Szkoła Podstawowa nr 30 ul. Rysownicza 1/3 w Łodzi
- Szkoła Podstawowa nr 54 ul. Wróbla 5 w Łodzi
- Szkoła Podstawowa nr 182 (Filia) ul. Traktorowa 35 w Łodzi
- Zespół Szkół Poligraficznych ul. Edwarda 41 w Łodzi

OCHRONA PRZED HAŁASEM

W ramach opiniowania projektu Programu Ochrony Środowiska przed hałasem na lata 2023-2028, opracowywanym przez Marszałka Województwa Łódzkiego Prezydent Miasta Łodzi zaopiniowała pozytywnie lokalizację dwóch stref cisy na terenie miasta oraz warunkowo dwóch kolejnych terenów. Propozycja objętych ww. ochroną obszarów miasta znajdzie się w ww. programie ochrony środowiska przed hałasem. Ich ewentualne przedłożenie do uchwalenia Radzie Miejskiej w Łodzi poprzedzone zostanie oceną możliwości dopełnienia norm emisji hałasu na terenach objętych ochroną w ramach opracowania kolejnej mapy akustycznej dla miasta Łodzi w roku 2027.

ROZWÓJ TERENÓW ZIELENI I USŁUGI EKOSYSTEMÓW

W 2023 roku realizowano działania związane z rozwojem i tworzeniem terenów zieleni w różnych skalach.

Realizowane były działania związane z tworzeniem i zagospodarowaniem parków leśnych. Łącznie od 2021 roku powstały nowe tereny zieleni o powierzchni 150 ha, dzięki czemu udało się ochronić wiele cennych ekosystemów, które wspomagają będą łódzkie wysiłki w walce ze skutkami zmian klimatycznych, a także podniosą komfort życia w mieście. W kolejnym kroku, w celu realizacji przyjętych dla zadania założeń, podjęte zostaną na terenach nowych parków leśnych działania mające na celu doprowadzenie tych obszarów do standardu terenu zieleni urządzonej. W związku z faktem, iż tereny te pierwotnie nie były zagospodarowane pozbawione były infrastruktury i elementów architektonicznych, mogących służyć ich nowej funkcji. Niezbędne prace to m.in. oczyszczenie i uporządkowanie istniejącej zieleni oraz oczyszczenie terenów z elementów zagrażających bezpieczeństwu, wytyczenie i/lub uczytelnienie ścieżek wraz z wprowadzeniem nowej nawierzchni przepuszczalnej, ustawienie elementów małej architektury (siedziska, kosze na odpady, kosze na psie nieczystości), punktowe ustawienie oświetlenia solarne, stworzenie miejsc wypoczynku (m.in. plac zabaw, siłownia zewnętrzna, polana rekreacyjna z elementami małej architektury), utworzenie ścieżek edukacyjnych (tablice informacyjne, totemy, elementy gier terenowych).

Dodatkowo, w różnych punktach miasta powstają łąki kwietne, sprzyjające bioróżnorodności – dają schronienie i pożywienie zapylaczom, a dodatkowo zatrzymują wodę w gruncie i wpływają na oczyszczanie powietrza i obniżanie jego temperatury. W roku 2023 posadzono krzewy m.in. na ul. Długosza, ul. Lorentza, ul. Narutowicza, ul. Retkińskiej, ul. Lipowej i ul. Sass-Zdort. Ponadto wykonano łąki na powierzchni 1 190 m² przy ul. Piwnika Ponurego/Nurta-Kaszyńskiego i na osiedlu Radiostacja. Posadzono również 600 szt. pnączy wzdłuż ekranów przy ul. Zgierskiej. Dodatkowo posadzono rośliny cebulowe o łącznej powierzchni 1 349 m² przy ul. Zagajnikowej, ul. Aleksandrowskiej, ul. Zelwerowicza, przy skrzyżowaniu ul. Tymienieckiego z ul. Kilińskiego oraz przy skrzyżowaniu ul. Kolumny z ul. Tomaszowską.

Poza działaniami w obrębie zwartych obszarów zielonych oraz obszarach przeznaczonych pod zalesienie kładziono duży nacisk na sadzenie drzew także w innych lokalizacjach, w szczególności w ciągach drogowych, a w ramach projektów rewitalizacyjnych także w zwartej zabudowie śródmiejskiej. Nasadzenia w arteriach dają nie tylko efekt wizualny, ale świadczą cenne usługi ekosystemowe takie jak oczyszczanie powietrza ze spalin samochodowych, poprawę wilgotności powietrza, obni-

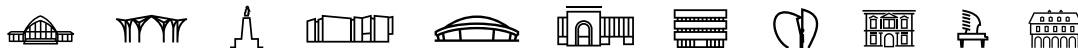
żenie temperatury nawierzchni i elewacji, redukcja hałasu. W 2023 roku drzewa w pasach drogowych sadzono min. na al. Sikorskiego, ul. Rokocińskiej, al. Popiełuszki, ul. Kusocińskiego, ul. 1 Maja i ul. Więckowskiego.

Leśnictwo Miejskie miało postawione za cel zalesienie 12 ha gruntów rolnych lub nieużytków na terenie Miasta Łodzi. W związku z powyższym wytypowane zostały działki przy ul. Opolskiej oraz ul. Józefiaka. Wiosną zalesiono 4,37 ha nowych gruntów pozyskanych przy ul. Opolskiej. W listopadzie br. próbie zalesieniu zostały poddane działki: 23/12, 23/14, 23/16, 43/4, 48/7, 48/12, 69/3, 88/5 w obr. G-47, oraz działki nr 9/4 w obr. P-37 o łącznej powierzchni całkowitej 10,0882 ha. We współpracy ze sponsorem zalesień rozpoczęto sadzenie sadzonek drzew leśnych. Odrębnie zakupiono kilka tysięcy drzew celem uzupełnienia na już istniejących uprawach założonych w latach 2022/23.

Łącznie w roku 2023 miasto posadziło 105 608 drzew. Prowadzone były także zadania pielęgnacyjne, które miały za zadanie poprawę stanu fitosanitarnego drzew oraz podniesienie bezpieczeństwa ludzi i mienia znajdujących się w ich sąsiedztwie. Prace objęły 6 116 sztuk pni drzew.

Prowadzone były liczne działania, których celem było przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu i zmniejszenie efektu miejskiej wyspy ciepła. W ramach projektu „Błękitno-Zielona Łódź: Zrównoważona gospodarka wodna w dolinie rzeki Lamus” zakłada się pilotaż ponownego „odkrycia” jednej z łódzkich rzek. Projekt polega na „wyciągnięciu” rzeki Lamus z systemu kanalizacji i wyeksponowaniu jej w przestrzeni parku im. J. Kilińskiego (który zostanie poddany rewaloryzacji) oraz wykorzystaniu wód opadowych i roztopowych z okolicznych nieruchomości i dachów budynków (m.in. łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Szkoły Filmowej, Muzeum Kinematografii) w celu zasilenia rzeki i nawodnienia zieleni w parku Źródłiska I-II. Projekt zakłada również budowę kolektora wzdłuż ul. Kilińskiego od granicy parku do rzeki Jasień, a także przebudowę placu Zwycięstwa – rewitalizację i zlikwidowanie podtopień. Główne cele projektu to m.in.: odtworzenie małej retencji, wprowadzenie obecności wody w krajobrazie miasta i ekosystemach, zatrzymanie wód opadowych i roztopowych oraz właściwe ich skierowanie, w celu rozwiązania występujących aktualnie problemów związanych z deficytem i chwilowym nadmiarem wody. W 2023 roku Miasto Łódź otrzymało od Unii Europejskiej dotację w wysokości 3,5 miliona euro na realizację „Projektu Lamus”.

W październiku 2023 r. został także złożony wniosek

o dofinansowanie z Funduszy Europejskich na Infrastrukturę i Środowisko na projekt „Odbetonowanie terenów miejskich”. Do odbetonowania zostało zgłoszonych 20 lokalizacji na terenie całego miasta (w tym pomysły zgłaszane przez mieszkańców) o łącznej powierzchni ponad 1 ha : Lokalizacje w centrum miasta (np. na ul. Wólcząskiej, Mickiewicza , Roosevelta, Piłsudskiego, Rodz. Poznzańskich), Lokalizacje w dalszych dzielnicach (Przy Paderewskiego i Wiwulskiego), Projekt obejmuje także odbetonowanie przestrzeni przed stadionem Widzewa oraz stworzenie „zielonego parkingu” przy Stadionie Orła.

Zrealizowano warsztaty z odbetonowania „Zazieleniamy Stację Jednoróżców”. Na przełomie maja i czerwca, przy udziale Stowarzyszenia Architektów Polskich Oddział Łódź, odbyły się dwa spotkania z mieszkańcami mające na celu wspólne znalezienie rozwiązań mających na celu wprowadzenie zieleni w mocno zurbanizowaną i zabetonowaną przestrzeń skrzyżowania Piłsudskiego/ Piotrkowska. Wynikiem debaty z ekspertami, spaceru badawczego i warsztatów z interesariuszami tej przestrzeni była wspólnie stworzona makieta wizualizująca nowe zagospodarowanie terenu w aspekcie ruchu ulicznego. Zrealizowano inicjatywę lokalną „Zielone patio przy Bibliotece Bliska” - na terenie zieleńca znajdującego się na dziedzińcu przy Bibliotece Miejskiej nr 52 w Łodzi powstało miejsce przeznaczone do rekreacji i integracji mieszkańców. Zadanie realizowane zostało w ramach inicjatywy lokalnej. Uporządkowanie przestrzeni stworzyło warunki do organizowania w ramach działań Biblioteki 52 warsztatów oraz inicjatyw związanych z aktywnością sąsiedzka.

Zrealizowano inicjatywę lokalną „ścieżka edukacyjna Zaczarowany Ogród” - wykonanie nasadzeń przez Wykonawcę i mieszkańców. Wybrany Wykonawca przygotował teren pod nasadzenia, posadził młode sadzonki drzewek owocowych, a pozostałe rośliny (krzewy i byliny) zostały posadzone przez mieszkańców pod nadzorem Wykonawcy. Zamontowano również ławki, kosze oraz budki dla ptaków - przez Wykonawcę, a także tablice edukacyjne.

W 2023 możliwe było składanie wniosków o dofinansowanie w ramach 2 programów - ZbieraMY deszczówkę i Zazieleniamy. Pierwsze z dofinansowań dotyczy przedsięwzięć obejmujących systemy do gromadzenia i wykorzystania wód opadowych, w celu ochrony łódzkich zasobów wodnych. Dotacje wykorzystane mogły zostać na: zakup zbiorników na deszczówkę wraz z instalacją do podłączenia do rynny, stworzenie systemów bioretencji,

wykonanie nawierzchni przepuszczalnych oraz systemów nawadniania. Podpisano 42 umowy na łączną kwotę 308 730,18 zł.

Program Zazieleniamy, kierowany do odbiorców mających siedzibę na obszarze rewitalizacji, to działanie służące zmniejszeniu negatywnego zjawiska miejskiej wyspy ciepła, poprzez wprowadzenie zieleni do centrum. Zakres zadań podlegających dofinansowaniu to nasadzenia drzew, krzewów i bylin, zakładanie łók kwiatowych oraz trawników. Podpisano 16 umów na łączną kwotę 224 670,35 zł.

Oba programy powstały, by umożliwić Łodzianom realizację własnych przedsięwzięć przyczyniających się do ograniczenia negatywnych skutków zmian klimatu i są z powodzeniem kontynuowane.

Istnieje również system wsparcia dla osób, które chcą założyć ogród społeczny. Pomoc polega na zapewnieniu niezbędnych roślin, podłoża i narzędzi do konstrukcji zieleńca oraz fachowe doradztwo przy jego założeniu, a także późniejszej pielęgnacji. Miasto zapewnia wsparcie rzeczowe w kwocie 2 000,00 zł na jeden ogród, z czego nie mniej niż połowa musi być przeznaczona na rośliny, zaś pozostała część - na sprzęt niezbędny do uprawy ogrodu. Miasto realizuje projekt we współpracy z Zespołem Szkół Rzemiosła w Łodzi. Do tej pory powstały 42 ogrody z czego 12 w 2023 roku.

EDUKACJA EKOLOGICZNA I ŚWIADOMOŚĆ ZMIAN KLIMATYCZNYCH

W zakresie edukacji ekologicznej i świadomości zmian klimatycznych realizowano następujące działania i projekty:

1. Współpraca z SEGRO Polska i ZWIK w ramach Ekopaktu: montaż dystrybutorów wody pitnej placówkach oświatowych. Przyświecający akcji walor edukacyjny polega na zachęceniu młodzieży do zmiany trendu kupna butelkowanej wody, przyczyniając się do budowy świadomości ekologicznej, a także przekonaniu do picia łódzkiej kranówki, gdyż jest wodą dobrej jakości. Dzięki firmie SEGRO Poland sp. z o.o. placówki za darmo zostały wyposażone w zdroje, a ZWiK, także bezkosztowo, wykonał dla nich niezbędne badania wody. Miasto poniosło koszty montażu urządzeń. Program jest kontynuowany, do tej pory urządzenia zainstalowano już w ponad 40 placówkach.

2. Łódzkie Szkoły dla Klimatu. Projekt obejmujący rok szkolny 2022/2023 to pilotaż dedykowany wypracowaniu innowacyjnej metodyki nauczania przez doświadczanie. Całość dopełnia element inwestycyjny – tworzenie zielonych ogrodów edukacyjnych. W projekcie

wzięło udział 6 szkół miejskich - 3 szkoły podstawowe i 3 licea. Ogrody edukacyjne dla uczniów to możliwość codziennego obcowania z naturą, dodatkowo zastosowano w nich rozwiązania ekologiczne - zbiorniki na deszczówkę, ogrody deszczowe, elementy ponownego wykorzystania z magazynu łódzkiego detalu architektonicznego. Partnerami projektu są Ośrodek Działań Ekologicznych Źródła oraz Echo Investment, w finansowaniu ogrodów pomogły także Dell Technologies oraz PWC. Przed nami druga edycja projektu, w którą włącza się Fundacja Omeny Mensah.

3. Współpraca z Omenaa Foundation:

- #ekotomy - akcja w social mediach, polegająca na dzieleniu się w sieci swoimi działaniami dla ochrony klimatu - prostymi, małymi krokami, które wykonujemy na co dzień w trosce o otoczenie.

- Projekt #EkoToMy! EkoArt w słusznej sprawie! Dla 3 łódzkich domów małego dziecka - w jego ramach na bazie makiet opracowanych przez studentów Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi dzieci przygotowały oryginalne obrazy z wykorzystaniem surowców wtórnych. W nagrodę placówki otrzymały czek na łączną kwotę 80 000 zł na remonty placówek. Miasto w ramach współpracy wzbogaci przestrzeń zewnętrzną o ogródki owocowo-warzywne, w których podopieczni będą mogli sadzić ulubione rośliny.

4. Ekologiczny piknik 2023 r. Fundacja Zielony Zakątek zorganizowała po raz drugi piknik, w którym wzięło udział ponad 150 osób, w tym dzieci, młodzież i dorośli. W trakcie pikniku odbyły się między innymi warsztaty z robienia budek lęgowych dla ptaków, które zostały przekazane Leśnictwu Miejskiemu.

5. Razem dla środowiska – to przewodnie hasło łódzkiej kampanii proekologicznej skierowanej do przedsiębiorców w ramach EKOpaktu. Do tej pory współpracę dla rozwoju zrównoważonej Łodzi podjęto z ponad 50 podmiotami dla działań m.in. w obszarach zieleni, woda, powietrze, bioróżnorodność. W tym 2023 roku firma Warbud kupiła 30 domków dla jeryzków. Zostały one powieszony na szkołach, delegaturach i jednym budynku parafialnym. Firma E.G.O. Polska zakupiła i zamontowała 5 domków dla owadów w parku na Janowie.

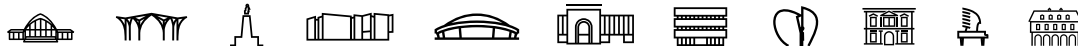
6. ICLEI (Międzynarodowa Rada na rzecz Lokalnych Inicjatyw Środowiskowych) – globalna sieć ponad 2500 samorządów lokalnych i regionalnych zaangażowanych w zrównoważony rozwój obszarów miejskich. Członkowie i zespół ekspertów współpracują ze sobą poprzez wzajemną wymianę, partnerstwa i budowanie potencjału, aby stworzyć zmiany systemowe na rzecz zrównowa-

zonego rozwoju miast. Miasto Łódź należy do projektu Fair Local Green Deal, to projekt stworzony we współpracy ICLEI i Fundacji Porticus, którego celem jest usprawnienie procesów partycypacyjnych. W 2023 r. w ramach projektu włączającego mieszkańców w realizację Europejskiego Zielone Ładu, odbyły się dwa spotkania dotyczące zazielenienia miasta zgodnie z oczekiwaniami i potrzebami mieszkańców.

7. Samorządowy Kongres Klimatyczny - wzajemna wymiana wiedzy, doświadczeń i pomysłów. I edycja wydarzenia miała miejsce w 2022 r., kolejna odbyła się rok później. Event, przyciągający rosnącą liczbę uczestników, umożliwia diagnozę aktualnej sytuacji środowiskowej i politycznej w kontekście zmian klimatu. Gościem honorowym ostatniej edycji, organizowanej we współpracy z Unią Metropolii Polskich, był Frans Timmermans - Wiceprzewodniczący Wykonawczy Komisji Europejskiej ds. Europejskiego Zielonego Ładu. Ambicją Miasta Łodzi jest, by wydarzenie stanowiło medium, które pokazuje gotowość i determinację polskich samorządów do budowania lepszego świata dla przyszłych pokoleń

8. Mechofiltr - w ramach projektu z Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego ustawiono dwa mechofiltry – urządzenia, które są pokryte mchem. Ich zadaniem jest oczyszczanie powietrza przy jednym z większych skrzyżowań w Łodzi. Dodatkowo urządzenie to spełnia funkcję ławki. Na bieżąco również na stronie internetowej publikowane są aktualne dane na temat jakości powietrza, kierunku i siły wiatru oraz temperatury.

10. NEEST – cele projektu: modernizacja budynków, zwiększenie ilości zieleni, poprawa infrastruktury, stworzenie mieszkańcom możliwości do wspólnych działań dla swojego sąsiedztwa. Projekt realizowany jest w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej Misji 100 neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast do 2030 r. Konsorcjum: Kraków – miasto lider; Łódź – miasto partner; Rzeszów – miasto partner; Warszawa – miasto partner; Wrocław – miasto partner; NCBR – partner merytoryczny. Celem projektu jest przygotowanie zestawu innowacyjnych rozwiązań gotowych do wdrożenia, skalowania i powielania na podstawie modelowych symulacji realizacyjnych, obejmujących aspekty techniczne, finansowe i środowiskowe, a także społeczne i tzw. MEL (Monitoring Evaluation and Learning) dot. szeroko pojętej i głębokiej modernizacji energetycznej budynków oraz rewitalizacji ich otoczenia. Wdrożenie rozwiązań odbędzie się na wybranych kwartałach lub budynkach w 5 miastach należących do konsorcjum. W Łodzi procesowi temu poddany zostanie kwartał osiedla Radiostacja. Wynikiem projektu

będzie przygotowanie Poradnika dla miast (Guidebook), w którym zostaną przedstawione ścieżki dojścia oraz studia przypadków gotowych do zastosowania rozwiązań.

11. „Zielona Łódź” – projekt realizowany z powodzeniem od 2013 r., z którego rocznie korzysta ponad 30 tys. osób. Obejmuje on organizowanie w łódzkich parkach różnego rodzaju bezpłatnych wydarzeń i aktywności. Oferta spędzania wolnego czasu pośród miejskiej zieleni dostosowana jest dla wszystkich grup wiekowych, m.in. „Letnie Koncerty w Altanie” w Parku Źródlika, zajęcia sportowe w parkach, spacerzy tematyczne, warsztaty.

12. Współpraca z Fundacją Odzyskaj Środowisko w zakresie prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W roku 2023 celem podniesienia stanu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym zorganizowany zostały zrealizowane następujące wydarzenia:

- event w postaci pikniku rodzinnego zorganizowany na terenie miejskiego parku, gdzie przeprowadzony został szereg działań w ramach kampanii informacyjno - edukacyjnej dla mieszkańców,
- recyklingowy konkurs filmowy, w którym uczestnicy zmierzali się z wyzwaniem stworzenia wideo o konieczności prowadzenia selektywnej zbiórki elektrycznych śmieci. Główną ideą konkursu było promowanie szeroko pojętej ekologii, z naciskiem na elektryczne śmieci. Konkurs odbył się w kontekście pojawienia się na terenie miasta specjalistycznych czerwonych pojemników, do których łodzianie mogą szybko, łatwo i w sposób bezpieczny dla środowiska oddać małogabarytowy zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- zaangażowano łódzkie placówki oświatowe do udziału w kolejnej edycji programu Polska Stolica Recyklingu, w ramach którego pokazano praktyczny wymiar edukacji ekologicznej (oprócz wiedzy teoretycznej realizowane były konkretne działania pro-środowiskowe).

13. Na terenie nowo powstającego nowego punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych powstanie ścieżka edukacyjna dla uczniów. Będą tam prowadzone zajęcia o tematyce ekologicznej, podczas których najmłodsi łodzianie dowiedzą się więcej o gospodarce odpadami, recyklingu i własnym wpływie na środowisko. Wspecjalizowane działania z zakresu edukacji ekologicznej prowadzą także miejskie spółki i jednostki:

1. Miejski Ogród Zoologiczny w Łodzi sp. z o.o. aktywnie prowadzi działania edukacyjne dla wszystkich grup wiekowych, zarówno dla mieszkańców jak i turystów odwiedzających miasto. W 2023 roku obsłużono 1 263 grupy zorganizowane. W zajęciach uczestniczyło 25657 osób. Dodatkowo w ramach pikników zewnętrznych zorganizowano pokazy dla około 25 tysięcy osób (Dni Wody w Pabianicach, Dni Pabianic, Dzień Ojca w Pasażu Łódzkim, targi akwarystyczne w Toruniu). Przeprowadzono też kilkanaście eventów na terenie zoo.

2. Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania – Łódź sp. z o.o. prowadzi działania edukacyjne wśród mieszkańców w zakresie ekologii, segregacji odpadów i odzysku surowców wtórnych. Organizowane są warsztaty, konkursy ekologiczne, akcje społeczne i wydarzenia miejskie. W roku 2023 przeprowadzono 180 warsztatów dla 3 299 osób.

3. Ogród Botaniczny - W Ogrodzie Botanicznym i Palmiarni w 2023 r. łącznie odbyło się 417 różnego typu zajęć edukacyjnych, w których wzięło udział 9 561 osób.

4. Ośrodek Rehabilitacji Dzikich Zwierząt w Łodzi – w ramach prowadzonych zajęć edukacyjnych organizowano warsztaty terenowe i stacjonarne, w których udział wzięło łącznie 2 703 osoby.

W Ośrodku Rehabilitacji Dzikich Zwierząt w Zarządzie Zieleni Miejskiej w 2023 roku prowadzono prace modernizacyjne w zagrodach i wybiegach dla dzikich zwierząt. Ponadto doposażono jednostkę w podstawowy sprzęt do odłowu zwierząt. Dzięki otrzymanej dotacji ze środków WFOŚiGW w Łodzi utworzono nowoczesną wolierę rozlotową dla ptaków drapieżnych, wolierę modułową oraz wolierę dla ptaków wodnych. Zmodernizowano zagrodę dla dużych jeleniowatych. W ramach działalności bieżącej ośrodka przyjęto ok. 2 500 tys. pacjentów, a także prowadzono zajęcia z zakresu edukacji przyrodniczo-leśnej z wykorzystaniem sali edukacyjnej „Ostoja” dla ok. 2 000 osób.

OCHRONA GATUNKOWA I DZIAŁALNOŚĆ EKSPOZYCYJNA W WYSPECJALIZOWANYCH PLACÓWKACH

W roku 2023 r. w Ogrodzie Botanicznym ochroną ex situ (poza miejscem naturalnego występowania) objętych było 47 gatunków roślin chronionych i zagrożonych wyginięciem, pochodzących ze stanowisk naturalnych z terenu całego kraju. Rośliny te są w Ogrodzie Botanicznym uprawiane i mnożone co umożliwia zachowanie ich puli genowej. W okresie sprawozdawczym na terenie Ogródu Botanicznego kontynuowano również prace związane z utrzymaniem i mnożeniem roślin w ramach realizo-

wanych regionalnych programów ochrony oraz roślin innych taksonów, objętych w Ogrodzie ochroną ex situ. Mnożono głównie takie rośliny jak: goryczka krzyżowa, zawilec wielkokwiatowy (rośliny pochodzące z 3 stanowisk naturalnych), aster gawędka i goździk piaskowy (rośliny pochodzące z 2 stanowisk).

Ogród Botaniczny w Łodzi kontynuował również prace związane z realizacją siedmiu regionalnych programów ochrony wybranych gatunków roślin rzadkich i zagrożonych wyginięciem na terenie województwa łódzkiego, dla takich taksonów jak: *Arenaria graminifolia* Schrad., *Dianthus gratianopolitanus* Vill., *Dianthus arenarius* L., *Linnaea borealis* L., *Pulsatilla vernalis* (L.) Mill., *Adenophora liliifolia* (L.) Besser. i *Anemone sylvestris* L. W 2023 roku zakończył się dziesięcioletni okres realizacji (2014-2023) dwóch Regionalnych programów ochrony: Regionalnego programu ochrony piaskowca trawiastego *Arenaria graminifolia* SCHRAD. i Regionalnego programu ochrony goździka siniego *Dianthus gratianopolitanus* VILL.

W 2023 roku pracownicy Ogródu pozyskiwali nasiona roślin gatunków zagrożonych wyginięciem oraz prowadzili monitoring stanowisk naturalnych i zastępczych tychże gatunków, jak również prowadzili intensywne prace związane z realizacją programu ochrony zawilca wielkokwiatowego.

Wszystkie wystawy w Ogrodzie Botanicznym i Palmiarni w 2023 r. łącznie obejrzało 102 212 osób. Największym zainteresowaniem cieszyła się wystawa tulipanów, którą odwiedziły 32 243 osoby, z atrakcyjną formą prezentacji roślin na rabacie w kształcie liczby 600 nawiązującej do jubileuszu sześćsetlecia nadania praw miejskich Łodzi.

Na terenie miasta funkcjonuje także Ośrodek Rehabilitacji Dzikich Zwierząt. W 2023 roku prowadzono prace przy modernizacji, budowie nowych obiektów oraz zagospodarowaniu obecnych. Ponadto doposażono jednostkę w podstawowy sprzęt do odłowy zwierząt. Utworzono nowoczesną zagrodę dla dzików, trzy duże woliery dla ptaków, zmodernizowano zagrodę dla dużych jeleniowatych oraz zakupiono dodatkowy samochód do działań ratunkowych wyposażony w specjalistyczną zabudowę. W ramach działalności bieżącej ośrodka przyjęto ok. 2 500 tys. pacjentów, a także prowadzono zajęcia z zakresu edukacji przyrodniczo-leśnej z wykorzystaniem sali edukacyjnej „Ostoja” dla ok. 2 000 osób.

EDUKACJA

DANE OGÓLNE

W roku szkolnym 2023/2024 w Łodzi Miasto prowadzi

129 przedszkoli miejskich oraz 5 zespołów przedszkoli miejskich, do których uczęszcza 17 478 dzieci w 739 Oddziałach (w tym 33 oddziały integracyjne, do których uczęszcza 656 dzieci).

W roku szkolnym 2023/2024 Miasto prowadzi również 136 jednostek organizacyjnych łódzkiej oświaty:

- 81 szkół podstawowych,
- 8 zespołów szkolno-przedszkolnych,
- 1 zespół szkół ogólnokształcących,
- 27 liceów ogólnokształcących,
- 16 zespołów szkół ponadpodstawowych.
- 1 technikum samodzielne,
- 1 jednostkę doskonalenia nauczycieli,
- 1 centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego.

Liczba uczniów i oddziałów w poszczególnych typach szkół w roku szkolnym 2023/2024 przedstawia się następująco:

- szkoły podstawowe – 1 703 oddziały, do których uczęszcza 38 342 uczniów (średnia liczba uczniów w oddziale 22,5), w tym w klasie I uczy się 5 147 uczniów,
- licea ogólnokształcące – 595 oddziałów, w których uczy się 16 444 uczniów (średnia liczba uczniów w oddziale 27,6), w tym w klasie I uczy się 5 626 uczniów,
- technika – 360 oddziałów, w których uczy się 8 546 uczniów (średnia liczba uczniów w oddziale 23,7), w tym w klasie I uczy się 2 616 uczniów,
- branżowe szkoły I stopnia – 47 oddziałów, w których uczy się 1 020 uczniów (średnia liczba uczniów w oddziale 21,7), w tym w klasie I uczy się 445 uczniów,
- CKU i branżowe szkoły II stopnia -32 oddziały, do których uczęszcza 455 słuchaczy (średnia liczba uczniów w oddziale 14,2) w tym w klasie I uczy się 241 uczniów.

W oddziałach integracyjnych uczy się

- w szkołach podstawowych – 2 028 uczniów w 116 oddziałach (w tym z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego – 454 uczniów),
- w liceach ogólnokształcących – 286 uczniów w 15 oddziałach (w tym z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego – 199 uczniów).

W roku szkolnym 2022/2023 167 uczniów szkół podstawowych i 184 uczniów szkół ponadpodstawowych objętych jest nauczaniem indywidualnym.

Miasto zapewnia również ofertę kształcenia językowego w szkołach podstawowych i w szkołach ponadpodstawowych, na którą w obecnym roku szkolnym składa się:

- 17 oddziałów dwujęzycznych w szkołach podstawowych, w których uczy się łącznie 400 uczniów,
- 32 oddziały dwujęzyczne w szkołach ponadpodstawowych, w których uczy się łącznie 902 uczniów.

- Dodatkowo w IV Liceum Ogólnokształcącym funkcjonują 4 oddziały przygotowujące do międzynarodowej matury, w których uczy się łącznie 104 uczniów. W ofercie szkół ponadpodstawowych jest również pięć oddziałów klas wstępnych z językami: niemieckim, angielskim, francuskim i hiszpańskim, w których uczy się łącznie 166 uczniów.
- W roku szkolnym 2023/2024 kształcenie sportowe w różnych dyscyplinach sportowych prowadzi 9 szkół podstawowych i 2 licea ogólnokształcące, w tym:
  - w szkołach podstawowych funkcjonuje 39 oddziałów sportowych,
  - w liceach ogólnokształcących funkcjonuje 15 oddziałów sportowych.

Uzupełnienie sieci szkół i placówek prowadzonych przez Miasto stanowią placówki niepubliczne oraz publiczne prowadzone przez osoby fizyczne bądź prawne niezaliczane do sektora finansów publicznych. Takich dotowanych placówek w Łodzi prowadzonych jest 233 (w tym m.in. 94 przedszkola i punkty przedszkolne, 34 szkoły podstawowe, 34 licea ogólnokształcące).

Dotowane szkoły i placówki zobowiązane są do rozliczania się z dotacji otrzymanych w danym roku kalendarzowym. Dotacje przyznane jednostkom niepublicznym wyniosły w 2023 r. 307,46 mln zł.

Miasto prowadzi również rozliczenia z innymi gminami z tytułu zwrotu kosztów dotacji udzielonej przez Miasto Łódź na dzieci zamieszkałe na terenie innych gmin, a uczęszczające do przedszkoli niepublicznych na terenie Miasta oraz zwrot kosztów dotacji udzielonej przez inne gminy na dzieci będące mieszkańcami Miasta Łodzi, a uczęszczające do przedszkoli niepublicznych na terenie innych gmin. W roku 2023 inne gminy oddały Miastu kwotę 3,98 mln zł tytułu zwrotu kosztów dotacji wypłaconej na dzieci niebędące mieszkańcami Miasta, podczas gdy Miasto Łódź z tego tytułu zapłaciło innym gminom kwotę 2,39 mln zł.

NABÓR

Przedszkola miejskie

Do przedszkoli miejskich na rok szkolny 2023/2024 przyjęto 17 428 dzieci, w tym 13 086 dzieci kontynuujących naukę, a po rekrutacji pozostało 763 wolne miejsca. 517 kandydatów biorących udział w postępowaniu rekrutacyjnym nie przyjęto do wybranych placówek, ale zgodnie prawem oświatowym wskazano im publiczne przedszkole, w którym pozostały wolne miejsca po rekrutacji.

Szkoły podstawowe

W rekrutacji podstawowej do szkół podstawowych wzięło udział 4 917 uczniów. W jej wyniku zakwalifikowanych

zostało 4 891 uczniów, w tym: 3 952 uczniów z obwodu i 939 uczniów spoza obwodu. Po rekrutacji podstawowej szkoły dysponowały łącznie 707 miejscami wolnymi, na które przeprowadzono rekrutację uzupełniającą.

W wyniku obu rekrutacji do klas I na rok szkolny 2023/2024 utworzono 233 oddziały, do których przyjęto łącznie 5 147 uczniów.

Szkoły ponadpodstawowe

W roku szkolnym 2023/2024 w szkołach ponadpodstawowych zaoferowano 301 oddziałów dla 9 405 uczniów. W wyniku przeprowadzonej rekrutacji utworzono 305 oddziałów dla 8 718 uczniów, w tym w liceach ogólnokształcących utworzono 196 oddziałów dla 5 657 uczniów (64,9 % uczniów szkół ponadpodstawowych), w technikach utworzono 93 oddziały dla 2 616 uczniów (30 % uczniów szkół ponadpodstawowych), a w branżowych szkołach I stopnia utworzono 16 oddziałów dla 445 uczniów (5,1% uczniów szkół ponadpodstawowych).

W liczbie uczniów i oddziałów w liceach ogólnokształcących ujęto 144 uczniów i 10 oddziałów terapeutycznych w XLIV LO, które nie bierze udziału w elektronicznym naborze, a młodzież przyjmowana jest do szkoły na podstawie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznych. W danych ujęto również 4 oddziały przygotowawcze.

SZKOŁY I PLACÓWKI SPECJALNE ORAZ PLACÓWKI OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZE

Miasto Łódź jest organem prowadzącym dla 20 jednostek organizacyjnych, w których funkcjonują różne typy oraz rodzaje szkół specjalnych:

- oddziały przedszkolne funkcjonujące w 9 placówkach kształcenia specjalnego,
- 9 szkół podstawowych specjalnych funkcjonujących samodzielnie, w tym 3 przyszpitalne i 1 przy pogotowiu opiekuńczym,

- 4 specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze,
- 4 młodzieżowe ośrodki socjoterapii,
- 1 młodzieżowy ośrodek wychowawczy,
- 1 zespół szkół specjalnych,
- 1 zespół szkół zawodowych specjalnych.

Ogółem w roku szkolnym 2023/2024 funkcjonują 362 oddziały, w których uczy się 2 253 uczniów.

W dziewięciu zespołach wczesnego wspomaganie rozwoju, w szkołach i placówkach prowadzonych przez Miasto Łódź, w roku szkolnym 2023/2024 specjalistycznymi działaniami terapeutyczno-rehabilitacyjnymi objęto 379 dzieci.

W roku szkolnym 2023/2024 funkcjonowało 8 placówek oświatowo-wychowawczych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Łódź. Są to:

- 2 bursy szkolne
- 3 centra zajęć pozaszkolnych
- 1 szkoła muzyczna
- 1 pałac młodzieży
- 1 szkolne schronisko młodzieżowe

Placówki pracy pozaszkolnej wspierają i uzupełniają zadania szkół w zakresie kształtowania i rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży. Efektywnie zabezpieczając czas wolny prowadząc stałe zajęcia klubowe, świetlicowe, sportowe, artystyczne, ekologiczne, a także z bezpieczeństwa ruchu drogowego. Na terenie Łodzi funkcjonują 4 placówki pracy pozaszkolnej, w tym Pałac Młodzieży. Rocznie w zajęciach otwartych i imprezach organizowanych w tych placówkach bierze udział ponad 20 tys. uczestników. W roku 2023 w zajęciach stałych udział wzięło około 8 600 uczestników.

WYNIKI EGZAMINÓW I SPRAWDZIANÓW W ROKU SZKOLNYM 2022/2023

Egzamin po VIII klasie szkoły podstawowej

W roku szkolnym 2022/2023 pisemny egzamin ósmoklasisty przeprowadzono w dniach 23-25 maja 2023 r. w trzech przedmiotach obowiązkowych, tj. język polski, matematyka oraz język obcy nowożytny. Uczniowie łódzkich podstawówek otrzymali średni wynik procentowy:

- język polski – 65,16 %,
- matematyka – 60,83%,
- język angielski – 70,38%.

Egzamin maturalny 2023 (rok szkolny 2022/2023)

Średnie wyniki z egzaminu maturalnego w 2023 roku w szkołach ponadpodstawowych prowadzonych przez

Miasto przedstawiały się następująco:

- formuła 2023
  - język polski - 64%,
  - matematyka – 72%,
- formuła 2015
  - język polski - 55%,
  - matematyka – 51%.

Spośród 28 liceów ogólnokształcących prowadzonych przez Miasto Łódź, w których odbyły się egzaminy maturalne, 9 szkół osiągnęło wyższy niż w kraju średni procentowy wynik z egzaminu maturalnego z języka polskiego, zaś spośród 18 techników – 7 szkół uzyskało wynik wyższy niż średnia krajowa.

Zdawalność egzaminu maturalnego w liceach i technicach w 2023 roku:

- formuła 2023 – 90%,
- formuła 2015 - 73%.

Sześć liceów, tj. I Liceum Ogólnokształcące, IV Liceum Ogólnokształcące, XII Liceum Ogólnokształcące, XXI Liceum Ogólnokształcące, XXVI Liceum Ogólnokształcące i XXXI Liceum Ogólnokształcące osiągnęło 100% zdawalność egzaminów maturalnych, ponadto 3 technika osiągnęły zdawalność nie mniejszą niż 98%, tj. Technikum nr 9, Technikum nr 10 i Technikum nr 17.

Część absolwentów liceów ogólnokształcących (11%) oraz techników (12,5%) nie przystąpiła do egzaminu maturalnego.

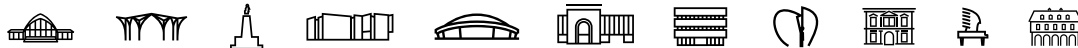
Egzamin zawodowy 2023 (rok szkolny 2022/2023)

Egzamin przeprowadzony był zgodnie z podstawą programową z 2019 r. Do obydwu części (teoretycznej i praktycznej) egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, w technicach przystąpiło 1 339 uczniów techników, z których 1 078 zdało egzamin potwierdzający daną kwalifikację w zawodzie. Stanowi to średnio 80,51% zdawalności egzaminów w technicach.

SKOLNICTWO ZAWODOWE

Oferta kształcenia zawodowego w roku szkolnym 2023/2024 zawiera 51 zawodów w technicach, 19 zawodów w branżowych szkołach I stopnia oraz 5 zawodów w branżowej szkole II stopnia

Miasto Łódź finansuje działalność Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji, funkcjonującego w łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego. Obserwatorium prowadzi systematyczne badania rynku pracy dla potrzeb edukacji, opracowuje analizy, przygotowuje opinie. Na podstawie opinii i analiz płynących z Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji rozwijana jest

oferta szkół zawodowych. Jedna szkoła branżowa I stopnia poszerzyła swoją ofertę o nowy kierunek – lakiernik samochodowy.

W roku szkolnym 2023/2024 utworzono 3 oddziały branżowej szkoły II stopnia w trzech zespołach szkół, w zawodach: technik żywienia i usług gastronomicznych, technik technologii żywności oraz technik pojazdów samochodowych.

Wśród uczniów klas pierwszych szkół zawodowych 86,50% wybrało technika, zaś 13,50% branżowe szkoły I stopnia. Na przestrzeni kilku ostatnich lat procentowy udział młodzieży klas pierwszych w szkołach zawodowych wśród wszystkich uczniów uczących się w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych utrzymuje się na poziomie blisko 40%. W naborze na rok szkolny 2023/2024 największa liczba absolwentów szkół podstawowych zainteresowana była podjęciem nauki w Technikum nr 10 w Zespole Szkół Elektroniczno - Informatycznych, Technikum nr 9 w Zespole Szkół Politechnicznych, Technikum nr 17 w Zespole Szkół Techniczno - Informatycznych i Technikum nr 5 w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 5.

Szkoły zawodowe prowadzone przez Miasto Łódź są otwarte na potrzeby rynku pracy i kładą nacisk na rozwój współpracy z pracodawcami, dzięki czemu dla absolwentów otwierają się szanse na dobry start zawodowy i nowe perspektywy kariery zawodowej, a proces edukacji staje się bardziej efektywny. Zajęcia praktyczne objęte programem kształcenia, prowadzone są najczęściej w zakładzie pracy przez pracownika firmy. W regionie łódzkim takie zajęcia organizuje około 120 małych, średnich i dużych przedsiębiorstw. Praktyki zawodowe dla uczniów łódzkich szkół zawodowych odbywają się w ponad 700 przedsiębiorstwach, a umowę patronacką ze szkołami zawarło ok. 50 firm. Patronatem pracodawców objęte są szkoły kształcące w branży ekonomicznej, mechanicznej, elektrycznej, energetycznej, mechatronicznej, budowlanej, włókienniczo-odzieżowej, motoryzacyjnej, urządzeń sanitarnych i gazowniczych, odnawialnych źródeł energii. Są to następujący pracodawcy: Hotel Andels, DHL Express Polska, Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o., Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., HERZ Armatura i Systemy Grzewcze Sp. z o.o., Famas S.A., GAZSYSTEM Sp. z o.o., Zakłady Przetwórstwa Mięsnego „Zbyszko”, Thermaflex Izolacje Sp. z o.o., Politechnika Łódzka - Wydział Elektrotechniki, Elektroniki, Informatyki i Automatyki, Wydział Technologii Materiałowych i Wzornictwa Tekstyliów, Wydział Mechaniczny; Wydział Chemiczny, PKP PLK S.A. Zakład Linii

Kolejowych w Łodzi, LEROY MERLIN Polska Sp. z o.o., PPG Industrial Polska, GLOBCOLOR, AUTOSYSTEM Jan Sobański, Łódzkie Stowarzyszenie Przewoźników Międzynarodowych i Spedytorów, Veolia Energia Łódź, BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego Spółka z o.o., Mapei Polska Spółka z o.o., Atlas Sp. z o.o., KNAUF Sp. z o.o., FAKRO, Polskie Stowarzyszenie Dekarzy, Procter & Gamble, ABB S.A. Teatr Muzyczny w Łodzi, Herkules PC Components Sp. z o.o., Łódzka Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT - Łódź, Galmet, F&F, Schindler Polska, UDT, Ariadna S.A. Fabryka Nici, Zakład Włókienniczy Biliński, BRICOMAN, Carrefour Polska Sp. z o.o., Prima Fabryka Pierścieni Tłokowych, ARSEM, Common, Erbud, 3Energy, Thermex Technika Grzewcza, Polskie Stowarzyszenie Producentów Dźwigów, Kone, Elektromonter, Kisan.

W 2023 roku dofinansowano koszty kształcenia młodocianych dla 69 pracodawców na kwotę 0,89 mln zł.

21 marca 2023 roku uroczystie podsumowano X edycję Konkursu Prezydenta Miasta Łodzi „Pracodawca Kreujący i Wspierający Edukację”, organizowanego we współpracy z łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego. Konkurs jest corocznie okazją do uhonorowania statuetkami łódzkich łabędzi pracodawców najefektywniej wspierających łódzkie szkoły, placówki kształcenia ustawicznego oraz centra kształcenia zawodowego. W X edycji Konkursu nominacje do Statuetki Łódzkie Łabędzie otrzymało 20 firm w trzech kategoriach. Decyzją Komisji wyróżniono 4 pracodawców – firmę UNITRAVEL KIELJAN LIS SPÓŁKA JAWNA, Przedsiębiorstwo Produkcji Handlu i Usług „NOWAK” Andrzej Nowak, EMERSON Automation Fluid Control & Pneumatics Poland Sp. z o.o., POLSAD Jacek Korczak Oddział Rzgów. Statuetki łódzkich łabędzi przyznano 3 nominowanym firmom w każdej z trzech kategorii: w kategorii małych przedsiębiorstw – „TEREBINT” USŁUGI POLIGRAFICZNE; w kategorii średnich przedsiębiorstw – IRENA STRUNIEC ENTERPRISE.; w kategorii dużych przedsiębiorstw – „ORBIS S.A.” IBIS I NOVOTEL ŁÓDŹ CENTRUM. Jedna firma spośród nominowanych otrzymała nagrodę specjalną za kreowanie procesów kształcenia i wspieranie szkolnego systemu edukacji w skali kraju – Microsoft Sp. z o.o.

KSZTAŁCENIE USTAWICZNE DLA DOROSŁYCH

Miasto Łódź jest organem prowadzącym dla Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego oraz łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego. W jednostkach tych prowadzone jest kształcenie dla dorosłych w formach szkolnych i pozaszkolnych.

W roku szkolnym 2023/2024 w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego:

- w Szkole Podstawowej dla dorosłych - kształciło się 52 słuchaczy,
- w Liceum Ogólnokształcącym dla dorosłych kształciło się 178 słuchaczy,
- w Szkole Policealnej dla dorosłych kształciło się 103 słuchaczy.

Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego prowadziło zajęcia dla 4 grup kwalifikacyjnych (114 osób) kursów zawodowych dla zawodów technik gazownictwa, a Centrum Kształcenia Zawodowego i ustawicznego prowadziło 8 kursów zawodowych dla zawodów technik logistyki, technik rachunkowości, technik fotografii i multimedialnych, technik programista i technik weterynarii (198 osób).

DOWÓZ UCZNIÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W 2023 roku 225 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego korzystało z przewozów specjalnych realizowanych przez MPK Łódź. Rodzice/opiekunowie 427 dzieci korzystali natomiast z bezpłatnych biletów specjalnych. Refundowano także koszty paliwa za dowóz transportem własnym. Z takiej możliwości skorzystał rodzice/opiekunowie 178 dzieci.

PORADNIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE

W Łodzi funkcjonuje 9 poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym 3 poradnie specjalistyczne. Poradnie rejonowe świadczą usługi na rzecz dzieci i młodzieży będących uczniami szkół i placówek funkcjonujących w rejonie działania poszczególnych poradni. Poradnie specjalistyczne udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej wszystkim zgodnie z ustalonym zakresem. Jedna poradnia specjalistyczna świadczy usługi psychologiczno-pedagogiczne na rzecz powiatu łódzkiego Wschodniego w ramach odrębnego porozumienia. Zakres działań i rodzaje udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, szkołom i rodzicom w roku szkolnym 2023/2024:

- liczba godzin „dyżurów” w szkołach/placówkach – 5 295,
- liczba wykonanych diagnoz/badań psychologiczno-pedagogicznych – 14 134,
- Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego – 1 749,
- Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego – 446,
- Liczba wydanych opinii - 5 811,

- Liczba udzielonych porad i konsultacji – 16 548,
- Liczba godzin z doradztwa zawodowego prowadzonego w szkołach i placówkach – 54,
- Liczba uczniów objętych terapią logopedyczną (indywidualną) – 1 189,
- Liczba uczniów objętych terapią psychologiczno-pedagogiczną (indywidualną) – 1 881.

PROJEKTY I PROGRAMY EDUKACYJNE

Wyprawka szkolna

W ramach realizacji Rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych tzw. „Wyprawki szkolnej” w roku 2023 otrzymało 755 uczniów na kwotę 267,6 tys. zł. Poza dofinansowaniem do zakupu podręczników w ramach realizacji rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym, tzw. „Wyprawki szkolnej” w 2023 r. wszyscy uczniowie szkół podstawowych otrzymali darmowe podręczniki z udzielanej przez MEN dotacji celowej na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe.

Projekty z udziałem środków krajowych

W 2023 r. projekty realizowano z programów:

- Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa – zakup książek będących nowościami wydawniczym dla dzieci w wieku 3 – 6 lat, zakup książek oraz elementów wyposażenia bibliotek, działania promujące czytelnictwo – 16 placówek dostało dotację na kwotę 147,13 tys. zł (w tym wkład własny 29,4 tys. zł),
- Poznaj Polskę – dofinansowanie wycieczek szkolnych - 19 placówek dostało dotację na kwotę 808,7 tys. zł (w tym wkład własny 321,9 tys. zł),
- Edukacja Ekologiczna „Nasze Ekologiczne Pracownie” – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – utworzenie ekopracowni i punktów dydaktycznych - 15 placówek dostało dotację na kwotę 909,13 tys. zł (w tym wkład własny 57,5 tys. zł),
- Aktywna Tablica – zakup pomocy dydaktycznych dla placówek oświatowych - 22 placówki dostało dotację na kwotę 575,73 tys. zł (w tym wkład własny 115,15 tys. zł),

Projekty z udziałem środków zagranicznych

W 2023 r. projekty realizowano z:

- programu Erasmus+ w 9 placówkach realizowano 12 projektów na kwotę 664,2 tys. zł. Dwie placówki złożyły wnioski o akredytację w ramach programu ERASMUS+ w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego. Przewidywane ogłoszenie wyników nastąpi na początku 2024 roku,

– Europejskiego Funduszu Społecznego RPO Wł w 24 placówkach realizowano 43 projekty na kwotę 33,99 mln zł. W związku z rozpoczęciem naboru wniosków o dofinansowanie projektów w nowej perspektywie – Fundusze Europejskie dla łódzkiego na lata 2021 – 2027, w ramach działania FELD.08.08 Kształcenie zawodowe 31 szkół złożyło wnioski o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania 64,23 mln zł, natomiast w ramach działania FELD.08.06 Edukacja przedszkolna 8 przedszkoli złożyło wnioski o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania 5,7 mln zł.

WYPOCZYNEK LETNI I ZIMOWY

W roku szkolnym 2022/2023 Miasto Łódź dofinansowało zimowy i letni wypoczynek dzieci i młodzieży szkolnej. Oferta obejmowała zajęcia zamknięte – półkolonie i wyjazdowe formy wypoczynku. W ramach półkolonii zimowych udział wzięło 2 436 uczestników, dla których przygotowano ofertę w 72 szkołach i placówkach. W ramach półkolonii letnich udział wzięło 10 084 uczestników, dla których przygotowano ofertę w 72 szkołach i placówkach.

W okresie wakacji letnich Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Łodzi było organizatorem kolonii w dwóch ośrodkach w miejscowości Grotniki. W roku szkolnym 2022/2023 Miasto Łódź zapewniło miejsca na 4 turnusach kolonii, łącznie dla 240 dzieci.

łącznie na dofinansowanie wypoczynku w roku szkolnym 2022/2023 Miasto Łódź przeznaczyło 2,9 mln zł.

POMOC MATERIALNA DLA UCZNIÓW

Od września 2018 r. Miasto realizuje zadanie „Pomoc materialna dla uczniów łódzkich szkół”. W roku 2023 przyznano 1 688 stypendiów szkolnych oraz 114 zasiłków szkolnych, na które przeznaczono 1,01 mln zł, z czego 145,5 tys. zł stanowi wkład własny Miasta.

SZKOLNICTWO WYŻSZE

PROGRAM MŁODZI W ŁODZI

W ramach programu współpracuje aktywnie już ponad 300 łódzkich firm oraz największe łódzkie uczelnie publiczne i niepubliczne. W 2023 r. realizowane były następujące inicjatywy:

- XVI edycja programu stypendialnego Młodzi w Łodzi - najlepsi studenci wybranych przez pracodawców kierunków łódzkich uczelni mogli ubiegać się o przyznanie jednego ze stypendiów fundowanych przez łódzkie firmy – Partnerów programu Młodzi w Łodzi. Studenci mogli też starać się o zwrot kosztów zakwaterowania w domu studenckim bądź udział w bezpłatnych kursach podnoszących kwalifikacje. W roku akademickim 2023/2024 pracodawcy wypłacają 123 stypendia w wysokości od 9 000 zł do 13 500 zł brutto w skali roku akademickiego, ufundowali możliwość udziału w bezpłatnych kursach podnoszących

kwalfikacje dla 32 osób. Podczas rekrutacji do programu stypendialnego w październiku 2023 roku spłynęło łącznie ponad 2 760 aplikacji.

- Portal praktyk i staży www.praktyki.lodz.pl wspiera studentów łódzkich uczelni w zdobywaniu dodatkowych kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego w trakcie praktyk i staży. W 2023 r. pracodawcy opublikowali 783 ofert, a stronę odwiedziło średnio 25 000 użytkowników miesięcznie.
- Program płatnych staży wakacyjnych Praktykuj w Łodzi! - dla łódzkich studentów i absolwentów w najlepszych łódzkich firmach. W 2023 roku 80 najlepszych łódzkich pracodawców zaoferowało 410 ofert staży, a ostatecznie zatrudniło 230 studentów na płatnych stażach wakacyjnych (z wynagrodzeniem minimum 23,50 zł brutto za 1 godzinę lub minimum 3 600 zł brutto za każdy miesiąc trwania stażu w pełnym wymiarze godzin), w trakcie rekrutacji otrzymaliśmy blisko 6 000 aplikacji. Po zakończonych stażach w tej edycji projektu 80% stażystów otrzymało od swoich pracodawców propozycje dalszej współpracy.
- Wydarzenia dla studentów i uczniów szkół ponadpodstawowych realizowane wspólnie z partnerami (bezpłatne szkolenia i webinary Twoja Kariera w Twoich rękach, dni otwarte w firmach „Poznaj Łódzkich Pracodawców”, eventy Zasmakuj studiowania w Łodzi oraz Zasmakuj pracy w Łodzi, event Trampki na Giełdzie oraz DevConf dla maturzystów) – w okresie od stycznia do grudnia 2023 odbyły się 54 wydarzenia, w których uczestniczyło 1 800 osób.
- Strona internetowa www.mlodziwlodzi.pl - ponad 55 tys. zarejestrowanych użytkowników oraz miesięcznie średnio 33 tys. odsłon. Funpage Młodzi w Łodzi na Facebooku ma ponad 23 tys. obserwujących, profil na Instagramie 2 tys. obserwujących, a profil na LinkedInie 14 tys. obserwujących. W okresie od stycznia do grudnia 2023 na stronie opublikowanych zostało 301 ofert pracy.

WSPÓŁPRACA Z UCZELNIAMI

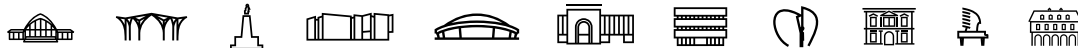
Konkursy dotacyjne i wsparcie finansowe

W 2022 r. ogłoszony został konkurs na Operatora działania, na zasadach regrantingu, w zakresie przeprowadzenia działań zmierzających do przekształcenia Łodzi w centrum wydarzeń naukowych o znaczeniu międzynarodowym, zachęcających do studiowania w Łodzi i propagujących osiągnięcia naukowe Łodzi – „Łódź akademicka - naukowa, kreatywna i wielokulturowa”. W wyniku konkursu wyłoniono Operatora, którym na dwa lata (2022-2023) zostało Stowarzyszenie Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich Opus. Wysokość środków przeznaczonych na realizację zadania wyniosła 420 tys. zł

W ramach zrealizowanego przez Stowarzyszenie Opus konkursu „Łódź naukowa, Łódź akademicka” dofinansowanie otrzymali następujący realizatorzy projektów:

- Wielokulturowość i problemy mniejszości – poznanie innego/innej – grupa nieformalna – Koło Naukowe Amerykanistyki i Mediów UŁ – 7 tys. zł
- GUST – Generative Urban Small Turbine - udział w konkursie International Student Wind Turbine Challenge w Holandii – grupa nieformalna – GUST Project – 17,3 tys. zł
- Łódzkie Dni Informatyki 2023 – Fundacja Politechniki Łódzkiej – 19 tys. zł
- Czy kujon to rodzaj oberka? – grupa nieformalna – Akademicki Zespół Pieśni i Tańca UŁ Kujon – 20,5 tys. zł
- Drużyna Raptors – udział w zawodach łazików marsjańskich CIRC 2023 – grupa nieformalna – Koło Naukowe robotyki SKaNeR – 17,5 tys. zł
- Hackaton HAcK NA ZDROWIE 2 – grupa nieformalna – Akademickie Biuro Karier UMED – 20 tys. zł
- Konkurs Zespołowego Tworzenia Gier komputerowych 2023 – Gamedev rodzi się w Łodzi – grupa nieformalna – Gamedev rodzi się w Łodzi – 22,5 tys. zł
- Iron Warriors w dwóch odsłonach – elektryczny Eco Arrow 2 i spalinowy Eco Arrow 3 – grupa nieformalna – Iron Warriors PŁ – 15,8 tys. zł
- W chmurach z liczbami – grupa nieformalna – Newton Room Aviacja – 21,6 tys. zł
- Konferencja naukowa EMPATIA w ramach ECO MAKE 2023 – Stowarzyszenie Pola Designu (design Fields) – 17,5 tys. zł
- Akcja Edukacja (edycja 5) – Fundacja FKA – 21,5 tys. zł
- Drzwi Otwarte Uniwersytetu Medycznego w Łodzi 2023 – Fundacja dla Uniwersytetu Medycznego w Łodzi – 20 tys. zł
- Horyzonty humanistyki 2023: łódzkie spotkania z zagranicznymi badaczami antyku, średniowiecza i nowożytności – Fundacja Uniwersytetu Łódzkiego – 21,7 tys. zł
- Nagranie i wydanie płyty CD Chóru Kameralnego Akademii Muzycznej w Łodzi – Lodz Chamber Choir – grupa nieformalna – Koło Naukowe Dyrygentów Akademii Muzycznej w Łodzi – 15,3 tys. zł
- Nauka inspiruje! Zaprzyjajnij się z nią na Uniwersytecie Łódzkim – grupa nieformalna – Centrum Komunikacji – 21,5 tys. zł
- Organizacja w Łodzi finału konkursu F1 in Schools Poland – Fundacja Akademia – 24,5 tys.
- Regionalny Festiwal Explory w Łodzi 2023 – Fundacja Zaawansowanych Technologii – 17,2 tys. zł
- Spotkanie z Mistrzem – Stowarzyszenie Promocji Inicjatyw Artystycznych OPERATIVA – 17,2 tys. zł

Konkurs „Łódzkie Eureka”

Wyróżnienie honorowe statuetką „ŁÓDZKIE EUREKA” przyznaje Rada ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi za wybitne osiągnięcia naukowe, artystyczne i techniczne. Celem wyróżnienia jest promocja twórców (lub zespołów), działających na rzecz rozwoju Łodzi jako ośrodka naukowego i akademickiego. Łódzkie Eureka jest przyznawane za osiągnięcie zdobyte w roku poprzedzającym przyznanie wyróżnienia. Łódzkie Eureka za rok 2022 otrzymali:

- w kategorii NAUKA:
  - Dr hab. inż. Jacek Biatek, profesor UŁ – Indywidualna Nagroda Ministra Edukacji i Nauki w kategorii naukowej. Tytuł cyklu prac: „Teoria i praktyka indeksów cen w pomiarze inflacji”,
  - Zespół PŁ: prof. dr hab. inż. Łukasz Albrecht, dr inż. Beata Łukasik, dr inż. Artur Przydacz dr inż. Anna Skrzyńska – Innowacyjne technologie syntetyczne z wykorzystaniem asymetrycznej organokatalizy,
- w kategorii TECHNIKA - Zespół PŁ oraz Grydsen Sp. z o.o.: Adam Wojciechowski, dr hab. inż. Jarosław Andrzejczak, dr inż. Jan Bełczącki, mgr inż. Wiktoria Kozłowicz, mgr inż. Sonia Jach, mgr inż. Krystian Jabłoński, mgr inż. Michał Majcherek, dr Marta Podhorecka, dr n.med. Anna Pyszora, dr Elżbieta Izdebska, mgr Karolina Juszczyk, mgr Magdalena Liberacka-Dwojak, mgr Radosław Perkowski, dr n. med. – Grydsen – innowacyjne psychologiczne metody terapii seniorów z wykorzystaniem techniki VR,
- w kategorii SZTUKA - dr hab. Ewelina Zawisłak, prof. Akademia Muzyczna w Łodzi – Promocja i upowszechnienie polskiej kultury muzycznej poprzez wykonawstwo muzyki polskiej oraz organizację przedsięwzięć naukowo-artystycznych w roku 2022.

Stypendia Miasta Łodzi

Celem uruchomienia miejskiego programu stypendialnego jest stworzenie warunków sprzyjających podejmowaniu studiów w Łodzi. Przyciąganie zdolnej, ambitnej młodzieży, również spoza regionu, w połączeniu z wysokiej jakości procesami dydaktycznymi na łódzkich uczelniach, sprzyja wzrostowi wysoko wykwalifikowanej kadry wychodzącej na rynek pracy, o którą zabiegają przedsiębiorcy.

W ramach XII edycji miejskiego programu stypendialnego Miasto przyznało wybranym studentom - laureatom i finalistom olimpiad stypendia w wysokości od 1200 zł/mc do 1500 zł/m-c. Stypendia są wypłacane przez jeden rok akademicki, od listopada 2022 r. do lipca 2023 r. łącznie przyznano 42 stypendia. Łączna kwota przeznaczona na stypendia w roku akademickim 2022/2023

wynosi 486,9 tys. zł.

W ramach XIII edycji miejskiego programu stypendialnego Miasto przyznało wybranym studentom - laureatom i finalistom olimpiad stypendia w wysokości od 1100 zł/mc do 1500 zł/m-c. Stypendia były wypłacane przez jeden rok akademicki, od listopada 2023 r. do lipca 2024 r. łącznie przyznano 45 stypendiów. Łączna kwota przeznaczona na stypendia w roku akademickim 2023/2024 wyniosła 535,5 tys. zł.

Wspólne stoisko Miasta oraz Łodzi Akademickiej na Salonach Maturzystów 2023

Uniwersytet Medyczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Politechnika Łódzka oraz Miasto Łódź po raz pierwszy w historii zaprezentowały swoją ofertę edukacyjną, kulturalną, turystyczną i gospodarczą na wspólnym łódzkim stoisku pod hasłem Study in Łódź podczas największej ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej skierowanej do maturzystów tj. Salony Maturzystów 2023.

O tym, że Łódź to przyjazne i fajne miasto, w którym warto studiować, żyć i pracować, maturzyści mogli przekonać się podczas Salonów w 5 największych ośrodkach akademickich w kraju:

- Lublin – 5-6 września (Katolicki Uniwersytet Lubelski)
  - Wrocław – 12-13 września (Politechnika Wroclawska)
  - Warszawa – 14-15 września (Politechnika Warszawska)
  - Łódź – 21-22 września (Uniwersytet Łódzki, Wydział Zarządzania)
  - Poznań – 26-27 września (Politechnika Poznańska)
- Stoisko Study in Łódź odwiedziło łącznie 40.000 uczestników.

III Międzynarodowy Kongres Energetyczna Regeneracja Miast

III Międzynarodowy Kongres Energetyczna Regeneracja Miast odbył się w dniach 30-31 maja w Hali Maszyn EC1 Łódź – Miasto Kultury. Tym razem Kongres poświęcony był polityce i procesom regeneracji miast w kontekście przemian energetycznych. W debatach, panelach dyskusyjnych, potyczkach oraz prezentacjach udział wzięło niemal 120 specjalistów z całego świata, przedstawiciele samorządów terytorialnych, uczelni, organizacji miejskich, energetyki ale także biznesu, m.in. Annabel Short z Institute for Human Rights and Business (IHRB), Sabine Zillmer (Spatial Foresight), Janusz Steinhoff (przewodniczący Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC), Adrian Sienicki (Veolia Energia Łódź S.A.) czy Paweł Lachman (koordynator Porozumienia Branżowego na rzecz Efektywności Energetycznej).

W Kongresie stacjonarnie oraz online uczestniczyło łącznie

nie 1200 osób.

URZĄD I OBSŁUGA MIESZKAŃCÓW

FORMULARZE ELEKTRONICZNE

W ramach obszaru Sprawnej administracji realizując cel operacyjny: Usprawnienie obsługi i poprawa kultury organizacyjnej poprzez uwzględnienie perspektywy mieszkańców oraz poprawa działania urzędu, również dzięki cyfryzacji obsługi mieszkańców i wzrostowi znaczenia e-usług - rozszerzano katalog usług elektronicznych, w których mieszkańcy i przedsiębiorcy mogą zwracać się do Urzędu z wykorzystaniem elektronicznej formy kontaktu. Uwzględniając wszystkie działania związane z aktualizacją usług elektronicznych i udostępnianiem usług online, Urząd Miasta Łodzi na koniec 2023 r. udostępniał łącznie 133 formularze elektroniczne w ramach 96 usług na platformie ePUAP oraz 39 usług na platformie biznes.gov.pl. Wykaz wszystkich usług elektronicznych wraz z linkami przenoszącymi wnioskodawców bezpośrednio do centralnych platform elektronicznych, na których te usługi są świadczone – udostępniano w BIP. Takie działanie zapewnia mieszkańcom i mieszkańcom łatwy i szybki dostęp do wszystkich e-usług Urzędu z jednego miejsca, bez konieczności ich wyszukiwania w wielu portalach również rządowych.

W 2023 r. do Urzędu wpłynęło 181 873 dokumentów elektronicznych przez elektroniczną skrzynkę podawczą na platformie ePUAP, co stanowi wzrost o 24,9% w porównaniu z 2022 r. (145 643 dokumentów), zaś wysłano 172 779 dokumentów elektronicznych.

ELEKTRONICZNE ZARZĄDZANIE DOKUMENTAMI

Z uwagi na fakt, iż zmieniające się przepisy prawa coraz częściej wymagają elektronicznej formy kontaktu i elektronicznej formy dokumentu, rozszerzono katalog spraw prowadzonych wyłącznie elektronicznie w Urzędzie Miasta Łodzi, ograniczając tym samym liczbę spraw prowadzonych w systemie tradycyjnym. Dążąc do podniesienia kwalifikacji pracowników Urzędu przy realizacji spraw z wykorzystaniem systemu EZD, ale również kompetencji cyfrowych w obszarze narzędzi informatycznych, przygotowując pracowników Urzędu do wdrażania nowych regulacji prawnych w obszarze e-administracji zrealizowano szkolenia, w których wzięło udział łącznie 3 110 uczestników.

SYSTEM ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ

W 2023 r. zrealizowano – we współpracy z innymi komórkami organizacyjnymi Urzędu – zadania związane z utrzymaniem certyfikatu systemu zarządzania jakością UMŁ, zgodnie z normą ISO 9001:2015. W 2023 r. przedstawiciele Biura Certyfikacji Systemów Zarządzania Polski Rejestr Statków S.A. przeprowadzili w tym zakresie audyt recertyfikujący. W raporcie końcowym audytorzy nie stwierdzili niezgodności w działalności Urzędu. Audytorzy rekomendowali utrzymanie certyfikatu potwierdzającego zgodność z wymaganiami normy ISO 9001:2015. W wyniku ustaleń z audytu Urząd Miasta Łodzi posiada certyfikat ważny do dnia 17 listopada 2025 roku.

Ponadto audytorzy wewnętrzni systemu zarządzania jakością – pracownicy Urzędu, przeprowadzili w 2023 r. 17 audytów w komórkach organizacyjnych Urzędu. Swoim zakresem obejmowały one sprawdzenie funkcjonowania procesu „Realizacja usług administracyjnych”, a także weryfikację realizacji działań korekcyjnych i korygujących. Audyty potwierdziły, że realizacja usług administracyjnych odbywa się prawidłowo, usunięto ujawnione niezgodności, a podejmowane działania korekcyjne i korygujące powodują, że ryzyko wystąpienia nieprawidłowości ulega zmniejszeniu.

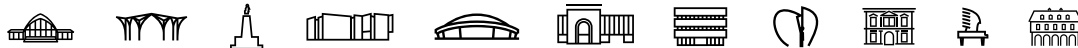
ŁÓDZKIE CENTRUM KONTAKTU Z MIESZKAŃCAMI

W sali obsługi Łódzkiego Centrum Kontakt z Mieszkańcami został uruchomiony biletomat, który usprawnił obsługę mieszkańców i zapewnił spokojną i komfortową przestrzeń oczekiwania na obsługę, zaś pracownikom dobrze zorganizowane oraz efektywne środowisko pracy. Nie występują bariery architektoniczne.

W sali obsługi kontynuowana jest obsługa cudzoziemców przez pracowników posługujących się językiem ukraińskim i rosyjskim. Ponadto zostało wyznaczone stanowisko do obsługi mieszkańców w zakresie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Utworzono również stanowisko dla zadań okresowych tj.: umożliwiające złożenie wniosku o przyznanie dodatku ostonowego.

W 2023 r. w ramach usługi Mobilny Urzędnik, kierowanej do osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie miasta Łodzi, odbyło się dwanaście wizyt domowych w celu potwierdzenia, przedłużenia ważności i unieważnienia profilu zaufanego – zgodnie z treścią Zarządzenia 995/2023 Prezydenta Miasta Łodzi.

W 2023 r. pracownicy Oddziału Call Center świadczyli usługi teleinformacyjne w zakresie obsługi telefonu kontaktowego Urzędu Miasta Łodzi (nr: 42 638-44-44) –

łączna liczba połączeń: 212 628, w tym m.in.:

- udzielanie kompleksowych informacji o sposobie załatwiania spraw w Urzędzie Miasta Łodzi oraz wybranych miejskich jednostkach organizacyjnych (tj.: z zakresu 13 komórek UMŁ oraz 2 komórek MJO),
- obsługa informacyjna zadań okresowych tj.: „Loteria podatkowa”, „Budżetu obywatelskiego”, „Wybory ławników”, „Wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej”,
- przyjmowanie zgłoszeń od mieszkańców dotyczących:
  - stanu konta w zakresie opłaty przekształceniowej, sprzedaży lokali na rzecz najemców i przekazywanie do Wydziału Zbywania i Nabywania Nieruchomości,
  - umówienia na wizytę Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego,
  - rezerwacji wizyty w Urzędzie.

Ponadto pod ogólnym numerem infolinii Urzędu Miasta Łodzi (42 638-44-44) mieszkańcy mogli także zgłaszać interwencje tj. przekazywać informacje o zdarzeniach na terenie Miasta Łodzi, które wymagają podjęcia działań przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta Łodzi oraz miejskie jednostki organizacyjne. Zgłoszenia takie były również przekazywane za pośrednictwem formularza internetowego udostępnionego na portalu Łódzkiego Centrum Kontakt z Mieszkańcami, pocztą elektroniczną, na Elektroniczną Skrzynkę Podawczą Urzędu Miasta Łodzi, czy też osobiście w sali obsługi Łódzkiego Centrum Kontakt z Mieszkańcami.

PUNKTY NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ NA TERENIE ŁODZI

W 2023 r. na terenie Łodzi funkcjonowało 27 punktów, w których mieszkańcy mogli skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w zakresie m.in.: prawa rodzinnego, prawa pracy, prawa cywilnego, prawa ubezpieczeń społecznych, prawa do opieki zdrowotnej, prawa administracyjnego z wyjątkiem prawa podatkowego czy prawa karnego oraz mediacji. Adresy punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dostępne są na stronie uml.lodz.pl. Z nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego może skorzystać każda osoba, w tym osoba fizyczna prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniająca innych osób w ciągu ostatniego roku (pomoc de minimis), która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Liczba udzielonych porad prawnych w 2023 r. - 9 741.

KARTA DUŻEJ RODZINY

W ramach realizacji Programu Inteligentna Polityka Społeczna realizowano zadania w zakresie wydawania Łódzkiej Karty Dużej Rodziny. W 2023 r. rozpatrzono pozytywnie 405 wniosków o wydanie karty dla nowych rodzin, 953 wnioski o kontynuację kart i 50 wniosków o wydanie duplikatu karty. Ogółem obsłużono 1 408 wniosków, które przełożyło się na 7 814 wydanych kart. W 2023 r. rozpatrzono pozytywnie 465 wniosków o wydanie ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny – dla nowych rodzin, 682 wnioski dla rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, 180 wniosków dot. uzupełnienia rodziny i 54 wnioski o wydanie duplikatu KDR. Ogółem obsłużone 1 381 wniosków przełożyło się na 4 122 wydane karty w formie tradycyjnej i 4 060 przyznanych kart w formie elektronicznej.

URZĄD STANU CYWILNEGO

Duża skala migracji obywateli UE ma wpływ na intensyfikację międzynarodowego obrotu cywilnoprawnego. Do rejestru stanu cywilnego w Polsce są wpisywane akty urodzeń, małżeństw i zgonów sporządzane za granicą oraz uznawane z mocy prawa orzeczenia sądów państw obcych i wykonywane na ich podstawie zmiany w aktach. W 2023 roku zarejestrowano 2 086 aktów zagranicznych.

Na wzrost podań o transkrypcję aktów do polskiego rejestru ma również wpływ sytuacja na Ukrainie. Wzrost ilości obywateli Ukrainy, którzy osiedlili się w naszym mieście spowodował wzrost ilości podań składanych do USC o transkrypcję aktów ukraińskich.

Od czerwca 2018 roku istnieje możliwość zgłoszenia urodzenia dziecka w formie dokumentu elektronicznego, która została bardzo dobrze przyjęta przez rodziców nowonarodzonych dzieci. Zmieniły się proporcje sposobu zgłoszeń urodzeń – osobista wizyta rodziców nowonarodzonych dzieci została zastąpiona elektronicznym zgłoszeniem urodzenia dziecka. W 2023 roku z ogólnej liczby 9 487 aktów urodzenia, 5 685 zgłoszeń wpłynęło przez ePUAP, co stanowi 60% wszystkich aktów.

W sierpniu 2023 roku zakończył się remont wnętrza Willi Ernsta Leonhardta przy ulicy Pabianickiej 2 w Łodzi. Budynek znajduje się w parku przy pl. Niepodległości. Eklektyczna, fabrykancka willa Leonhardta z lat dziewięćdziesiątych XIX wieku, jest jednym z dwóch budynków, w których mieści się Łódzki Urząd Stanu Cywilnego. Nowy wystrój sali ślubów cieszy się zainteresowaniem łodzian, którzy chętnie wybierają willę na miejsce ślubu cywilnego.

Śluby poza lokalem urzędu stanu cywilnego z roku na rok stają się coraz bardziej popularne. Dla porównania

w 2022 roku zawarto 195 ślubów, a w roku 2023 250 ślubów poza lokalem USC. Najczęściej są to charakterystyczne dla Łodzi odrestaurowane XIX-wieczne pałace, stanowiące historyczny potencjał naszego miasta. Śluby odbywały się także w hotelach, restauracjach, parkach. Najbardziej popularnymi miesiącami do zawierania związków małżeńskich są: maj, czerwiec, sierpień, wrzesień, październik.

BIULETYN INFORMACJI PUBLICZNEJ ORAZ ODPOWIEDZI NA WNIOSKI MIESZKAŃCÓW

Dobrym przykładem zmian było przemodelowanie obiegu korespondencji w zakresie realizacji praw osób, których dane są przetwarzane, co pozwoliło na uśrednienie czasu udzielanych odpowiedzi na wnioski do około 14 dni, gdy zgodnie z ogólnym rozporządzeniem termin ten jest określony na 30 dni.

Ponadto w zakresie Biuletynu Informacji Publicznej zmieniono sposób prezentacji informacji o sprawach, które mieszkańcy mogą załatwić w urzędzie. Zmieniono szatę graficzną oraz wyraźnie oznaczono sprawy możliwe do załatwienia drogą elektroniczną. Do każdej sprawy dodano skrócony sposób jej załatwienia, opisany jako kilka kluczowych kroków niezbędnych do realizacji (np.: złóż wniosek - wnieś opłatę - odbierz zaświadczenie). Taki sposób prezentacji informacji powinien wpłynąć na poprawienie czytelności opisów poszczególnych procedur oraz ułatwić mieszkańcom dotarcie do poszukiwanych przez nich treści.

OBSŁUGA MIESZKAŃCA W SPRAWACH OBYWATELSKICH I KOMUNIKACJI

W 2023 r. przyjęto 3 905 e-wniosków o wydanie dowodu osobistego. W usłudze tej odnotowano znaczny spadek o 39% w stosunku do roku 2022, który jest spowodowany zmianą przepisów polegających na wprowadzeniu drugiej cechy biometrycznej w dowodach osobistych. Zmiana ta spowodowała konieczność osobistego stawiennictwa w urzędzie w celu złożenia odcisków palców oraz odwzorowania własnoręcznego podpisu. Zwolnione z tego obowiązku są jedynie dzieci do 12 roku życia, w imieniu których opiekun prawny może złożyć wniosek korzystając z platformy ePUAP.

W 2023 r. obsłużono 10 102 zgłoszeń meldunkowych (zameldowania, wymeldowania), które zostały przesłane za pośrednictwem platformy ePUAP. Korzystając z e-usługi, 3 692 mieszkańców posługujących się swoim profilem zaufanym, przesłało elektroniczne formularze wniosków o wydanie zaświadczenia z rejestru PESEL oraz z rejestru

mieszkańców. Zaktualizowano w Centralnym Rejestrze Wyborców dane osobowe 35 422 wyborców, w zakresie zmiany miejsca zameldowania, utraty/przywrócenia praw wyborczych lub zgonu wyborcy. W rejestrze PESEL zweryfikowano i uzupełniono, na podstawie danych z rejestru mieszkańców miasta Łodzi, dane osobowe 15 052 mieszkańców.

Utworzenie w 2023 r. Centralnego Rejestru Wyborców (CRW) usprawniło i podniosło poziom obsługi zadań wyborczych w szczególności: automatycznej obsługi formularzy elektronicznych wykorzystywanych przez wyborców, łatwy dostęp wyborcy do swoich danych oraz możliwość sprawdzenia miejsca głosowania, automatycznej obsługi zdarzeń na poziomie gmin.

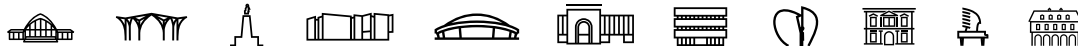
W 2023 r. odbyto 1 159 wizyt domowych w celu odbioru wniosku lub dostarczenia dowodu osobistego od osób z niepełnosprawnością (w 2022 r. – 952 wizyt – wzrost o 21 %). Znaczny wzrost spowodowany jest m.in. zmianą przepisów, która na pracowników Urzędu Miasta Łodzi nałożyła obowiązek zapewnienia obsługi osób zamieszkujących na terenie miasta Łodzi oraz powiatu łódzkiego wschodniego. Przewidujemy, że zapotrzebowanie na te usługi będzie wzrastać z uwagi na zwiększający się odsetek osób starszych zamieszkujących na terenie naszego miasta.

W sierpniu 2023 r. została ponownie otwarta lokalizacja Urzędu przy ul. Krzemienieckiej 2B, w której, oprócz spraw z zakresu nadawania nr PESEL dla obywateli Ukrainy, ponownie realizowane są zadania z zakresu dowodów osobistych i ewidencji ludności.

W 2023 r. w siedzibie Urzędu na ul. Smugowej 26a zainstalowano Info-Kiosk, w którym informacje (m.in. topografia budynku, wybrane zagadnienie dotyczące realizowanych spraw) dostępne są dla osób niewidomych, głuchych, na wózkach inwalidzkich oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną.

BUDOWA SYSTEMU BIEŻĄCEJ INFORMACJI ORAZ UDOSTĘPNIANIA I ZBIERANIA DANYCH ON-LINE DLA MIESZKAŃCÓW I TWÓRCÓW APLIKACJI

W roku 2023 Urząd zakończył proces modernizacji technologicznej stron internetowych wchodzących w skład portalu UMŁ, który wiązał się z szybszym działaniem strony zarówno dla klientów zewnętrznych Urzędu, jak i dla pracowników zamieszczających informacje oraz zwiększeniem bezpieczeństwa informatycznego wszystkich podmiotów korzystających z Portalu m.in. Urzędu Miasta Łodzi, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Centrum Świadczeń Socjalnych, Zarządu Zieleni Miej-

skiej, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, Miejskiego Zespołu Żłobków czy Miejskiej Pracowni Urbanistycznej. Po raz kolejny zadbano, aby najważniejsze informacje dotyczące miasta trafiały bezpośrednio do łodzian poprzez newsletter wysyłany regularnie dwa razy w tygodniu do blisko 75 tys. subskrybentów. We współpracy z łódzką Organizacją Turystyczną oraz QB Sp. z o.o. podjęto starania w związku z rozbudową funkcjonalności dotychczasowej aplikacji mobilnej „Karta Łodzianina”, w wyniku których stała się ona aplikacją miejską pod nazwą „łódź.pl”.

DZIAŁALNOŚĆ ŁÓDZKIEGO OŚRODKA GEODEZJI

W 2023 roku łódzki Ośrodek Geodezji realizował m.in. na potrzeby Miasta przedsięwzięcia, które przyczyniają się do usprawnienia procesu obsługi mieszkańców w zakresie poszerzenia i ułatwienia dostępu do informacji dla osób indywidualnych, wybranych grup branżowych oraz pracowników jednostek miejskich. Dotyczyło to w szczególności danych pochodzących z zasobów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego oraz innych, dostępnych źródeł danych, w tym zasobów własnych. Szczególną uwagę zwracano na zwiększanie i dostosowywanie usług realizowanych drogą elektroniczną.

W 2023 r. łódzki Ośrodek Geodezji:

- Zakończył realizację projektu pn.: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach RPO WŁ 2014-2020 ZIT. Celem projektu było wsparcie informatyczne procesów rewitalizacyjnych w strefie wielkomiejskiej Miasta Łodzi. Projekt był realizowany przy współudziale Miejskiej Pracowni Urbanistycznej i Biura Rewitalizacji i Mieszkalnictwa UMŁ. Będący jednym z produktów tego projektu internetowy portal „REWITALIZACJA” odwiedziło w 2023 roku około 129 tys. użytkowników, a zarejestrowano około 280 tys. odsłon.
- W ramach zadania „Informatyzacja obsługi wykonawców prac geodezyjnych na podstawie ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne”:
  - zakupiono, zainstalowano i wstępnie skonfigurowano uruchomiono mechanizm umożliwiający odbieranie zawiadomień elektronicznych o zmianach w księgach wieczystych,
  - zgodnie z przepisami dostosowano bazy EGiB, RCN, GESUT, BDOT500 i BDSOG w Geo-Info do odpowiednich struktur,
  - prowadzono prace związane z dostosowaniem usług WMS/WFS zawierające dane z przekonwertowanych baz EGiB, GESUT, BDOT500, BDSOG,
  - zapewniano usługi ATiK dla urządzeń sieciowych i ser-

werowych pochodzących z tego projektu.

- W ramach zadania „Zwiększenie bezpieczeństwa obsługi informatycznej, gromadzenia i przetwarzania danych Miasta”:
  - zamontowano i uruchomiono w budynku użyteczności publicznej w Łodzi przy ul. Traugutta 21/23 uchylne bramki wejściowe,
  - w ramach realizacji I etapu zamówienia publicznego odebrano projekt systemu monitoringu wizyjnego w budynku oraz wstępnie skonfigurowany sprzęt i urządzenia, które zgodnie z tym zamówieniem zostaną zainstalowane w 2024 r.
- W ramach zadania „Geodezyjna Ewidencja Sieci Uzbrojenia Terenu Etap II”:
  - zakupiono pakiet Software Assurance subskrypcji do oprogramowania Microsoft. Było to niezbędne do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania produktów projektu: „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi” w okresie jego trwałości. W ramach tego projektu uruchomione zostały mechanizmy do aktualizowania bazy GESUT (Geodezyjna Ewidencja Sieci Uzbrojenia Terenu).
- Inne zadania:
  - Przygotowano projekt modyfikacji oprogramowania GeoInfo w celu częściowej automatyzacji przekazywania dokumentów Zawiadomień o Zmianach do wydziału finansowego w formie cyfrowej.
  - Uczestniczono w działaniach w ramach prowadzonego przez Miasto Łódź projektu modernizacji systemu Gospodarowania Mieniem.
  - Wspierano jednostki UMŁ przy realizacji prac dotyczących ewidencjonowania gruntów miejskich traktowanych jako środki trwałe. Przygotowano i udostępniono instrukcję umożliwiającą samodzielną kalkulację potencjalnej wartości początkowej gruntów.
  - Kontynuowano prace związane z przetwarzaniem materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego do postaci cyfrowej wraz z implementacją składowania ich w istniejącym już repozytorium. W 2023 roku przetworzono do postaci cyfrowej ponad 82 tys. stron operatów i ok. 1 000 kart dokumentów mapowych. Łącznie w latach 2011-2023 przetworzono około 43% zgromadzonych w archiwum materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. Repozytorium zasilane jest również przyjmowanymi na bieżąco do zasobu operatami technicznymi powstającymi w ramach prac geodezyjnych, które od 1 stycznia 2022 roku przyjmowane są do zasobu wyłącznie w formie elektronicznej. W 2023 roku repozytorium zostało zasilone o kolejne 7 461 operatów opisanych metadanymi.
  - Rozwijano serwis internetowy InterSIT - obywatelski system informacji przestrzennej w Internecie. Obecnie system ten odwiedza około 125 tys. użytkowników miesięcznie.

W 2023 r. zarejestrowano ponad 35 mln. odsłon map internetowych oraz 5 mln. wejść do serwisów OGC.

- Systematycznie zwiększana była liczba map dostępnych również na urządzenia mobilne. Zauważalny jest wzrost zainteresowania mapami internetowymi a zwłaszcza publikowanymi usługami danych przestrzennych OGC WMS/WFS.
- Rozpoczęto prace nad opracowaniem i wypełnieniem treścią nowej strony internetowej ŁOG zgodnie z obowiązującymi przepisami dot. dostępności (WCAG 2.1).
- Prowadzono współpracę z komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Łodzi, organami administracji samorządowej i państwowej oraz placówkami naukowo-badawczymi, na rzecz których wykonywano szereg analiz przestrzennych i opracowań kartograficznych,
- Prowadzony był bieżący monitoring łódzkiego rynku nieruchomości, a także przygotowywano dla komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Łodzi regularne raporty z opracowaniem tych danych. Badania i raporty dotyczyły w szczególności:
  - rynku niezabudowanych nieruchomości gruntowych oraz mieszkalnych nieruchomości lokalowych – raporty kwartalne i roczne,
  - rynku najmu lokali mieszkalnych
  - rynku najmu lokali użytkowych,
  - pozycji łódzkiego rynku nieruchomości na tle innych regionów kraju,
  - wartość gruntów łódzkich w oparciu o posiadane informacje nt. transakcji niezabudowanymi nieruchomościami gruntowymi, w którym podjęto próbę określenia szacunkowej wartości wszystkich gruntów w obrębie miasta Łodzi oraz wartości gruntu zasobu nieruchomości Gminy Łódź.
  - wartości cen transakcyjnych lokali mieszkalnych
  - zawartych transakcjach dla potrzeb prowadzonych postępowań sądowych oraz postępowań prowadzonych przez wydziały dochodzeniowo – śledcze policji.
  - oszacowania wartości gruntów dla celu objęcia ewidencją księgową gruntów komunalnych stanowiących zasób Miasta Łodzi oraz Skarbu Państwa,
  - aktualizowania map internetowych obrazujących: „łódzki rynek mieszkaniowy – poglądowa mapa cen mieszkań”, „Mapa transakcji mieszkalnymi nieruchomościami lokalowymi”, „Mapa koncepcyjna wartości gruntów łódzkich”.

PODNOSENIE KOMPETENCJI ZAWODOWYCH PRACOWNIKÓW

W celu podniesienia kompetencji pracowników Urzędu Miasta Łodzi, przy ograniczonym budżecie w roku 2023:

- zorganizowano szkolenia bezpłatne dla 1 197 pracowników, w tym wewnętrzne - przeprowadzone przez pracowników Urzędu Miasta Łodzi posiadających specjalistyczną wiedzę z obszaru kompetencji miękkich, oceniania pracowników, postępowania administracyjnego, obsługi programu Excel, zamówień publicznych oraz bezpłatne szkolenia zewnętrzne – poprzez kontynuację współpracy z Oddziałem Państwowej Inspekcji Pracy w Łodzi w zakresie szkoleń nt. mobbingu oraz dyskryminacji w miejscu pracy, a także współpracy z Unią Metropolii Polskich, Związkiem Powiatów Polskich oraz z Departamentem Cyberbezpieczeństwa KPRM (kampania #CyberbezpiecznySamorząd);
- zorganizowano szkolenia płatne, realizowane przez firmy zewnętrzne dla 439 pracowników, na które wydatkowano kwotę 254,8 tys. zł;
- dofinansowano udział 11 pracowników w studiach podyplomowych na kwotę 49,6 tys. zł.

W celu umożliwienia zdobycia kompetencji praktycznych, niezbędnych w rozpoczęciu lub powrocie do aktywności zawodowej zorganizowano staże zawodowe dla 90 osób, w tym:

- 70 dla osób bezrobotnych w ramach porozumień z Powiatowymi Urzędami Pracy w Łodzi, w tym aktywizacja osób młodych bez pracy w mieście Łodzi;
- 8 dla osób znajdujących się w szczególnej sytuacji życiowej (osoby niepełnosprawne, zagrożeni ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) w ramach umów trójstronnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej przy współpracy w z różnymi podmiotami;
- umożliwiono 12 studentom nabycie umiejętności praktycznych niezbędnych do wykonywania pracy zawodowej w ramach współpracy z Uniwersytetem Łódzkim w ramach projektu stażowego współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego pt.: „Students’ Power – kompleksowy program rozwoju uczelni”.

ZDROWIE

POPRAWA DOSTĘPNOŚCI DO OCHRONY ZDROWIA

Zmiany funkcjonalno-organizacyjne oraz przeszkolenia dotyczące miejskich podmiotów leczniczych wykonujących działalność leczniczą

Rok 2023 był kolejnym rokiem, w którym Urząd Miasta Łodzi mierzył się z wyzwaniem, jaki stanowiła pandemia koronawirusa SARS-CoV-2. Do czasu zniesienia stanu zagrożenia epidemicznego, tj. 1 lipca 2023 r. Urząd Miasta Łodzi monitorował sytuację w jednostkach nadzorowanych (samodzielnych publicznych zakładach opieki

zdrowotne w tym w Miejskim Centrum Medycznym im. dr. Karola Jonschera, domach pomocy społecznej oraz w Miejskim Zespole Żłobków w Łodzi).

Miejskie Przychodnie (POZ i specjalistyczne) funkcjonowały bez ograniczeń przy zachowaniu reżimu sanitarnego, zgodnie z obowiązującymi wytycznymi i zaleceniami Ministerstwa Zdrowia, Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz przepisami prawnymi. W zależności od stanu zdrowia konsultacje mogą mieć formę: wizyty, teleporady lub wizyty medycznej w domu chorego.

Pacjenci mogli uzyskać konsultacje za pomocą porady telefonicznej – szybka porada medyczna, skierowanie na badania diagnostyczne, skierowanie na bezpłatny test, wystawienie e-recepty, e-zwolnienia – wszystkie działania odbywały się bez konieczności wychodzenia z domu. Świadczenia w podmiotach leczniczych odbywały się w ramach ustalonego harmonogramu pracy dla danej jednostki – na ogół w godzinach 8.00-18.00, w razie konieczności uzyskania porady w nocy lub dni świąteczne - w podmiotach leczniczych udzielających świadczeń w przedmiotowym zakresie.

Poza godzinami pracy poradni POZ - Istniała również możliwość skorzystania z Teleplatformy Pierwszego Kontakt (TPK) na stronach NFZ widnieje bezpłatny numer infolinii 800 137 200.

W pierwszej połowie roku Urząd Miasta Łodzi na bieżąco monitorował sytuację epidemiczną - przygotowywał raporty o zachorowaniach, zakażeniach, izolacji, kwarantannie, zgonach mieszkańców oraz absencji pracowników w domach pomocy społecznej prowadzonych przez Miasto Łódź oraz prowadzonych na zlecenie, absencji

wśród pracowników miejskich centrów medycznych oraz wśród pracowników Miejskiego Zespołu Żłobków w Łodzi a także o wolnych łóżkach w nadzorowanym szpitalu.

Po zniesieniu stanu zagrożenia – Urząd Miasta Łodzi monitorował sytuację zdrowotną w przypadku wystąpienia ognisk zachorowań oraz stosowanie wewnętrznych regulacji opracowanych przez dyrektorów jednostek na wypadek wystąpienia zachorowań.

Ponadto w 2023 r. w ramach Narodowego Programu Szczepień w miejskich centrach medycznych funkcjonowało nadal 20 Punktów Szczepień, w których zostało zaszczepionych 409 osób.

W 2023 r. w miejskich jednostkach realizowano ponadto Powszechny program szczepień przeciw HPV - bezpłatny program szczepień ochronnych dla dzieci i młodzieży chroniący przed chorobami wywołanymi przez HPV. Program był skierowany do dziewcząt i chłopców po ukończeniu 11. roku życia do ukończenia 14. roku życia. W miejskich centrach medycznych funkcjonowało 19 Punktów Szczepień, w których zostało łącznie zaszczepionych 997 osób.

Zadania inwestycyjne w podmiotach zdrowia Finansowane w ramach dotacji celowych z budżetu Miasta w 2023 roku:

- „Poprawa bazy technicznej Miejskiego Centrum Medycznego im. dr. Karola Jonschera w Łodzi” - wykonanie zadania 2,6 mln zł - podczas realizacji II etapu inwestycji wykonana została modernizacja pomieszczeń na parterze oraz I piętrze Pawilonu B na potrzeby Oddziału Rehabilitacyjnego, Oddziału Rehabilitacji Neurologicznej, Oddziału Udarowego i Oddziału Neurologicznego.

W ramach modernizacji pomieszczeń przebudowane zostały pomieszczenia znajdujące się w południowej części Pawilonu B na potrzeby Oddziału Neurologii i Oddziału Rehabilitacji. Wykonane zostały rozbiórki, wyburzenia, przeprowadzone były roboty budowlane, zdemontowana została część instalacji, przebudowane i rozbudowane zostały istniejące instalacje oraz częściowo położono nowe instalacje. Zadanie ujęte jest w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Łodzi. Kolejny etap zadania realizowany będzie w 2024 r.

- Dofinansowanie projektu Miejskiego Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej w Łodzi pn.: „MOST - Mieszkanie, Opieka, Samodzielność, Terapia - budowa hostelu dla osób wykluczonych” - wykonanie zadania 4,4 mln zł. W 2023 r. przeprowadzone zostały m.in. prace ogólnobudowlane, zakupiono wyposażenie, wybudowano ciągi pieszo-jezdne oraz zaaranżowano zieleń. Zadanie zostało zakończone.
- „Poprawa bazy technicznej Miejskiego Centrum Medycznego Bałuty w Łodzi” - wykonanie zadania 1,5 mln zł, wykonano rozbudowę i modernizację systemu serwerowo-macierzowego oraz zakupiono nowy sprzęt komputerowy dla przychodni należących do Miejskiego Centrum Medycznego „Bałuty” w Łodzi. Zadanie zostało zakończone.
- „Poprawa bazy technicznej Przychodni Zdrowia przy ul. Marynarskiej w Łodzi” - wykonanie zadania 45 tys. zł - opracowano dokumentację projektowo – kosztorysową dla zadania, które będzie realizowane w 2024 r.
- „Zakup sprzętu rehabilitacyjnego na potrzeby Miejskiego Centrum Medycznego Widzew mieszczącego się przy ul. Elsnera 19” - wykonanie zadania 15 tys. zł w ramach środków z Rady Osiedla Widzew-Wschód - zakupiono urządzenie do krioterapii miejscowej oraz głowicę bezobsługową dla przychodni.
- „Prace modernizacyjne i adaptacyjne Przychodni Maratońska w Miejskim Centrum Medycznym Polesie” - wykonanie zadania 470 tys. zł - przeprowadzono prace polegające m.in. na wymianie drzwi zewnętrznych, przystosowaniu rejestracji do potrzeb osób z niepełnościami, przebudowie szybu windowego, wyremontowaniu 2 toalet oraz szatni. Przeprowadzony został również remont schodów i podestu przed wejściem oraz zagospodarowanie parkingu.
- „Centrum Integracji i Promocji Zdrowia dla Uchodźców Ukraińskich w Polsce i społeczności lokalnej” - wykonanie zadania 700 tys. zł (środki WHO) i 331 tys. zł (środki własne) - utworzono Ośrodek Integracji i Promocji Zdrowia na potrzeby Uchodźców Ukraińskich i społeczności lokalnej. W ramach realizacji zadania została przeprowadzona adaptacja pomieszczeń budynku Miejskiego Centrum Medycznego „Bałuty” przy ul. Nastrojowej 10 w Łodzi na potrzeby Centrum.

- Modernizacja pomieszczeń Miejskiego Centrum Medycznego im. dr Karola Jonschera w Łodzi - wykonanie zadania 20 tys. zł - zakupiono biurka pod komputer w ilości 10 szt. oraz zamontowano ściankę mobilną. Zadanie zostało zakończone.

OCHRONA ZDROWIA PSYCHICZNEGO.

W ramach programu Ochrony Zdrowia Psychicznego – Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej im. bł. Rafała Chylińskiego w Łodzi (Ośrodek Interwencji Kryzysowej) świadczy kompleksową, całodobową pomoc dla osób i rodzin w sytuacji kryzysu psychicznego poprzez prowadzenie m. in. interwencji kryzysowych osobistych i telefonicznych, poradnictwa psychologicznego indywidualnego i rodzinnego oraz psychoterapii indywidualnej i rodzinnej w sytuacjach skrajnie urazowych (katastrofa, nagła śmierć bliskiego, żałoba, gwałt, przemoc w rodzinie, próby samobójcze). Porady psychologiczne udzielane są również za pośrednictwem telefonu zaufania czynnego całodobowo. Udzielono 2 182 konsultacji psychologicznych oraz 451 porad psychologicznych za pośrednictwem telefonu zaufania.

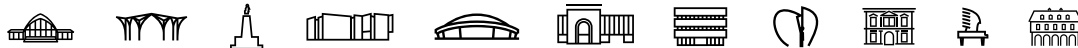
Rok 2023 r. był ostatnim rokiem realizacji projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego pod nazwą „PrzyStaż DiM”, który zakłada uruchomienie Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży (ŚCZPDiM) działającego na obszarze Miasta Łodzi. Całkowita wartość Projektu to prawie 15 mln zł, okres realizacji – czerwiec 2021-październik 2023.

Powstanie Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży wraz z siecią wsparcia różnorodnych placówek z obszaru edukacji, zdrowia i opieki społecznej wypełnia również założenia Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w zakresie utworzenia i rozwoju Centrów Zdrowia Psychicznego działających na terenie powiatu.

Opieką w ramach ŚCZPDiM objęte są:

- dzieci poniżej 7 r. ż. (w tym dzieci do 3 roku życia objęte opieką żłobkową),
- dzieci i młodzież objęta obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki,
- uczniowie szkół ponadpodstawowych, nie później niż do ukończenia 21 r. ż.
- Projekt obejmuje 1000 środowisk (1000 rodzin), w których funkcjonują odbiorcy.

Ponadto grupą docelową są podmioty wchodzące w skład budowanej przez Zespół sieci wsparcia na terenie realizacji projektu - uczestnicy działań edukacyjnych lub profilaktycznych ukierunkowanych na poprawę zdro-

wia psychicznego DiM - 75 placówek edukacyjnych, 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, 5 Ośrodków Pomocy Społecznej, 38 poradni podstawowej opieki zdrowotnej w miejskich centrach medycznych z terenu całego Miasta - lekarze pediatrzy, interniści, rodzinni, pielęgniarki; 32 placówki Miejskiego Zespołu Żłobków w Łodzi - pracownicy, 3 Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej, pracownicy RCPS w Łodzi.

DOSTĘPNOŚĆ ŻŁOBKÓW (PUBLICZNYCH I NIEPUBLICZNYCH)

Miasto Łódź prowadzi 32 miejskie żłobki, tworzące Miejski Zespół Żłobków (MZŻ), oferując 2 350 miejsc. Placówki rozmieszczone są na terenie całego miasta. W rekrutacji do żłobków miejskich wzięło udział 2 221 dzieci, a zakwalifikowano 1 417 nowych dzieci.

Zgodnie z ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, prowadzenie żłobka i klubu dziecięcego jest działalnością regulowaną i wymaga wpisu do rejestru Prezydenta Miasta. W roku 2023 w takim rejestrze znajdowały się 40 żłobki niepubliczne, 14 klubów dziecięcych i 51 dziennych opiekunów, oferujących łącznie 1 920 miejsc. Miasto przeprowadza kontrole w zakresie warunków i jakości sprawowanej opieki w jednostkach realizujących opiekę nad dziećmi do lat 3, w 2023 roku przeprowadzono wymagane kontrole w 116 jednostkach ujętych w rejestrze (realizacja planu na poziomie 85,93%) – skontrolowano 69 żłobki (w tym 37 niepubliczne), 13 klubów dziecięcych oraz 34 dziennych opiekunów.

- W 2023 zakończono realizację projektu „Mama w pracy, niania w domu”, który przewidywał udzielenie wsparcia 45 pracującym kobietom, sprawującym opiekę nad dzieckiem/ dziećmi do lat 3 zainteresowanym powrotem do pracy oraz kobietom, które powróciły na rynek pracy, sprawującym opiekę nad dzieckiem/ dziećmi do lat 3 zamieszkałym na terenie Łodzi. W ramach projektu uczestniczki otrzymują wsparcie w formie finansowania części kosztów opieki niani przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Z uwagi na powstałe w projekcie oszczędności finansowe wsparcie zostało udzielone 53 kobietom.

WSPARCIE PROGRAMÓW MEDYCZNYCH ZWIĘKSZAJĄCYCH DZIETNOŚĆ.

Jako kontynuacja działań podejmowanych od 2016 roku realizowany jest „Program polityki zdrowotnej pn. Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Łodzi na lata 2021-2025” – do Programu zakwalifikowano 168 par, złożono 256 wniosków, przeprowadzono 227 procedur zapłodnienia pozaustrojowego (w tym 183 transfery), stwierdzono 92 ciężże kliniczne, w ramach drugiej

edycji Programu, łącznie od 2021 roku urodziło się 142 dzieci, w tym 2 pary bliźniąt. Zaplanowane środki wynosiły 1,2 mln zł na realizację procedur oraz 25 tys. zł na działania promocyjne w ramach Programu. W 2023 roku wykonano procedury, za które dofinansowanie wynosi 1,1 mln zł, co stanowi 96,2% zaplanowanych środków. W ramach działań promocyjnych dokonano zakupów na łączną kwotę 25 tys. zł, co stanowi 100,00% zaplanowanych środków.

ROZWÓJ POSTAW PROZDROWOTNYCH

Realizowane w 2023 r. działania:

- „Program polityki zdrowotnej w zakresie szczepień przeciw grypie w Łodzi dla osób w wieku 65 lat i więcej” - 10 realizatorów wykonało łącznie 3 407 szczepień za kwotę 390,64 tys. zł.
- Bilans Zdrowia Dojrzałej Kobiety i Dojrzałego Mężczyzny – pakiet badań dedykowany osobno kobietom i mężczyznom dojrzałym (w tym badania z krwi, EKG i USG). Realizatorami zadania były Centra Medyczne, dla których podmiotem tworzącym jest Miasto Łódź (6 podmiotów). Przebadano 288 kobiet oraz 240 mężczyzn. Koszt realizacji 147,94 tys. zł.
- „Profilaktyka cięż wśród nastolatek, chorób przenoszonych drogą płciową, w tym profilaktyka HIV” – zadanie realizowane przez 1 wykonawcę w łódzkich placówkach edukacyjnych. W ramach zadania przeprowadzono 32 warsztaty edukacyjno – profilaktyczne, 10 spotkań z rodzicami i opiekunami prawnymi, anonimowe poradnictwo oraz indywidualne konsultacje. Realizacją zadania objęto 641 uczniów (w czasie zajęć warsztatowych i indywidualnych), 201 rodziców i opiekunów prawnych uczniów. Łączny koszt realizacji 111,54 tys. zł.
- Łódzka Akademia Zdrowia - od 2004 roku Miasto organizuje otwarte wykłady pod wspólnym hasłem Łódzka Akademia Zdrowia. Dotyczą one zagadnień z obszaru zdrowia fizycznego, psychicznego, promowania zdrowego stylu życia i ekologii. W 2023 roku odbyło się 10 wykładów, na które przychodziło średnio ok. 150 osób.
- Łódzka Sieć Szkół i Przedszkoli Promujących Zdrowie Łódzka Sieć Szkół i Przedszkoli Promujących Zdrowie powstała w 1996 roku i aktualnie skupia około 130 placówek edukacyjnych. łącznie adresatami działań jest ok. 50% uczniów na terenie Łodzi. Wciąż wpływają zgłoszenia placówek ubiegających się o certyfikat Łódzkiej Sieci Szkół i Przedszkoli Promujących Zdrowie. Koordynacją działań Sieci zajmuje się Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Łodzi oraz Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego. Członkostwo w Sieci jest dobrowolne a podstawą aplikacji jest uchwała rady pedagogicznej. Działania placówek nie są akcyjne, ale opierają się na planowaniu opartym na analizie potrzeb i wyborze priorytetów. Miasto wspiera

działania placówek należących do Sieci poprzez szkolenia, konferencje, zajęcia edukacyjne dla uczniów, wspólne przedsięwzięcia promujące zdrowie. W roku szkolnym 2022/2023 - kontynuacja działań placówek zgodnie z hasłem: „Twoje zdrowie - Twój wybór” mające na celu uwrażliwić dzieci i młodzież na to, jaką wartością jest zdrowie, tak, aby samodzielnie potrafiły dążyć do dbania o nie w życiu codziennym. Działania realizowane w roku 2023/2024 dotyczą tematyki równości, w tym przede wszystkim uwrażliwienia dzieci na osoby z niepełnościami i osoby starsze.

- Działania realizowane w ramach współpracy Miasta Łodzi z UNICEF:
  - Przeglądy stomatologiczne uczniów szkół podstawowych – przez cały okres realizacji zadania z przeglądów stomatologicznych skorzystało 12 165 dzieci, a w zajęciach dot. edukacji stomatologicznej w przedszkolach udział wzięło 2 300 dzieci.
  - Kampania promująca szczepienia kierowana do rodziców dzieci z Ukrainy – Produkcja filmu edukacyjnego adresowanego do rodziców. Udostępnienie filmu w mediach społecznościowych dostępnych dla społeczności ukraińskiej: Tik-Tok 4 542 546 odsłon, 689 644 osób; Facebook – 1 891 933 odsłony, 456 866 osób.
  - Reklama w MPK (ekrany LCD w tramwajach i autobusach - 300 pojazdów; wiaty przystankowe - 15 plakatów).
  - Promocja w przestrzeni miejskiej citylighty – 23 plakaty.

PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ

Zadanie z zakresu profilaktyki uzależnień realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Działania z zakresu profilaktyki uzależnień skierowane do młodszych dzieci w wieku szkolnym mające na celu kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych realizowane są w formie zajęć edukacyjnych, rozwojowych, warsztatowych w połączeniu z aktywnymi formami spędzania czasu wolnego. Świadczone jest również poradnictwo specjalistyczne (medyczne, psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, prawno-socjalne), specjalistyczne działania konsultacyjno-interwencyjne, zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie oraz działania wspierające jak również terapia uzależnień dla osób z problemem narkotykowym.

Dostęp do terapii dla osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych.

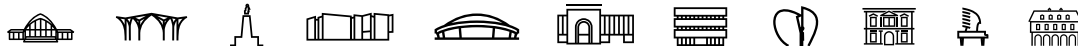
Mieszkańcy Łodzi w ramach dostępu do profesjonalnej terapii uzależnień świadczonej przez Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej im. bł. Rafała Chylińskiego

go mogą skorzystać z terapii dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i członków ich rodzin, poradnictwa specjalistycznego, działań resocjalizacyjno-opiekuńczych. Ponadto w ramach zwiększenia dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób z problemem alkoholowym zapewniony jest transport osób w stanie upojenia alkoholowego a dla osób bezdomnych, uzależnionych lub nadużywających środki psychoaktywne realizowany jest „Program sanitarno-higieniczny” obejmujący zabiegi medyczne sanitarne i higieniczne. W ramach terapii osób uzależnionych od alkoholu oraz szkodliwie pijących udzielono 3 379 porad diagnostycznych. Członkowie rodzin tych osób skorzystali z 137 godzin sesji psychoterapii grupowej oraz diagnozy psychologicznej. 858 osób skorzystało z poradnictwa specjalistycznego. 540 osób wymagało transportu do MCTiPZ. Wobec 3 500 osób wykonano zabiegi sanitarno - higieniczne. W ramach przeciwdziałania narkomani udzielono 28 porad diagnostycznych i 927 porad terapeutycznych. Członkowie rodzin osób używających substancje psychoaktywne skorzystali z 908 sesji psychoterapii indywidualnej, 293 sesji grupowych oraz 275 osobom udzielono porad diagnostycznych, a 50 osobom porad terapeutycznych.

Wspieranie łódzkich seniorów.

Zmiany w strukturze społeczno-demograficznej oraz stan zdrowotny społeczeństwa skłoniły władze Miasta do rozszerzenia działań na rzecz osób starszych. W 2023 roku na rzecz seniorów realizowano działania:

- „Łódzkie Senioralia” - głównym celem organizowanych od 2014 r. łódzkich Senioraliów jest zachęcenie osób 60+ do aktywnego stylu życia, poszerzania wiedzy, rozwijania pasji, a także wskazanie miejsc, w których mogą rozwijać swój potencjał. W trakcie trwania łódzkich Senioraliów posiadacze Karty Łodzianina z aktywnym Pakietem Seniora mają zapewnione bezpłatne przejazdy środkami komunikacji miejskiej. Podczas IX łódzkich Senioraliów w roku 2023 wzięło udział ok. 30 tys. osób.
- Miejski Informator dla Seniorów - Miejski Informator dla Seniorów to publikacja, w której mieszkańcy miasta w wieku 60+ mogą znaleźć m.in. kompleksowe informacje na temat różnych form aktywności, wsparcia i opieki oferowanych przez Miasto Łódź oraz podległe mu jednostki. Publikacja stanowi praktyczny „przewodnik” po Łodzi, wskazując miejsca, w których seniorzy mogą nie tylko załatwić ważne sprawy, czy uzyskać pomoc, ale też skorzystać z ciekawych zajęć i rozwijać swoje pasje. W roku 2023 rozdysponowano 3 tys. sztuk Informatora wśród mieszkańców Łodzi.
- Nowe technologie – od 2014 r. organizowane są szkolenia komputerowe oraz warsztaty „Senior w Sieci” dla

- osób w wieku 60+, gdzie uczestnicy uczą się obsługi komputera na poziomie podstawowym lub rozszerzonym oraz poznają funkcjonalności wybranych portali i poszerzają swoją wiedzę z zakresu korzystania z Internetu. W roku 2023 r. w bezpłatnych zajęciach z obsługi komputera oraz smartfona skorzystało łącznie 98 osób.
- Portal internetowy adresowany do łódzkich seniorów - <https://uml.lodz.pl/seniorzy/> dostarcza możliwie szerokiej informacji o różnorodnych działaniach realizowanych w Łodzi dla grupy wiekowej 60+. Każdego dnia korzysta z niego kilka tysięcy osób. Szczególnie w okresie pandemii wszelkie informacje były przekazywane za pomocą ww. portalu. Działania informacyjne prowadzone za pośrednictwem portalu wspiera profil na portalu Facebook pn. Seniorzy w Łodzi, którego treści miały ok. 52 tys. odbiorców według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.
  - Mikrogranty dla Seniorów - Projekt ma na celu udzielenie wsparcia finansowego organizacjom pozarządowym oraz grupom nieformalnym i samopomocowym działającym na terenie miasta Łodzi w zakresie edukacji osób starszych, aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i międzypokoleniową, aktywności sportowo-rekreacyjnej osób starszych, organizacji wydarzeń kulturalnych o charakterze integracyjnym, służących rozwojowi wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej oraz podnoszeniu poziomu świadomości społecznej i rozwijaniu wrażliwości na potrzeby osób starszych. W roku 2023 wsparcie finansowe w ramach projektu otrzymało 25 podmiotów.
  - Telefon Życzliwości i Halo fon dla Seniorów - wspólny projekt Miasta i Fundacji Subvenio, który opiera się na pracy międzypokoleniowego zespołu, w którego skład wchodzi wolontariusze, ze szczególnym uwzględnieniem seniorów oraz specjaliści (psychologowie, prawnicy). Telefon z kadrą Telefonu Życzliwości można się skontaktować od poniedziałku do piątku w godzinach 12:00-15:00. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wolontariusze w ramach projektu Telefon Życzliwości oraz Halo fon przeprowadzili rozmowy telefoniczne z 324 osobami.
  - Łódzka Tytka Seniora - Celem projektu jest aktywizacja społeczna seniorów poprzez promowanie wydarzeń dedykowanych bezpośrednio lub pośrednio osobom 60+ organizowanych na terenie Miasta Łodzi przez miejskie jednostki organizacyjne i miejskie osoby prawne oraz organizacje pozarządowe. Publikacja wydawana jest cyklicznie w postaci koperty z wykazem wydarzeń, dystrybuowanej w 50 lokalizacjach na terenie całego Miasta (miejscach najczęściej uczęszczanych przez seniorów) oraz zamieszczana w formie PDF na miejskim portalu dla seniorów, pod adresem: <https://uml.lodz.pl/seniorzy/projekty/lodzka-tytka-seniora/>. Nakład każdego wydania to 20 tys. sztuk. Oddział ds. Polityki senioralnej stworzył ponadto elektroniczne wydanie „Łódzkiej Tytki Seniora”, które jest zamieszczane na portalu dla seniorów, pod adresem: <https://uml.lodz.pl/seniorzy/projekty/lodzka-tytka-seniora/> oraz na profilu fb Seniorzy w Łodzi. Na dzień 31 grudnia 2023 „Łódzka Tytka Seniora” została wydana w nakładzie 60 tys. egzemplarzy.
  - Ułatwienie zamiany mieszkań osobom starszym – w ramach uchwały z 2013 r. możliwa jest zamiana zbyt dużych lokali na mniejsze dla seniorów. Każdy wniosek jest opiniowany przez Miejską Radę Seniorów.
  - Działalność Miejskiej Rady Seniorów. - Głównym celem Rady jest służenie seniorom poprzez reprezentowanie ich interesów wobec władz Miasta. W roku 2023 Miejska Rada Seniorów prowadziła dyżury w siedzibie Urzędu Miasta Łodzi, ul. Zachodnia 47, w każdy wtorek miesiąca w godzinach 10:00–12:00.
  - Centra Zdrowego i Aktywnego Seniora (CZAS) – tworzenie w miejskich przychodniach punktów, które będą pełnić równoczesne funkcje miejsc spotkań edukacyjnych, rekreacyjnych kulturalnych oraz towarzyskich, jak i kawiarenek internetowych oraz świetlic. Obecnie na terenie miasta znajdują się 4 Centra (na ul. Szpitalnej, Libelta, Cieszkowskiego, Rzgowskiej). W ramach rozwoju projektu planowane jest utworzenie kolejnych Centrów Zdrowego i Aktywnego Seniora w każdej z dzielnic. Z oferty Centrów Zdrowego i Aktywnego Seniora według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. skorzystało 41 992 osób.
  - Bezpieczny senior - Projekt skierowany do osób starszych, schorowanych oraz samotnych. Jego celem jest pomoc w sytuacji, gdy służby medyczne muszą szybko reagować, a brak kontaktu z poszkodowanym może dramatycznie opóźnić akcję. Projekt zakłada umieszczenie w pudełku lub na karcie bezpieczeństwa wszystkich ważnych informacji o pacjencie takich jak: informacje o chorobach, alergiach, przyjmowanych lekach, ale również telefonów osób bliskich, które należy powiadomić o stanie zdrowia lub pobycie w szpitalu osoby poszkodowanej. W roku 2023 zostało wydano ok. 1 000 sztuk Pudełek oraz Kart Życia. Obecnie ok. 45 tys. mieszkańców miasta jest w posiadaniu Pudełek oraz Kart Życia.
  - Teleopieka dla łódzkich Seniorów realizowany był w ramach programu Korpus Wsparcia Seniorów. Projekt adresowany jest do osób starszych, po przebytych udarach, zawałach, narażonych na utratę przytomności, mających problem z pamięcią wynikający z przebytych chorób lub zabiegów, do osób niepełnosprawnych, jak i również pozostających samotnie w swoich domach. Opaska bezpieczeństwa pozwala użytkownikowi weryfikować podstawowe czynności życiowe tj. mierzyć temperaturę, tętno, saturację, aktywność fizyczną jak również wykryje upadek oraz pozwoli na błyskawiczne powiadomienie służb ratowniczych o sytuacji zagrożenia życia po naciśnięciu przycisku SOS. Opaska bezpieczeństwa pozwala również komunikować się z centrum monitoringu i opiekunami. Udział w projekcie jest bezpłatny i skierowany do mieszkańców Łodzi powyżej 65 r.ż. posiadających status osoby niesamodzielnej. Usługą opiekuńczą, w ramach programu

- „Teleopieka dla łódzkich Seniorów”, objęto 500 seniorów.
- Przepis na opiekę - projekt - wsparcie osób niesamodzielnych z obszaru łOM zakłada objęcie opieką długoterminową domową 44 uczestników. Wsparcie kierowane jest do osób mieszkających na terenie łOM (pow. m. łódź, łódzki-wschodni, zgierski, pabianicki, brzeziński), które ze względu na wiek i stopień niesamodzielności 16 wymagają stałej opieki. Maksymalna długość wsparcia to 12 miesięcy. Okres realizacji: od 01.07.2021 roku do 31.08.2023 roku.
- Projekt „Srebrny Biznes”, którego celem jest zwiększenie liczby trwałych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie łódzkiego Obszaru Metropolitalnego (łOM) o 36 firm działających w obszarze srebrnej gospodarki bądź prowadzone przez osoby 50+, utworzone przez osoby zamieszkałe na terenie łOM. Okres realizacji: od 01.06.2020 roku do 28.02.2023 roku.
- Współpraca z podmiotami zewnętrznymi. - W ramach wspierania i inicjowania działań pro seniorskich Miasto współpracuje z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, klubami seniora i uniwersytetami trzeciego wieku. Informacja o partnerach i formach współpracy dostępna jest na <https://uml.lodz.pl/seniorzy/>

W 2023 r. nadal funkcjonowała uruchomiona w 2020 r. specjalna miejska infolinia dedykowana seniorom – w ramach tego projektu udzielana była przez pracowników Wydziału Zarządzania Kontaktami z Mieszkańcami wszelka pomoc i wsparcie seniorom.

Infolinia Call Center Senior czynna była w godzinach pracy Urzędu, ogólnie w 2023 r. przyjęto 86 zgłoszeń seniorów, głównie w poniższych tematach:

- usługi opiekuńcze,
- szczepienia przeciwko grypie,
- wolontariat miejski,
- możliwość dowozu posiłków,
- prośby o przydzielenie opiekuna dla osoby chorej,
- dane kontaktowe różnych instytucji,
- szczepienia przeciwko COVID.

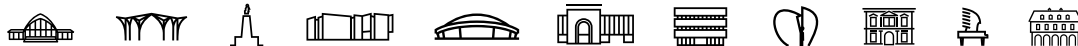
WYRÓWNIWANIE SZANS OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W TYM POPRZEZ PROGRAMY AKTYWIZUJĄCE.

W roku 2023 realizowano następujące działania:

- Monitorowanie realizacji „Powiatowego Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Mieście Łodzi w latach 2021-2026”.
- Udzielanie informacji nt. ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, pomoc w załatwianiu indywidualnych spraw osób niepełnosprawnych. – ok. 6 300 w 2023 roku.

- Realizacja, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, projektów dofinansowywanych ze środków UE: Zakład Aktywności Zawodowej „Dobry start” – Zielona Pracownia”, „Zakład Aktywności Zawodowej „Zdrowa Kuchnia” – Stacja Zero „Łódź do aktywności”, „Praca bez barier”. W 2022 roku w projektach wzięło udział ok. 90 osób.
- Opiniowanie wniosków osób niepełnosprawnych o najem lokalu mieszkalnego z zasobów komunalnych - ok. 60 opinii.
- Wydawanie identyfikatorów typu „C” dla osób niepełnosprawnych uprawniających do parkowania na określonych odcinkach ul. Piotrkowskiej – wydano 4 identyfikatory.
- Wspieranie działań organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: prowadzenia rehabilitacji leczniczej i psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, zajęć rozwijających i podtrzymujących umiejętność samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz włączania społecznego osób z różnymi niepełnosprawnościami, organizowanie imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, w tym o charakterze integracyjnym (konkurs ofert i zadania zlecane zgodnie z art. 19a ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie) – działania realizowało 15 organizacji, ok. 85 beneficjentów.
- Realizacja usługi pod nazwą Mobilny Urzędnik, polegającej na obsłudze Klientów poza siedzibą urzędu. Jest ona skierowana do mieszkańców Łodzi, którzy z powodu niepełnosprawności, wieku lub konieczności opieki nad osobą zależną doświadczają problemów z poruszaniem się w stopniu uniemożliwiającym im samodzielną wizytę w Urzędzie Miasta Łodzi (Oddziale ds. Osób Niepełnosprawnych). W 2023 roku z usługi skorzystało 14 osób.
- Realizacja projektu Łódzka Karta „Bez Barrier” i wydawanie Karty. Projekt skierowany jest do osób z niepełnosprawnością mieszkających na terenie Łodzi. Posiadacze Karty mogą korzystać z ofert, ulg, zniżek i promocji, które są przygotowane dla nich przez instytucje oraz firmy – partnerów projektu. Obecnie w projekcie uczestniczy 58 podmiotów. W 2023 roku wydano 140 Kart.
- Działania w zakresie dostępności:
  - Dostępność architektoniczna - wydawanie opinii inwestycjom na etapie projektowania w kontekście zgodności z łódzkim standardem dostępności – wydano 74 opinie
  - Dostępność informacyjno-komunikacyjna:
    - Dostosowywanie informacji dla potrzeb osób Głuchych i słabosłyszących poprzez umieszczanie napisów do filmów
    - Przygotowanie informatora na stronę w języku prostym i w języku migowym
    - Wprowadzanie rozwiązań dostępności: zakup lupy cyfrowej, zakup urządzenia do alternatywnej ko-

munikacji, testowanie INFO KIOSKÓW.

- Przeprowadzanie szkoleń dla pracowników UMŁ na temat dostępności: np. szkolenie z języka prostego lub podstaw prawnych dostępności.
- Zapewnienie obsługi w Urzędzie Miasta Łodzi osób głuchych poprzez usługi video tłumacza języka migowego. Zadanie było realizowane przez firmę MIGAM „RKPK” SP. Z O.O. S. K.A. wybraną w procedurze zamówień publicznych. Zrealizowano 66 połączeń.
- Zwiększenie dostępności informacji w mediach społecznościowych, prowadzenie fanpage i dwóch grup na FB: Niepełnosprawni Łodzianie oraz specjalnej grupy dla Głuchych _ DEAF – Łódź/Rzecznik Osób Niepełnosprawnych z bieżącymi informacjami, również w języku migowym.
- Zapewnienie obsługi Miejskiej Społecznej Rady do spraw Osób Niepełnosprawnych – odbyły się 3 spotkania.
- Udział w pracach oraz zapewnienie obsługi Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. wdrażania Konwencji Prawach Osób Niepełnosprawnych i rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnościami – odbyły się 4 spotkania. - Realizacja projektów wewnętrznych, przeciwdziałających dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami: organizowanie Międzynarodowego Dnia Osób z Niepełnosprawnościami, spotkań osób z niepełnosprawnymi z łódzkimi przedstawicielami Rady Miejskiej, organizowanie kampanii społecznych, organizowanie działań włączających o charakterze kulturalnym: koncertów, wernisaży.
- Organizacja konferencji na temat zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.
- Organizacja i przeprowadzenie szkoleń dla pracowników UMŁ z dostępności dokumentacji.
- Prowadzenie lekcji samorządowych on-line dla uczniów ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego oraz udział w konferencjach dla studentów wyższych uczelni na temat: praw osób z niepełnosprawnościami, dostępności usług publicznych oraz działań Miasta na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
- Udział przedstawicieli oddziału ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Dostępności w grupach doradczych: Krajowym Komitecie Ekonomii Społecznej oraz Specjalistycznym Centrum Edukacji Włączającej.

DZIAŁANIA PRZECIWDZIAŁAJĄCE PRZEMOCY W TYM W SZCZEGÓLNOŚCI WOBEC DZIECI I KOBIET.

W ramach przeciwdziałania przemocy Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej im. bł. Rafała Chylińskiego w Łodzi prowadzi Punkt Konsultacyjny dla Osób Dotkniętych Przemocą w ramach, którego stacjonarnie i telefonicznie udzielane są indywidualne porady, świad-

czona jest pomoc psychologiczna w oraz prowadzona jest terapia indywidualna. Natomiast organizacje pozarządowe na zlecenie Miasta realizują zadania w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, prowadzą zróżnicowane formy poradnictwa: psychologicznego, psychospołecznego, pedagogicznego, rodzinnego, prawnego, socjalnego. Prowadzone są zajęcia psychologa z rodziną w kryzysie, mediacje rodzinne oraz wykonywane są obdukcje lekarskie. Stowarzyszenie Promocji Zdrowia i Psychoterapii prowadzi Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie gdzie zapewniona jest pomoc terapeutyczna, psychologiczna, socjalna, prawna, medyczna, rzeczowa i żywnościowa. Ośrodek zapewnił w 2023 r. schronienie dla 108 osób - ofiar przemocy w rodzinie. W ramach działalności Punktu Konsultacyjnego 345 osób skorzystało z porad indywidualnych natomiast z pomocy psychologicznej skorzystało 75 osoby.

ROZWÓJ MOBILNOŚCI ZEROEMISYJNEJ (M.IN. ELEKTROMOBILNOŚCI) W TYM DOSTĘPNEJ W FORMULE WSPÓŁDZIELENIA.

W ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych, Miasto podejmowało działania:

- na rzecz rozwoju infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych;
- związane z wymianą floty na nisko i zeroemisyjną.
- Ponadto Samorząd starał się być aktywnym podmiotem działającym na rynku i współpracującymi z inwestorami, a rozwój lokalnej sieci stacji ładowania odbywał się głównie poprzez:
  - przygotowanie ofert lokalizacji pod stacje ładowania dla inwestorów, zweryfikowanych z lokalnym operatorem sieci;
  - pełną informację nt. lokalizacji zgłaszanych przez inwestora;
  - pomoc w relacjach inwestor – urząd;
  - tworzenie relacji „poziomych” pomiędzy jednostkami i pracownikami urzędu, zajmującymi się prowadzeniem procedur (przetargi, zezwolenia);
  - przyspieszenie, uproszczenie i ujednoczenie procedur;
  - przeprowadzenie kolejnego przetargu na dzierżawę terenów pod infrastrukturę ładowania.

Miasto pośredniczyło również w udostępnianiu atrakcyjnych terenów - na potrzeby lokalizacji stacji ładowania - zarządzanych przez podległe jednostki i spółki miejskie. W wyniku tych działań w 2023 r. na terenach podległych Miastu powstało pierwszych 18 stacji dysponujących

36 punktami ładowania. Wg stanu na 31 grudnia 2023 r. na terenie Miasta łącznie funkcjonowało 59 stacji ze 139 punktami ładowania. Realizacja zadań związanych z wymianą floty odbywała się poprzez najem i zakup kolejnych pojazdów elektrycznych. W 2023 r. zadania Miasta były wykonywane przy udziale 75 pojazdów elektrycznych i CNG, w tym 17 autobusów użytkowanych przez MPK. Ponadto Miasto Łódź zajęło III miejsce w Rankingu Miast Zrównoważonej Mobilności, prowadzonym przez Polityka Insight, w kategorii „Transport zbiorowy”. W ramach działań promujących rozwój elektromobilności Miasto wraz z Polskim Stowarzyszeniem Paliw Alternatywnych (PSPA) współorganizowało w hali EXPO III edycję Kongresu Nowej Mobilności, w której podczas trzech dni kongresowych wzięło udział ponad 2 tys. uczestników. Kontynuowano również prace w ramach Komitetu Samorządowego przy PSPA, głównie poprzez udział w konsultowaniu propozycji zmian legislacyjnych na rzecz rozwoju elektromobilności.

POMOC SPOŁECZNA

POMOC CUDZOZIEMCOM W RAMACH INDYWIDUALNEGO PROGRAMU INTEGRACJI UCHODźCÓW

W 2023 roku realizowano 64 Indywidualne Programy Integracji (programy obejmowały 81 osób), a 24 programy oczekiwały na akceptację Wojewody. Cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą objęci byli wsparciem w formie pracy socjalnej, która polegała na monitorowaniu postępów w procesie integracji oraz wsparciu w kontaktach cudzoziemców z instytucjami (szkołami, do których uczęszczają dzieci, szkołami językowymi, Powiatowym Urzędem Pracy i organizacjami pozarządowymi). Pracownik socjalny wspierał cudzoziemców w rozwiązywaniu codziennych problemów, wyjaśniał formalności administracyjne, towarzyszył podczas wizyt w instytucjach, proponował kontakt z organizacjami, mogącymi wesprzeć cudzoziemca. Świadczenie integracyjne finansowane jest przez Wojewodę łódzkiego.

POMOC REPATRIANTOM

W 2023 roku w ramach zadania „Pomoc dla repatriantów” w formie wypłaty świadczeń zrealizowano 7 decyzji na kwotę 150,7 tys. zł wydane przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji z przeznaczeniem na przejazd, zagospodarowanie i bieżące utrzymanie, które finansował Wojewoda łódzki oraz na częściowe pokrycie kosztów remontu i wyposażenie lokalu. Dwie kolejne de-

cyzje oczekiwały na przyznanie dotacji przez Wojewodę i nie zostały wypłacone w 2023 roku.

POMOC Z TYTUŁU KARTY POLAKA

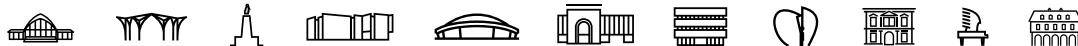
W związku z realizacją zadania wynikającego z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka (Dz. U. z 2023 r. poz. 192), związanego z wypłatą świadczeń pieniężnych osobom, które złożyły wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt stały, w 2023 r. prowadzono wypłatę świadczeń na podstawie 98 decyzji wydanych przez Wojewodę łódzkiego, na łączną kwotę 1,2 mln zł. Koszt obsługi zadania wyniósł 13,3 tys. zł. Dotacja na wypłatę świadczenia finansowana jest przez Wojewodę łódzkiego.

POMOC ŚRODOWISKOWA NA ZASPOKOJENIE PODSTAWOWYCH POTRZEB ŻYCIOWYCH MIESZKAŃCÓW ŁÓDZI

Świadczenia pomocy społecznej skierowane są do osób, które nie mogą samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych. W perspektywie ostatnich lat w Łodzi zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy MOPS. W 2023 roku liczba osób korzystających z pomocy finansowej, usługowej i materialnej łącznie wyniosła 22 173 osoby, a korzystający z pomocy społecznej stanowili 3,27 % spośród mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w Łodzi.

Do korzystania z pomocy społecznej uprawnione były osoby spełniające przesłanki zawarte w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.

U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.). Najczęściej powodem przyznania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba i z tego tytułu pomocą objętych było w 2023 roku 12 112 osób. Drugą pod względem liczebności przesłanką, będącą podstawą do ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej było bezrobocie. Z pomocy na podstawie tej dysfunkcji w 2023 roku skorzystało 9 135 osób. Trzecią co do częstości przesłanką, uprawniającą do objęcia pomocą ze strony MOPS była niepełnosprawność. W 2023 roku 6 625 osób objętych było pomocą z tego tytułu. Kolejnymi powodami przyznania pomocy w 2023 roku były: ubóstwo (5 838 osób), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (4 305 osób), potrzeba ochrony macierzyństwa (2 473), alkoholizm (1 361), bezdomność (912), trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego (366), przemoc w rodzinie (303), narkomania (245), zdarzenie losowe (24), sieroctwo (11).

TAB. 2 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ WG PRZESŁANK I PRZYZNANIA

Powód trudnej sytuacji życiowej*	2022		2023	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	4 024	6 035	4 043	5 838
Sieroctwo	12	15	9	11
Bezdomność	548	574	876	912
Potrzeba ochrony macierzyństwa	588	2 422	612	2 473
Bezrobocie	5 113	9 213	5 193	9 135
Niepełnosprawność	5 018	6 406	5 150	6 625
Długotrwała lub ciężka choroba	8 413	11 100	9 116	12 112
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	1 377	4 114	1 435	4 305
Przemoc w rodzinie	81	237	117	303
Alkoholizm	874	1 104	1 113	1 361
Narkomania	134	162	192	245
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	237	312	300	366

* Może wystąpić kilka przesłanek równocześnie

Źródło: opracowanie na podstawie danych MOPS

Pomoc mieszkańcom Miasta udzielana była w formie zasiłków pieniężnych oraz w formie bezgotówkowej, polegającej na pokrywaniu kosztów świadczeń bezpośrednio realizatorowi pomocy (np. pokrywaniu kosztów

posiłków). Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej świadczenia miały charakter stały, okresowy lub celowy (świadczenia jednorazowe przyznawane na zaspokojenie określonej potrzeby np. na zakup żywności, odzieży, opatu, leków i inne).

TAB. 3 ŚWIADCZENIA REALIZOWANE PRZEZ MOPS W 2023 R.

Rodzaj świadczenia	Kwota (w zł)	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Średnia wysokość świadczenia (w zł)
Zasiłki stałe	21 997 897	3 919	38 834	566
Zasiłki okresowe	16 968 064	7 203	52 653	3282
Pomoc w formie posiłku	2 134 393*	2 138	269 515	8
Zasiłki celowe	12 636 344	9 410	61 007	207
Sprawienie pochówku	825 898	-	242	3 413
Zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	11 000	7	7	1 571
Bilety kredytowane	0	0	0	-
Razem	54 573 596	x	x	x

* Kwota nie obejmuje gminnego programu osłonowego

Źródło: opracowanie na podstawie danych MOPS

W roku 2023 Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi realizowało zadania w obszarze: świadczeń rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych, zasiłków dla opiekunów, dodatków mieszkaniowych, jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka wypłacanego w ramach ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, dodatku elektrycznego, refundacji podatku VAT dla odbiorców paliw gazowych w gospodarstwach domowych, działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz wydawania zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego w celu uzyskania dofinansowania z Narodowego Funduszu w ramach programu „Czyste powietrze”.

Wsparcie finansowe udzielane przez jednostkę dotyczy osób osiągających niskie dochody, rodzin wielodzietnych, samotnych rodziców, osób niepełnosprawnych, osób nieotrzymujących należnych im świadczeń alimentacyjnych.

W związku ze wzrostem cen energii elektrycznej oraz trudną sytuacją na rynku gazu jednym z priorytetów Cen-

trum w 2023 r. było wsparcie finansowe gospodarstw domowych wykorzystujących energię elektryczną lub gaz do ogrzewania i zapewnienie ciągłości obsługi mieszkańców Miasta w sytuacjach kryzysowych.

Centrum w dalszym ciągu udzielało wsparcia finansowego w postaci wypłaty świadczeń rodzinnych oraz dodatków mieszkaniowych obywatelom Ukrainy, którzy przybyli do naszego Miasta w związku z prowadzonymi działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy.

Ponadto, Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi realizowało wypłaty świadczenia wychowawczego przyznanego decyzją Wojewody łódzkiego w związku z zastosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a także dodatku osłonowego, dodatku węglowego oraz dodatku dla gospodarstw domowych.

Wskaźniki realizacji zadań

TAB. 4 LICZBA RODZIN/GOSPODARSTW DOMOWYCH OBJĘTYCH POMOCĄ W LATACH 2022/2023 KSZTAŁTUJE SIĘ NASTĘPUJĄCO:

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin/gospodarstw domowych	
	2022 r.	2023 r.
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	8 104	6 300
Pozostałe świadczenia rodzinne	16 693	16 003
Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy	522	1 192
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	2 671	2 327
Świadczenia wychowawcze	66 835	59
Dodatki mieszkaniowe	8 744	8 939
Dodatki energetyczne	2 109	0
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	55	52
Dodatek osłonowy	56 468	40
Dodatek węglowy	21 791	482
Dodatek dla gospodarstw domowych	2 744	172
Dodatek elektryczny	576	7 282
Refundacja podatku VAT	X	350

Źródło: UMŁ

TAB. 5 KWOTY WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ (ZADANIA WŁASNE GMINY)

Rodzaj świadczenia	kwota w zł	
	2022 r.	2023 r.
Dodatki mieszkaniowe	25 609 788,11	30 205 570,71
Dodatki do zasiłku rodzinnego (wypłacane na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 16 września 2015 r. Nr XVI/361/15 w sprawie podniesienia niektórych kwot dodatków do zasiłku rodzinnego – Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego z 2015 r. poz. 3586)	3 573 187,75	3 357 517,66

Źródło: UMŁ

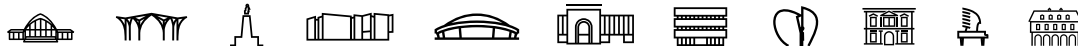
TAB. 6 KWOTY WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ (ZADANIA ZLECONE)

Rodzaj świadczenia	Kwota w zł	
	2022 r.	2023 r.
Zasiłek rodzinny z dodatkami	25 819 883,75	21 736 929,67
Zasiłek pielęgnacyjny	32 013 951,22	32 916 594,41
Świadczenie pielęgnacyjne	64 530 156,60	82 038 368,24
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	1 724 998,34	1 196 000,00
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	13 975 480,54	12 627 293,75
Specjalny zasiłek opiekuńczy	586 144,30	358 601,11
Zasiłek dla opiekuna	155 175,40	127 236,66
Świadczenie rodzicielskie	8 456 867,95	6 991 015,88
Świadczenie wychowawcze	241 719 119,02	268 170,53
Dodatek energetyczny	94 620,30	0,00
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	216 000,00	212 000,00
Dodatek osłonowy	28 820 329,12	22 655,67
Dodatek węglowy	65 373 000,00	1 446 000,00
Dodatek dla gospodarstw domowych	4 719 000,00	283 500,00
Dodatek elektryczny	X	8 995 000,00
Refundacja podatku VAT	X	156 646,17
Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy	2 078 501,66	6 296 830,04

Źródło: UMŁ

Ponadto Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi podejmowało działania wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (średnioroczna liczba dłużników alimentacyjnych, wobec których podjęto 2 823 działania w 2023 r.) oraz wydawało zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego w celu uzyskania dofinansowania z Narodowego Funduszu w ramach programu „Czyste powietrze”.

W roku 2023 realizowano wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” przyjęty uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Na realizację zadania wydatkowano ogółem 13,3 mln zł, z czego 2,9 mln

zł (tj. 21,9 %) pochodziło z budżetu gminy, a 10,4 mln zł (tj. 78,10 %) z budżetu państwa. W ramach programu udzielano wsparcia w formie posiłku lub świadczenia pieniężnego (zasiłku celowego) na zakup posiłku lub żywności.

Pomocą w formie posiłków objęte były dzieci i uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej oraz osoby dorosłe. Pomoc w formie posiłków dla dzieci i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej realizowana była w przedszkolach, szkołach, jadalniach i kuchniach społecznych.

W przypadku dzieci oraz uczniów program „Posiłek w szkole i domu” przewidywał możliwość objęcia pomocą bez konieczności wydawania decyzji administracyjnej i ustalania sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego – decyzję o potrzebie udzielenia dziecku pomocy w formie posiłku podejmował odpowiednio dyrektor przedszkola lub szkoły. Przyznawanie pomocy bez wymogu przeprowadzania wywiadu środowiskowego było możliwe dzięki przyjęciu przez Radę Miejską w Łodzi Uchwały Nr III/64/18 z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia programu oświatowego „Szczegółne zasady dożywiania dzieci i uczniów” na lata 2019-2023. W 2022 r. tego rodzaju pomocą objęto 69 dzieci, wydano 5 073 posiłki o wartości 44,7 tys. zł (dla porównania w 2021 r. pomocą objęto 49 dzieci, wydano 3 336 posiłki o wartości 27,6 tys. zł).

Pomoc w formie posiłków dla osób dorosłych realizowana była w jadalniach i kuchniach społecznych, finansowanych w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Osoby i rodziny, w których występował problem uzależnienia od alkoholu korzystały z jadłodajni i kuchni społecznych usytuowanych w 4 różnych punktach Miasta, prowadzonych przez 3 podmioty na zlecenie Miasta Łodzi: Caritas Archidiecezji Łódzkiej, Polski Komitet Pomocy Społecznej oraz Konwent Bonifratrów. Kuchnie i jadłodajnie zapewniały od poniedziałku do piątku gorące posiłki oraz wydawały suchy prowiant na dni wolne od pracy.

W 2022 r. z pomocy żywnościowej w jadłodajniach i kuchniach społecznych skorzystały łącznie 382 osoby - klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi (dla porównania w 2021 r. z pomocy żywnościowej w jadłodajniach i kuchniach społecznych korzystało 425 osób).

Zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności przyznawano w sytuacji braku możliwości zapewnienia posiłku. Posiłki realizowano na podstawie przeprowadzonych rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydanych decyzji administracyjnych.

DZIAŁANIA NA RZECZ OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny

Celem pracy asystentów rodziny było udzielanie rodzinie pomocy w pokonywaniu bieżących problemów, w nabyciu i doskonaleniu umiejętności społecznych oraz zwiększeniu kompetencji rodzicielskich. O przydzieleniu rodzinie asystenta rodziny wnioskował pracownik socjalny, po dokonaniu analizy sytuacji rodziny. Asystent rodziny prowadził pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Podstawowe zadania realizowane przez asystenta obejmowały:

- opracowanie i realizację planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- opracowanie we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej planu pracy z rodziną, który był skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

W 2023 roku w MOPS w Łodzi było zatrudnionych łącznie 26 asystentów rodziny, w tym 9 obywateli Ukrainy w ramach współpracy z UNICEF. Pomocą w formie asysty rodzinnej objęto 320 rodzin.

Placówki wsparcia dziennego

Placówki wsparcia dziennego stanowiły jedną z form wspierania rodziny, mającą na celu udzielenie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

W 2023 r. placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewniającej dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań;
- opiekuńczo-specjalistycznej, do której zadań należała w szczególności opieka i wychowanie, pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, zabawa i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań, organizacja zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych oraz logopedycznych.

Zadaniem pracowników placówek wsparcia dziennego było pomaganie rodzicom w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W tym celu podejmowali współpracę ze szkołami, kuratorami sądowymi, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i innymi podmiotami działającymi w środowisku lokalnym. Wychowankowie placówek objęci byli pomocą w zakresie żywienia, a także doposażenia w artykuły szkolne. Zapewniono im możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego, rozwijania swoich zainteresowań. Dzięki podejmowanym przez pracowników działaniom wychowankowie placówek wsparcia dziennego mieli szansę na zrównoważony rozwój oraz wyrównanie szans edukacyjnych.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone były przez organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W 2023 r. podmioty niepubliczne prowadziły 27 placówek, dysponujących 880 miejscami, a ze wsparcia placówek skorzystały narastająco 1 352 osoby.

Instytucjonalne formy pieczy zastępczej

Instytucjonalną pieczę zastępczą, prowadzoną przez powiat lub na zlecenie powiatu stanowią placówki opiekuńczo-wychowawcze typu:

- socjalizacyjnego,
- interwencyjnego,
- rodzinnego,
- specjalistyczno-terapeutycznego.

Na terenie Miasta Łodzi na dzień 31.12.2023 roku funkcjonowało 37 placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym 13 prowadzonych na zlecenie Miasta przez podmioty niepubliczne, tj.:

- 10 placówek typu rodzinnego prowadzonych przez Fundację „Happy Kids”,
- 1 placówka typu socjalizacyjnego, prowadzona przez Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki Sióstr Salezjanek,
- 2 placówki typu specjalistyczno-terapeutycznego, w tym 1 prowadzona przez Stowarzyszenie Ewangelizacyjno-Charytatywne „Mocni w Duchu” oraz 1 prowadzona przez Fundację „Dom w Łodzi”.

TAB. 7 LICZBA PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH WG PODMIOTU PROWADZĄCEGO

Typ placówki	Liczba placówek		Liczba miejsc organizacyjnych (wg stanu na 31 grudnia 2023r.)	
	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
Socjalizacyjne	16	1	228	14
Interwencyjne	6	-	84	-
Rodzinne	2	10	16	80
Specjalistyczno-terapeutyczne	-	2	-	15
Razem	24	13	328	109

Źródło: UMŁ

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Miasta, wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. przebywało 587 dzieci, a placówki dysponowały łącznie na koniec roku 437 miejscami organizacyjnymi w tym: 328 w placówkach publicznych oraz 109 miejscami w placówkach niepublicznych.

Rodzinne formy pieczy zastępczej w Mieście Łodzi

W 2023 r. zorganizowano szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Szkolenie ukończyło 53 kandydatów. Ponadto w związku z podniesieniem kwalifikacji zawodowych przeprowadzono szkolenia podnoszące kompetencje rodzicielskie dla 103 opiekunów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz szkolenia podnoszące kompetencje rodzicielskie i umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodzin biologicznych dla 62 osób.

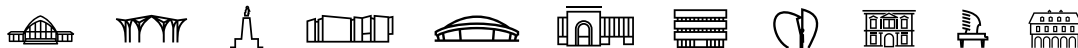
W 2023 r. ze wsparcia wolontariuszy skorzystało 139 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

POMOC OSOBOM STARSZYM, CHORYM I NIEPEŁNOSPRAWNYM

Usługi opiekuńcze

Realizatorami usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania klientom pomocy społecznej (niepełno-

sprawnym z powodu wieku lub choroby) były następujące podmioty:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łodzi,
- Łódzki Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża,
- Fundacja Pomocy Niepełnosprawnym „Okaz Serce”,
- Zbór Kościoła Chrześcijan Baptystów,
- Fundacja Senior APP.

Pomoc świadczona była w zakresie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej, zaleconej przez lekarza pielęgnacji oraz w miarę możliwości utrzymywania kontaktów z otoczeniem. Wymiar czasu świadczonych usług uzależniony był od stanu zdrowia i sytuacji rodzinnej klienta.

W 2023 r. z pomocy w formie usług opiekuńczych w ilości 454 503 godzin skorzystało 2 608 osób (na ten cel wydatkowano kwotę 15,5 mln zł).

Domy Dziennego Pobytu

Osoby o obniżonej sprawności psychofizycznej, które z uwagi na zaawansowany wiek, stan zdrowia lub skomplikowaną sytuację rodzinną wymagały wsparcia w organizacji życia codziennego korzystały z funkcjonujących na terenie Miasta Dziennych Domów Pomocy (zwanymi Domami Dziennego Pobytu). Placówki te prowadzone były przez Miasto oraz na zlecenie Miasta Łodzi przez Caritas Archidiecezji Łódzkiej.

Miejskie Domy Dziennego Pobytu usytuowane były w strukturach organizacyjnych Wydziałów Pracy Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi (15 Domów) i 1 w strukturze Domu Pomocy Społecznej. Łącznie na terenie Łodzi zabezpieczonych było 770 miejsc dla seniorów. W roku 2023 ze wsparcia skorzystały 784 osoby w podeszłym wieku.

Caritas Archidiecezji Łódzkiej prowadził 2 Domy: przy ul. Gdańskiej 111 i przy ul. Odolanowskiej 46. Obie placówki zaplanowane były na 90 miejsc. W 2023 r. z placówek niepublicznych skorzystały 62 osoby.

W ramach działalności ww. placówek osoby w wieku poprodukcyjnym niepodlegające zatrudnieniu, niepracujący emeryci i renciści oraz niepracujące osoby niepełnosprawne korzystały m.in. z możliwości pobytu i wypoczynku na terenie Domu, wyżywienia, uczestniczyły w wydarzeniach kulturalnych i towarzyskich, a także korzystały z zajęć służących utrzymaniu sprawności psychofizycznej w zależności od potrzeb uczestników i możliwości Domu.

Podstawą do korzystania z usług Domu była decyzja ad-

ministracyjna wydana w oparciu o rodzinny wywiad środowiskowy.

Realizacja programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025 Edycja 2023

W ramach realizacji programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025 Edycja 2023, Miasto Łódź otrzymało dofinansowanie ze środków budżetu państwa na realizację Modułu II: Zapewnienie funkcjonowania dwóch placówek – Dziennego Domu „Senior+” przy ul. Sienkiewicza 79 i Dziennego domu „Senior – Wigor” przy ul. Senatorskiej 4.

Domy są ośrodkami wsparcia dziennego, z usług którego mogą korzystać mieszkańcy miasta Łodzi - osoby nieaktywne zawodowo w wieku powyżej 60 roku życia. Placówki przeznaczone są na łącznie 110 miejsc (50 i 60). Podstawowy zakres świadczonych usług obejmuje m.in. usługi: socjalne, w tym gorący posiłek, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie, terapii zajęciowej. Rzeczywista liczba seniorów, którzy skorzystali ze wsparcia to 131 osób (73 i 58).

W 2023 r. dofinansowanie placówek wyniosło:

- Dzienny Dom „Senior +” przy ul. Sienkiewicza 79 -195 tys. zł, a całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 578,8 tys. zł.
- Dzienny Dom „Senior – WIGOR” przy ul. Senatorskiej 4 – 163,2 tys. zł, a całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 501,1 tys. zł.

Domy Pomocy Społecznej

W 2023 r. na terenie Łodzi funkcjonowało 14 domów pomocy społecznej o różnym profilu, w tym:

- 12 domów prowadzonych przez Miasto Łódź,
- 2 domy prowadzone na zlecenie miasta przez podmioty niepubliczne:
  - Zgromadzenie Sióstr Służebniczek NMP NP im. bł. E. Bojanowskiego – Dom Pomocy Społecznej przy ul. Kosynierów Gdyńskich 20 (dla osób przewlekle psychicznie chorych – 100 miejsc),
  - Fundację im. św. Brata Alberta – Dom Pomocy Społecznej w Łodzi przy ul. Helenówek 7 (dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn – 19 miejsc).

Domy pomocy społecznej, zgodnie z założeniami, miały za zadanie zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych, edukacyjnych, społecznych i religijnych przebywających w nich podopiecznych, przy uwzględnieniu wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Placówki zapewniały, oprócz miejsca zamieszkania, wy-

żywienia i odzieży, także opiekę, pielęgnację i pomoc w podstawowych czynnościach życiowych. Świadczyły usługi wspomagające, polegające na prowadzeniu terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności, a także zaspokajaniu potrzeb religijnych i kulturalnych, utrzymaniu i rozwijaniu przez podopiecznych kontaktów z rodziną i środowiskiem. W przypadku dzieci, placówki świadczyły również usługi w zakresie potrzeb edukacyjnych. Podopieczni mieli możliwość nauki i uczestnictwa w zajęciach rewalidacyjnych. Istotną metodą edukacyjną było uczenie i wychowanie przez doświadczenie życiowe. Placówki te łącznie dysponowały 1 860 miejscami, w ciągu 2023 r. rotacyjnie przebywało w nich 2 058 mieszkańców. W ciągu całego 2023 roku do domów pomocy społecznej zostało przyjętych 310 osób. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. Miasto Łódź zlecało prowadzenie Rodzinnego Domu Pomocy dla 4 osób niepełnosprawnych intelektualnie kontynuacja zadania (osoba fizyczna prowadzi Dom od czerwca 2015 r.).

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

W ramach rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2023 r. realizowano:

- dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych dla 1 200 osób (w tym 265 dzieci),
- dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i sprzętu rehabilitacyjnego dla 2 959 osób,
- dofinansowanie do pokrycia osobom niepełnosprawnym kosztów usuwania barier w komunikowaniu się, technicznych i architektonicznych dla 507 osób,
- dofinansowanie kosztów likwidacji barier architektonicznych dla 119 osób,
- dofinansowanie do organizacji sportu, kultury i turystyki dla 23 osób,
- uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej dla 326 osób.

Wydatki poniesione na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych (bez programu „Aktywny samorząd” i programu „Wyrównywania różnic między regionami III” w obszarze D) wyniosły 21,8 mln zł (w tym 1,1 mln zł - środki Miasta).

W 2023 roku w Łodzi realizowany był program „Aktywny samorząd” adresowany do osób niepełnosprawnych. Głównym celem programu było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestniczenie osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym oraz w dostępie do edukacji. W roku ubiegłym wpłynęło 568 wniosków dotyczących tego programu we wszystkich obszarach wsparcia, z czego rozpatrzono pozytywnie 378. Program „Aktywny samorząd” był finansowany

ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Środki wykorzystane w ramach programu wyniosły 1,72 mln zł. Program realizowany jest do 15 kwietnia 2024 r.

Program „Wyrównywanie różnic między regionami III” w obszarze D – finansowany był ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem strategicznym programu było wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie. W ramach obszaru D (likwidacja barier transportowych) adresatami działań były:

- placówki służące rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzone przez: organizacje pozarządowe, gminy lub powiaty,
- jednostki prowadzące warsztaty terapii zajęciowej,
- gminy, które dowożą osoby z niepełnosprawnościami do znajdujących się poza ich terenem placówek służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Koszt realizacji programu wyniósł 135 tys. zł.

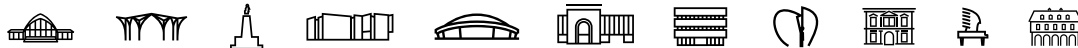
Orzekanie o niepełnosprawności

W 2023 r. Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Łodzi wydał 11 394 orzeczeń, w tym 9 980 z określeniem stopnia niepełnosprawności i 1 414 o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych.

Ponadto w 2023 r. Zespół wystawił 3 852 legitymacji potwierdzających status osoby niepełnosprawnej oraz wydał 3 852 karty parkingowe, w tym 14 kart dla uprawnionych placówek.

Opłacanie składki zdrowotnej

Zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne określonym grupom klientów, którzy nie podlegali obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, w szczególności: 3 355 osobom pobierającym zasiłek stały, 137 osobom objętym indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej, 99 osobom realizującym kontrakt socjalny w wyniku zastosowania procedury, o której mowa w art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, 11 osobom, które uzyskały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, objętych indywidualnym programem integracji na podstawie przepisów o pomocy społecznej, niepodlegające obowiązkowi

kowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu oraz 3 dzieciom przebywającym w domach pomocy społecznej - niepodlegającym obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. W 2023 r. ww. grupom klientów opłacono 34 628 składek na łączną kwotę 1,94 mln zł.

Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom

W 2023 r. zadanie polegające na organizowaniu i świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowało Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych z siedzibą w Łodzi przy ul. Staszica 1/3 w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych. W 2023 r. skorzystało 26 osób, zrealizowano ogółem 10 693 godziny usług, wydatki związane z realizacją usług wyniosły 757,3 tys. zł.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi dostosowane były do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone w miejscu zamieszkania przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Mieszkania treningowe i wspomagane jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, przy wsparciu specjalistów, do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

W Łodzi mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi prowadzone były przez organizację pozarządową - Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych. TPN prowadziło mieszkania dla mieszkańców Łodzi w 10 lokalizacjach. Placówki te dysponowały łącznie 60 miejscami, z których w 2023 r. skorzystało łącznie 68 osób. Kolejne mieszkania chronione dla osób z niepełnosprawnościami powstają w ramach programu Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi. Na terenie objętym rewitalizacją zostanie utworzonych docelowo 11 mieszkań chronionych dla osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Do końca 2023 r. ze względu na przedłużające się prace remontowe w obszarze rewitalizacji nie utworzono żadnego mieszkania.

W 2023 r. funkcjonowało 6 mieszkań w ramach programu:

- przy ul. Gdańskiej - dla 5 osób z niepełnosprawnością intelektualną – skorzystało z niego 6 osób; prowadzone było przez Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych,
- przy ul. Wschodniej, Sienkiewicza i Włókienniczej dla osób z zaburzeniami psychicznymi z łączną ilością 13 miejsc (wspierane i treningowe). Wszystkie mieszkania

prowadziło na zlecenie Miasta Stowarzyszenie Młodzieży i Osób z Problemami Psychicznymi ich Rodzin i Przyjaciół „POMOST”, skorzystało z nich 16 osób,

- przy ul. Sienkiewicza i Kilińskiego dla osób z niepełnosprawnością ruchową i sprzężoną z łączną ilością 8 miejsc (wspierane i treningowe). Oba mieszkania prowadziło na zlecenie Miasta Międzynarodowe Stowarzyszenie Pomocy „Słyszę Serce”, przy czym mieszkanie przy ul. Kilińskiego razem z Fundacją Aktywnej Rehabilitacji FAR z Warszawy. Z obu mieszkań skorzystało 8 osób.

W ramach struktury organizacyjnej MOPS działa Dom Dziennego Pobytu dla Osób Niepełnosprawnych przy ul. Rojnej 18a (45 miejsc organizacyjnych) z filią przy ul. Piotrkowskiej 142 (20 miejsc organizacyjnych). Placówka przeznaczona jest dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, z dziecięcym porażeniem mózgowym, zespołem Downa, cechami autystycznymi. Dom zapewnia podopiecznym opiekę psychologiczną, terapeutyczną i wychowawczo-rewalidacyjną, opartą na indywidualnych programach usprawniania. W roku 2023 placówka dysponowała łącznie 65 miejscami, w ciągu roku z oferty placówki skorzystały 54 osoby.

Na zlecenie Miasta Łodzi w 2023 r. prowadzono Dzienny Dom Pomocy dla Osób z Niepełnosprawnościami i Osób Starszych przy ul. Ćwiklińskiej 5a prowadzony przez Stowarzyszenie Młodzieży i Osób z Problemami Psychicznymi, Ich Rodzin i Przyjaciół „POMOST” (liczba miejsc 55, w tym 35 miejsc dla osób z niepełnosprawnościami i 20 miejsc dla osób starszych. W 2023 r. z placówki skorzystało 55 Osób, w tym 29 osób z niepełnosprawnościami i 26 osób starszych.”

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Zespół Interdyscyplinarny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łodzi, działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie został powołany w 2020 r., którego podstawowym zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów i specjalistów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w celu minimalizowania skali zjawiska przemocy domowej.

W 2023 roku wszczęto łącznie 1 629 procedur „Niebieskie Karty”, odbyło się 5 646 spotkań grup roboczych oraz grup diagnostyczno – pomocowych (po zmianie przepisów) dotyczących indywidualnych przypadków występowania przemocy domowej.

W środowiskach z małoletnimi dziećmi, celem zabezpieczenia ich funkcjonowania, kierowano wnioski do Sądu Rodzinnego, informujące o wszczęciu procedury Niebieskie Karty, do prokuratury skierowano łącznie 156 zawiadomień o występowaniu zjawiska noszącego zna-

miona przemocy domowej.

Członkowie Grup Roboczych podejmowali także działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez kierowanie do programu korekcyjno – edukacyjnego, mającego na celu ograniczenie zachowań noszących znamiona przemocy, zmotywowanie do podjęcia terapii indywidualnej czy grupowej w tym zakresie. Do programu w 2023 roku zakwalifikowano 80 osób. W przypadkach osób stosujących przemoc, które nadużywały alkoholu kierowano wnioski do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

PROJEKTY DOFINANSOWANE Z FUNDUSZY UNIJNYCH W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Projekt „Dobry początek

W okresie 01.06.2020 r. – 30.11.2023 r. realizowany był projekt „Dobry początek” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt skierowany był do usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Celem projektu była aktywizacja społeczna i zawodowa uczestników projektu. W ramach reintegracji społecznej zaplanowano takie instrumenty oddziaływania, jak m.in.: wsparcie asystentów usamodzielnienia, tutoring, warsztaty rozwoju osobistego, poradnictwo specjalistyczne, terapię uzależnień, grupy wsparcia, korepetycje. W ramach reintegracji zawodowej zrealizowano doradztwo zawodowe i szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe. Wynikiem tych działań było podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą, ułatwienie startu w dorosłe życie.

W 2023 r. realizowano działania z zakresu aktywizacji społecznej: warsztaty, terapia, mentoring, wsparcie Asystentów Usamodzielnienia, grupy wsparcia dla młodych rodziców, warsztaty wyjazdowe, doradztwo zawodowe indywidualne i grupowe. Do listopada 2023 r w projekcie wzięło udział łącznie 386 osób.

Projekt realizowany był w partnerstwie MOPS w Łodzi z Fundacją Szczęśliwej Drogi oraz Fundacją Robinson Crusoe. Wydatki w ramach projektu w 2023 r.: 1,1 mln zł, w tym wkład własny 131,4 zł.

Projekt „Furtka do aktywizacji” - projekt ujmowany w sprawozdawczości z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Łodzi 2030+

Okres realizacji projektu: 01.06.2021 r. 30.11.2023 r. Projekt skierowany był do 100 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, nieaktywnych zawodowo klientów MOPS. Celem projektu było przy-

wrócenie zdolności do zatrudnienia poprzez wdrożenie instrumentów aktywizacji społecznej i zawodowej, których efektem będzie w pierwszej kolejności wzrost kompetencji społecznych i przywrócenie zdolności do wypełniania ról społecznych, a w konsekwencji wzrost kompetencji i kwalifikacji zawodowych i przywrócenie zdolności do zatrudnienia.

Podczas realizacji projektu do 2023 r zastosowano w ramach reintegracji społecznej następujące instrumenty oddziaływania: warsztat rozwoju osobistego, szkolenie z podstaw obsługi komputera, terapię uzależnień, grupy wsparcia. W ramach reintegracji zawodowej zastosowano następujące instrumenty oddziaływania: poradnictwo zawodowe: grupowe i indywidualne, szkolenia zawodowe, pośrednictwo pracy.

Do listopada 2023 r. łącznie zrekrutowano 102 osoby. Wydatki w ramach projektu w 2023 r.: 697,21 tys. zł, w tym wkład własny 111,45 tys. zł.

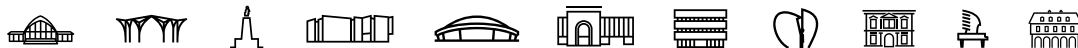
Projekt „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizowanego miasta Łodzi”

W ramach projektu „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizowanego miasta Łodzi” (okres realizacji: 01.06.2022 r. – 31.11.2023 r.) zrealizowano warsztaty rozwoju osobistego, poradnictwo specjalistyczne – psychologiczne, terapię uzależnień, grupy wsparcia. Projekt skierowany do 50 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, nieaktywnych zawodowo, klientów MOPS, zamieszkałych teren rewitalizacji miasta, którego celem jest przywrócenie zdolności do zatrudnienia.

W 2023 r. zrealizowano warsztaty rozwoju osobistego, poradnictwo specjalistyczne – psychologiczne, terapię uzależnień, grupy wsparcia oraz szkolenia zawodowe. łącznie do końca projektu wzięło udział 39 osób. Wydatki w ramach projektu w 2023 r.: 358,8 tys. zł, w tym wkład własny 56,3 tys.

Projekt „U siebie – usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla niesamodzielnych mieszkańców Łodzi”

Projekt „U siebie – usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla niesamodzielnych mieszkańców Łodzi” (okres realizacji projektu: 01.07.2022 r. – 31.12.2023 r.) skierowany był do 30 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zakwalifikowanych jako niesamodzielne, tj. osoby starsze, chore, niepełnosprawne. Celem projektu jest umożliwienie osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w dotychczasowym środowisku oraz integracji z nim. Uczestnicy pro-

jektu uzyskają dostęp do usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, pracy socjalnej. Efektem projektu będzie zwiększenie samodzielności oraz zdolności do uczestniczenia w życiu społecznym, zawodowym i edukacyjnym osób zależnych lub niesamodzielnych.

Do grudnia 2023 r. w projekcie wzięły udział 44 osoby. Wydatki w ramach projektu w 2023 r. wyniosły 522,2 tys. zł, w tym wkład własny 52,2 tys. zł.

DZIAŁANIA NA RZECZ AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ

W 2023 r. w ramach aktywizacji zorganizowano i zarządzano pracami społecznie użytecznymi finansowanymi z funduszu pracy. Do wykonywania prac społecznie użytecznych kierowane były osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Bezrobotni kierowani byli do wykonywania prac społecznie użytecznych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub działalnością na rzecz społeczności lokalnej po uwzględnieniu ich umiejętności, miejsca zamieszkania oraz potrzeb danej placówki.

W pracach społecznie użytecznych brało udział 6 miejskich jednostek organizacyjnych oraz 4 organizacje pozarządowe w okresie od marca 2023 r. do listopada 2023 r. Do prac społecznie użytecznych skierowano 51 osób.

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2023 r. Miasto Łódź – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi zlecał realizację zadań 40 podmiotom, w tym organizacjom pozarządowym oraz podmiotom, wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Prowadzone działania:

- Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
  - prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych),
- Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym:
  - udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym w schroniskach,
  - realizacja programu ostonowego pn. „Mieszkania

wspierane dla osób bezdomnych”,

- realizacja programu ostonowego pn. „Świetlica dla osób bezdomnych”,
- realizacja programu ostonowego pn. „Autobus dla bezdomnych i potrzebujących”,
- prowadzenie bezpłatnej całonocnej łazienki z pralnią i suszarnią dla bezdomnych łodzian (w tym w ramach budżetu obywatelskiego);
- Organizowanie i świadczenie pomocy osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, chorobę lub inne przyczyny, potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu bądź wymagają usług w zakresie świadczonej przez jednostki całonocnej opieki:
  - prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa,
  - organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych,
  - organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
  - prowadzenie dziennych domów pomocy,
  - prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie środowiskowych domów samopomocy,
  - prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie klubów samopomocy,
  - prowadzenie mieszkań chronionych (różnego typu) dla osób z różnymi niepełnosprawnościami,
  - prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych treningowych dla osób opuszczających pieczę zastępczą w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
  - prowadzenie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
  - prowadzenie domów pomocy społecznej,
  - realizacja programu pn. „Opieka wychnieniowa” – edycja 2023 w ramach Resortowego Programu Ministerstw Rodziny i Polityki Społecznej.

REALIZACJA PROGRAMÓW MINISTERSTWA RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ W RAMACH FUNDUSZU SOLIDARNOŚCIOWEGO.

„Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023

Celem Programu było wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu poprzez umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w wydarzeniach społecznych, kulturalnych czy sportowych.

Program umożliwiał bezpłatne skorzystanie z pomocy osobistego asystenta w szczególności przy:

- wykonywaniu czynności dnia codziennego dla uczestnika Programu;
- wyjściu, powrocie lub dojazdach z uczestnikiem Programu w wybrane przez uczestnika miejsca;
- załatwianiu spraw urzędowych;
- korzystaniu z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy);
- zaprowadzaniu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do placówki oświatowej lub przyprowadzaniu ich z niej.

Osoba z niepełnosprawnością dokonywała samodzielnego wyboru osoby asystenta osobistego. Limit godzin usług asystencji osobistej finansowanych ze środków Funduszu przypadających na jedną osobę z niepełnosprawnością w danym roku kalendarzowym wynosił nie więcej niż :

- 840 godzin rocznie dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną;
- 720 godzin rocznie dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 480 godzin rocznie dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną;
- 360 godzin rocznie dla: osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W roku 2023 z asystencji osobistej skorzystały łącznie 83 osoby z niepełnosprawnością w tym 11 osób posiadających orzeczenie o znacznym sprzężonym stopniu, znacznym stopniu 52 osoby, umiarkowanym 11 osób oraz 9 dzieci w wieku do 16 r.ż.

W ramach Programu zatrudniono 76 asystentów osobistych. Ogólna liczba godzin wykonanych usług asystencji osobistej wyniosła 41 439. Łączna kwota środków Funduszu Solidarnościowego wykorzystana na realizację Programu wyniosła 1,76 mln zł.

Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023

Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub

zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków.

Program adresowany był do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności i osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, którzy wymagają usług opieki wytchnieniowej. Usługi opieki wytchnieniowej przysługują w przypadku zamieszkiwania członka rodziny lub opiekuna, we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą niepełnosprawną i sprawują całodobową opiekę nad osobą niepełnosprawną.

Każdej zakwalifikowanej osobie przysługiwało 240 godzin wsparcia w formie opieki wytchnieniowej w godzinach od 6.00 do 22.00. Wsparcie realizowano samodzielnie przez MOPS w Łodzi oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi: Fundacja „Ktoś” oraz Polskim Towarzystwem Stwardnienia Rozsianego.

W roku 2023 ze wsparcia w formie usług opieki wytchnieniowej (pobyt dzienny) skorzystało 201 osób, w tym 185 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, którym świadczone usługi opieki wytchnieniowej oraz 16 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do 16 r.ż. Ogólna liczba godzin usług opieki wytchnieniowej świadczonej w formie pobytu dziennego wyniosła 30 003. Łączna kwota środków Funduszu Solidarnościowego wykorzystana na realizację Programu wyniosła 1,21 mln zł.

PLANOWANIE PRZESTRZENNE

Na koniec 2023 roku 43,17 % powierzchni terenu Miasta objęte było miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Pokrycie planami miejscowymi w Strefie Wielkomiejskiej wynosi ok. 70,3 % Strefy. Uchwalone w 2023 r. nowe plany objęły ok. 6,34% powierzchni miasta (1853,56 ha). Ponadto w 2022 roku przystąpiono do sporządzenia mpzp dla obszarów położonych poza strefą urbanizacji wyznaczoną w Studium, celem ochrony terenów aktywnych przyrodniczo oraz otwartych. W sumie uchwały o przystąpieniu do sporządzania planów obejmują 19,41 % powierzchni terenu Miasta. Przystąpienia do planów realizowały różne cele szczegó-

łowe. Przygotowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów inwestycyjnych dla lokalizacji produkcji zostało zrealizowane dla 2 uchwalonych miejscowych planów: mpzp nr 239 i mpzp nr 265 o łącznej powierzchni 153,56 ha - 0,52% obszaru. Prace nad projektem mpzp nr 286 są kontynuowane w roku 2024

Duży wysiłek planistyczny miasta związany był z realizacją celów środowiskowych. Tworzenie planów miejscowych i uwzględniających zieleni i powierzchnie biologicznie czynne także na terenach prywatnych – dotyczyło 37 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Cel został zrealizowany dla 19 uchwalonych miejscowych planów : 317, 319, 322, 325, 326, 329, 331, 332, 334, 335, 338, 185, 211, 262, 239, 315, 265, 184, 275 o łącznej powierzchni 1067,77 ha - 3,66 % obszaru miasta. Prace nad 18 projektami planów: 210, 263, 286, 318, 320, 321, 323, 330, 333, 336, 339, 340, 341, 229, 147, 207, 208, 223 są kontynuowane w roku bieżącym. Z kolei cel związany z dążeniem do przekształcania gruntów rolnych oraz nieużytków w tereny leśne i zieleni dotyczyło 14 miejscowych planów: 317,319, 321, 325, 326, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 338. Cel został zrealizowany dla uchwalonych 10 planów miejscowych: : 317,319, 325, 326, 329, 331, 332, 334, 335, 338 o łącznej powierzchni 604,73 ha - 2,07 % obszaru miasta Łodzi. Prace są kontynuowane dla pozostałych 4 projektów planów: 321, 330, 333, 336.

W 2023 r złożonych zostało 1957 wniosków o ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowanie terenu. Najwięcej dotyczyło terenów Widzewa –544 i Górnej – 459 . Ponad 230 wniosków dotyczyło lokalizacji inwestycji celu publicznego. Wydanych zostało 1798 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Średni czas oczekiwania na decyzję w ubiegłym roku wyniósł 64 dni. W toku postępowań odwoławczych od decyzji o warunkach zabudowy uchylono lub zmieniono 59 z nich, co stanowi 3,2 % wydanych decyzji,

TAB. 10 ILOŚĆ WNISKÓW, ILOŚĆ WYDANYCH DECYZJI O WARUNKACH ZABUDOWY I ŚREDNI CZAS PROCEDOWANIA WNISKU W LATACH 2019-2023.

Rok	Ilość wniosków	Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu	Średni czas procedowania wniosków
2019	2 485	2 616	80 dni
2020	2 484	2 326	95 dni
2021	2 514	2 554	82 dni
2022	1 854	1 868	64 dni
2023	1 957	1 978	64 dni

Źródło: UMŁ

W 2023 roku złożono 2 386 wniosków o pozwolenie na budowę, przebudowę, rozbudowę, rozbiórkę. Ilość wydanych decyzji na wykonanie robót budowlanych wyniosła 2 393 z czego 277 dotyczyła inwestycji infrastrukturalnych. Wszystkie postępowania zakończono przed upływem ustawowo określonego terminu, zaś średni czas oczekiwania na te decyzje wyniósł 32 dni.

Tabela. Ilość wniosków, ilość wydanych pozwoleń na budowę i średni czas procedowania wniosku w latach 2019-2023.

Rok	Ilość wniosków	Ilość wydanych pozwoleń na budowę	Średni czas procedowania wniosków
2019	4 038	3 961	41 dni
2020	3 747	3 539	35 dni
2021	3 215	3 305	35 dni
2022	2 567	2 442	35 dni
2023	2 386	2 393	32 dni

Źródło: UMŁ

CEL STRATEGICZNY II – ŁÓDŹ EKONOMICZNE- GO I SPOŁECZNEGO ROZWOJU

REWITALIZACJA

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

W związku z nową perspektywą finansową Unii Europejskiej w dniu 16 listopada 2022 roku Rada Miejska w Łodzi podjęła Uchwałę Nr LXVIII/2008/22 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi. W związku z powyższym procedowano przyjęcie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Łodzi, poprzedzone konsultacjami społecznymi.

Opracowano nową wersję dokumentu, w której zawarto następujące zmiany:

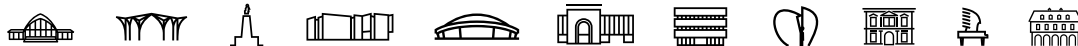
- Aktualizację opisów powiązań Programu z dokumentami strategicznymi.
- Aktualizację diagnozy Programu oraz jej wyodrębnienie do załącznika.
- Zmiany w zakresie listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w związku z wdrożeniem perspektywy finansowej UE 2021-2027:
  - dodanie nowych przedsięwzięć
  - wskazanie przedsięwzięć zakończonych
  - wykreślenie przedsięwzięć, od realizacji których odstąpiono
  - aktualizacja opisów, szacowanych wartości, rezultatów przedsięwzięć

Dokument przyjęto Uchwałą Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 17 stycznia 2024 r.

Jednocześnie w 2023 r. kontynuowano monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie realizacji przedsięwzięć wpisanych do programu oraz zadań realizowanych przez miejskie komórki i jednostki organizacyjne, tzw. zadania z „R”, które bezpośrednio nie realizują przedsięwzięć podstawowych, ale realizują cele rewitalizacji. Opracowany został Raport z monitoringu realizacji i oceny postępów osiągania celów Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi za rok 2022.

REWITALIZACJA OBSZAROWA CENTRUM ŁODZI (ROCL)

Największym działaniem miasta z zakresu rewitalizacji jest Rewitalizacja Obszarowa Centrum Łodzi – Projekty 1-8. W ramach tego działania realizowano w 2023 roku:

- Projekt Nr 1 - realizowano roboty budowlane: ul. Rewolucji 13, 15, 17, 29, ul. Wschodnia 45, 52, ul. Pogonowskiego 34, ul. Włókiennicza 2, 15, ul. Kilińskiego 28, a zakończono realizację inwestycji przy oraz ul. Włókienniczej 15 i 22. W 2024 r. roboty budowlane będą kontynuowane na ul. Kilińskiego 36 i ul. Rewolucji 13, 15, 17. Koszty poniesione w 2023 r.: 51,96 mln zł
- Projekt Nr 2 - realizowano roboty budowlane: drogi uzupełniające A,B,C, droga łącząca ul. Sienkiewicza z ul. Wschodnią, nieruchomości Sienkiewicza 22 i 26. W 2024 r. roboty będą kontynuowane w obrębie inwestycji przy ul. Sienkiewicza 22. Koszty poniesione w 2023 r.: 38,66 mln zł
- Projekt Nr 4 - w 2023 r. zrealizowano: remont i przebudowę Parku Staromiejskiego, Starego Rynku, przebudowę układów drogowych: ul. Ogrodowa/Północna, ul. Legionów oraz oddano do użytkowania kamienice zlokalizowane przy ul. Północnej 23, ul. Pomorskiej 11, Wschodniej 35 i ul. Zachodniej 56. W 2024 r. roboty budowlane będą kontynuowane na ul. Północnej 7 i ul. Wschodniej 35 oraz na ul. Legionów od pl. Wolności do ul. Zachodniej i na pl. Wolności. Koszty poniesione w 2023 r.: 172,94 mln zł.
- Projekt Nr 5 - realizowano roboty budowlane: ul. Piotrkowska 102, 115 i 118 oraz Pasaż Schillera, ul. Sienkiewicza 61a i 63, droga łącząca ul. Nawrot z pl. Komuny Paryskiej i pl. Komuny Paryskiej. W 2024 r. będą kontynuowane roboty budowlane przy ul. Piotrkowskiej 118, Sienkiewicza 61a i 63, drodze łączącej ul. Nawrot z Placem Komuny Paryskiej i na Placu Komuny Paryskiej wraz ze skwerem Wiedźmina. Koszty poniesione w 2023 r.: 186,89 mln zł.
- Projekt Nr 7 - realizowano roboty budowlane przy przebudowie ul. Mielczarskiego wraz z przebiciami Mielczarskiego 25 oraz Mielczarskiego 33, na ul. Ogrodowej na odcinku Gdańska – Cmentarna, ul. Legionów i ul. Cmentarnej a także przy obiektach ul. Legionów 37a, 44, Mielczarskiego 3, 15, 33. W 2024 r. będą kontynuowane roboty budowlane na: ul. Mielczarskiego 22, ul. Cmentarnej, ul. Legionów, przebicium od Ogrodowej 28d do Ogrodów Karskiego wraz ze skwerem. Koszty poniesione w 2023 r.: 149,87 mln zł
- Projekt Nr 8 - realizowano roboty budowlane przy przebudowie ul. Legionów, przebicium od Ogrodowej 18 do Zachodniej 55, przebicium od Legionów 25 do Ogrodowej 20 i Gdańskiej 8 (część a, b i c), prace przy ul. Legionów 20 A. W 2024 r. będą kontynuowane roboty budowlane w ul. Legionów na odcinku od ul. Zachodniej do ul. Gdańskiej, Przebicie nr 2 od Legionów 25 do Ogrodowej 20 i Gdańskiej 8 (część a, b i c). Koszty poniesione w 2023 r.: 20,88 mln zł

W październiku 2023 roku Miasto Łódź zorganizowało konferencję pn. "Efekty Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi (dzięki wsparciu ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014-2020)", podczas której omawiano, jakie zmiany w centrum Łodzi w różnych aspektach przyniosła rewitalizacja obszarowa. Wydarzeniu towarzyszyły wystawa plenerowa oraz piknik dla mieszkańców.

REWITALIZACJA KSIĘŻEGO MŁYNA

Trwała także rewitalizacja zabytkowego osiedla Księży Młyn w ramach projektów:

- Szlakiem Architektury Włókienniczej. Rewitalizacja Księżego Młyna. Zadanie dofinansowane z UE. Wartość projektu: 69,81 mln zł, w tym dofinansowania w kwocie 39,22 mln zł. Koszty poniesione w 2023 r. 2,2 mln zł. W 2023 r. w ramach Projektu zakończono remont budynku przy ul. Przędzalnianej 59 i 61 wraz z zagospodarowaniem działki 101/1 z placem zabaw.
- Szlakiem Architektury Włókienniczej. Rewitalizacja Księżego Młyna. Etap II. Zadanie dofinansowane z UE. Wartość projektu: 28,67 mln, w tym dofinansowania w kwocie 13,12 mln zł. Koszty poniesione w 2023 r. 23,34 mln zł. Inwestycja realizowana we współpracy z wspólnotami mieszkaniowymi.

W 2023 r. zakończono inwestycje w budynkach gminnych Miasta Łódź: Księży Młyn 7, Przędzalniana 55, 65 oraz w lokalu MOPS przy ul. Fabrycznej 19, budynków Wspólnot Mieszkaniowych Przędzalniana 53 i Księży Młyn 11 oraz w zakresie części wspólnych w budynkach oraz budowy węzła i instalacji co i cw Wspólnoty Mieszkaniowej Fabryczna 19_19A.

BIBLIOTEKA MIEJSKA

W ramach projektu „Wspólnie tworzymy miasto - wzmocnienie działań kulturalnych poprzez stworzenie miejsca spotkań społeczności lokalnej w filii Biblioteki Miejskiej w Łodzi przy ul. Zachodniej 76” zrealizowano remont konserwatorski wraz ze zmianą sposobu użytkowania i dostosowaniem obiektu do potrzeb osób z niepełnościami, zabytkowej, secesyjnej kamienicy (oficyna) przy ul. Zachodniej 76 w Łodzi na cele kulturalne. W wyniku jego realizacji nastąpi rozwój oferty Biblioteki Miejskiej w Łodzi związany z udostępnieniem w jednym miejscu zbiorów o profilu dotyczącym historii Łodzi, jej architektury i urbanistyki, a także z zaoferowaniem nowych, angażujących uczestników zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz przedsięwzięć wspierających aktywizację i integrację seniorów. Wartość projektu wynosi 8 376 885,92 zł, w tym dofinansowanie w kwocie 5,15 mln zł. Koszty poniesione w 2023 r. to 4,34 mln zł.

DZIAŁANIA KULTURALNO-EDUKACYJNE I SZKOLENIOWE DLA MIESZKAŃCÓW

W roku 2023 kontynuowano i zakończono rozpoczętą w latach poprzednich realizację projektów i działań cross-financeingowych w ramach Projektów 1-8 Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi. W 2023 r. zrealizowano 22 umowy, których celem było przygotowanie mieszkańców na pojawienie się w najbliższej okolicy nowych miejsc pełniących różne funkcje społeczne. Zaplanowano i zrealizowano szereg aktywności zachęcających do sąsiedzkiej integracji mieszkańców i odbiorców tych funkcji. Działania realizowane w ramach cross-financingu opierały się przede wszystkim na animacji społeczno-kulturalnej w tym organizacji festynów, pikników itp. integrujących lokalną społeczność i działaniach edukacyjno-szkoleniowych, podnoszących kompetencje zawodowe i społeczne mieszkańców. Przeprowadzone kampanie promocyjno-informacyjne, miały za zadanie zbudowanie wśród nich świadomości konieczności funkcjonowania takich placówek i uwrażliwienie na problemy drugiego człowieka. Działania te obejmowały następujące lokalizacje i funkcje społeczne:

- Kilińskiego 36 - mieszkania chronione, Centrum Interwencji Kryzysowej,
- Wschodnia 45 - mieszkania chronione,
- Tuwima 12a, Sienkiewicza 28/30 (Komenda Miejska Policji),
- Północna 23 – placówka opiekuńczo – wychowawcza, świetlica podwórkowa, Środowiskowy Dom Samopomocy,
- Rewolucji 1905 r. 15 - Centrum Profilaktyki Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży,
- Rewolucji 1905 r. 17 - świetlica artystyczna,
- Zachodnia 56 – mieszkania chronione,
- Wschodnia 35 – mieszkania chronione,
- Piotrkowska 115 – mieszkania chronione, Miejsce Aktywności Lokalnej dla młodzieży,
- Piotrkowska 118 – Centrum Praw Kobiet,
- Sienkiewicza 75/77 – Teatr Pinokio,
- Włókiennicza 3 - mieszkania chronione,
- Legionów 20 - Miejsce Aktywności Lokalnej, mieszkania chronione,
- Pomorska 11 - Centrum Aktywności Lokalnej o profilu senioralnym,
- Sienkiewicza 22 – Centrum Aktywności Lokalnej o profilu cyfrowym i nowoczesnych technologii,
- Gdańska 1 - mieszkania chronione,
- Kilińskiego 39 - mieszkania chronione,

- Wschodnia 20 - placówka opiekuńczo – wychowawcza,
- Legionów 44 - placówka opiekuńczo – wychowawcza, świetlica środowiskowa
- Pogonowskiego 34 – Centrum Wsparcia i Rozwoju Społecznego
- Mielczarskiego 22 - mieszkania chronione,
- Mielczarskiego 15 - placówka opiekuńczo – wychowawcza,

Ponadto na obszarze Projektów 1, 4, 7 i 8 Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi kontynuowane były działania, których celem była organizacja i promocja wolontariatu, w tym wolontariatu sąsiedzkiego w ramach przedsięwzięć wspomagających funkcje społeczne zaplanowane w tych projektach.

W ramach projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi powstały Centra i Miejsca Aktywności Lokalnej:

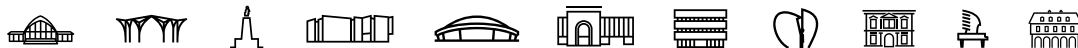
- Centrum Aktywności Lokalnej o profilu senioralnym przy ul. Pomorskiej 11. W 2023 r. Fundacja „W Człowieku Widzieć Brata” realizowała zadanie publiczne w zakresie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych „Prowadzenie działań animacyjnych, włączających i międzypokoleniowych w Centrum Aktywności Lokalnej o profilu senioralnym przy ul. Pomorskiej 11 w Łodzi”. Kwota dotacji na rok 2023 wyniosła 113 tys. zł. W ramach powyższego zadania zrealizowano ponad 400 godzin działań animacyjnych, międzypokoleniowych i włączających seniorów w działania Centrum. Dodatkowo przez ponad 300 godzin Centrum było udostępniane innym organizacjom, grupom nieformalnym i mieszkańcom na realizację ich projektów i inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności.
- Miejsce Aktywności Lokalnej (Dom Wielopokoleniowy) przy ul. Wólczańskiej 168. W 2023 r. w otwartym konkursie ofert nie udało się wyłonić Operatora. Z pomieszczeń MAŁ korzystali mieszkańcy Domu w zakresie organizacji inicjatyw sąsiedzkich i spotkań.

Należy dodać, że 2023 r. był ostatnim rokiem perspektywy finansowej 2014-2020 (zgodnie z zasadą n+3), zatem następowało zakończenie i rozliczanie projektów współfinansowanych z funduszy europejskich (rozliczanie trwać będzie także w 2024 roku).

DZIAŁANIA W OBSZARZE SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM

W ramach sfery społeczno-gospodarczej z zakresu rozwiązywania problemów i dysfunkcji społecznych oraz przeciwdziałania ich powstawaniu realizowano działania w ramach 3 filarów:

- edukacja,
- przedsiębiorczość,
- włączenie społeczne i zatrudnienie.

W roku 2023 r. Miasto było w trakcie realizacji lub rozliczania 15 projektów adresowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji z dofinansowaniem Europejskiego Funduszu Społecznego, których odbiorcami było finalnie 819 mieszkańców obszaru zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. długotrwale bezrobotnych, zagrożonych utratą mieszkania lub bezdomnych, uzależnionych lub w trakcie terapii odwykowej, byłych więźniów, osób z niepełnosprawnościami, w tym z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową i ze szczególnym uwzględnieniem osób głuchych i słabosłyszących. Łączna wartość projektów to niemalże 19,3 mln zł.

Ponadto w 2023 r. w trakcie realizacji lub rozliczania było 15 projektów o wartości ponad 25 mln zł, których przedmiotem były przedsięwzięcia skierowane do niepracujących mieszkańców obszaru rewitalizacji po 29 roku życia. Projekty te są atrakcyjne dla odbiorców ze względu na zapewnienie szkoleń, kursów oraz płatnych staży dla uczestników projektu. Działania skierowane były łącznie do ponad 1 340 osób.

Podjęmowano także intensywne działania w zakresie promocji i wsparcia rozwoju mikroprzedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji Miasta Łodzi. W ramach 5 projektów (o wartości ponad 20 mln) realizowanych przez Miasto, mieszkańcy obszaru rewitalizacji otrzymali możliwość pozyskania jednorazowej dotacji na rozwój własnego biznesu (w kwocie 23 050 zł) oraz wsparcie pomostowe na comiesięczne koszty prowadzenia własnej firmy w wysokości do 2.800 zł/m-c. Łącznie w ramach tego rodzaju projektów wsparciem zostanie objętych 436 osób. W ramach zakończonych już projektów na rozpoczęcie działalności gospodarczej aktywnych pozostawało 166 firm, co dało efektywność na poziomie 70 % (dane za I półrocze 2023 r.)

W ramach wsparcia dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji realizowano lub rozliczano 4 projekty o wartości ponad 3,2 mln zł, których celem było podniesienie kompetencji językowych (z języka angielskiego, niemieckiego i francuskiego) oraz informatycznych dla łącznie 1 432 osób.

Powyższe projekty realizowano w partnerstwie Miasta z podmiotami zewnętrznymi (firmy, organizacje pozarządowe, podmioty badawczo-naukowe).

Ponadto pracownicy urzędu, w związku z realizacją przez Miasto działań inwestycyjnych, wspierali przedsiębiorców w przeprowadzkach do lokali zamiennych oraz w rozwiązywaniu innych bieżących spraw.

W 2023 r. podejmowano działania mające na celu promocję powstałego w ramach ROCL Targu Jaracza u zbie-

gu ulic Jaracza i Kilińskiego. Z powierzchni handlowej skorzystali okoliczni mieszkańcy oraz przedsiębiorcy – łącznie ok. 43 wystawców. W trakcie roku zorganizowano na terenie targu kilka wydarzeń dla mieszkańców Łodzi. W lipcu przy okazji obchodów 600-lecia Miasta Łodzi, zorganizowano kiermasz, mający na celu wsparcie lokalnych schronisk dla zwierząt, podczas którego przeprowadzono zbiórkę karmy dla zwierząt. W przedsięwzięciu tym udział wzięło ponad 15 rękodzielników prezentujących swoje unikatowe wyroby, w dniu tym stoisko handlowe można było wynająć w promocyjnej opłacie 600 groszy. Z kolei we wrześniu odbyło się wydarzenie promujące kulturę azerską, w którym dodatkowo wzięli udział lokalni rękodzielnicy. W październiku w ramach odbywającej się konferencji dotyczącej Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi Projektu nr 3 na Targu Jaracza prowadzone były różnego rodzaju kreatywne działania, konkursy oraz degustacja łódzkiej grochówki przygotowanej przez uczniów jednej z lokalnych szkół gastronomicznych. W listopadzie do zorganizowanego przez Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich wydarzenia, tak jak i grudniowej edycji kiermaszu Świętecznego Fundacji Józef, dołączyli rękodzielnicy. Wydarzeniu w grudniu towarzyszyło wspólne kolędowanie podopiecznych sąsiadującego Domu Dziennego Pobytu oraz łódzkich harcerzy oraz degustacje oryginalnych potraw kuchni ukraińskiej.

WSPIERANIE MIESZKAŃCÓW W PROCESIE REWITALIZACJI

Kontynuowano także działania mające na celu wspieranie mieszkańców w procesie wykwaterowań oraz pomoc w rozwiązywaniu życiowych trudności. Poza mieszkańcami i mieszkankami lokali, w budynkach objętych planami inwestycyjnymi, pomocą objęto osoby wykwaterowywane także z innych tytułów prawnych (m. in. rozbiórki budynków, decyzje Państwowego Inspektora Nadzoru Budowlanego). Dotyczyło to najemców (oraz osób nie posiadających umów najmu) z nieruchomości przy ul. Pomorskiej 14, Włókienniczej 10, 13 i 17. Na terenie wybranych nieruchomości Latarnicy Społeczni przeprowadzili badania ankietowe dotyczące oczekiwań mieszkańców w zakresie lokali zamiennych (m.in. przy ul. Kilińskiego 108, Wróblewskiego 7 i 9). Latarnicy Społeczni byli zaangażowani w proces typowania lokali do realizacji Listy Mieszkaniowej 2023. Brali udział w okazywaniu lokali osobom z Listy 2023, które otrzymały pozytywne rekomendacje Zespołu ds. zasiedlania lokali. Osoby objęte pomocą Latarników Społecznych otrzymały kompleksową pomoc związaną z zakwaterowaniem w nowym lokalu.

ZESPÓŁ DS. ZASIEDLANIA LOKALI

W 2023 r. kontynuował swoją pracę Zespół ds. zasiedlania lokali w budynkach z gminnego zasobu mieszkaniowego wyremontowanych i nowo powstałych w ramach inwestycji realizowanych przez Miasto Łódź oraz lokali powstających w partnerstwie z Widzewskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.. Zespół odbył 31 posiedzeń online (w 2022 roku odbyło się 39 posiedzeń). W wyniku pracy i rekomendacji Członków Zespołu wydano 120 skierowań na lokale znajdujące się w budynkach nowopowstałych oraz wyremontowanych w ramach projektów ROČł - dla porównania w roku 2022 wydano 232 skierowania. W całości zasiedlono kamienice i budynki: Gdańska 1, Kilińskiego 26 i 39, Pomorska 11, Wschodnia 20, w których starano się o zachowanie miksu społecznego. Członkowie Zespołu podczas obrad zmierzali do zakwaterowania najemców w budynkach oddanych do użytkowania w latach wcześniejszych (w tym także w budynkach wyremontowanych poza projektami ROČł): Gdańska 114, Kilińskiego 28, Księży Młyn 1, Legionów 20, 37A, Mielczarskiego 15, Przędzalniana 59, 61, 63, 67, Włókiennicza 3, 4, 6, 7, 8, 12, 14, 15, 16, 22, Wschodnia 23, 42, 54, a także Wysoka 30. W roku 2023 Zespół pochylił się nad uzupełnieniem stanu zasiedlenia budynków, w których np. na skutek zdania lokalu czy też zgonu zwolniły się pojedyncze lokale: Gdańska 8, Księży Młyn 8 i 10, Łęczycka 70B, Przędzalniana 91, Tuwima 52, Wólczańska 168, Wysoka 25/27. Zgodnie z Uchwałą Nr LXVII/1975/22 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 12 października 2022 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi, Zespół ds. zasiedlania lokali opiniował rekomendacje osób umieszczonych na Liście Mieszkaniowej 2023.

MIĘDZYNARODOWE PROJEKTY REWITALIZACYJNE

W zakresie rewitalizacji realizowano także projekty międzynarodowe:

- W ramach Programu Komisji Europejskiej „Horyzont 2020”, Łódź jako partner projektu badawczego pn. „Rozwijanie przyszłościowych ośrodków miejskich poprzez kulturę oraz strategię oparte na kreatywności w czasie przemian – T- Factor” realizowało zadania przewidziane w ramach projektu. Obejmowały one w szczególności wsparcie, we współpracy z Wydziałem Nauk o Wychowaniu Uł, lokalnej koalicji w Kownie przy prowadzeniu działań z zakresu innowacji społecznych na terenach przewidywanych do rewitalizacji (budowy Parku Przemysłów Innowacyjnych w Aleksotas) polegających głównie na oddolnym odkrywaniu lokalnej historii i śladów dzie-

dzictwa. Prace obejmowały przede wszystkim cykliczne doradztwo i szkoleniach w zakresie metodyki pracy ze społecznościami lokalną nad historiami mówionymi. Projekt trwa od 1 czerwca 2020 r. do końca maja 2024.

- W ramach Programu „Horyzont 2020” realizowano także projekt pn.: „Zintegrowane planowanie inwestycji w tereny zielone dla poprawy zdrowia i samopoczucia mieszkańców - EuPolis”. Łódź, jako jedno z 4 miast w Europie wdraża w ramach pilotażu bliskie naturze rozwiązania, aby chronić środowisko naturalne, stworzyć prężnie działające ekosystemy miejskie i poprawić jakość życia mieszkańców.

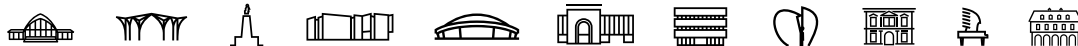
W ramach projektu w 2023 r. odbyły się łódzkie Warsztaty Optymalizacji Natural Based Solution. Miasto zaprezentowało tereny demonstracyjne i potencjalne interwencje Natural Based Solutions oraz ich optymalizację pod kątem zdrowia publicznego, środowiska, społeczeństwa, biznesu i rozwoju miasta. Przeprowadzone zostały procedura przetargowa i wybór wykonawcy usług dla ostatecznego projektu architektonicznego przebudowy terenu demonstracyjnego – Pasażu im. Anny Rynkowskiej. Następnym powziętych decyzji były liczne spotkania z pracownią projektową, w tym organizacja i przeprowadzenie warsztatów z projektantami, na których szczegółowo omówiono z architektami założenia projektu EuPOLIS oraz oczekiwania Miasta Łodzi w zakresie projektu przebudowy. 5 czerwca 2023 r. natomiast współorganizowano i współprowadzono warsztat planistyczno-projektowego dla mieszkańców, podczas którego wybrali oni ostateczną koncepcję przebudowy terenu demonstracyjnego.

KOMITET REWITALIZACJI

Realizowane były także działania pomocnicze. Funkcjonował Komitet Rewitalizacji – forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Komitet pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Prezydenta Miasta. Zarządzeniem Nr 9204/VIII/21 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 30 grudnia 2021 r. został powołany na trzyletnią kadencję 18 osobowy Komitet Rewitalizacji. W składzie Komitetu znajdują się przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, instytucji kultury, placówek edukacyjnych, mieszkańców, rad osiedla, gestorów sieci, uczelni wyższych, radni oraz przedstawiciele Prezydenta. W roku 2023 odbyło się 9 posiedzeń Komitetu.

Na obszarze Projektów 1-8 Rewitalizacji Obszarowej utworzone zostały cztery Lokalne Partnerstwa, które działają na rzecz rozwoju społecznego danego fragmentu

miasta i wspierają proces budowania zintegrowanego sąsiedztwa. Partnerstwa skupiają NGO, związki wyznaniowe, uczelnie wyższe, placówki edukacyjne, instytucje kultury, lokalnych liderów i mieszkańców:

- „Lokalna Grupa Działania” - na obszarze pomiędzy ulicami Narutowicza, Piłsudskiego, Piotrkowską i Dowborczyków działała powołana w roku 2019 w ramach międzynarodowego projektu „URBAN-REGENERATION-MIX” (ang. URBACT Local Group). Celem tej grupy jest przede wszystkim budowanie sieci wymiany zasobów i współpracy między instytucjami działającymi na obszarze oraz wspieranie wzajemnych inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności.
- Partnerstwo „Gdańska” - skupione wokół filii Biblioteki Miejskiej na Gdańskiej 8 funkcjonuje na obszarze ul. Gdańskiej, Legionów, Ogrodowej i Cmentarnej. Jest ono platformą komunikacji i wymiany informacji, a jego głównym celem jest ożywienie społeczno-kulturalne obszaru i włączenie ich do wspólnego działania oraz korzystania z oferty kulturalnej i edukacyjnej działających w okolicy instytucji i organizacji.
- Partnerstwo „Włókiennicza-Wschodnia” - powołane zostało w celu wspierania rozwoju społecznego obszaru, budowania zaangażowanego sąsiedztwa i integracji lokalnej społeczności. W jego skład wchodzi organizacje i instytucje działające w okolicach ulicy Włókienniczej, Wschodniej, Pomorskiej, Rewolucji 1905 r., Północnej, Kielińskiego. Działania Partnerstwa skupiają się na budowaniu tożsamości lokalnej, ożywieniu obszaru i wyzwoleniu potencjału mieszkańców. Współpraca między członkami Partnerstwa oparta jest na wymianie doświadczeń i zasobów, planowaniu i organizacji wspólnych inicjatyw na rzecz i razem z mieszkańcami, w celu wzmocnienia ich więzi z miejscem zamieszkania, i tym samym odpowiedzialności za przestrzeń, w której żyją. W 2023 r. Partnerstwo zorganizowało imprezę plenerową „Majówka u Majewskiego” oraz aktywnie włączyło się w przygotowanie i przeprowadzenie „Łódzkiego Pikniku z Rewitalizacją” - obydwie imprezy odbyły się w pasażu Majewskiego oraz na ulicy Włókienniczej.
- „Miejscówka Cyfrówka” /Partnerstwo IT - pod koniec 2023 r. zawiązane zostało Partnerstwo o profilu IT, którego celem jest sieciowanie, wypracowywanie pomysłów na rozwój społeczny ww. obszaru i działalność na rzecz lokalnej społeczności oraz rozwój kompetencji z zakresu nowoczesnych technologii. Do udziału w Partnerstwie zaproszeni zostali przedstawiciele szeroko pojętej branży IT (programowanie, grafika komputerowa UX/UI, wirtualna rzeczywistość etc.), gier wideo i e-sportu, edukacji cyfrowej, czy robotyki. W 2024 r. po zakończeniu prac remontowych budynku przy ul. Sienkiewicza 22, gdzie będzie mieścić się CAL o profilu cyfrowym/nowoczesnych tech-

nologii, będziemy starali się poszerzać grono członków Partnerstwa nie tylko więcej o instytucji, przedsiębiorców i organizacji z branży IT, gier wideo i e-sportu, robotyki czy edukacji cyfrowej, ale także o przedstawicieli branży e-commerce czy Social Mediów, oraz rozwijać je angażując w działania mieszkańców całej Łodzi.

DBANIE O ZABYTKI ORAZ DOTACJE NA OBSZARZE SPECJALNEJ STREFY REWITALIZACJI

Miasto realizuje także inne działania zorientowane na zachowanie jego dziedzictwa architektonicznego oraz ochrony krajobrazu kulturowego:

- udzielenie 7 dotacji dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków na kwotę 1,54 mln zł,
- ogłoszenie naboru na 2024 rok - na dotacje dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków w roku 2024 – złożono 20 wniosków,
- przyznanie 23 dotacji dla obiektów położonych na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji na kwotę 5 mln zł,
- ogłoszenie naboru na 2024 rok - na dotacje dla obiektów położonych na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji – złożono 51 wniosków,
- prowadzenie gminnej ewidencji zabytków Łodzi – zarządzenie Nr 772/2023 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 6 kwietnia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie przyjęcia gminnej ewidencji zabytków miasta Łodzi,
- wartościowanie obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków (2023 r. wykonano 156 kart wartościowania zabytków),
- monitoring stanu zachowania obiektów gminnej ewidencji zabytków,
- prowadzenie lapidarium detalu.

W 2023 r. kontynuowano prowadzenie monitoringu zalet i przyjętych priorytetów w odniesieniu do poszczególnych obszarów i znajdujących się na ich terenie nieruchomości i przestrzeni miejskich.

PLAN DLA OSIEDLI

Rok 2023 to kontynuacja programu „Plan dla osiedli”. Większość inwestycji w tym roku dot. budowy, przebudowy, modernizacji i remontów dużych i mniejszych ulic, a także chodników czy budowy miejsc postojowych oraz zespołów szkolno-przedszkolnych.

W 2023 roku „Plan dla Osiedli” obejmował 69 inwestycji o łącznej wartości 438,36 mln zł (w tym 28 inwestycji rozpoczętych w latach ubiegłych). Większość z tych inwestycji została zrealizowana w 2023 roku, część będzie kontynuowana w kolejnym roku.

Plan dla Osiedli w 2023 r. w liczbach:

- Zakończono modernizację lub remonty 21 dróg i chodni-

- ków – 101,02 mln zł;
- Wybudowano parking pomiędzy ul. Okrzei a ul. Górną – 0,69 mln zł;
- Odebrano dokumentację m.in. na przebudowę 12 dróg i chodników oraz most na rzece Olechówce. – 2,1 mln zł
- Odebrano dokumentację m.in. na budowę 3 zespołów szkolno-przedszkolnych – 0,49 mln zł;
- Rozpoczęto budowę, rozbudowę, przebudowę lub remont 29 dróg i chodników – 332 mln zł;
- Zadania na etapie opracowania dokumentacji projektowych m.in. na przebudowę 3 dróg, chodnika oraz utwardzenie terenu pod miejsca postojowe – 2,05 mln zł.

PROGRAM „ZIELONE POLESIE”

Celem Programu jest rewitalizacja przestrzeni miejskiej w obszarze wytyczonym ulicami: Zachodnią, Legionów, Cmentarną, Żeligowskiego oraz al. Mickiewicza, w szczególności poprzez:

- stworzenie dostępnych, bezpiecznych i atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów przestrzeni publicznych;
- rewitalizację obszarów zdegradowanych poprzez nadanie nowej funkcji, programowe uzupełnianie ubytków w tkance miejskiej, wypracowanie dobrej praktyki architektoniczno-urbanistycznej dla potrzeb jednolitych założeń uwzględniających specyfikę i charakter miejsca;
- kreację nowej przestrzeni publicznej i przestrzeni dla mieszkańców;
- kreację przestrzeni podwórek poprzez współpracę z mieszkańcami, poszukiwanie możliwości realizacyjnych;
- wzmocnienie walorów funkcji mieszkalnej z uwagi na doskonałą lokalizację w pobliżu centrum miasta Łodzi;
- zachowanie istotnych elementów tkanki urbanistycznej stanowiącej o tożsamości i historii tego obszaru;
- opracowanie nowego modelu w zakresie systemu transportowego w wyznaczonym obszarze;
- opracowanie spójnych założeń dotyczących stref parkowania;
- opracowanie modelu partycypacji w zakresie komunikacji bieżącej z mieszkańcami i innymi interesariuszami;
- aktywizację gospodarczą w zakresie małej i średniej przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem usług;
- opracowanie założeń dla działań związanych z rewitalizacją Placu Barlickiego, przewidujących uporządkowanie i zmianę funkcji wraz z relokacją części targowej wraz z uzgodnieniem zakresu zmian w kontekście obowiązujących MPZP dla wyznaczonego terenu realizacji.

Działania zrealizowane w 2023 r.:

- Zakończenie przebudowy ul. Lipowej na odc. Zielona – 6 Sierpnia,

- Zakończenie przebudowy ul. 28 Pułku Strzelców Kaniowskich na odcinku od ul. Zielonej do 6 Sierpnia
- Remont (wymiana nawierzchni, chodników, budowa przystanków, zmiana organizacji ruchu) ul. A. Struga na odcinku od ul. Wólczańskiej do ul. Żeligowskiego
- W roku 2023 na podstawie koncepcji stworzonej przez Miejską Pracownię Urbanistyczną przygotowywana była także dokumentacja dla modernizacji linii tramwajowych w ul. Zielonej, Legionów, Konstytucyjnej, Srebrzyńskiej. Koncepcja obejmuje kluczowy dla programu odcinek ulicy od ul. Wólczańskiej do ul. Żeligowskiego, dla którego przewidziano dominację ruchu pieszego i transportu zbiorowego.

Ponadto w 2023 roku: stowarzyszenia kupieckie współpracowały z Miastem w ramach cyklicznych spotkań, które dotyczą zarówno rozwiązywania problemów bieżących jak i przyszłości, czy rozwoju w tym rewitalizacji istniejących targowisk. Osobne spotkania były realizowane z grupą reprezentującą stowarzyszenia kupieckie na Zielonym Rynku.

PROGRAM NOWE CENTRUM ŁODZI

Charakterystyka ogólna

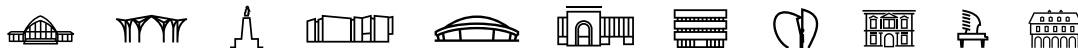
Nowe Centrum Łodzi to obszar obejmujący 100 hektarów w sercu Miasta, ograniczony ulicami Narutowicza, Kopcińskiego, Tuwima i Piotrkowską, podzielony na 3 strefy:

- Strefa I (ok. 40 ha) to teren, na którym ma toczyć się całodobowe życie dzięki zrównoważeniu funkcji kulturalnych, komercyjnych i mieszkaniowych (obszar priorytetowy w ramach obecnie wdrażanego Programu NCL).
- Strefa II (ok. 30 ha) to obszar, na którym powinny być realizowane przedsięwzięcia komercyjne z uwzględnieniem programów rewitalizacyjnych, mających na celu zachowanie historycznej tkanki miejskiej, a także stworzenie struktury urbanistycznej powiązanej z sąsiednim obszarem.
- Strefa III (ok. 30 ha) to obszar historycznej zabudowy wielkomiejskiej z przełomu XIX i XX wieku, w postaci kwartałów wymagających intensywnej rewitalizacji i uzupełnień, a jednocześnie priorytetowych Programu Rewitalizacji Łodzi 2026+.

Informacje na temat wybranych projektów Programu Nowe Centrum Łodzi:

BUDOWA TUNELU ŚREDNICOWEGO .

W grudniu 2017 r. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. podpisały umowę na budowę tunelu średnicowego - nowego połączenia Łodzi Fabrycznej ze stacjami Łódź Kaliska i Łódź Żabieniec. Budowa tunelu to kolejny etap prac,

udrażniającego Łódzki Węzeł Kolejowy. Pierwszym etapem była przebudowa linii kolejowej (częściowo w tunelu) na odcinku Łódź Widzew – Łódź Fabryczna wraz z nowym podziemnym dworcem kolejowym Łódź Fabryczna. W grudniu 2019 r. rozpoczęto budowę komór startowych dla tarcz wiertniczych, które dotarły do Łodzi w II kw. 2020 r. W 2021 r. rozpoczęło się drążenie tunelu dwiema maszynami, mniejszą z komory przy ul. Długosza w kierunku komory przy ul. Stolarskiej, większą z komory przy ul. Stolarskiej w kierunku przystanku Polesie. Miasto współpracuje z Wykonawcą w zakresie m.in. organizacji ruchu w czasie budowy przystanków Łódź Śródmieście oraz Łódź Polesie. Termin zakończenia budowy podziemnego połączenia kolejowego zaplanowano na 2024 r., a uruchomienie pociągów w 2025 r.

PRZEZNACZENIE FUNKCJONALNE NCL

Pandemia oraz związana z nią trudna sytuacja epidemiologiczna wymusiła dyskusję na temat weryfikacji przeznaczenia funkcjonalnego terenów na obszarze objętym Programem NCL. Do końca 2023 roku uchwalono dwa z trzech planów zmieniających mpzp dla Nowego Centrum Łodzi (uchwały Rady Miejskiej w Łodzi Nr LXII/1883/22 z dnia 6 lipca 2022 r. i Nr LXXXII/2487/23 z dnia 8 listopada 2023 r.). Prace nad trzecim planem były kontynu-

owane, a ponadto przystąpiono do sporządzenia kolejnej zmiany mpzp (uchwała Nr LXXIX/2402/23 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 30 sierpnia 2023 r.).

Wybrane inwestycje prywatne na obszarze Nowego Centrum Łodzi.

Obszar Nowego Centrum Łodzi to teren intensywnego rozwoju, w tym również w sektorze inwestycji prywatnych.

Projekty zakończone w 2023 r.:

- Inwestycja Boho, którą developer Echo Investment zrealizował przy ulicy Wodnej 17 (235 mieszkań);
- Projekty w trakcie realizacji w 2023 r.:
- Resi Capital - inwestycja mieszkaniowa (600 mieszkań) wraz z przestrzenią usługową w parterze, realizowana przy ul. Tuwima 88/90;
- Profbud ul. Tramwajowa 7/9, trzeci etap inwestycji mieszkaniowej Osiedle Primo (110 mieszkań);
- Profbud – ul. Tramwajowa 7/9, czwarty etap inwestycji mieszkaniowej Osiedle Primo (326 mieszkań).

Kolejne projekty, które oczekują na rozpoczęcie to:

- Archicom, inwestycja mieszkaniowa w NCL. Na terenie ok. 2 hektarów pomiędzy Dworcem Łódź Fabryczna i EC1 powstanie osiedle (w sumie ok. 1300 mieszkań); I i II etap (500 mieszkań);

- Murapol, inwestycja mieszkaniowa przy ul. Targowej 2 (514 mieszkań);
- Inwestycja mieszkaniowa przy ul. Kilińskiego 59/63, której inwestorem jest lokalna firma JJ Invest;
- Hocan Estate – ul. POW 42, inwestycja mieszkaniowa zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie Dworca Fabrycznego.

MIESZKALNICTWO

Realizując zadania gminy w zakresie tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej, w 2023 r. wydano 1 304 skierowania do zawarcia umów najmu na lokale zamienne, z najmem socjalnym, pomieszczeń tymczasowych, na pozostałe lokale mieszkalne oraz przedłużenia umów najmu socjalnego lokali oraz pomieszczeń tymczasowych na następny okres – na podstawie rekomendacji przedstawionych przez Zarząd Lokali Miejskich. Wydano również 185 stwierdzeń o wstąpieniu w najem lokalu po śmierci najemcy na podstawie art. 691 Kodeksu cywilnego oraz wydano 323 skierowań do zawarcia umowy najmu lokalu mieszkalnego.

W ramach realizacji zadania własnego gminy w zakresie gminnego budownictwa mieszkaniowego, w 2023 roku Miasto złożyło wnioski o wydanie pozwolenie na budowę dla dwóch inwestycji mieszkaniowych - przy ul. Pabianickiej 5/13 i przy ul. Młynarskiej 20, w ramach których powstanie odpowiednio 153 i 28 mieszkań do najmu dla osób spełniających kryteria najmu lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta Łodzi oraz dom dziennego pobytu dla osób starszych. Miasto ubiegać się będzie o finansowe wsparcie ze środków Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego na realizację wskazanych inwestycji.

W ramach współpracy Miasta z Widzewskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w zakresie budownictwa mieszkaniowego Miasto kontynuuje wynajem od WTBS w budynkach przy ulicach: Kaliskiej 11/17, Wysokiej 25/27 i Wysokiej 30 126 lokali mieszkalnych z przeznaczeniem do podnajmu osobom spełniającym kryteria najmu lokali mieszkalnych, wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta Łodzi. W 2023 r. Miasto podpisało ze Spółką trzy umowy w sprawie realizacji inwestycji mieszkaniowych: przy ul. Nawrot bnr, przy ul. Przędzalnianej 101/103 i przy ul. Lubelskiej 9/11. W ramach wskazanych inwestycji powstanie łącznie 107 lokali mieszkalnych, przeznaczonych do podnajmu osobom spełniającym kryteria najmu lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta Łodzi. Miasto na realizację inwestycji otrzymało z Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa

Krajowego finansowe wsparcie w łącznej wysokości 39 097 249,95 zł. Zakończenie pierwszych dwóch inwestycji planowane jest w 2024 r. natomiast zakończenie budowy budynku przy ul. Lubelskiej 9/11 w roku 2025.

Przygotowano 56 projektów zarządzeń Prezydenta Miasta Łodzi dotyczących przeznaczenia do rozbiórki łącznie 140 budynków stanowiących własność miasta, w tym 29 mieszkalnych, 33 użytkowych i 78 gospodarczych.

Dodatkowo w 2023 roku opiniowano dokumenty strategiczne opracowywane przez Radę ds. rozwiązania problemów bezdomności i udzielano wsparcia merytorycznego innym jednostkom UMŁ, w szczególności przedszkolom i szkołom miejskim oraz wspierano organizacje w przygotowaniu projektów ponadnarodowych.

Ponadto w roku 2023:

- w drodze przetargu sprzedano 51 lokali mieszkalnych oraz 2 garaże i 17 lokali użytkowych za łączną kwotę 19,89 mln zł;
- w drodze bezprzetargowej sprzedano 418 lokali mieszkalnych, 17 użytkowych, 14 garaży oraz 12 nieruchomości zabudowanych domami jednorodzinnymi, za łączną kwotę 16,77 mln zł;
- ponadto uzyskano dochód ze sprzedaży ratalnej na rzecz najemców lokali mieszkalnych i użytkowych oraz nieruchomości zabudowanych domami jednorodzinnymi w wysokości 6,76 mln zł;
- wpłynęło 2 664 warunkowych umów sprzedaży nieruchomości, co do których Miasto posiadało prawo pierwokupu.
- Wygenerowano 6 620 zaświadczeń dotyczących przekształcenia z mocy prawa oraz 6 340 informacji w zakresie wyliczenia jednorazowej opłaty z tytułu przekształcenia, na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów (Dz. U z 2020 r. poz. 2040).

GOSPODAROWANIE I ZARZĄDZANIE MIESZKANIOWYM ZASOBEM MIASTA ŁODZI

W 2023 roku:

- Zawarto 1 594 umowy najmu, w tym:
  - najem socjalny – 917,
  - najem lokali mieszkalnych – 619,
  - pomieszczenia tymczasowe - 58,
- rozwiązanych/wygasłych 1577 umów najmu.

Na realizację oczekuje 2156 spraw, w tym:

- przedłużanie umów najmu socjalnego lokalu – 89,
- lokale zamienne – 630,
- lokale przyległe – 47,
- regulacje tytułów prawnych do lokalu: po opuszczeniu przez najemcę, po zgonie najemcy, po spłacie zadłużenia – 103,

– stwierdzenia wstąpienia w stosunek najmu w trybie art. 691 Kc – 71,

– liczba spraw w rejestrze socjalnym i mieszkaniowym – 1 216.

W roku 2023:

- Wystawiono do przetargu 96 nieruchomości.
    - łączna wartość nieruchomości wystawionych do przetargu stanowiąca sumę ich cen wywoławczych: 103,24 mln zł;
    - Liczba ogłoszonych przetargów: 113;
    - Liczba nieruchomości dla których przetarg zakończył się wynikiem pozytywnym: 64;
    - łączna wartość wycytowanych nieruchomości stanowiąca sumę cen uzyskanych w wyniku przetargu: 59,28 mln zł.
  - W drodze przetargu sprzedano 60 nieruchomości za kwotę 66,6 mln zł
  - W drodze bezprzetargowej sprzedano 20 nieruchomości oraz udziały w nieruchomościach za kwotę 4,96 mln zł
- Poniżej zamieszczono tabelę zawierającą siedem najdroższych nieruchomości wycytowanych w 2023 r.

TAB. 11 NAJDROŻSZE NIERUCHOMOŚCI SPRZEDANE PRZEZ MIASTO

ADRES NIERUCHOMOŚCI	POWIERZCHNIA W M ²	CENA WYLICYTOWANA
Pryncypalna bn	4 864	9.050.000
Dostawcza 5, Dostawcza bn i Lodowa bn	45 454	6.565.000
Sass-Zdort bn i Tuwima bn	1 453	5.500.000
Zakładowa bn i Księcia Władysława Opoczyka bn	4 225	2.929.000
Lipowa 28	740	2.505.000
Zachodnia 78 (udział)	1 285	2.150.000
Tomaszowska bn	7 634	2.116.800

Źródło: UMŁ

Najdroższą sprzedaną w 2023 r. nieruchomością była, zbyta za kwotę 13 mln zł, nieruchomość przy ul. Świtezianki bez numeru, o powierzchni 21,49 tys. mkw. Druga w tej kolejności nieruchomość, przy ul. Pryncypalnej, była zbyta za 9,05 mln zł, a trzecia, przy ul. Sass-Zdort – za 5,5 mln zł.

Należności czynszowe oraz odszkodowania z tytułu bezumownego zajmowania lokali i działania windykacyjne

Wartość należności czynszowych z tytułu najmu oraz odszkodowań za bezumowne korzystanie z lokali komunalnych, z najmem socjalnym i lokali użytkowych wzrosła o kwotę ok. 2,19 mln zł i wynosi ponad 164,7 mln zł.

Wskaźnik ściągłości bieżącej, liczony jako relacja wartości wpływów otrzymywanych od najemców i użytkowników lokali w zasobie komunalnym w stosunku do wartości przypisu ewidencjonowanego dla tych lokali, wzrósł w 2023 roku o 0,77% i wyniósł 86,31%.

Windykacja polubowna – do 3 miesięcy

W 2023 roku Zarząd Lokali Miejskich kontynuował realizację wdrożonego modelu działań prowadzonych w ramach windykacji polubownej, ze szczególnym uwzględnieniem założeń w zakresie bezpośredniego kontaktu z dłużnikiem, w celu zmniejszenia zadłużenia z tytułu zajmowania lokali mieszkalnych i użytkowych.

Główne założenie prowadzonych działań stanowiło dążenie do poprawy ściągłości czynszów w obszarze windykacji miękkiej, poprzez zwiększenie częstotliwości wizyt administratorów w obsługiwanych nieruchomościach oraz prowadzenie wywiadów poprzedzających wypowiedzenie umowy najmu celem:

- identyfikacji profilu dłużnika i ustalenie przyczyn powstania długu w celu powzięcia jak najszerszej informacji niezbędnych w przygotowaniu rekomendacji zakładającej odzyskaniu zaległych należności;
- poinformowania o kolejnych krokach jakie podejmie Zarząd Lokali Miejskich w przypadku niedopełnienia obowiązku zapłaty zaległości;
- uświadomienia konsekwencji wypowiedzenia umowy najmu oraz skierowania zadłużenia na ścieżkę postępowania sądowego;
- udzielenia informacji (przekazania stosownych formularzy) o funkcjonujących programach osłonowych dla najemców/ użytkowników lokali mieszkalnych w tym druków wniosków o dodatek mieszkaniowy lub obniżkę czynszu z tytułu niskich dochodów.

W 2023 roku prowadzony był w systemie kwartalnym monitoring kwot odzyskanych należności pieniężnych w ramach spłaty zadłużenia do trzech miesięcy, w odniesieniu do kwoty zaległości w tym przedziale czynszowym. Efekt analiz prezentuje poniższa tabela.

TAB. 12 ZESTAWIENIE DZIAŁAŃ WINDYKACYJNYCH

2023 rok	Kwota należności odzyskanych [zł]	Kwota przypisu nieprzekraczającego 3 miesięcy [zł]	Należność odzyskana/ przypis nieprzekraczający 3 miesięcy
I kwartał	1 331 921,19	6 346 660,04	20,99%
II kwartał	1 302 181,55	6 410 941,20	20,31%
III kwartał	1 374 748,37	7 242 898,67	18,98%
IV kwartał	1 642 215,13	7 499 409,94	21,90%
RAZEM	5 651 066,24	27 499 909,85	21%

Źródło: UMŁ

Windykacja polubowna – powyżej 3 miesięcy

W 2023 roku wykonano 33 eksmisje z lokali użytkowych (komornicy sądowi wykonali 27 eksmisji, 6 lokali dłużnicy zdali dobrowolnie po wszczęciu postępowania egzekucyjnego przed wyznaczonym terminem opróżnienia lokalu).

W 2023 roku wykonywano 70 eksmisji z lokali mieszkalnych: komornicy sądowi wykonali 48 eksmisji, 22 dłużników zdało dobrowolnie lokal przed wyznaczonym terminem eksmisji.

Od 2021 roku położono nacisk na windykację polubowną i kontakt z dłużnikami, w celu przekonania osób posiadających zaległości do spłaty zadłużenia w ratach lub możliwości odpracowania zadłużenia. W 2023 roku wykonano 2 548 wizyt terenowych, w wyniku których udało się nawiązać kontakt z 1 070 dłużnikami i zbadać ich sytuację finansową, materialną, zdrowotną oraz poinformować o możliwości skorzystania z programów ostonowych.

Windykacja polubowna niewątpliwie przyczynia się do zmniejszenia wydatkowania środków finansowych na prowadzenie spraw sądowych o zapłatę, przynosi rezultaty w postaci przyzwyczajenia najemców i użytkowników lokali komunalnych do wnoszenia bieżących opłat za zajmowane mieszkania i uświadamia możliwość spłaty zadłużenia w ratach dostosowanych do możliwości finansowych lokatorów.

Elementem stosowanym w windykacji polubownej są również skierowane do osób posiadających zadłużenie wezwania do zapłaty. W wystawianych wezwaniach zawierane są również informacje o możliwości mediacji, rozłożenia zaległości na raty, odpracowania zadłużenia oraz informacje o innych programach ostonowych, które oferuje Miasto, takich jak możliwość ubiegania się o dodatek mieszkaniowy, obniżkę czynszu z tytułu niskich dochodów.

Wezwania do zapłaty kierowane są również do najemców i użytkowników lokali użytkowych, co również jest zaproszeniem do mediacji i polubownego załatwienia

sprawy bez konieczności kierowania zaległości na drogę postępowania sądowego o eksmisję i zapłatę.

TAB. 13 WINDYKACJA POLUBOWNA

Tytuł	2022	2023
Windykacja polubowna – lokale komunalne wezwania do zapłaty, w tym:	8 778	9 405
- pod rygorem wypowiedzenia umowy najmu	5 024	4 908
- przedsądowe	1 689	1 895
- do zapłaty i dobrowolnego wydania lokalu	2 065	2 602
Windykacja polubowna – lokale użytkowe wezwania do zapłaty, w tym:	1 555	1 410
- pod rygorem wypowiedzenia umowy najmu	1 377	1 220
- przedsądowe	86	110
- do zapłaty i dobrowolnego wydania lokalu	92	80
Windykacja polubowna – nieruchomości prywatne i współwłasne / wezwania do zapłaty	795	726

Źródło: UMŁ

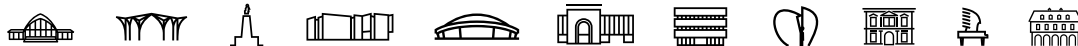
Efektom rozmów z dłużnikami były podpisane umowy w sprawie spłaty zadłużenia w ratach (800 szt. na kwotę 14,54 mln zł) oraz porozumienia w sprawie spłaty w formie świadczenia rzeczowego (126 szt. na kwotę 1,05 mln zł). W 2023 r. spłacono 5,43 mln zł i odpracowano 400,49 tys. zł.

Od chwili rozpoczęcia programu odpracowania zaległości, tj. od września 2015 roku do 31 grudnia 2023 roku odpracowano kwotę 3,8 mln zł. Kontynuacja działań w ramach windykacji polubownej (windykacja przedsądowa) spowodowała w 2023 roku wzrost wpływów z zaległości o 278,8 tys. zł w stosunku do 2022 roku. Ogólnie w 2023 roku wpływy z tytułu zaległości ukształtowały się na poziomie 21,89 mln zł i były wyższe niż w 2022 roku o 1,37 mln zł).

W 2023 roku otrzymano od właścicieli nieruchomości prywatnych 162 wezwań do zapłaty odszkodowań za niedostarczenie lokali z najmem socjalnym. W drodze prowadzonych negocjacji zawarto 20 porozumień o rezygnacji z roszczeń odszkodowawczych za niedostarczenie lokalu w zamian za wskazanie lokalu z najmem socjalnym w terminie 6 - 12 miesięcy od daty zawarcia porozumienia.

W 2023 roku prowadzone były postępowania regresowe polegające na dochodzeniu od osób eksmitowanych nieopłaconego przez nich odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokali, stanowiącego część całkowitego odszkodowania wypłaconego właścicielowi nieruchomości prywatnej. W ramach prowadzonych działań wysłano 28 wezwań do zapłaty, zawarto 6 ugód w sprawie spłaty zadłużenia w ratach oraz skierowano 3 sprawy do sądu o zwrot należności regresowych.

TAB. 14 REALIZACJA SPRAW DOTYCZĄCYCH ROSZCZEŃ ODSZKODOWAWCZYCH

Lp.	Roszczenia odszkodowawcze	2022	2023
1.	Liczba wezwań do zapłaty skierowanych do Zarządu przez właścicieli nieruchomości zgłaszających roszczenie o wypłatę odszkodowania	166	162
2.	Liczba zawartych porozumień	17	20
3.	Szacunkowa kwota oszczędności w wyniku zawartych porozumień [zł]*	91 466	177 409

*Szacunkowe oszczędności dotyczą wyłącznie należności głównych, nie obejmują odsetek i kosztów postępowań sądowych

Źródło: UMŁ

POLITYKA GOSPODAROWANIA LOKALAMI UŻYTKOWYMI

W 2023 roku kontynuowano dotychczasową politykę gospodarowania lokalami użytkowymi znajdującymi się w zasobie Miasta, której podstawowymi założeniami było zaspokojenie potrzeb lokalowych podmiotów działających na rzecz społeczności lokalnej oraz zasada jawności dysponowania lokalami.

Zorganizowano 8 publicznych przetargów – w tym 2 na pracownie twórcze, 1 na lokale użytkowe dla twórców kreatywnych i 5 w formie licytacji na wysokość stawki czynszu najmu lokali użytkowych, w wyniku których wynajęto ogółem 148 lokali, co dało w stosunku do 2022 roku wzrost o 4,96%. Ponadto 173 lokali użytkowych wynajęto w trybie bezprzetargowym. W 2023 roku podpisano 341 nowych umów. W 2023 roku przeprowadzono pierwszą edycję przetargu na lokale użytkowe dla twórców kreatywnych. Do przetargu na lokale użytkowe dla twórców kreatywnych i na pracownie twórcze wystawiono łącznie 52 lokale, w tym 36 w budynkach po rewitalizacji.

TAB. 15 GOSPODAROWANIE ZASOBEM LOKALI UŻYTKOWYCH

Wyszczególnienie	2022	2023
Lokale zajęte (najem, użyczenie, porozumienie, inne tytuły prawne)	3 668	3 567
- w tym na rzecz organizacji pozarządowych	255	248

Źródło: UMŁ

W 2023 roku udzielono 163 podmiotom 80% zniżki ze względu na usytuowanie wynajmowanych lokali w nieruchomościach położonych bezpośrednio przy drogach, w miejscu, w którym prowadzone są roboty budowlane.

Utrzymanie techniczne zasobu lokalowego

W 2023 roku na techniczne utrzymanie mieszkaniowego zasobu Miasta wydatkował ogółem 41,9 mln zł. Z kwoty tej sfinansowano najpilniejsze remonty lokali, konserwacje budynków, remonty ogólnobudowlane i rozbiórki.

TAB. 16 STRUKTURA WYDATKÓW NA UTRZYMANIE TECHNICZNE ZASOBU MIESZKANIOWEGO

Lp.	Wyszczególnienie robót budowlanych	2022 [zł]	2023 [zł]
1.	Prace remontowe lokali mieszkalnych, w tym:	16 104 932,99	15 357 867,80
	- lokale komunalne	6 892 268,02	3 769 797,47*
	- lokale z najmem socjalnym	7 991 948,32	10 342 866,30*
	- pomieszczenia tymczasowe	595 743,38	248 891,31
	- wymiana stolarki okiennej i drzwiowej	624 973,27	996 312,72
2.	Remonty dachów, w tym:	2 283 172,65	1 434 342,28
	- kompleksowy remont dachów	2 226 850,95	1 434 342,28
	- dokumentacja techniczna wykonania remontu dachu	56 321,70	0
3.	Roboty doraźne związane z usunięciem awarii oraz inne prace i roboty budowlano-instalacyjne wykonywane w ramach konserwacji bieżących	14 175 266,17	14 390 417,00
4.	Prace ogólnobudowlane takie jak: doszczelnienia przewodów wentylacyjnych, przebudowa pieców, izolacje poziome i pionowe fundamentów, zabezpieczenia poprzez stemplowanie budynków	2 003 584,65	2 862 564,71
5.	Prace ogólnobudowlane zgodnie z decyzją PINB	3 091 433,42	3 161 565,30
6.	Rozbiórki budynków	4 398 423,19	4 666 781,35
	Razem	42 056 813,07	41 873 538,44

* kwoty obejmują łącznie remonty lokali oraz remonty uzupełniające

Źródło: UMŁ

TAB. 17 UZYSKANE EFEKTY RZECZOWE

Lp.	Rodzaj zrealizowanych robót budowlanych	2022	2023
1.	Prace remontowe lokali mieszkalnych, w tym:	660	392
	- lokale komunalne	235	102
	- lokale z najmem socjalnym	287	197
	- pomieszczenia tymczasowe	40	11
	- wymiana stolarki okiennej i drzwiowej	98	82
2.	Remonty dachów	13	5
	- kompleksowy remont dachów	13	5
	- dokumentacja techniczna wykonania remontu dachu	4	0
3.	Roboty doraźne związane z usunięciem awarii oraz inne prace i roboty budowlano-instalacyjne wykonywane w ramach konserwacji bieżących	17 018	11 479
4.	Prace ogólnobudowlane takie jak: doszczelnienia przewodów wentylacyjnych, przebudowa pieców, izolacje poziome i pionowe fundamentów, zabezpieczenia poprzez stemplowanie budynków	171	272
5.	Prace ogólnobudowlane zgodnie z decyzją PINB	77	44
6.	Rozbiórki budynków	113	135
	- mieszkalnych	27	41
	- gospodarczych	57	70
	- użytkowych	29	24

Źródło: UMŁ

Do najistotniejszych efektów rzeczowych w 2023 roku należy zakończenie remontów 310 lokali komunalnych, z najmem socjalnym, pomieszczeń tymczasowych. Dodatkowo dokonano 61 remontów uzupełniających oraz 82 wymian stolarki okiennej, drzwiowej. Ponadto rozebranie 135 budynków (w tym 6 rozbiórek związanych z realizacją decyzji Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego).

W 2023 r. Miasto podpisało pięć umów z Bankiem Gospodarstwa Krajowego dotyczących finansowego wsparcia na przedsięwzięcia polegające na remoncie łącznie 73 lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy położonych na obszarze Łodzi. Remonty 11 lokali zostały zakończone w 2023 r., pozostałe zostaną ukończone w roku 2024. Kwota wnioskowanego dofinansowania wyniosła 6,5 mln zł. Dodatkowo w 2023 r. złożono do Banku Gospodarstwa Krajowego dwa wnioski o finansowe wsparcie remontu 21 lokali mieszkalnych, z planowaną kwotą dofinansowania w wysokości 1,5 mln zł.

Ponadto wykonano remonty 5 dachów gminnych. Przygotowano również dokumentację rozbiórkową w liczbie 32, co pozwoli na wykonanie rozbiórek na początku 2024 roku.

Współpraca ze wspólnotami mieszkaniowymi

W 2023 roku realizowano działania dotyczące nadzoru właścicielskiego we wspólnotach mieszkaniowych, w których Miasto Łódź posiada swoje udziały. Liczba wspólnot mieszkaniowych w 2023 roku w stosunku do roku 2022 zmniejszyła się o 28.

TAB. 18 STRUKTURA UDZIAŁÓW MIASTA ŁÓDZI WE WSPÓLNOTACH MIESZKANIOWYCH

Struktura udziałów	2022	2023
Liczba wspólnot mieszkaniowych, w tym:	2 006	1 978
- z ponad 80% udziałem Miasta	121	121
- z udziałem Miasta od 50% - 80%	272	272
- z udziałem Miasta poniżej 50%	1 613	1 585

Źródło: UMiŁ

Zarząd Lokali Miejskich w 2023 r. przekazał do Wydziału Zbywania i Nabywania Nieruchomości Urzędu Miasta Łodzi dokumentację 1 014 lokali celem sprzedaży, w tym:

- 536 lokali wolnych, w tym:
  - 471 lokali mieszkalnych,
  - 26 lokali użytkowych,
  - 8 garaży,
  - 31 lokali aktualizowanych;
- 478 lokali na wniosek ich najemców, w tym:
  - 393 lokali mieszkalnych,
  - 36 lokali użytkowych,
  - 12 garaży,
  - 37 lokali aktualizowanych.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

POZYSKIWANIE I OBSŁUGA INWESTORÓW

W 2023 r. inwestorzy zadeklarowali utworzenie 3 820 nowych miejsc pracy. O swoich planach rozwoju mówili w tym roku m.in.: BSH, Sii, Infopulse, Capita, Fujitsu, Infosys, EY, Marel, Philips, Wella, Tate&Lyle, Mobica, Arvato, Miele, Whirlpool, ABB.

Nowe inwestycje oraz duże reinwestycje ogłosili Displate (Produkcja i projektowanie), Alorica (Contact Center), DAIKIN (Produkcja), Onwelo (IT), SIEMENS ENERGY (R&D), JULIUS KOCH (Produkcja), MOBIDEV (IT), PRIMIENT (BPO / SSC).

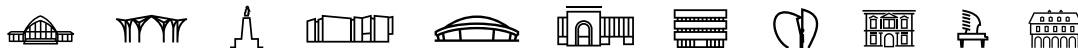
Największe docelowe zatrudnienie wśród nowych inwestorów deklarowali Daikin – 3 000 miejsc pracy oraz Alorica – zatrudnienie na poziomie 1 000 osób.

W 2023 obsłużono 48 projektów inwestycyjnych. Nowi potencjalni inwestorzy reprezentowali zróżnicowane branże: IT, R&D i usługi dla biznesu (SSC/BPO), a także nowoczesną branżę produkcyjno-logistyczną, w sektorach: kreatywnym, tekstylnym, lifescience, automotive a także lotniczym. Coraz częściej są to projekty typu R&D i CeO, gdzie poszukiwani są specjaliści oraz eksperci. Najwięcej projektów pochodziło z Niemiec, USA, Ukrainy i Irlandii. Widać zwiększoną ilość zapytań z krajów skandynawskich (Finlandia, Dania, Holandia) oraz z krajów azjatyckich, (np. Chiny, Korea, Tajwan). Także Japonia coraz chętniej przygląda się Łodzi.

W kwietniu 2023 miało miejsce wydarzenie wkopania kamienia węgielnego pod fabrykę DAIKIN. Nowe projekty, przy niezachwianej sytuacji geopolitycznej i makroekonomicznej deklaracyjnie mogą utworzyć około 6 000 miejsc pracy na przestrzeni najbliższych 3 lat.

Przy obsłudze projektów inwestycyjnych współpracujemy z Polską Agencją Inwestycji i Handlu, Łódzką specjalną Strefą Ekonomiczną, wszystkimi renomowanymi firmami doradczymi (z sektora Location Advisory, Real Estate) oraz agencjami HR (human resources) ale także z Ambasadami, Izbami Handlowymi, organizacjami branżowymi (np. ABSL. Pro Progressio, Aspire, ABBA, ZPP) oraz łódzkimi uczelniami i instytucjami otoczenia okołobiznesowego.

W ciągu całego roku prowadzona była również opieka „proinwestycyjna” inwestorów polegająca na wspieraniu firm działających na terenie Łodzi i regionu, a także integracja środowiska łódzkich inwestorów m.in. poprzez ułatwienie współpracy pomiędzy potencjalnymi partnerami, pomoc w komercjalizacji powierzchni czy sprzedaży działek, organizacji spotkań biznesowych, konferen-

cji, seminariów, zaangażowaniu inwestorów w inicjatywy miasta, regularne spotkania onboarding, konsultowanie z inwestorami zapisów mpzp.

W ramach działań dedykowanych dla branży BPO/SSC/IT

- Współpraca z ABSL - udział w Łódź ABSL Chapters, promocja gospodarcza Miasta podczas ABSL Summit, ABSL Gala,
- Współpraca z ProProgressio – udział w podcastach promujących sektor i firmy; promocja gospodarcza Miasta podczas wydarzenia The BSS Forum i Gali Outsourcing Stars; współorganizacja wydarzenia The BSS Tour: 2023 BPO/SSC Trends,
- Przygotowanie i promocja raportu dedykowanego dla sektora BPO/SSC - „Łódź na fali wznoszącej: Analiza, trendy i wyzwania sektora Centrów Usług Biznesowych w Łodzi”,
- Cykliczne spotkania łódzkich firm z branży „fintech”,
- Wsparcie branży BPO/SSC podczas kampanii „Łódzkie firmy zatrudniają”,
- Stworzenie dedykowanego portalu pracy dla specjalistów – www.profi.lodz.pl,
- Przygotowanie raportu o branży IT „Lodz feels IT” we współpracy z firmami: Grafton, CBRE i Klaster ICT.

W ramach działań wspierających rozwój branży deweloperskiej Miasto było współorganizatorem konferencji mieszkaniowej „Warto Inwestować w Łodzi” oraz brało udział w przygotowaniu wspólnie z firmą OPG raportu pn. „Pierwotny Rynek Mieszkaniowy w Łodzi 2023”.

Nowe inicjatywy gospodarcze podjęte w 2023 r.:

- Wsparcie łódzkiej branży IT, w szczególności sektora Fin-Tech komercyjnych:
  - Spotkania branżowe - cykliczne spotkania z przedstawicielami lokalnej branży IT/FinTech mające na celu wymianę myśli i zaplanowanie wspólnych działań mających na celu promocję gospodarczą sektora oraz miasta i zwiększenie zainteresowania inwestorów rozpoczęciem działalności w centrum Polski. W 2023 roku odbyły się 16 spotkań z przedstawicielami łódzkiego sektora FinTech w tym powołano 3 Rady Programowe z ich udziałem.
  - Uruchomienie pierwszej edycji Studia Podyplomowe Fin Tech na Uniwersytecie Łódzkim – zawiązanie grupy 8 firm, której pracownicy w ścisłej współpracy z UŁ przygotowali program oraz przeprowadzi zajęcia na pierwszych w Polsce studiach podyplomowych.
  - Uruchomienie I edycji programu rozwojowego dla liderów sektora technologicznego, we współpracy z CIONET Polska (IT Executive Masterclass)
  - Przygotowanie i promocja raportu dotyczącego gotowości pracy w biurze łódzkich przedstawicieli sektora technologicznego i usługowego (we współpracy z firmą HRK)

- Współpraca z Fintek.pl przy wkładzie do raportu #Stan-tech w temacie łódzkiego klastra Fintech Central Poland

- Opracowanie raportu o potencjale multilokacji dla sektora technologicznego i usługowego i promocja w Krakowie (Aspire i Loftmill) oraz w Katowicach (współpraca z City Space)

- Organizacja misji gospodarczej dla blisko 100 osób z łódzkiego sektora technologicznego na konferencję Web Summit 2023. Promocja potencjału inwestycyjnego Łodzi oraz łódzkiego sektora technologicznego na nowym wydarzeniu towarzyszącym konferencji tj Polish Night, w którym uczestniczyło 120 przedstawicieli firm polskich obecnych na wydarzeniu w randze C-Level.

- Wsparcie sektora Digital Creative Industries (digitalowe agencje marketingowe oraz gamedev) w 2023:

- Spotkania z przedstawicielami branży (10 w tym 1 w Warszawie),

- Nawiązanie współpracy z organizacjami branżowymi w celu utworzenia Branżowego Centrum Umiejętności dla branży reklamy (IAB Polska).

- Wsparcie dla firm z Ukrainy i Białorusi – organizacja we współpracy z organizacjami branżowymi (ABBA, ZPP) dwóch misji gospodarczych firm z tych krajów do Łodzi.

- Wsparcie rozwoju i promocja sektora life science w Łodzi – organizacja cyklicznych spotkań sektora lifescience, promocja laboratoriów w Bionanaopark i na Uniwersytecie Medycznym. W 2023 roku odbyły się 2 spotkania łódzkiego sektora life science.

- Promocja potencjału Łodzi jako atrakcyjnej lokalizacji dla szeroko rozumianego sektora IT i nowych technologii podczas 13 konferencji technologicznych:

- Fintech&E-commerce Linking Days – największa konferencja łącząca tematykę FinTech i e-commerce,

- DevConf – międzynarodowa konferencja dla deweloperów/programistów,

- Sylius – konferencja w tematyce e-commerce – platforma Sylius,

- DevChallenge – XIX edycja konferencji międzynarodowej dla developerów,

- Trendy w sektorze BPO/SSC – ogólnopolska konferencja dedykowana sektorowi BPO/SSC,

- 4developers – ogólnopolska konferencja dla deweloperów/programistów,

- Mam Pomysł na Startup – program akcelacyjny wraz z galą podsumowującą dla startupów,

- Podsumowanie roku w biznesie – gala podsumowująca całoroczną współpracę Miasta i przedstawicieli łódzkiego biznesu,

- Forum Invest in Lodz – konferencja dla izb gospodarczych i ambasad

- Reprezentacja miasta na krajowych i międzynarodowych

konferencjach i targach, m.in. na:

- targach gromadzących ekspertów z sektora nieruchomości: MIPIM w Cannes, Francja; Expo Real Monachium, Niemcy,
- konferencjach technologicznych gromadzących ekspertów z szerokorozumianej branży IT: Web Summit (Lizbona, listopad 2023),

- przygotowanie i uruchomienie strony internetowej: www.invest.lodz.pl, na której inwestorzy mogą zapoznać się m.in. z ofertą inwestycyjną miasta

Ponadto w 2023 roku Miasto podjęło szereg innych działań mających na celu promocję gospodarczą Łodzi:

- Współorganizacja oraz uczestnictwo w wydarzeniach w ramach ABSL, organizacji reprezentującej sektor nowoczesnych usług dla biznesu: Digital Transformation Club, Digital Transformation Talks - Horyzonty Gen AI, ABSL Summit, ABSL World Values Day, aBSL Chapter Łódź, ABSL Appreciation Gala
  - Współorganizacja EY - CFO - Quarterly Update, wraz z firmą EY, skierowanego dla dyrektorów finansowych łódzkich firm
  - Współorganizowanie konferencji ProProgressio celem rozwoju sektora BSS - konferencja The BSS Tour Łódź: Trendy w BPO i SSC w roku 2024. W ramach ProProgressio umieszczenie w dwumiesięczniku FocusOnBusiness czterech pełnostronicowych artykułów opisujących atrakcyjność inwestycyjną Miasta Łodzi, w dwóch wersjach językowych (polskiej i angielskiej) w drukowanym magazynie FOCUS ON Business:
    - Łódź otwiera nowe szanse dla młodych firm technologicznych
    - Łódź: Edukacja przyszłych profesjonalistów w centrum uwagi
    - Sektor BFSI w Łodzi, czyli sukces oparty o solidne fundamenty
    - Jak stażysta staje się cennym pracownikiem firmy: projekt „Praktykuj w Łodzi – Staże Wakacyjne” w ramach programu „Młodzi w Łodzi”
  - Współorganizacja Swiss Forum - wydarzenia dla firm z sektora BSS z kapitałem szwajcarskim
  - Udział w konferencji The BSS Forum i Gala Outsourcing Stars
  - Podjęcie działań celem uruchomienia nowej inicjatywy Employer Branding.
- Integracja środowiska biznesowego funkcjonującego na terenie Łodzi we współpracy z lokalnym samorządem gospodarczym:
- Organizacja Gali Podsumowanie Roku w Biznesie, skierowanej do łódzkiego środowiska biznesowego
  - Udział w międzynarodowej konferencji Web Summit, od-

bywającej się w Lizbonie. Celem wydarzenia była promocja łódzkich firm i startupów z kluczowych dla rozwoju gospodarki miasta sektorów:

- technologicznego (IT, FinTech, new mobility)
- kreatywnego (Digital Creative Industries)
- Life Science

oraz Internacjonalizacja biznesu łódzkich firm i budowanie międzysektorowego community

- Realizacja i obsługa całorocznego serwisu promującego pracodawców oraz zawierającego oferty pracy dla specjalistów: www.profi.lodz.pl
- Promocja Łodzi jako hubu technologicznego i miasta sprzyjającego wspieraniu rozwoju talentów
- Współpraca z branżowymi partnerami medialnymi i merytorycznymi
- Współpraca z innymi komórkami i jednostkami UMŁ, m.in., ZLM, ZDiT, ZIM, ŁCW, EC1, Hala EXPO, Orientarium
- Ułatwienie inwestorom współpracy z potencjalnymi partnerami, takimi jak: UŁ, PŁ, ŁSSE, PAIH, UMED w Łodzi
- Organizacja spotkań biznesowych, konferencji, seminariów
- Zaangażowanie inwestorów w inicjatywy Miasta
- Programy wspierające działania employer brandingowe firm

DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ EKOSYSTEMU STARTUPOWEGO

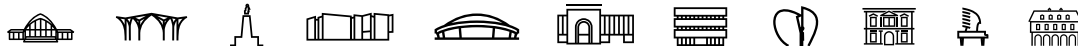
Program Akcelacyjny Startups Powered by Invest in Lodz

Największy w Polsce miejski program akcelacyjny Startups Powered by Invest in Lodz (Central Poland). Łódź jest pierwszym miastem, które na tak dużą skalę otwiera drzwi do największych miejskich spółek, inwestorów i lokalnych firm z Łodzi oraz regionu. Podczas 5 miesięcznej akceleracji BRGiWM zrealizowało

- Ścieżkę wdrożeniową - aktywne łączenie startupów z biznesem w celu przeprowadzenia konsultacji, pilotażu lub wdrożenia;
- Ścieżkę inwestycyjną - szybki dostęp do kapitału;
- Promocję oraz umiędzynarodowienie innowacji tworzonych przez zespoły startupowe m.in. podczas największych międzynarodowych wydarzeń technologicznych;
- Dostęp do wiedzy (mentoring, wsparcie eksperckie, warsztaty, meetupy i wiele więcej). Granty na dalsze wsparcie rozwoju projektów

Dodatkowo organizowano:

- Kick-off meeting - Organizacja wydarzenia z udziałem Prezydenta, Rektorów PŁ, UŁ, Partnerów, Mentorów, Star-

tupów

- Deeptech Trial by Fire - Udział w wydarzeniu organizowanym przez Fundację Startup Poland
- Pitch deck - Organizacja wydarzenia z udziałem Riccardo Falduto
- Dragons Den - Organizacja wydarzenia z udziałem inwestorów, partnerów oraz uczestników Programu Akceleracyjnego Startups Powered by Invest in Lodz
- Demo Day - Organizacja wydarzenia z udziałem funduszy VC, inwestorów, partnerów oraz uczestników Programu Akceleracyjnego Startups Powered by Invest in Lodz
- Acceleration Board - Organizacja wydarzenia z udziałem partnerów oraz uczestników Programu Akceleracyjnego Startups Powered by Invest in Lodz.

POWIERZCHNIE BIUROWE, MAGAZYNOWE, PRODUKCYJNE

W ramach rozbudowy oferty biurowej w Łodzi wspierano inwestorów na etapie przygotowania oraz realizacji inwestycji:

- Magazyn Bawełny o powierzchni całkowitej 12 000 m² (w tym 8 500 m² powierzchni biurowej).
  - W ramach rozbudowy oferty produkcyjno-magazynowo-logistycznej wspierano inwestorów na etapie przygotowania oraz realizacji inwestycji:
  - Hillwood o powierzchni 97 000 m²
  - Panattoni City Logistics Łódź VI o powierzchni 26 000 m².
- Całkowity przyrost powierzchni w 2023 r. wyniósł 97 tys. m², a w trakcie realizacji było 26 tys. m².

INTELIAGENTNA INFRASTRUKTURA

Planując działania strategiczne w obszarze „Smart City”, należy uwzględnić przede wszystkim fakt, że samo pojęcie „Smart City” uległo ewolucji. Dzisiaj, działania „Smart” to nie tylko technologia i jej wykorzystanie. Obecnie, nowoczesne miasto, nawet w obszarze usług cyfrowych, musi skupiać się na potrzebach swoich mieszkańców oraz osób przyjezdnych, które na co dzień korzystają z usług oferowanych przez Miasto. Planowane działania muszą mieć charakter włączający obywateli w procesy zarządzania, gdzie współdecydentami stają się użytkownicy miasta. Rolą władz miejskich powinno być takie organizowanie współpracy różnych grup użytkowników miasta, aby osiągnąć efekt synergii, przyspieszający rozwój.

W 2023 r. zrealizowano:

- Rozwój Systemu Monitoringu Miejskiego. W 2023 roku system miejskiego monitoringu w Łodzi wzbogacił się o 421 nowych kamer, które zostały zamontowane na ob-

szarach Gminnego Programu Rewitalizacji centrum miasta. To największa rozbudowa tego systemu od początku jego powstania. Dzięki umowie o wartości 12,5 mln zł zawartej z firmą Sprint S.A. w mieście powstanie 108 dodatkowych punktów kamerowych. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych instalacji, każdy z nich będzie składał się z jednej kamery obrotowej i trzech lub czterech kamer o stałej pozycji. Rozbudowa monitoringu obejmie osiem rewitalizowanych obszarów w centrum miasta, w obrębie wyznaczonym przez al. Piłsudskiego, park Staromiejski, ul. Targową i ul. Zachodnią. Kamery pojawią się też na ulicach: Legionów, Mielczarskiego i Ogrodowej (od ul. Zachodniej do ul. Cmentarnej). W uzupełnieniu kamer i dla poprawy bezpieczeństwa w parkach i na skwerach montowane będą też punkty SOS umożliwiające szybkie wezwanie pomocy dzięki bezpośredniemu kontaktowi z dyżurującym operatorem monitoringu.

- W 2023 roku Na stronach Urzędu Miasta Łodzi uruchomiony został Wirtualny Asystent (sztuczna inteligencja). Chatbot na razie odpowiada na pytania z zakresu podatków miejskich: od nieruchomości, rolnego, leśnego i od środków transportowych. W planach jest rozszerzenie obsługi mieszkańców przez sztuczną inteligencję. W pierwszej kolejności będą to sprawy prowadzone przez Wydział Spraw Obywatelskich i Komunikacji oraz Urząd Stanu Cywilnego. Docelowym rozwiązaniem ma być wdrożenie voicebot, czyli bota głosowego, który służy do obsługi konwersacji.
- Wdrażane są kolejne etapy systemu Inteligentnej Polityki Społecznej (IPS) polegające na świadczeniu usług związanych z rozwojem, utrzymaniem, asystą techniczną oraz Aktualizacją Sytemu realizującego usługi elektroniczne dla mieszkańców w ramach projektu Inteligentna Polityka Społeczna do 31.12.2025 r.
- Kontynuowany jest projekt „Karta Łodzianina”. Aplikacja „Karta Łodzianina” zyskuje dodatkowe funkcje. Dla użytkowników dostępne są już szybkie płatności Google Pay i Apple Pay, czyli systemy płatności mobilnych, ułatwiające płacenie wygodnie i bezpiecznie. Pierwsze z wymienionych rozwiązań jest dostępne na telefonach z systemem operacyjnym Android, drugie – na iPhone’ach. Dzięki temu opłaty m.in. za migawkę, parkowanie czy bilety są jeszcze prostsze i szybsze. Karta Łodzianina dołączyła tym samym do aplikacji, oferujących najnowocześniejsze metody płatnicze.
- W dalszym ciągu modernizuje się i rozszerza system sterowania ruchem, który obejmuje kolejne skrzyżowania. Podsystem informacji pasażerskiej sukcesywnie wzbogacany jest o nowe tablice informacji pasażerskiej. .
- Uruchomiono Portal Wsparcia Społecznego - jest to pomoc online ws. świadczeń socjalnych i różnych usług. Za sprawą portalu mieszkańcy w jednym miejscu mogą załatwić online wiele spraw i mieć dostęp do informacji na temat przyznanych świadczeń socjalnych, dodatków

mieszkaniowych, stypendiów, usług i statusu złożonych wniosków. Nowa strona www dotycząca wsparcia społecznego skierowana jest do dwóch grup mieszkańców Łodzi. Pierwszą są osoby, których sytuacja zaczęła się pogarszać np. z powodu utraty pracy czy ciężkiej choroby – za jego pomocą można zwrócić się o różnego rodzaju pomoc. Drugą grupą odbiorców są klienci i podopieczni: MOPS, PUP, CŚS oraz osoby korzystające z pomocy materialnej dla uczniów i Łódzkiej Karty Dużej Rodziny świadczonych przez UMŁ.

- W połowie 2023 r. Łódź weszła do konsorcjum projektu NEEST (NetZero Emissions and Environmentally Sustainable Territories). W trakcie projektu zostaną przeprowadzone analizy wybranych pięciu typów budynków w każdym z miast konsorcjum, wraz z otoczeniem (5 kwartałów miejskich) oraz działaniami włączającymi w ten proces mieszkańców i innych interesariuszy. Równocześnie, w procesie modelowania rozwiązań, będą wykorzystane (skatalogowane i ulepszone) stosowane wcześniej w poszczególnych miastach rozwiązania techniczne, finansowe i środowiskowe, społeczne i dzielenia się wiedzą oraz uczenia się, a także najlepsze dostępne technologie w tym zakresie partnerów projektu (m.in. instytucji naukowych,

biznesu i NGO). Wdrożenie rozwiązań odbędzie się na wybranych kwartałach lub budynkach w 5 miastach należących do konsorcjum. W Łodzi procesowi temu poddany zostanie kwartał osiedla Radiostacja. Wynikiem projektu będzie przygotowanie Poradnika dla miast (Guidebook), w którym zostaną przedstawione ścieżki dojścia oraz studia przypadków gotowych do zastosowania rozwiązań.

- Każdego roku rozwijany jest system ochrony przed cyber zagrożeniami, którego celem jest ochrona systemów informatycznych. Podjęte działania pozwalają zachować ciągłość pracy zarówno Urzędu Miasta Łodzi jak i pozostałych jednostek miejskich. Tym samym dane mieszkańców nie są zagrożone, a każdy z nich może korzystać z usług miejskich bez ograniczeń.

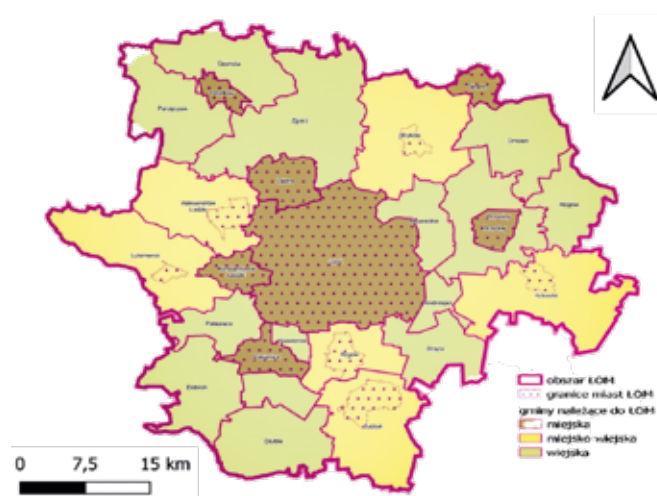
ŁÓDZKI OBSZAR METROPOLITALNY

Łódzki Obszar Metropolitalny (ŁOM), o powierzchni 2,5 tys. km², zamieszkały jest przez ponad 1 mln osób. Granice ŁOM nie pokrywają się z granicami MOF Ośrodka Wojewódzkiego - Łodzi wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (brak gminy Je-

zów). W skład obszaru wchodzi 26 gmin, są to: Aleksandrów Łódzki, Andrespol, Brójce, Dłutów, Dmosin, Dobroń, miasto Brzeziny, gmina Brzeziny, gmina miasta Głowno, Koluszki, Konstantynów Łódzki, Ksawerów, Lutomiersk, Łódź, Nowosolna, miasto Ozorków, gmina Ozorków, miasto Pabianice, gmina Pabianice, Parzęczew, Rogów, Rzgów, Stryków, Tuszyń, miasto Zgierz oraz gmina Zgierz oraz 4 powiaty: brzeziński, łódzki wschodni, pabianicki oraz zgierski.

RYSUNEK 1 | **PODZIAŁ GMIN ŁOM**

Źródło: Model struktury funkcjonalno-przestrzennej łódzkiego Obszaru Metropolitalnego

Źródło: Opracowanie na podstawie GUGIK, stan na dzień 06.09.2022

Miasto Łódź współpracuje z gminami z otaczających powiatów w ramach Stowarzyszenia Łódzki Obszar Metropolitalny (SŁOM) poprzez prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), w poprzednim okresie programowania 2014-2020 istotnie przyczyniła się do niwelowania różnic rozwojowych na wyznaczonym obszarze ŁOM. Przeprowadzone inwestycje w zakresie niskoemisyjnego transportu miejskiego to ponad 17 km nowych lub przebudowanych linii komunikacji miejskiej, 56 jednostek zakupionego taboru, ponad 15 km wybudowanych dróg dla rowerów. Ponadto zostało zainstalowanych 1211 jednostek wytwarzania energii z OZE, energetycznie zmodernizowanych 354 budynków, wybudowanych 7 budynków w technologii pasywnej, 2 oczyszczalnie ścieków oraz 36 km kanalizacji. Działaniami rewitalizacyjnymi objęto 115 ha oraz wsparto 14 instytucji kultury. Łącznie zostało zrealizowanych 125 projektów infrastrukturalnych, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójno-

ści oraz kolejne 102 projekty, gdzie wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego zostało skierowane do ponad 6600 mieszkańców ŁOM. Dzięki wdrażaniu mechanizmu ZIT na terenie ŁOM zostały zrealizowane projekty oddziałujące metropolitalnie o całkowitej wartości ponad 2,5 mld zł, w tym 1,563 mld zł dofinansowania. Liczby te prezentują skalę podejmowanych działań przez wszystkich członków SŁOM, którzy efektywnie realizują postawione cele dotyczące rozwoju społeczno-gospodarczego i integracji jednostek samorządu terytorialnego ŁOM. Współpraca ta będzie kontynuowana w ramach instrumentu ZIT, w kolejnej perspektywie finansowej 2021–2027, w zakresie zrównoważonego transportu miejskiego, ochrony środowiska, kultury i turystyki oraz działań włączenia społecznego, usług społecznych i zdrowotnych oraz integracji obywateli państw trzecich.

CEL STRATEGICZNY III – ŁÓDŹ ODPOWIADAJĄCA NA OCZEKIWANIA INTERESARIUSZY

KULTURA

DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKICH INSTYTUCJI KULTURY

W Łodzi działa 19 miejskich instytucji kultury, które w większości podlegają nadzorowi Wydziału Kultury Urzędu Miasta Łodzi (17 instytucji) (zmiana liczby instytucji w stosunku do roku 2020 wynika z przeprowadzonego przez Miasto Łódź procesu połączenia 5 domów kultury i utworzenia Miejskiej Strefy Kultury w Łodzi). Na tę liczbę składa się: 5 instytucji artystycznych (Teatr Nowy im. Kazimierza Dejmka, Teatr Powszechny w Łodzi, Teatr Muzyczny w Łodzi, Teatr „Pinokio” w Łodzi, Teatr Lalek „Arlekin” im. H. Ryla w Łodzi), 4 muzea (Muzeum Miasta Łodzi, Muzeum Kinematografii w Łodzi, Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi), Miejska Galeria Sztuki w Łodzi, Biblioteka Miejska w Łodzi, 3 domy kultury (Akademicki Ośrodek Inicjatyw Artystycznych, Miejska Strefa Kultury w Łodzi, Dom Literatury w Łodzi), 3 instytucje określone w klasyfikacji budżetowej jako „pozostałe” (Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi, EC-1-Łódź Miasto Kultury, Fabryka Sztuki w Łodzi) oraz niepodlegające Wydziałowi Kultury - Łódzkie Centrum Wydarzeń i in-Łod21.

W roku 2023 Miasto Łódź przeznaczyło na funkcjonowanie miejskich instytucji kultury nadzorowanych przez Wydział Kultury 128,97 mln zł dotacji podmiotowych przeznaczonych na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remont obiektów oraz 37,74 mln zł dotacji celowych na realizację wskazanych zadań i programów, w tym 1,25 mln zł na realizację zadań w ramach Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego przez Bibliotekę Miejską w Łodzi – zakup księgozbioru i organizacja spotkań.

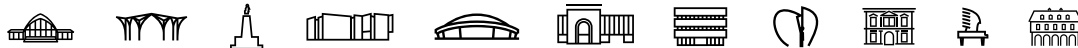
Oferta 5 miejskich teatrów w ubiegłym roku obejmowała 23 premiery i 1 338 przedstawień. Przedstawienia teatralne obejrzało ponad 318,6 tys. widzów, a w działaniach edukacyjnych wzięło udział ponad 22 tys. uczestników. Miejskie domy kultury to instytucje prowadzące działal-

ność kulturalną, w celu zaspokajania i rozwijania potrzeb edukacyjnych, kulturalnych i informacyjnych oraz upowszechniania wiedzy i kultury. W 2023 r. miejskie domy kultury realizowały zajęcia w formie zajęć stałych (314 zajęć stałych tj. teatry amatorskie, zespoły taneczne i muzyczne, szkoły szachowe, koła zainteresowań itp.) oraz wydarzeń okazjonalnych/jednorazowych (1272 wydarzenia jednorazowe). W zajęciach stałych udział wzięło łącznie blisko 9,4 tys. osób, a w zajęciach jednorazowych brało udział ponad 86 tys. odbiorców. W miejskich domach kultury działa 214 zespołów artystycznych i kół zainteresowań, w których bierze udział prawie 75,6 uczestników.

Łódzkie muzea i Miejska Galeria Sztuki w Łodzi w 2023 r. udostępniły zwiedzającym 21 wystaw stałych oraz 61 wystaw czasowych, które zwiedziło 248,8 tys. osób. Zorganizowano prawie 3,1 tys. wydarzeń z zakresu upowszechniania i edukacji kulturalnej, w których wzięło udział ponad 3,1 tys. uczestników oraz wydarzenia i wystawy plenerowe.

Z oferty Biblioteki Miejskiej w Łodzi działającej w oparciu o sieć 58 filii w 2023 roku skorzystało blisko 146,6 tys. czytelników, którzy prawie 2,3 mln razy wypożyczyli zasoby biblioteczne. Biblioteka posiada w swoich zbiorach ponad 845,9 tys. pozycji, w tym 812,9 tys. książek. W roku 2023 zakupiono ponad 53 tys. pozycji książkowych. Biblioteka posiada w swoich zasobach także 33 tys. egzemplarzy materiałów bibliotecznych sklasyfikowanych jako zbiory specjalne, w tym audiobooków, z których szczególnie chętnie korzystały osoby starsze i z dysfunkcją narządu wzroku. W roku 2023 Biblioteka kontynuowała udostępnianie kodów do licencjonowanych zbiorów elektronicznych, wydano ponad 26,8 tys. kodów. Mieszkańcy Łodzi mieli także możliwość wypożyczenia książek poza siedzibami filii - za pomocą automatu z książkami tzw. „Szuflandii”, który zlokalizowany jest na terenie Manufaktury.

W 2023 r. z oferty EC1 Łódź – Miasto Kultury w Łodzi skorzystało ponad 352,4 tys. osób. Dodatkowo w ramach wydarzeń otwartych instytucję odwiedziło ok. 5 tysięcy osób, a w trakcie wydarzeń, dla których wynajęto przestrzeń na zasadach komercyjnych, bądź instytucja była współorganizatorem wydarzenia (a sprzedaż biletów wstępu leżała po stronie innego podmiotu) EC1 odwiedziło niemal 108 000 gości. Oznacza to łączną liczbę niemal 470 000 gości. EC1 z każdym rokiem zyskuje w oczach mieszkańców i odwiedzających miasto jako miejsce warte spędzania w nim czasu.

EDUKACJA KULTURALNA

W 2023 r. wszystkie instytucje prowadziły działania w zakresie edukacji kulturalnej. Działania te obejmowały zarówno projekty wprowadzające w świat teatru, warsztaty teatralne, różnorodne warsztaty tematyczne, treningi improwizacji konkursy szkolne, edukację historyczną, projekty filmowe, wykłady, cykle edukacyjne, koła zainteresowań czy projekty poszerzające wiedzę i służące aktywizacji uczestników. Miały one na celu także wyposażenie odbiorców w narzędzia do bardziej świadomego korzystania z kultury.

Zadania te realizowane były przez instytucje kultury zarówno w ramach środków własnych, pozyskanych ze źródeł zewnętrznych oraz dotacji celowych udzielnych przez Miasto Łódź. Wśród działań edukacyjnych miejskich instytucje kultury wskazać można między innymi realizowane przez:

- Bibliotekę Miejską w Łodzi - projekty „Łódź w barwach biało-czerwonych” czy „Nowosielski – Łódź – inspiracje”,
- Centrum Dialogu im. M. Edelmana w Łodzi – zajęcia (spacery, wykłady, spotkania) w ramach obchodów roku Chavy Rosenfarb, 79 rocznicy likwidacji getta czy 600-lecia Łodzi,
- Fabrykę Sztuki w Łodzi – cykle działań edukacyjno – społecznych w ramach programu Przestrzeń Sztuki – Fabryka Lokalnie, Twórcze Warsztaty, ACT_IN_OUT, oraz zajęcia grup teatralnych prowadzonych we współpracy z Teatrem Chorea,
- Miejską Strefę Kultury w Łodzi – przeglądy i festiwale (Ogólnopolski Przegląd Teatrów Młodzieżowych, Ogólnopolskie Konfrontacje Teatrów Młodzieżowych, II Festiwal Tańca Ludowego im. J. Hryniewieckiej), spotkania, projekty tematyczne (XI Mały Książkomaniak, Muzyczne odkrycia, Samorządowy Uniwersytet III Wieku, Plac Zabaw Twórczych, Zielono mi – edukacja, kultura i sztuka) oraz projekty międzynarodowe w ramach ERASMUS +,
- EC1 Łódź – Miasto Kultury w Łodzi - działania Centrum Nauki i Techniki, Planetarium, Kina sferycznego i Ulicy Żywiołów, takie jak udostępnianie ekspozycji, warsztaty, spotkania, projekcje, oprowadzania a także cykle warsztatów w nowouruchomionym Narodowym Centrum Kultury Filmowej (stały cykl warsztatów oraz warsztaty dla szkół),
- Dom Literatury w Łodzi – organizacja spacerów literackich, warsztatów dla dzieci i młodzieży, oraz warsztatów literackich,
- Akademicki Ośrodek Inicjatyw Artystycznych w Łodzi – warsztaty w ramach projektu „Dotknij Teatru”, Generacje w Dialogu, Sztuka Bez Granic czy Letnia Akademia Tańca,
- Miejską Galerię Sztuki w Łodzi – cykle edukacyjne dedykowane różnym grupom odbiorców (przedszkolakom, uczniom szkół podstawowych, średnich, osobom niepeł-

nosprawnym czy seniorom), spacery i zwiedzanie galerii sztuki,

- Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi – gra miejska np. Łódzcy Bohaterowie III. 600 lat Łodzi, konferencja naukowa, Słuchowisko RE-WIZJA oraz wystawa na 600 lecie miasta – „Miasto widzę moje ogromne- historia Łodzi w ikonografii”,
- Muzeum Miasta Łodzi – oprowadzania i projekty edukacyjne, opierające się o materiały wystaw, Łódź Filmowa oraz Pałac pełen bajek, Dyskusyjny Klub Filmowy, wystawy czasowe, cykle edukacyjne „Filmowe opowieści” i „Spotkania z Scheiblerami”,
- Muzeum Miasta Łodzi – cykle zajęć edukacyjnych m.in. „Akademia Małego Łódzianina”, Feriowanie i Wakacje w Muzeum Miasta Łodzi, „Zapraszamy na salony”, wystawa czasowa „Paweł Klecki i muzyka Łodzi” wraz ze związanymi z nią wydarzeniami,
- Teatr Muzyczny w Łodzi – warsztaty cykliczne organizowane przez instytucję od kilku lat (np. Ale Kanał!, Bees, Brygada C i Totalna Demolka), spotkania z twórcami w ramach Festiwalu OFF – Północna, warsztaty aktorskie i wokalne,
- Teatr Pinokio w Łodzi – spotkania, warsztaty, przedstawienia połączone z lekcjami teatralnymi dla dzieci w różnym wieku np. Bajki pomagajki, Ależ Pan to ma imię, Cienie i blaski, Przestrzeń Muzyki, Wolno? Nie Wolno? Warsztaty z Empatii, czy Karnet narzędziowy – Aktorski,
- Teatr Lalek Arlekin im. H. Ryla w Łodzi – projekt kierowany do nauczycieli, animatorów kultury „Rozwiń się”, oraz kierowany do młodzieży 15+ „Operacja Teatr. Specgrupa 15+”,
- Teatr Nowy im. K. Dejmka w Łodzi – koło i studium teatralne w ramach projektu „Amatorzy Nowego” oraz warsztaty „Młodzież w Teatrze”,
- Teatr Powszechny w Łodzi – autorski cykl „Dziecko w sytuacji” na który składają się spektakle i warsztaty podejmujące trudne tematy oraz zeszyty metodyczne dla nauczycieli.

W ramach otwartych konkursów ofert i trybu pozakonkursowego w zakresie edukacji kulturalnej w 2023 roku zostało podpisanych 11 umów dotacyjnych z organizacjami pozarządowym na realizację poniższych projektów :

- Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne „Venae Artis” – Edukacja kulturalna? Obecna!;
- Stowarzyszenie Estetyka Raz! – SłówSłuchaj – arteterapeutyczne słuchowisko senioralne;
- Fundacja 2035 – 600 detali na 600-lecie miasta! Baza detali, blog, wykłady i wycieczki;
- Fundacja Współ – łódzki Animator Kultury;
- Stowarzyszenie Targowa 62 – Szwalnia 20/23;
- Fundacja Promocji i Wspierania Twórczości CONVIVO –

- 13 Międzynarodowy Festiwal Twórczości Młodych FOLKOWE INSPIRACJE;
- Stowarzyszenie Zainteresowanych Troską o Siebie – SZTOS – Włókniarki;
- Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki – Projekt „Ustysz”;
- Fundacja Gra/nice - „Morze ∞ możliwości - obudź swoją wyobraźnię”;
- Fundacja Promocji i Wspierania Twórczości CONVIVO - HALO TU TUWIM - gra miejska;
- Fundacja Render - Festiwal wydawnictw niezależnych: Drukuj Zinfest! x Render x Konkret.

DZIAŁANIA INTEGRUJĄCE I ANIMUJĄCE SPOŁECZNOŚCI LOKALNE I SĄSIEDZKIE.

W roku 2023 podejmowane były działania mające na celu wspieranie, między innymi, oddolnych inicjatyw kulturalnych, poczucia wspólnotowości lokalnej oraz zwiększanie zaangażowania wśród mieszkańców poszczególnych osiedli. Projekty te wzmacniały ofertę kulturalną na poszczególnych osiedlach z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb mieszkańców. Dzięki ich realizacji udało się utworzyć wspólnie z mieszkańcami i mieszkankami przestrzeń przyjazną działaniom kreatywnym oraz inspirowaną do bycia twórczymi, a także zwiększono dostępność do wydarzeń kulturalnych poza rejonem Śródmieścia. Wśród zrealizowanych w 2023 r. działań wskazać można między innymi:

- Strefy Aktywności Sąsiedzkiej prowadzone przez Bibliotekę Miejską w Łodzi w wybranych we współpracy z OPUS lokalizacjach, w których realizowano warsztaty integrujące lokalną społeczność oraz pikniki i koncerty,
- projekt Biblioteka dla wszystkich. Różni. Równi. Ważni. – projekt edukacyjno – społeczny, umożliwiający dzieciom i młodzieży oraz dorosłym z Polski i Ukrainy wspólną zabawę i nawiązywanie relacji,
- projekt ŁÓDZKOŚĆ realizowany przez Centrum Dialogu im. M. Edelmana w Łodzi – zakładający organizację spotkań integrujących dla mieszkańców Łodzi, w tym przedstawicieli mniejszości etnicznych mieszkających w Łodzi,
- warsztaty w Fabryce Sztuki dla pobliskich szkół podstawowych oraz społeczności lokalnych, w tym plenerowe warsztaty letnie w Pasażu Abramowskiego,
- Centra Aktywnego Seniora – prowadzone przez Miejską Strefę Kultury w Łodzi oraz Akademicki Ośrodek Inicjatyw Artystycznych w Łodzi – prowadzone w ramach CAS na terenie całego miasta, działania miały na celu animację kulturalno-społeczną seniorów,
- udostępnianie przestrzeni instytucji dla realizacji działań przez społeczności lokalne, organizacje pozarządowe oraz grupy nieformalne, np. Starowidzewiacy, Planszów-

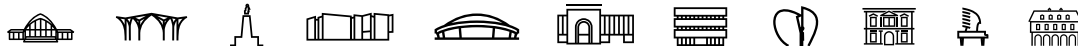
kowa Retkinia, Warsztaty Szycia w Miejskiej Strefie Kultury w Łodzi, Teatr Ponadczasowi w AOIA,

- warsztaty i przedstawienia zwiększające dostęp do kultury – np. projekt realizowany przez Teatr Pinokio w Łodzi „Tu i Teraz! Miasto Potwór”, do udziału w którym zaproszono bywalców i przyjaciół pobliskiego Domu Dziennego Pobytu Seniora,
- integrację społeczności lokalnej poprzez działania zgodne z ideą „zrób to sam” DIY – Kombinatornia, warsztaty szycia, Majster Łódzki. Sąsiedzkie warsztaty stolarskie w Miejskiej Strefie Kultury w Łodzi

BUDOWA ROZPOZNAWALNEJ I SILNEJ MARKI KULTURY ŁÓDZKIEJ.

Miejskie instytucje kultury w 2023 roku realizowały działania ukierunkowane na kreowanie pozytywnego wizerunku miasta oraz budowania jego rozpoznawalnej marki. Do najważniejszych wydarzeń w tym zakresie należały realizowane przez:

- Teatr Nowy im. K. Dejmka w Łodzi- przygotowanie 4 premier teatralnych,
- Teatr Powszechny w Łodzi - XXIX edycja Międzynarodowego Festiwalu Sztuk Przyjemnych i Nieprzyjemnych - jednego z najstarszych festiwali teatru zawodowego w Polsce,
- Teatr Pinokio w Łodzi - edycja XI Międzynarodowego Festiwalu Teatralna Karuzela PODAJ CEGŁĘ! - przeglądu sztuki współczesnej dla dzieci i młodzieży w Polsce, na który składały się: pokazy spektakli, działania performatywne, warsztaty edukacyjne, spotkania dyskusyjne, koncerty oraz liczne imprezy towarzyszące.
- Teatr Muzyczny w Łodzi - V Konkurs Piosenki Aktorskiej im. Jonasza Kofty oraz VII edycję Festiwalu OFF-Północna, w trakcie, którego zaprezentowano liczne spektakle teatrów z całej Polski oraz recitale i koncerty gościnne.
- Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi - przystąpienie Muzeum do międzynarodowej organizacji ERIH (European Route of Industrial Heritage) oraz współorganizacja Forum Szlaków Kulturowych Europy, a także współpraca z miastem partnerskim Chemnitz dotycząca organizacji wydarzeń w ramach Europejskiej Stolicy Kultury w 2025 roku.
- Muzeum Kinematografii w Łodzi - 33. Festiwal Mediów Człowiek w Zagrożeniu – konkursowy przegląd filmów dokumentalnych i reportaży telewizyjnych.
- Miejska Galeria Sztuki w Łodzi- 18. Międzynarodowe Triennale Małe Formy Grafiki Polska – Łódź 2023 oraz towarzysząca temu wydarzeniu prezentacja prac graficznych z własnej kolekcji pt. Dwie historie.
- Akademicki Ośrodek Inicjatyw Artystycznych w Łodzi - 13 edycja projektu Dotknij Teatru, w ramach którego odbyło się 12 wydarzeń, w tym premiera teatralna legendarnego

łódzkiego Teatru 77.

- Dom Literatury w Łodzi - ogólnopolskie festiwale literackie m.in. Festiwalu Puls Literatury oraz połączonego z przyznaniem Nagrody Literackiej im. Juliana Tuwima, Festiwalu Kina Literackiego.
- Miejska Strefa Kultury w Łodzi w 2023 roku - Festiwalu Kreatywności Młodych (w ramach projektu zostały zrealizowane: 40. Ogólnopolskie Konfrontacje Teatrów Młodzieżowych oraz 44. Ogólnopolski Przegląd Teatru Młodych „Dziatwa”).
- Centrum Dialogi im. Marka Edelmana w Łodzi - FESTIWALU ŁÓDŹ CZTERECH KULTUR odwołujących się do korzeni miasta i wartości takich jak różnorodność, akceptacja i porozumienie bez uprzedzeń oraz promocja kultury miejskiej dostępnej dla wszystkich mieszkańców.
- Fabryka Sztuki w Łodzi - organizatorem coroczne wydarzenia związane z muzyką awangardową: cyklu koncertów LDZ Alternatywa, cyklu koncertów „#przepraszamy że w czwartek”, festiwalu muzycznego Fab_In. Instytucja była też, jak co roku, współorganizatorem festiwalu realizowanych przez jej partnerów: tj łódź Design Festival, Międzynarodowego Festiwalu Fotografii – Fotofestival, Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego Retroperspektywy.
- Biblioteki Miejskiej w Łodzi - dwudniowa konferencja organizowana wspólnie z Biblioteką Narodową, dotycząca europejskich i światowych trendów w funkcjonowaniu bibliotek.
- zorganizowano dwie wystawy plenerowe z cyklu: „łódź zachwycająca” oraz „200 lat ulicy Piotrkowskiej” zorganizowaną z okazji jubileuszu dwusetlecia używania określenia „ulica Piotrkowska”.
- Zrealizowano III edycję konkursu architektonicznego o charakterze studialnym pn. „Współczesna kamienica łódzka”, którego głównym założeniem było poszukiwanie współczesnej wizji łódzkiej kamienicy, mieszczącej się w zabytkowej tkance miejskiej, w konkretnie zagospodarowanym kwartale.
- Przyznano Architektoniczną Nagrodę Prezydenta Miasta Łodzi, której celem było przy udziale mieszkańców Łodzi, uhonorowanie najlepszych realizacji architektonicznych w mieście.

W 2023 roku przyznano 13 nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury, podobnie jak w roku poprzednim.

W ramach otwartego konkursu ofert w formie wsparcia realizacji zadania publicznego w zakresie wydawania w 2023 r. niskonakładowych, niekomercyjnych publikacji związanych z Łodzią, z wykorzystaniem różnych nośników zapisu, Wydział Kultury zawarł 4 umowy z organizacjami pozarządowymi. W roku 2022 dofinansowano 3 wydawnictwa.

WSPARCIE INICJATYW POPRAWIAJĄCYCH ATRAKCYJNOŚĆ I DOSTĘP DO KULTURY

W roku 2023 w ramach wsparcia inicjatyw poprawiających atrakcyjność i dostęp do kultury, miejskie instytucje kultury realizowały między innymi:

- prace remontowe i modernizacyjne infrastruktury instytucji kultury - np. prace remontowe w filiach Miejskiej Strefy Kultury w Łodzi- Harnam i Widok, w Skansenie Architektury Drewnianej Centralnego Muzeum Włókiennictwa, remont podłogi scenicznej w Teatrze Muzycznym w Łodzi czy wymiana agregatu chłodniczego i centrali przeciwpożarowej z osprzętem w Teatrze Nowym,
- prace konserwatorskie, których celem było zachowanie oryginalnej tkanki obiektów, przywrócenie historycznego wyglądu obiektów zabytkowych, np. Sali Pistojskiej oraz Sali Arkadkowej Muzeum Miasta Łodzi, głównej, drewnianej klatki schodowej w budynku Muzeum Kinematografii w Łodzi, a także prace przygotowawcze rewitalizacji budynków pofabrycznych na potrzeby Fabryki Sztuki w Łodzi,
- prace poprawiające warunki odbioru oferty kulturalnej - przebudowa wnętrza budynku siedziby głównej Biblioteki, zakup konsol do obsługi przedstawień w teatrach – Muzycznym i Arlekin, a także przeniesienie działalności Teatru Pinokio do nowej siedziby przy ulicy Sienkiewicza,
- działania zwiększające atrakcyjność instytucji oraz dostęp mieszkańcom i mieszkańców do kultury - np. modernizacja kina Kinematograf w Muzeum Kinematografii, modernizacja wystawy stałej - Oddział Stacja Radegast w Muzeum Tradycji Niepodległościowych, poprawa dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w Teatrze Arlekin w Łodzi,
- działania związane z rozwojem czytelnictwa poprzez szeroką działalność sieci placówek bibliotecznych oraz organizację wydarzeń np. „Festiwal pomp i hydrantów, czyli pompujemy kulturę Bałut: rzecz o przedmieściach na kanwie dzielnicy usnuta”, cykl paneli dyskusyjnych „Wokół zbrodni: Fakty i fikcje” czy wakacyjna akcja „Biblioteka w plenerze”, a także realizacja 51 projektów Budżetu Obywatelskiego, w ramach którego zakupiono książki, audiobooki oraz zorganizowano spotkania.

ROZWÓJ ŁODZI FILMOWEJ

Rozwój Łodzi Filmowej realizowano między innymi poprzez działania mające na celu zwiększenie kompetencji audiowizualnych społeczeństwa, wsparcie działań integrujących łódzkie podmioty związane z branżą filmową, upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa filmowego miasta, a także wsparcie finansowe i merytoryczne produkcji realizowanych na terenie miasta. Wśród zrealizowanych projektów wymienić można realizowane przez:

- Muzeum Kinematografii w Łodzi oraz działającego przy muzeum kina Kinematograf seanse, spotkania z twórcami,

organizację Festiwalu Mediów Człowiek w Zagrożeniu, DKF Człowiek w Zagrożeniu, Akademia Kina Polskiego, udostępnienie wystawy stałej „Łódź Filmowa” poświęconej roli w Łodzi w tworzeniu kultury filmowej i przemysłu filmowego oraz łódzkim instytucjom filmowym. Budowa sieci współpracy nazwą „Łódzki Festiwal Filmowy”.

- Miejska Galeria Sztuki w Łodzi - promocję dokonań łódzkich filmowców i fotografów podczas wystaw: Grzegorz Przyborek. Cisza; Józef Robakowski. Obrazy i dźwięki – gnuśne lata 80, oraz zakupy fotografii i filmu Józefa Robakowskiego do zbiorów MGSt.
- EC1 Łódź – Miasto Kultury w Łodzi - uruchomienie dwóch wystaw stałych Narodowym Centrum Kultury Filmowej, udostępnienie przestrzeni edukacyjnych oraz realizacja warsztatów poszerzających kompetencje odbiorców w dziedzinie filmu i sztuk audiowizualnych, spacerów dla mieszkańców i turystów ścieżkami Szlaku Łodzi Filmowej, a także prowadzona ramach działalności Łódź Film Commission stała współpracę z branżą audiowizualną, zarówno poprzez organizację spotkań problemowych, sieciowanie branży, dofinansowanie produkcji w ramach łódzkiego Funduszu Filmowego oraz współorganizację premier filmów koprodukowanych w ramach ŁFF.

Rozwój Narodowego Centrum Kultury Filmowej

W roku w 2023 zakończono proces inwestycyjny w Narodowym Centrum Kultury Filmowej i oddano do użytkowania dwie wystawy stałe, kino oraz przestrzeń edukacyjną.

Wystawa „Kino Polonia”, to największa wystawa poświęcona historii polskiego kina. Na trzech kondygnacjach i 1500 metrach kwadratowych znajdują się setki obiektów z dziejów polskiej kinematografii: plakatów, kamer, projektorów, kostiumów, rekwizytów i dokumentów produkcyjnych. Na potrzeby wystawy przygotowano: 5 godzin materiału audiowizualnego, 5 unikalnych instalacji multimedialnych, 50 projekcji filmowych, 50 stanowisk interaktywnych, 500 metrów kwadratowych wydruków wielkoformatowych. Druga z wystaw „Materia Kina” to interaktywna ścieżka edukacyjna na temat powstawania filmu. Uzupełnienie centrum stanowią trzysalowe kino oraz studia edukacji filmowej, wyposażone w sprzęt do realizacji efektów specjalnych, programów telewizyjnych, postprodukcji obrazu i dźwięku, animacji poklatkowej.

Projekty realizowane były w latach 2016 - 2023 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

WSPARCIE ROZWOJU BRANŻ KREATYWNYCH

W 2023 r. wspierano branże kreatywne poprzez sieciowanie i doradztwo w obszarze kultury. W ramach tego celu:

- podjęta została szeroka współpraca instytucji kultury z innymi podmiotami sektora kultury, organizacjami pozarządowymi, uczelniami i podmiotami komercyjnymi - których celem było poszerzenie oferty kulturalnej, wymiana doświadczeń a także wsparcie prowadzonych działań.
- podjęta została współpraca przez Miejską Strefę Kultury w Łodzi w ramach projektu Współpraca krajów Wyszehradzkich i Gruzji w obszarze Kreatywnej Turystyki finansowanego z Funduszy Wyszehradzkich, którego celem jest rozwój współpracy Państw Wyszehradzkich i Gruzji w obszarze turystyki kreatywnej poprzez wymianę doświadczeń pomiędzy krajami partnerskimi, stymulowanie rozwoju kreatywnych produktów turystycznych, które mogą przyczynić się do rozwoju poszczególnych regionów.
- umożliwiono młodym twórcom prezentację swoich dokonań, rozwój kompetencji artystycznych oraz potencjału twórczego między poprzez kuratelę twórczą, np. projekty Teatru Nowego im. K. Dejmka w Łodzi „Nowy i Młodzi”, warsztaty eksplorujące pogranicze teatralno-filmowe „Światoobrazy” oraz warsztaty w ramach Pracowni Dramaturgicznej, zwieńczone pokazami pracy w procesie i czytaniem performatywnymi, oraz realizacją kuratorowanego spektaklu
- zaprezentowane zostały unikalne polskie techniki stosowanych w rzeźbie i sztuce land podczas 15. Międzynarodowy Plener Form z Wikliny i Land Artu organizowanego Miejską Strefa Kultury w Łodzi zorganizowała.
- rozbudowano bazę lokacji filmowych, z której korzystają producenci współpracujący Łódź Film Commission działającym w ramach EC1 Łódź – Miasto Kultury w Łodzi, które także wsparło producentów w zakresie bieżącej obsługi produkcji realizowanych na terenie miasta sieciując podmioty oferujące usługi niezbędne dla branży filmowej,
- Fabryka Sztuki w Łodzi prowadząc Art_Inkubator stworzyła narzędzie spajające wszystkie działania, skierowane do sektora kreatywnego udostępniając przestrzeń do realizacji wydarzeń i prowadzenia działalności dla osób, które chcą lub już prowadzą biznes w sektorze kreatywnym, a także wspierania rozwoju młodych przedsiębiorstw kreatywnych, poprzez networking, wymianę wiedzy i doświadczeń. W 2023 roku Fabryka Sztuki w Łodzi poprzez Art_Inkubator wsparła rezydenturą 25 firm z branży kreatywnej oraz zapewniła konsultacje prawne i księgowo-kadrowe dla firm funkcjonujących w ramach Art_Inkubatora. Dodatkowym wsparciem rozwoju branż kreatywnych była także organizacja targów sztuki i designu – pn. Łódzkie Sztuki. W 2023 roku odbyły się 3 edycje targów.

SPORT I REKREACJA

Modernizacja miejskiej bazy obiektów sportowych - poprawa stanu technicznego, bezpieczeństwa i estetyki obiektów sportowych (doposażenie i modernizacja gmin-

nych obiektów sportowych 8 użytkowanych przez łódzkie kluby sportowe). Ogłoszono i przeprowadzono 1 nabór wniosków. W ramach działania w 2023 roku: - podpisano 12 umów i przyznano dotacje 10 organizacjom; - na łączną kwotę 430 tys. zł.

Zrealizowane działania objęły:

- w obiekcie sportowym przy ul. Srebrzyńskiej 95 - wykonanie remontu toalet w budynku magazynowo-gospodarczym z przystosowaniem i przebudową jednej toalety wraz z pojazdem dla osób z niepełnosprawnościami na kwotę 53 tys. zł;
- w obiekcie sportowym przy ul. Lumumby 22/26 – wyposażono obiekt AZS Łódź w niezbędne urządzenia sportowe na kwotę 40 tys. zł;
- w obiekcie sportowym przy ul. Łągiewnickiej 307/311 – modernizację wjazdu głównego do klubu na kwotę 45 tys. zł;
- w obiekcie sportowym przy ul. Rudzkiej 37 – zakup urządzeń do pielęgnacji murawy stadionu lekkoatletycznego i transportowego pojazdu akumulatorowego na łączną kwotę 33 tys. zł;
- w obiekcie sportowym przy ul. Północnej 36 - modernizację zagospodarowania terenów zielonych wokół toru kolarskiego na łączną kwotę 58 tys. zł;
- w obiekcie sportowym przy ul. Sobolowej 1 - wymianę oświetlenia w hali na energooszczędne oraz dostosowanie obiektu na potrzeby montażu instalacji fotowoltaicznej na łączną kwotę 106,5 tys. zł;
- w obiekcie sportowym przy ul. Potokowej 12 - modernizację oświetlenia głównej płyty boiska i bieżni na kwotę 25 tys. zł;
- w obiekcie sportowym przy al. Kościuszki 73/75 - wyposażenie pomieszczenia siłowni w urządzenia do ćwiczeń na kwotę 40 tys. zł;

- w obiekcie sportowym przy ul. Żeromskiego 117 - zakup wielofunkcyjnego mini traktora do prac przy przygotowaniu kortów ziemnych do sezonu na kwotę 9,5 tys. zł;
- w obiekcie sportowym przy ul. Odrowąza 1 - zakup trybuny mobilnej na kwotę 20 tys. zł.

Dodatkowo zrealizowano zadania inwestycyjne na kwotę 8,5 mln zł na obiektach MOSiR w Łodzi, które polegały m.in. modernizacji obiektów, budowy instalacji energetycznej i stacji zasilania obiektów sportowych, doposażenia obiektów oraz przebudowy boisk.

W drodze konkursowej i naborów wniosków podpisano 256 umów, z 126 podmiotami. We wszystkich działaniach uczestniczyło ponad 40 604 osób. Środki przeznaczone na ten cel wyniosły ponad 23 mln złotych.

W zadaniach realizowanych z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 uczestniczyło 22 080 osób. Przyznano dotacje wspierające organizację 98 przedsięwzięć profilaktycznych na łączną kwotę 1,44 mln złotych. W działaniach związanych z budżetem obywatelskim 2022/2023 przyznano dotacje 8 organizacjom na realizację 13 zadań w łącznej wysokości 240,6 tys. zł. W wydarzeniach tych uczestniczyło 805 osób.

W 2023 roku Miasto zawarło umowę z Polskim Związkiem Piłki Siatkowej, na podstawie której Łódź stała się miastem gospodarzem Turnieju Kwalifikacyjnego siatkarzy do Igrzysk Olimpijskich Paryż 2024. Łącznie w Łodzi rozegranych zostało 28 spotkań. Miasto wykorzystało potencjał promocyjny wydarzenia. Na jego rzecz zrealizowane zostało łącznie 26 działań promocyjnych. Podczas całego turnieju mecze z trybun Atlas Areny obejrzało 61 750 kibiców. Po zakończeniu imprezy przepro-

wadzono badanie satysfakcji kibiców. Wynika z niego, że powrót do łodzi na kolejne wydarzenia siatkarskie planuje 90,9% uczestników. Ponadto, 63,5% uczestników turnieju dobrze lub bardzo dobrze oceniło atrakcje towarzyszące imprezie. Na zakup usługi Miasto przeznaczyło kwotę 2,8 mln zł, jednocześnie wartość ekspozycji marek Łódź oraz 600 Lat Łodzi wyliczona na koniec okresu objętego umową została wyszacowana na 66,91 mln zł co stanowi niemal 24 krotność poniesionych nakładów. Łączna liczba ekspozycji obu marek wyniosła 54 014.

W 2023 r. dofinansowano organizację 53 imprez rekreacyjno-sportowych na łączną kwotę 1,49 mln zł, w imprezach uczestniczyło prawie 13 tys. osób. Najważniejszymi imprezami sportowymi odbywającymi się w Łodzi były:

- Halowy Międzynarodowy Mityng Lekkoatletyczny Orlen Cup Łódź 2023;
- DOZ Maraton Łódź 2023;
- Bieg Ulicą Piotrkowską Rossmann Run;
- 34. Międzynarodowy Wyścig Kolarski „Solidarności” i Olimpijczyków;
- 48 edycja ligi koszykówki CNBA;
- XXXIX Bieg Sylwestrowy;
- 12. Bieg Fabrykanta;
- XXVII Ogólnopolski Turniej Koszykówki Ulicznej - Basketmania;
- I Międzynarodowy Memoriał Michała Cichego;
- Memoriał Marii Olszewskiej-Lelonkiewicz o Puchar 600-lecia Łodzi w łyżwiarstwie figurowym;
- Międzynarodowy turniej tenisowy w ramach cyklu Lotos PZT Polish Tour Future M15;
- 33. Mistrzostwa Polski w Lekkiej Atletyce Masters i 12. Mistrzostwa Polski Lekarzy.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji zapewnia szeroki dostęp do równomiernie rozmieszczonej bazy rekreacyjno-sportowej. Z usług na terenach pływalni (krytych i sezonowych), przystani i lodowiska w 2023 r. skorzystało 261 154 osób.

W 2023 r. Miasto współorganizowało drugą edycję Łódzkich Targów Aktywności, których ideą jest zaprezentowanie łodziankom oferty klubów sportowych, stowarzyszeń i innych organizacji działających w obszarze sportu i rekreacji, zaprezentowanie ich osiągnięć oraz zaproszenie do podjęcia wyzwania i znalezienia dyscypliny sportu dopasowanej do indywidualnych preferencji. W 2023 r. instruktorzy łódzkiego MOSiR-u prowadzili szereg zajęć (w tym autorskie programy) w ramach programów sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych na terenie obiektów administrowanych

przez Ośrodek, w miejskich placówkach edukacyjnych i łódzkich parkach. Realizowane były programy sportowo-rekreacyjne takie jak:

- „Sprawny Przedszkolak” – w ramach programu instruktorzy MOSiR prowadzą zajęcia sportowo-rekreacyjne na terenie placówek dla dzieci z łódzkich przedszkoli miejskich;
- „W Łodzi nie zatonesz!” – w ramach programu odbywają się zajęcia z pływania dla osób dorosłych. Uczestnicy projektu są podzieleni na dwie grupy – pierwsza to osoby, które uczą się pływania od podstaw oraz druga grupa, która doskonali swoje umiejętności pływackie;
- „Pierwszy krok na lodzie” – projekt przeznaczony dla osób, które chcą nauczyć się jazdy na łyżwach pod okiem profesjonalnego trenera łyżwiarstwa figurowego;
- „Bądź bezpieczna z MOSiR” – w ramach programu prowadzone są zajęcia z samoobrony dla kobiet, Ving Tsun Kung Fu oraz gimnastyka w wodzie z elementami sztuk walki. Poza treningiem najskuteczniejszych technik z różnych sztuk walki, uczestniczki zajęć mogą brać udział w spotkaniach z funkcjonariuszami z Komendy Miejskiej Policji w Łodzi. Zapoznają się na nich z aspektami prawnymi dotyczącymi szeroko rozumianej przemoc i różnych aspektów samoobrony.

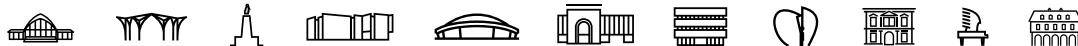
Na szczególną uwagę zasługuje wprowadzenie dodatkowych zajęć z samoobrony dla studentów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (56 osób), pracowników społecznych MOPS (6 osób) i kuratorium (8 osób), warsztatów aikido (18 osób), domu dziecka (37 osób) oraz zajęcia sportowe dla osób z niepełnosprawnością, w których uczestniczyło 88 osób.

Dodatkowa oferta skierowana była do dzieci i młodzieży pozostających w okresie wakacji i ferii zimowych w mieście i obejmowała:

- „Łódzkie Miasteczko Sportu” – zajęcia odbywały się w hali wielofunkcyjnej przy ul. ks. Skorupki 21, od poniedziałku do piątku oraz 3 razy w tygodniu w hali sportowej przy ul. Małachowskiego;
- „Bezpieczne wakacje z rowerem” – zajęcia prowadzone były na terenie Motodromu przy ul. Małachowskiego. Podczas zajęć uczestnicy doskonalili technikę jazdy na rowerze oraz poznawali zasady ruchu drogowego;
- Plenerowe zajęcia sportowo-rekreacyjne - prowadzone przez instruktorów na obiektach rekreacyjnych zarówno dla dzieci jak i dla dorosłych - zajęcia dla wszystkich chętnych obejmujące gry i zabawy, treningi piłkarskie, chambera, aikido, gimnastyka w wodzie na pływalniach sezonowych.

W zajęciach organizowanych przez MOSiR w 2023 łącznie brało udział 37 346.

W 2023 r. przeprowadzony został nabór wniosków na

nagrody dla zawodników i trenerów. Łączna kwota przeznaczona na nagrody wyniosła 623,77 tys. zł. Przyznano 174 nagród indywidualnych oraz 42 nagrody dla trenerów.

Przeprowadzony został również 1 nabór wniosków na stypendia dla zawodników. Uhonorowano 127 sportowców. Każda osoba objęta naborem otrzymała indywidualną decyzję administracyjną w sprawie przyznania stypendium.

W 2023 r. liczba organizacji sportowych wynosiła 425, w tym 291 klubów sportowych (101 uczniowskich i 190 klubów działających w formie stowarzyszenia), 96 stowarzyszeń sportowych i 38 związków sportowych.

W ramach działań związanych z realizacją zadań miasta w zakresie kultury fizycznej i sportu, a także działań promujących sport i kulturę fizyczną wśród mieszkańców wsparto 24 wydarzenia sportowe 85 pucharami Prezydent Miasta Łodzi.

Łódzka Rada Sportu w 2023 r. obradowała 7 razy wydając przy tym 2 uchwały i 1 postanowienie. Wśród członków rady są przedstawiciele największych klubów ligowych, sportu młodzieżowego, szkolnego i powszechnego, klubów odnoszących największe sukcesy w sportach indywidualnych, sportu akademickiego, najpopularniejszej dyscypliny - piłki nożnej, były gwiazdy polskiego sportu, są też biznesmeni sponsorujący sport i znający zasady marketingu sportowego. Różnorodność kompetencji i zainteresowań członków rady jest jej niezaprzeczalnym atutem, ułatwiającym wszechstronne analizy. W polu widzenia gremium znajdują się wszystkie aspekty sportowego życia miasta.

REKREACJA

W ramach zadań z budżetu obywatelskiego w 2023 r. zrealizowano następujące inwestycje dotyczące terenów rekreacyjnych:

- Przebudowa i doposażenie placu zabaw w Parku im. J. Słowackiego.
- Przedłużenie Kocięgo Szlaku do Parku Źródlika (zrealizowane przy okazji inwestycji związanej z budową drogi rowerowej w śladzie dawnej kolei Scheiblerowskiej na odc. Przędzalniana-Rydzia Śmigłego.
- Siłownia dla seniorów i plac zabaw przy Julianowskiej.
- Przyjazny i bezpieczny Park im. J. Słowackiego (dawn. Park Wenecja). Montaż oświetlenia-laterni LED wzdłuż alejek spacerowych.
- Wyremontujemy sobie park przy Wojska Polskiego - Etap 1 / Skwer Gdański zwany też parkiem kasztanowym w kwartale ulic Wojska Polskiego, Głowackiego i Sucharskiego.

- Doposażenie placu zabaw w parku im. 3 Maja
- Wesołe zjeżdżalnie w wesołym Podolskim - wspinaczki i zjeżdżalnie na „górcie”
- ZIELONO MI! Parking dla spacerowiczów przy ulicy Pięnistej
- Bezpieczny spacer na Uroczysko - chodnik na ul. Spartańskiej
- Kawalek zieleni zamiast cmentarza gołębi - Remont narożnika Więckowskiego/ Żeromskiego
- Dobudowa przejazdu rowerowego przez ul. Przybyszewskiego w rejonie przystanku Przybyszewskiego/Zapadła
- WYREMONTUJMY SOBIE PARK PRZY WOJSKA POLSKIEGO - SKWER GDAŃSKI - MIEJSKI PARK W OBRĘBIE ULIC WOJSKA POLSKIEGO-GŁOWACKIEGO-SUCHARSKIEGO - ETAP II
- Więcej dziecięcej radości na Radogoszczu
- Treningowy park przeszkodowy Ninja dla dzieci i dorosłych Na Radogoszczu
- Muzyczny PARK-ing na Milionowej

PROMOCJA TURYSTYKA I TOŻSAMOŚĆ LOKALNA

OGRANICZENIE ZJAWISKA SEZONOWOŚCI W TYM PROMOCJA TURYSTYKI WEEKENDOWEJ ORAZ EDUKACYJNEJ OPIERAJĄCEJ SIĘ NA WALORACH KULTUROWYCH I HISTORYCZNYCH M.IN. POPRZEC ORGANIZACJĘ WYDARZEŃ JUBILEUSZOWYCH (NP. 600-LECIE NADANIA PRAW MIEJSKICH ŁODZI), FESTIWALI, IMPREZ PLENEROWYCH CZY KONCERTÓW

Działania promocyjne skoncentrowane były na organizacji i komunikacji jubileuszu 600-lecia nadania praw miejskich Łodzi. Ze względu zarówno na skalę przedsięwzięcia, liczbę atrakcji oraz okres (tj. cały rok 2023) w przygotowania zaangażowanych było wiele podmiotów. Wśród nich można znaleźć m.in. komórki organizacyjne Urzędu Miasta Łodzi, jednostki organizacyjne Miasta, samorządowe instytucje kultury, stowarzyszenia, spółki miejskie, fundacje, uczelnie, a nawet podmioty prywatne.

Miasto we współpracy z łódzkimi organizacjami i podmiotami uruchomiło m.in: specjalną linię turystyczną obsługiwaną przez autobus piętrowy typu double-decker (każdy weekend od 3.06.2023 do 27.08.2023). Autobus kursował po centrum Łodzi, pomiędzy największymi atrakcjami turystycznymi miasta, a obecny na pokładzie przewodnik przybliżał historię miasta oraz opowiadał o najciekawszych zabytkach i atrakcjach turystycznych

mijanych po drodze. Ponadto w weekend głównych obchodów zorganizowano szereg bezpłatnych spacerów z przewodnikiem po atrakcjach miasta, wystawę ukazującą transformację przestrzeni miejskich.

Komunikacja oferty kulturowej i turystycznej w przestrzeni Łodzi realizowana była m.in. na nośnikach reklamowych miasta.

Obsługa BTL – corocznie wyłaniany jest operator pneumatycznych nośników reklamowych: balonów, ścianek konferencyjnych, rollupów i namiotów stelażowych. Nośniki eksponowane są przy okazji wydarzeń promocyjnych realizowanych przez miasto lub wydarzeń, realizowanych na terenie Łodzi przez podmioty zewnętrzne.

Obsługa CTL – corocznie wyłaniany jest operator nośników reklamowych typu citylight. Zmiany ekspozycji dokonywane są dwa razy w miesiącu w cyklach dwutygodniowych. Nośniki wykorzystywane są na potrzeby miasta, instytucji kultury, organizatorów festiwali etc. W 2023 r. miało miejsce 48 ekspozycji plakatów promujących wybrane wydarzenia: działania własne, wydarzenia kulturalne, sportowe etc.

PROMOCJA DZIAŁAJĄCYCH W ŁODZI ATRAKCJI ORAZ PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH REALIZOWANA W PROCESIE WSPÓŁDZIAŁANIA SAMORZĄDU, SEKTORA PRYWATNEGO I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W 2023 roku główny portal turystyczny Łodzi www.lodz.travel, administrowany przez Łódzką Organizację Turystyczną, przeszedł gruntowną modernizację. Oprócz odświeżenia layoutu strony i dodania nowych funkcjonalności, zaktualizowano też treści we wszystkich wersjach językowych portalu. Strona zyskała też nowe tłumaczenia – na język czeski. Teraz turyści planujący odwiedzić Łódź mogą w jeszcze łatwiejszy sposób znaleźć informacje o interesujących ich tematach i miejscach. Prace techniczne nad portalem zakończyły się w grudniu 2023, więc ich efekty będą najbardziej widoczne w roku 2024. Mimo to liczba odsłon portalu www.lodz.travel wyniosła w 2023 roku aż 2,3 mln, notując tym samym wzrost o 25% w stosunku do roku poprzedniego.

Zintegrowane rozwiązania dostępne w formie aplikacji dla osób mieszkających w Łodzi

W ramach partnerstwa prywatno-publicznego został wdrożony projekt pn. Karta Łodzianina. Projekt Karty Łodzianina jest realizowany przez Łódzką Organizację Turystyczną, firmę technologiczną QB S.C. oraz Urząd Miasta Łodzi. Obecnie w systemie zarejestrowanych jest ponad 320 000 osób, które mogą korzystać z ofert zniż-

kowych i specjalnych.

W 2023 r. założono 75 147 nowych kont w systemie Karty Łodzianina, co dało na koniec roku 356 209 kont po trzecim roku działania projektu.

W 2023 r. do projektu Karty Łodzianina przystąpiło 40 nowych firm. Na koniec roku w projekcie było 290 firm oferujących zniżki dla mieszkańców. W ciągu całego roku mieszkańcy skorzystali z 671 250 zniżek i ulg w Karcie Łodzianina.

2023 rok był rokiem dalszego rozwoju Karty Łodzianina, a także rozszerzenia funkcjonalności aplikacji. Nastąpił rebranding aplikacji Karty Łodzianina na lodz.pl. Innowacyjność projektu polega na rozwinięciu karty mieszkańca poza ramy „standardowych” zniżek i darmowych usług dla mieszkańców miasta. Aplikacja lodz.pl, to system, dzięki któremu możemy komunikować się z mieszkańcami, przedstawiać najnowsze newsy i wydarzenia w mieście. Wprowadzono zmiany, tak aby projekt służył nie tylko obsłudze karty mieszkańca, a stał się aplikacją, która będzie miała wszystko, czego mieszkańiec Łodzi może potrzebować. Projekt wciąż jest rozwijany i planowane są kolejne udogodnienia. Oprócz tego aplikacja obsługuje także zakup biletów MPK, zakup biletów do wielu punktów, czy nawet system zakupu biletów parkingowych.

W ramach działań promocyjnych przeprowadzono dwie akcje specjalne: konkurs dla mieszkańców „600 nagród na 600 lecie miasta Łodzi” (przez dwa miesiące wakacji w zamian za korzystanie ze zniżek w Kł mieszkańcy otrzymywali punkty, które mogli przeznaczyć na wybrane nagrody. W konkursie wzięło udział około 15 000 mieszkańców) oraz „Mikołajki z Kartą Łodzianina” (partnerzy Karty Łodzianina udzielali dodatkowych rabatów, wyższych niż w ofercie standardowej).

Wypracowanie systemu zarządzania doświadczeniem Miasta przez osoby mieszkające w Łodzi, przedsiębiorców i turystów.

W zarządzaniu doświadczeniem Miasto dokłada wszelkich starań, aby było ono pozytywne i w efekcie wpływało na wzrost zadowolenia z życia w Łodzi, przywiązanie, poczucie dumy oraz pozytywne rekomendacje turystów. Głównymi narzędziami komunikacji są oficjalne kanały Miasta w social mediach. W roku 2023 oficjalne kanały Miasta w mediach społecznościowych charakteryzował stabilny wzrost liczby subskrybentów. Dzięki temu udało się doprowadzić do sytuacji, gdzie na portalu Facebook oficjalny profil Łodzi obserwuje ponad 500 tysięcy osób, na portalu Instagram ponad 120 tysięcy osób, na portalu Tiktok ponad 200 tysięcy osób, a na portalu X (dawniej

Twitter) ponad 15 tysięcy osób. Comiesięcznie materiały na wyżej wymienionych kanałach docierały w 2023 roku do milionów użytkowników, czego przykładem może być fakt, że najlepszy post tego roku na facebookowym profilu miasta osiągnął zasięg przeszło 4 miliony unikalnych odbiorców, na instagramowym około miliona, a najlepszy film na miejskim TikToku blisko 4 miliony wyświetleń. Dla osób, które rozliczyły swoje podatki za rok 2022 w Łodzi i wypełniły formularz zgłoszeniowy została zorganizowana kolejna, czwarta już edycja Loterii Podatkowej Miasta Łodzi. W losowaniu nagrody głównej znalazło się 11 017 kuponów, z czego 1 093 należało do nowych podatników w mieście. Pula nagród w loterii wyniosła łącznie blisko 150 tysięcy złotych. Losowania odbywały się co tydzień (jedna nagroda po 1 000 zł) oraz co miesiąc (jedna nagroda 10 000 zł). Udział w nich nie wykluczał dalszej zabawy i uczestnictwa w wielkim finale, w którym wylosowano nagrodę główną – 100 000 złotych oraz nagrody specjalne: dla nowych podatników w wysokości 10 000 złotych oraz z okazji 600-lecia Łodzi – również 10 000 złotych. Biuro Promocji i Nowych Mediów było jednostką odpowiedzialną za wyłonienie, w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, podmiotu odpowiedzialnego za organizację loterii oraz promocję całego projektu. Promocja została przeprowadzona w dwóch kampaniach w marcu i w kwietniu 2023 r. Wykorzystano nośniki reklamowe miasta (CTL) i na przystankach komunikacji miejskiej. Plakaty promocyjne były dystrybuowane do instytucji publicznych (przychodnie lekarskie, instytucje kultury), a także trafiły na łódzkie

osiedla mieszkaniowe. Reklamy zachęcające do udziału w loterii opublikowano w gazecie łódź.pl. W pojazdach MPK pojawiły się plakaty z promocją projektu, a także była wyświetlana informacja na monitorach w autobusach i biletomatach. Loteria była także aktywnie promowana w social mediach (m.in. Facebook, Instagram) – na kanałach prowadzonych przez UMŁ (BPiNM).

W obszarze turystyki 2023 rok był bardzo owocny i minął także pod znakiem 600-lecia urodzin miasta. Przez cały rok wśród potencjalnych turystów promowane były wydarzenia związane z obchodami. Główny nacisk w działaniach marketingowych położony był oczywiście na kulminacyjny weekend 600-lecia (27-29.07.2023) i Łódź Summer Festival, który przyciągnął do miasta rzesze turystów z całej Polski. W Łodzi pojawiły się również nowe atrakcje turystyczne (zarówno miejskie, jak i prywatne) takie jak Centrum Komiksu i Narracji Interaktywnej EC1, Narodowe Centrum Kultury Filmowej EC1, druga trasa Szlaku Łodzi Miasta Filmu UNESCO „Śladem Oscarowych Twórców”, 100 Manekinów - Muzeum Mundurów Policyjnych Świata oraz Kamienica Hilarego Majewskiego na zrewitalizowanej ul. Włókienniczej.

Dla Łódzkiej Informacji Turystycznej (Piotrkowska 28) rok 2023 był niezwykle intensywny. Zakończony w maju remont znacząco uatrakcyjnił punkt, zwiększył możliwości efektywnego przekazywania turystom informacji turystycznych oraz zupełnie odmienił sposób prowadzenia sklepu z pamiątkami. Porównując rok 2023 z poprzednim, zanotowano znaczne wzrosty liczby turystów odwiedzających punkt IT – w całym roku to było 101 500 osób.

To wzrost o ponad 42,62% rok do roku, a wśród tych osób blisko 6 000 to goście z zagranicy – o 15,58% więcej niż w 2022 roku. Spacerzy, które były organizowane w okresie letnim również cieszyły się rekordową frekwencją – z punktu IT na zwiedzanie Łodzi z przewodnikiem ruszyło ponad 3 tysiące osób!

PROMOCJA ZEWNĘTRZNA I DALSZE SYSTEMOWE DZIAŁANIA W TYM Z WYKORZYSTANIEM SZTANDAROWYCH ATRAKCJI (ORIENTARIUM, KOMPLEKS EC1) I UNIKATOWYCH WYDARZEŃ (EXPO HORTICULTURAL, 600-LECIE NADANIA ŁODZI PRAW MIEJSKICH) PROWADZĄCE DO ZAPEWNIENIA SZEROKIEJ ROZPOZNAWALNOŚCI MARKI MIASTA I KLUCZOWYCH ELEMENTÓW TOŻSAMOŚCI.

Podczas obchodów 600-lecia Łódź stała się miejscem niezwyklej aktywności turystycznej. Jubileusz miasta przyciągnął tak wielu gości, że wolnych pokoi w obiektach noclegowych praktycznie nie było. W większości hoteli w mieście było 100% obłożenia bez względu na segment rynku.

Urodzinowy weekend był nie tylko okazją do wysłuchania koncertów ulubionych gwiazd ale również do poznania Łodzi. W ciągu dnia tłumy przewijały się przez Manufakturę czy ul. Piotrkowską. Frekwencja w te dni przekroczyła oczekiwania. Dla przykładu Muzeum Fabryki zanotowało ponad 200% wzrostu liczby odwiedzających. Inne muzea, wystawy, pokazy, pikniki i mniejsze festiwale cieszyły się także ogromnym zainteresowaniem. Flagowa atrakcja miasta Orientarium ZOO w Łodzi w weekend urodzinowy przyjęła 30 tysięcy gości, Łódzką Informację Turystyczną przy Piotrkowskiej 28 odwiedziło 6 tysięcy osób, co przebijало frekwencję z czasu Light Move Festivalu. Do wielu miejsc ustawiały się kolejki. Liczba chętnych, aby wziąć udział w darmowych spacerach z przewodnikiem zaskakiwała często samych organizatorów. Na poszczególne wycieczki przychodziło nawet po kilkaset osób. Tak było choćby w przypadku odrestaurowanej willi Kestenberg, którą najemca postanowił otworzyć wyjątkowo na tę okazję.

Największą atrakcją głównego weekendu urodzinowego były bezpłatne koncerty zorganizowane na pięciu scenach. Na głównej - mBank Scenie wystąpili m.in.: szkocki zespół Franz Ferdinand, brytyjski piosenkarz Tom Odell, Bryska, Otschochodzi, Young Igi, OKI, Szczyl, Pidżama Porno, Artur Rojek, i Bedoes 2115. W pobliżu pojawiła się LDZ Scena z muzyką łódzką, a scena kabaretowa na Książym Młynie. Koncerty odbywały się także w Mono-

polis i w Manufakturze.

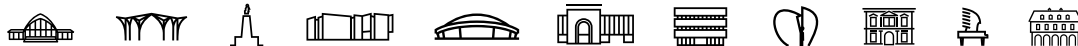
Działania promocyjne w 2023 r. skoncentrowane były na komunikacji jubileuszu 600-lecia nadania Łodzi praw miejskich. Zrealizowano działania promocyjne z wykorzystaniem różnych narzędzi i nośników reklamowych m.in.:

- Kampanię spotów reklamowych promujących 600. urodziny Łodzi na antenie Radia Eska + SuperNova + Plus Łódź
- Kampanię spotów reklamowych promujących 600. urodziny Łodzi na antenie radia Eska Warszawa
- Kampanię spotów reklamowych promujących 600. urodziny Łodzi na antenie regionalnych rozgłośni radiowych: Strefa Fm Piotrków Trybunalski, Radio VICTORIA Między Łodzią a Warszawą oraz Nasze Radio Sieradz.
- Ekspozycja wielkoformatowej reklamy promującej 600. urodziny Łodzi w ścisłym centrum Warszawy
- Emisję cyklu telewizyjnego związanego tematycznie z 600-leciem Łodzi pt. „ Łódź 2.0” emitowanego na antenie TV Toya.
- Emisję cyklu podcastów o mieście ze znanymi osobami ze świata kultury, nauki itp., które przeprowadzała dziennikarka Radia Eska Elżbieta Piotrowska
- Event ESKA Summer City Łódź – niestandardowa akcja promocyjna z użyciem samochodu obrandowanego logotypem 600-lecia – ESKA SUMMER PATOL, zakładające wspólne podjazdy w ustalone z BPiNM lokalizacje na terenie Łodzi i województwa. Podczas wspólnych aktywności, konkursów i zabaw, dystrybuowane były wśród mieszkańców gadżety z logo 600-lecia.
- Kampania w mediach społecznościowych (m.in. Facebook, Instagram, TikTok)
- Promocja Łódź Summer Festival w regionie. W miejscowościach województwa łódzkiego pojawiły się plakaty promocyjne, a w wybrane weekendy na rynkach miast rozdawano ulotki i gadżety promocyjne.

W 2023 r. promocja Miasta odbywała się również podczas wydarzeń sportowych i kulturalnych np.:

- Parada Wolności ponownie pojawiła się ulicach Łodzi, tym razem w terminie 26 sierpnia 2023 r. Na ulicy Piotrkowskiej stanęły muzyczne platformy, które reprezentowały inicjatywy związane z muzyką elektroniczną z całej Polski. W tym roku szczególny nacisk nakładany był na wyeksponowanie kolektywów i organizacji z Warszawy. Ponadto kontynuowana została bardzo dobrze przyjęta strefa mody, którą ponownie poprowadził znany polski influencer i trendsetter Tomasz Armanada. Pokazy mody organizowane podczas Parady Wolności to nie tylko prezentacje kolekcji ubrań, ale muzyczny performance z przesłaniem dotyczącym spraw społecznych czy ekologicznych. Tegoroczna strategia aktywności zakładała obecność Parady Wolności na Love Parade w Berlinie. Łódzka inicjatywa była jednym z kluczowych partnerów polskiej platformy,

która wzięła udział w największym tego typu wydarzeniu w Europie. Parada Wolności była także aktywnie promowana w social mediach (m.in. Facebook, Instagram, TikTok) – na kanałach prowadzonych przez UMŁ (BPiNM). W ramach kampanii promocyjnej tego wydarzenia realizowana była również reklama outdoor w Warszawie, Poznaniu, Katowicach i Krakowie, a także reklama w prasie ogólnopolskiej i lokalnej.

- Marcin Gortat CAMP 2023 to wydarzenie o zasięgu ogólnopolskim, którego celem była promocja i popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży oraz promocja koszykówki w Polsce. Dzięki treningowi sportowemu można kształtować pozytywne cechy charakteru i osobowości oraz promować aktywne formy wypoczynku. W wydarzeniu zorganizowanym przez znanego sportowca wzięły udział dzieci w wieku 9 – 13 lat z całej Polski, z uwzględnieniem, że pierwszeństwo podczas zgłoszeń mają dzieci z województwa łódzkiego.

Podczas Marcin Gortat Basketball Clinic grupa koszykarzy w wieku 14 – 17 lat trenowała pod okiem Marcina Gortata. W trakcie wydarzenia, wzorem treningów NBA, uczestnicy mieli możliwość sprawdzenia swoich umiejętności, biorąc udział w profesjonalnych zajęciach, wzorowanych na ćwiczeniach zawodowych koszykarzy najlepszej koszykarskiej ligi świata. Wydarzenie to było doskonałą promocją sportu i zdrowego stylu życia.

Mecz Gortat Team vs. Wojsko Polskie to jedyna i wyjątkowa okazja, aby na koszykarskim parkiecie zobaczyć Marcina Gortata w akcji. Łódzianin od wielu lat prowadzi drużynę gwiazd w starciu Wojskiem Polskim. Gortat Team to drużyna składająca się z gwiazd sportu, muzyki i filmu, które pod wodzą Marcina, walczą na boisku z zespołem żołnierzy Wojska Polskiego. Dotychczas u boku Marcina Gortata stanęli: Krzysztof „Jankes” Jankowski, Maciej Musiał, Anna Lewandowska, Borys Szyc i wielu innych. Mecz od wielu lat cieszy się ogromnym zainteresowaniem ze strony kibiców jak również ogólnopolskich mediów.

Do promocji wydarzenia „Marcin Gortat Camp 2023” wykorzystano nośniki reklamowe miasta (CTL) i na przystankach komunikacji miejskiej. Spoty zachęcające do udziału w wydarzeniu były emitowane w Radiu Eska, opublikowano również artykuł promocyjny w gazecie łódź.pl. W pojazdach MPK pojawiły się plakaty z promocją projektu, a także była wyświetlana informacja na monitorach w autobusach i biletomatach. Wielki Mecz Marcina Gortata był także aktywnie promowany w social mediach (m.in. Facebook, Instagram) – na kanałach prowadzonych przez UMŁ (BPiNM) oraz w social mediach Wykonawcy.

- Promocja Miasta podczas wydarzeń: Bieg rekreacyjny na

5 km w Parku na Zdrowiu oraz Mini Bieg ulicą Piotrkowską, a także zorganizowanego po raz pierwszy wydarzenia rekreacyjnego pod nazwą „Startuj po zdrowie”, odbywała się w szczególności poprzez umieszczenie logo Miasta na banerach, ściankach sponsorskich, balonach reklamowych czy plakatach promocyjnych. W ramach kampanii zamieszczono również posty w social mediach partnerów wydarzeń oraz artykuły na stronach branżowych, informujące o wsparciu Miasta.

IMPREZY

W ubiegłym roku łódzkie Centrum Wydarzeń organizowało lub współorganizowało ponad 300 różnych imprez – od kameralnych po masowe. W tym m.in.:

- 600-lecie nadania praw miejskich - rok 2023 był wyjątkowym dla miasta. Łódź obchodziła 600-lecie nadania praw miejskich. Obchody Urodzin Łodzi zostały więc uświetnione bogatą ofertą wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych:

- W weekend, 10-11 czerwca, park Podolski zamienił się w wielką arenę zabaw dla wszystkich dzieci. Najmłodszy łódzianin, mogli wybawić się aż na 11 gigantycznych dmuchańcach w tym: tor Spartan, tarcza Heliosa, imperium arena, skok z Olimpu, eliminator arena, wipeout mistrzów, tor Potwory i Spółka, zamek Potwory i Spółka, zjeżdżalnia Potwory i Spółka, Basen Potwory i Spółka, młot Potwory i Spółka.

- W dniach 24-25 czerwca na Piotrkowskiej w odcinku od Nawrot do Roosevelta odbył się Festiwal Miast Partnerskich. Ustawionych zostało 14 stoisk, na których miasta partnerskie Łodzi z całego świata mogły promować swoją kulturę, sztukę, rękodzieło, historię i ciekawostki regionalne. Można było zasmakować tradycyjnej kuchni Hiszpanii, posłuchać prawdziwych meksykańskich Mariachi oraz wziąć udział w pokazie flamenco.

- W Urodziny Łodzi w dniach 28-30 lipca na ulicy Piotrkowskiej zorganizowanych zostało aż 8 stref tematycznych – klasyków samochodowych, dla dzieci, taneczno-muzyczna, gastronomiczna, zdrowia, sportowa, historyczna i tożsamościowa. Przez trzy dni odwiedzający ulicę Piotrkowską mogli skorzystać z bogatej oferty wydarzenia: spróbować swoich sił na trenażerach sportowych, usiąść „za kółkiem” klasycznych samochodów, wziąć udział w rozmaitych konkursach i warsztatach, skosztować zdrowej żywności, kupić wyroby lokalnych rzemieślników czy napić się specjalnie przygotowanych piw rzemieślniczych. Dla wielbicieli historii miasta Łodzi przygotowane zostały pokazy i prelekcje oraz rekonstrukcja historyczna przedstawiająca najważniejsze wydarzenia z sześciu wieków rozwoju miasta.

- Z okazji Urodzin Łodzi odbył się także miejski festiwal muzyczny pn. Łódź Summer Festival. Pierwsza edycja z okazji okrągłej 600 rocznicy miasta zgromadziła rekordowy 1 milion gości! Przez trzy dni Łódź zamienia się

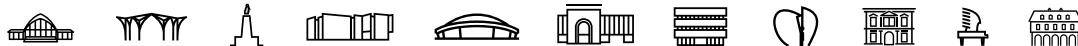
w wielkie festiwalowe miasteczko, na kilku scenach rozlokowanych w różnych częściach miasta odbywały się koncerty międzynarodowych i ogólnopolskich gwiazd takich jak m.in.: Tom Odell, Franz Ferdinand, Bryska, Lemon, Dawid Kwiatkowski, Margaret, Sorry Boys, Kult czy Bedoes. Do dyspozycji uczestników festiwalu oddane było również specjalne pole namiotowe w parku miejskim w samym centrum miasta.

- Wśród festiwalowych wydarzeń nie zabrakło również sceny kabaretowej. Przez trzy dni na zabytkowym osiedlu Księży Młyn przy dawnej zajezdni kolejowej widzowie mogli pośmiać się ze skeczy takich kabaretów jak: Kabaret pod Wyrwigroszem, Mumio, Grupa MoCarta, Formacja Chatelet i Kabaret Moralnego Niepokoju.
- Ci którzy lubią aktywność fizyczną mogli Urodziny Łodzi uczcić biegiem z okazji 600 lat Łodzi na dystansie 5 km. Impreza zorganizowana była w Parku im. Marszałka Józefa Piłsudskiego na Zdrowiu. Dla wszystkich uczestników prócz sportowych emocji czekały pakiety niespodzianki, a dla tych którzy ukończyli bieg pamiątkowe medale. Zwycięzcy uhonorowani zostali pucharami.
- Baśniowa Piotrkowska. W okresie letnim tradycyjnie w Pasażu Róży odbył się cykl teatrów dla najmłodszych pn. Baśniowa Piotrkowska. W programie znalazły się przedstawienia uznanych teatrów dziecięcych takich jak m.in.: Akademia Wyobraźni, Po omacku, Bajki Agi, Teatr Cichy czy Teatr Uszty. Oprócz zabawy spektakle miały formę edukacyjną i warsztatową. Każda realizacja gromadziła każdorazowo po kilkuset widzów – dzieci i rodziców.
- W czerwcu na ul. Piotrkowskiej odbył się Miejski Dzień Dziecka. Na odcinku od ul. Rewolucji 1905 r. do ul. Zielonej dla najmłodszych czekały rozmaite atrakcje. Można było przejechać się elektrycznymi rowerami, wziąć udział w konkursach z nagrodami, warsztatach gry na instrumentach i innych zajęciach animatorskich. Przed Domem Handlowym „Magda” dzieci mogły bawić się na gigantycznym dmuchańcu, obejrzeć spektakle teatralne oraz zajrzeć do wnętrza Happy Busa. Odbyły się także pokazy taneczne i prezentacja zdalnie sterowanego robota. Dzieci mogły składać origami, zagrać w gry planszowe lub rozwiązywać zagadki. W trakcie trwania imprezy powstał wielkoformatowy rysunek, na który złożyły się wykonane różnymi technikami plastycznymi dziecięce prace przedstawiające Łódź oraz życzenia dla miasta z okazji jego 600-lecia.
- Cykl koncertów pn. Letnisko na Księżym Młynie. W historycznym centrum zabudowy fabrycznej dawnej Łodzi, na plenerowej letniej scenie ustawionej tuż obok Bocznicy Scheiblerowskiej, przez całe lato odbywały się koncerty czołowych polskich wykonawców muzyki popularnej. W okresie od 1 lipca do 26 sierpnia, w sobotnie wieczory łodzianie mieli okazję uczestniczyć w występach takich artystów jak Julia Wieniawa, Mery Spolsky, Brodka, czy Karaś & Rogucki. W sumie w całym cyklu uczestniczyło

ponad 5000 odbiorców.

- W ramach letniej sceny stand-up na Piotrkowskiej można było zobaczyć najpopularniejszych polskich komików na żywo. W każdy czwartek wakacji w pasażu Rubinsteina mieszkańcy mieli możliwość posłuchać zabawnych monologów siedząc w ogródkach znajdujących się tam lokali. Swoje programy zaprezentowało 9 komików, w tym m.in.: Mieszko Minkiewicz, Ewa Stasiewicz czy Arkadiusz „Jaksa” Jakszewicz.
- W trakcie trwania cyklu Piotrkowska Kameralnie, odbywającego się w Pasażu Rubinsteina, zrealizowano 9 plenerowych koncertów. Wyselekcjonowany przez koncertmistrza Filharmonii Łódzkiej, Tomasza Gołębiewskiego, program koncertów zawierał wykonania muzyki klasycznej, jazz i pop. Zgromadzona publiczność miała okazję przypomnieć sobie nie tylko przeboje takich legend jak Edith Piaf czy zespół Czerwono-Czarni, ale również zapoznać się z zupełnie nową autorską muzyką. Koncerty umilały śródowe wieczory spędzone w lipcu i sierpniu na Piotrkowskiej ponad 1000 uczestników oraz kilku tysiącom widzów przechadzających się deptakiem.
- W soboty, począwszy od 1 lipca, skrzyżowanie Piotrkowska – 6 Sierpnia było muzycznym przystankiem Son-

gwriter Łódź Festiwal. Cykl koncertów plenerowych „pod zegarem” na trwale wpisał się w weekendowe plany łodzian, rozpoczynających sobotnie, wakacyjne wieczory na Piotrkowskiej od bliskiego spotkania z twórcami autorskich piosenek. W 2023 r. odbyło się 9 koncertów, podczas których zaprezentowali się artyści z Malty, Wielkiej Brytanii, Islandii, USA oraz Polski.

- Na ul. Piotrkowską zawitała także druga edycja wydarzenia Rękodzielnia - cyklu artystycznych targów towarów wytworzonych metodą rzemieślniczą. Na stoiskach pojawiła się moc fantastycznych i unikatowych wyrobów m.in.: biżuterii, galanterii skórzanej, wyrobów z rozmaitych tkanin. Były także ciekawe zabawki i gadżety - breloki, magnesy. Można było podziwiać i nabywać piękną ceramikę oraz pachnące świece w stoikach i woski do kominków. Oferta wystawców była prezentowana raz w miesiącu. W targach udział wzięło ponad 150 wystawców z całej Polski w tym ponad 40 rękodzielników z Łodzi i okolic.
- Igrzyskom Wolności, które odbywały się w EC1, towarzyszyło tym razem hasło Punkt Zwrotny. Między 15 a 17 września, można było posłuchać niezwykle ciekawych paneli dyskusyjnych i wykładów prelegentów związanych ze sztuką, literaturą, kulturą oraz polityką międzynarodową. Wydarzenie zachowało parytety i jako jedyne w Polsce, doprowadziło do prawie równego podziału poci w panelach dyskusyjnych. Wśród znakomitych gości edycji 2023 znajdowali się: Agnieszka Holland, Maciej Stuhr, Magda Mołek, Adam Bodnar i wielu, wielu innych.
- 13. edycja Light Move Festival odbyła się pod nazwą „Szukając Szczęścia”. Podjęta tematyka była kolejnym wyzwaniem dla organizatorów i zaangażowanych w świetlne projekcje i instalacje artystów. Podczas spacerów ulicami Łodzi każdy mógł szukać swoich wyobrażeń szczęścia, jako np. pozytywnych relacji z innymi, samorealizacji, bliskości natury, przedmiotów talizmanów, przesądów czy obrzędów, dźwięków, obrazów lub uczuć. W czasie festiwalu można było obejrzeć piękne i kreatywne projekty świetlne stworzone przez artystów z różnych zakątków świata, mappingi 2D/3D, animacje, instalacje, projekty performatywne, prace debiutantów, pójść na koncerty znanych artystów, jak i odkryć nowe talenty oraz wziąć udział w spotkaniach edukacyjnych z mówcami i specjalistami z różnych dziedzin. W wydarzeniu zaprezentowane zostały prace w następujących kategoriach: 1. Projekcje wielkoformatowe mapping 2D/3D, animacje, widowiska. 2. Projekty przestrzenne instalacje świetlne, w tym instalacje interaktywne; iluminacje artystyczne zieleni parkowej; projekty performatywne: taniec, teatry uliczne, aranżacje muzyczne. 3. Debiut / eksperyment kategoria dla debiutantów i młodych twórców. 4. Kategoria specjalna: Mapping architektoniczny.
- W Parku Źródlika I już po raz trzeci można było zobaczyć wystawę artystyczno-świetlną „Park Miliona Światel”. Tym razem świetlne instalacje wprowadziły zwiedzających

w baśniowy świat „Królowej Śniegu”. Za sprawą interaktywnych świetlnych rzeźb, labiryntów czy tajemniczych postaci Park Źródlika zmienił się w tętniący życiem czarowany ogród z mnóstwem niespodzianek dla dzieci i dorosłych. Kontynuowana była także sprzedaż biletu wspólnego wraz z Orientarium Łódzkim, co znacząco przyczyniło się do poszerzenia oferty turystycznej miasta.

- Na ulicy Piotrkowskiej i przy pasażu Schillera tradycyjnie odbył się Jarmark Bożonarodzeniowy. Strefa handlowa została wzbogacona o nowych wystawców. Jarmark to oprócz stoisk handlowych również seria wydarzeń towarzyszących (warsztatów, koncertów i konkursów).

W roku 2023 zrealizowano w przestrzeni miejskiej następujące projekty:

- „towarto” to tytuł nowej płaskorzeźby artystycznej, którą można oglądać na bocznej ścianie budynku przy ulicy Narutowicza 77 w Łodzi. Płaskorzeźba o wymiarach 9m x 8m interpretuje fragment tekstu autorstwa jednej z wybitniejszych polskich pisarek – Magdaleny Tulli: „Ten świat aż się prosi, żeby go wyrwać z jego fikcji”. Dzieło przedstawia grę/dialog pomiędzy słowami „towar” a „warto”. Wyrazy te są anagramami, czyli składają się z tych samych liter, ale mają inny szyk oraz znaczenie. Sam fragment tekstu pochodzi z książki pt. „Szum” opublikowanej w 2014 roku.

Autorem płaskorzeźby jest jeden z najciekawszych łódzkich grafików – Łukasz Zbieranowski.

Po muralu pt. „Sobie” interpretującym fragment tekstu Olgi Tokarczuk na ścianie przy ulicy Ogrodowej 4 oraz neonie „Každy chce jakoś nie żyć” inspirowanym tekstem Doroty Masłowej na elewacji przy ulicy 6 sierpnia 21/23, płaskorzeźba „towarto” jest trzecim obiektem, który powstał w ramach projektu pt. „Ulice Słów” - szerszego przedsięwzięcia artystycznego w przestrzeni miejskiej, organizowanego przez łódzkie Centrum Wydarzeń.

- W 2023 roku miał miejsce debiut łódzkiej edycji Monopoly. Na kultowej grze planszowej znalazły się pola związane z naszym miastem. Ze względu na różnorodność i atrakcyjność miasta wybrano kilka typów. Są to parki, miejsca turystyczne, obiekty architektoniczne i historyczne, budynki i przestrzenie po rewitalizacji, stadiony oraz pomniki. Lokalizacje pojawiające się w grze są wynikiem konsultacji z mieszkańcami. Oficjalnej premierze towarzyszyła gra miejska. Osoby uczestniczące w rozgrywce przeszły trasę, na której znalazły się miejsca występujące na planszy gry MONOPOLY edycja Łódź, t.j.: Dworzec Łódź Fabryczna, Mediateka MeMo, woonerf ulicy Włókienniczej. Najlepsze drużyny wygrały swój własny egzemplarz gry.
- Łódź Design Festival to wyjątkowe wydarzenie, które skupia wokół siebie rodzimych projektantów i producentów związanych z branżą kreatywną, jak i wszystkich miłośników dobrego designu. Organizowane od 2007 roku sta-

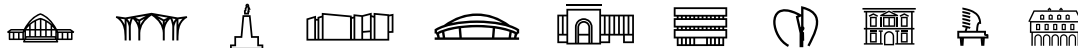
nowi forum wymiany doświadczeń dla projektantów i firm, a za cel stawia sobie odkrywanie i promocję młodych talentów oraz prezentację kierunków rozwoju projektowania. Już po raz 17. przemysłowa przestrzeń Łodzi stała się miejscem tętniącym polskim (i nie tylko) designem. Pomiędzy 18 a 28 maja w Fabryce Sztuki odbyły się wystawy, wykłady, warsztaty oraz porywające rozmowy, w których udział wzięli uznani polscy projektanci, architekci i teoretycy designu. Motyw ubiegłorocznej edycji to „Future Perfect”.

- Łódź Young Fashion. Widowiskowe pokazy kolekcji finalistów Złotej Nitki i Gali Dyplomowej ASP oraz gości specjalnych: MMC i Dawida Tomaszewskiego, wystawy, warsztaty, debaty, projekcje Fashion Film Festiwal – Łódź znów staje się stolicą młodej mody za sprawą siódmej edycji Łódź Young Fashion. Wydarzenie, organizowane przez Akademię Sztuk Pięknych w Łodzi i Miasto Łódź odbyło się w dniach 16-18 listopada. Jego sercem było Centrum Promocji Mody ASP, ale zagościło też w innych przestrzeniach miasta – Akademickim Centrum Designu, Hotelu Andel’s, biblioteczce MeMo czy Manufakturze.
- W 2023 roku odbyła się też kolejna edycja Festiwal See Bloggers – największego w Polsce festiwalu dla twórców internetowych. See Bloggers to weekend bogaty w warsztaty, prelekcje, panele dyskusyjne podzielone na różne sfery tematyczne. Ponad 2 500 gości oraz twórców spośród influencerów, bloggerów, wszelkiej kategorii osobowości medialnych spotykało się głównie w przestrzeniach EC1 wymieniając swoje doświadczenia i poglądy, a wszystkie dyskusje miały krążyć wokół tematu sieci i nas w niej. Hasło ubiegłorocznej edycji brzmiało „Czas się zatrzymać. Zaproszeni goście i uczestnicy mogli także w ramach festiwalu wziąć udział w warsztatach i projekcjach przygotowanych przez Mediatekę Memo oraz w spacerach towarzyszących wydarzeniu i mających na celu przybliżenie przyjezdnym historii i kultury naszego miasta.
- Swingowy Spacer przeszedł ulicą Piotrkowską po raz 8., oferując entuzjastom retro muzyki i tańca okazję do manifestowania swojej pasji, a wszystkim chętnym możliwość dołączenia do roztańczonej parady z udziałem zespołów wykonującego tradycyjny jazz. W ramach wydarzenia odbyła się potańcówka z muzyką big bandu na żywo, a także warsztaty z profesjonalnymi tancerzami.
- Filmteractive Festival to multidyscyplinarny festiwal poświęcony branży kreatywnej w Polsce. Odbył się 26 - 28 października i poruszył tematy metaverse, deepfake oraz VT. Wśród międzynarodowych panelistów podczas Filmteractive swoją wiedzę dzielili się: Rebecca Allen, Joanna Glinkowska, Olgierd Cygan, Maciej Gozdowski, Edyta Kowal, Molly Lavik, Chris Ume i wielu innych.
- Pomiędzy 3 i 5 listopada w klubie Wytwórnia miał miejsce Soundedit Festiwal pod hasłem „I am the Sound”. Podczas wydarzenia odbyły się m.in. koncerty łódzkich twórców: Psychocukier, Cool Kids of Death. Po raz kolejny wręczone

zostały nagrody Człowieka ze złotym uchem, a gala poprzedzona została koncertami z cyklu Soundedit Spotlight. Soundedit to również panele, dyskusje i warsztaty. W trakcie tegorocznej edycji Soundedit miała miejsce premiera Music Declares Action, ekologicznego stowarzyszenia, którego celem jest szerzenie świadomości ekologicznej wśród twórców i branży muzycznej.

- We wrześniu, odbyła się także druga edycja Great September –festiwalu Artura Rojka. Na plenerowej scenie głównej zagrali m.in. Daria Zawiałow i Mrozu. Na scenach klubowych, na największym festiwalu showcaseowym w Polsce mogliśmy podziwiać wschodzące gwiazdy polskiej muzyki wśród kilkuset innych polskich twórców. Podczas prelekcji uczestnicy spotkali się m.in. z dr Joanną Podgóorską, Steezem oraz najważniejszymi przedstawicielami polskiej branży muzycznej.
- TME Polówka w roku 2023 pokazała 140 tytułów filmowych w 28 lokalizacjach. Selekcja filmów była w tym roku wyjątkowo szeroka. Dostępne były m.in. filmy dla dzieci w sekcji Dobranocka, z drugiej mocne i wymagające filmy w sekcji Arthouse, czy filmy o kobietach w sekcji Monokino: Herstorie. Nie zabrakło tradycyjnych sekcji The best of, czy najnowszego rodzimego kina w bloku Jeszcze Polska. Drugą polską sekcją, zlokalizowaną na Letnisku Księży Młyn, było ŁDZ 600, gdzie pokazano filmy nakręcone w Łodzi lub z nią związane. Wśród lokalizacji były te tradycyjne, zakorzenione już od lat: Parki: Zdrowie, Julianowski, przestrzenie miejskie jak EC1, czy Fuzja. Z premierowych lokalizacji warto wspomnieć o Muzeum Kinematografii i Monopolis.
- Festiwal Jemy w Łodzi zajmuje się kulinarną sferą miasta promując menu lokalnych restauracji, a w szczególności lokalne smaki i tradycje. W ramach każdej z imprez odbyły się wydarzenia towarzyszące, a łódzcy restauratorzy zaprezentowali specjalne dania. Wśród znanych cykli nie zabrakło festiwalu pizzy, święta kawy i czekolady, festiwalu burgerów, Święta Zalewajki, Ramen Festivalu i Food Fest. Dodatkowo 60 restauracji z Piotrkowskiej i centrum Łodzi zaoferowało specjalne łódzkie potrawy oraz desery i drinki skomponowane na święto Łodzi. Nową tradycją stały się pamiątkowe piny dedykowane na każdy cykl festiwalu oraz pokazy i warsztaty, podczas których można było zobaczyć dania wykonane z klocków Lego.

CEL STRATEGICZNY IV – ŁÓDŹ ZACHWYCAJĄCA

GOSPODARKA KOMUNALNA

CZYSTOŚĆ W MIEŚCIE

W 2023 r. na zadanie: Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych oraz selektywna zbiórka odpadów komunalnych wydatkowano: 237,69 mln zł.

Inne działania wspierające utrzymywanie czystości i porządku w mieście:

- kontynuacja programu zbiórki przeterminowanych leków i termometrów, którego celem jest wyeliminowanie odpadów niebezpiecznych i przekazanie ich do termicznej utylizacji. Mieszkańcy mogą przeterminowane leki nieodpłatnie dostarczyć do łódzkich aptek, w których ustawiono specjalne pojemniki. W 2023 roku zebrano 29,05 Mg przeterminowanych leków (około 160 aptek),
- kontynuacja programu „Posprzątaj, to nie jest kupa roboty”,
- realizowano współpracę z firmą MB Recycling Sp. z o. o. w obszarze zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Ponad 370 ton elektrośmieci z łódzkich gospodarstw trafiło do profesjonalnego zakładu przetwarzania, w którym odzyskano znaczne ilości surowców (około 150),
- w zakresie planowanej inwestycji pn. „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Wersalskiej w Łodzi” uzyskano komplet pozwoleń i decyzji oraz przygotowano postępowanie przetargowe celem wyłonienia wykonawcy robót budowlanych.
- prowadzono prace nad wdrożeniem aplikacji mobilnej dedykowanej gospodarce odpadami komunalnymi,
- przeprowadzono działania edukacyjne w postaci emisji cyklu audycji telewizyjnych o charakterze proekologicznym, zorganizowano eko – festyn oraz opublikowano w bezpłatnej gazecie materiały promujące prawidłowe zasady prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów,
- obecnie w Łodzi funkcjonują trzy punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). Są to miejsca, w których właściciele nieruchomości mogą bezpłatnie oddać odpady sprawiające kłopot w zagospodarowaniu. Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych są inwestycją Miasta Łodzi i znajdują się na ul. Granicznej 2, ul. Kasprowicza 10 oraz ul. Zamiejskiej 1,
- w roku 2023 r. zostało zlikwidowanych 317 szt. dzikich wysypisk o masie 986,38 ton, na kwotę 2,1 mln zł,
- Miasto zgodnie z art. 6 ust. 5a ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminie prowadzi kontrolę właścicieli

nieruchomości w zakresie posiadania umów oraz dowodów uiszczania opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych i osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z ww. ustawą, kontrolę na obszarze gminy należy przeprowadzić, co najmniej raz na dwa lata. Do 31.12.2023r. przeprowadzono wraz ze Strażą Miejską kontrolę 2532 nieruchomości.

W celu utrzymania standardów czystości w mieście Łodzi stałym sprzątnięciem objęta jest powierzchnia 4,72 mln m², w tym:

- w bieżącym utrzymaniu terenów gminnych niezabudowanych powierzchnia – 1,17 mln m². Prace polegają na całorocznym stałym utrzymaniu terenu (5 dni w tygodniu w sezonie letnim, natomiast w okresie od 1 listopada do 31 marca, 7 dni w tygodniu). W zakres utrzymania letniego wchodzi koszenie trawników, grabienie i usuwanie liści, opróżnianie koszy ulicznych, oczyszczanie słupów ogłoszeniowych i powierzchni falistych, wymiana piasku w piaskownicach i na polach piaskowych placów zabaw. Oczyszczanie bieżące zimowe polegające na likwidacji gołoledzi poprzez posypywanie piaskiem oraz odśnieżanie terenów utwardzonych (chodników oraz dróg dojazdowych, parkingów w osiedlach);
- w cyklicznym oczyszczaniu pasów dróg publicznych powierzchnia – 3,55 mln m². Prace polegają na całorocznym stałym utrzymaniu terenu (5 dni w tygodniu w sezonie letnim, natomiast w okresie od 1 listopada do 31 marca, 7 dni w tygodniu). W zakres prac wchodzi usuwanie przerostów traw, chwastów, piasku, ziemi i innych zanieczyszczeń. W zakres usługi wchodzi również koszenie trawników, grabienie i usuwanie liści, opróżnianie koszy ulicznych, oczyszczanie obiektów inżynierskich: przejść podziemnych, tuneli, oczyszczanie przystanków komunikacji miejskiej (tramwajowe oraz autobusowe – z wyłączeniem trasy ŁTR, która obsługiwana jest przez MPK) jak również likwidacja śliskości i usuwanie śniegu;
- rejon Śródmieścia (ściśle centrum) objęty jest szczególnym utrzymaniem w zakresie czystości i porządku. Podzielony jest on na trzy obszary utrzymania: ul. Piotrkowską z Pasażem Róży, al. Schillera i Pasażem Majewskiego, Dworcem Fabrycznym oraz Woonefami – powierzchnia 76,85 tys. m², oraz tereny niezabudowane – powierzchnia 70 049 m². Tereny te utrzymywane są 7 dni w tygodniu łącznie z sobotami, niedzielami i świętami.

Łącznie w roku 2023 na utrzymanie czystości w okresie letnim i zimowym na drogach publicznych i wewnętrznych oraz na terenach niezabudowanych wydatkowano 92,57 mln złotych.

W ramach tego zadania, na terenach nie objętych stałym utrzymaniem, a należącym do gminy, opróżniane były kosze na śmieci i psie nieczystości, koszono trawniki, wykonywano wiosenne i jesienne wygrabianie i usuwanie liści, utrzymywano piaskownice i słupy ogłoszeniowe,

oczyszczano powierzchniowo wpusty studzienek kanalizacyjnych oraz sprzątano i odśnieżano Strefę Płatnego Parkowania. Ponadto odśnieżano chodniki, parkingi, dojścia, dojazdy, schody etc. Wykonywane było również pozimowe oczyszczanie dróg oraz mechaniczne i ręczne oczyszczanie jezdni wraz z opaskami i strefami przykrawężnikowymi.

Na terenach parków, skwerów i zieleńców oczyszczano także trawniki i alejki z drobnych śmieci oraz opróżniano kosze, a w okresie zimowym odśnieżano i posypywano pisakiem alejki parkowe. Powierzchnia utrzymywanych terenów zieleni wyniosła 561,05 ha tj. 5,61 mln m² a ilość koszy opróżnianych na tym obszarze wyniosła 2 666 szt.

TAB. 19 WYDATKI NA GOSPODARKĘ KOMUNALNĄ W 2023 ROKU:

	w mln zł	Uwagi
gospodarka odpadami	237,69	odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych oraz selektywna zbiórka odpadów komunalnych
wod.-kan.	154,09	utrzymanie kanalizacji deszczowej, utrzymanie rzek i zbiorników wodnych, utrzymanie przyłączy wod.-kan. do posesji gminnych, program małej retencji, inwestycje modernizacyjno-odtworzeniowe, regulacja rzek związanych z kanalizacją deszczową, inwestycje realizowane przez ŁSI
energetyka miejska	6,84	wydatki na oświetlenie, usługi związane z energetyką miejską, fotowoltaikę i wymianę oświetlenia w szkołach
utrzymanie czystości	92,57	umowy na cykliczne i interwencyjne letnie i zimowe utrzymanie dróg publicznych, bieżące i interwencyjne utrzymanie terenów niezabudowanych i dróg wewnętrznych w tym utrzymanie czystości w parkach, skwerach i zieleńcach, placach zabaw, siłowniach, toaletach i fontannach
OGÓŁEM	435,50	

Źródło: UMŁ

ENERGETYKA MIEJSKA

Poprawa efektywności energetycznej w budynkach oświatowych

W 2023 r. zostały wykonane i odebrane dokumentacje projektowo-kosztorysowe wraz z audytami dotyczące termomodernizacji budynków zgodnie z wyborem placówek, tj.:

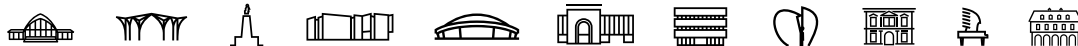
- Szkoła Podstawowa nr 3 aleja Harcerzy Zatorowców 6 w Łodzi
- Szkoła Podstawowa nr 30 ul. Rysownicza 1/3 w Łodzi
- Szkoła Podstawowa nr 54 ul. Wróbla 5 w Łodzi
- Szkoła Podstawowa nr 182 (Filia) ul. Traktorowa 35 w Łodzi
- Zespół Szkół Poligraficznych ul. Edwarda 41 w Łodzi

Urząd Miasta Łodzi jest na etapie weryfikacji dostępnych źródeł dofinansowania, które pozwoli na realizację inwestycji na podstawie wykonanej dokumentacji projektowej.

Grupowy zakup energii elektrycznej – łódzka Grupa Zakupowa

W 2023 roku po raz kolejny została powołana łódzka Grupa Zakupowa energii elektrycznej (ŁGZ) składająca się z zainteresowanych jednostek samorządowych wchodzących w skład Stowarzyszenia Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, podległych Miastu jednostek oraz innych podmiotów działających na terenie województwa łódzkiego. Grupa zakupowa działa na podstawie Porozumienia zawartego przez wszystkich jej członków, za-

wierającego upoważnienie dla Miasta Łodzi do przygotowania i przeprowadzenia postępowania dla wszystkich jej uczestników na zakup energii elektrycznej. Pierwszy raz zdecydowano się na przeprowadzenie postępowania przetargowego na okres 2 lat, tj. od 01.01.2024 r. do 31.12.2025 r. Postępowanie przetargowe na zakup energii zostało podzielone na dwie części:

- I część: zakup energii na potrzeby oświetlenia przestrzeni publicznej;
- II część: zakup energii dla obiektów użyteczności publicznej.

W I części zamówienia najkorzystniejszą okazała się oferta złożona przez Energa Obrót S.A. ze stawką netto 726,00 zł./MWh, natomiast dla II części zamówienia najkorzystniejszą ofertę złożyła PGE Obrót S.A. ze stawką netto 719,00 zł./MWh. Do powyższych stawek należy doliczyć podatek VAT.

Są to stawki znacznie niższe niż stawki umowne ujęte w umowie na dostawę energii na 2023 rok, co powinno przełożyć się na istotne oszczędności w budżecie miasta. Dodatkowo należy zauważyć, że na okres od 1 stycznia 2024 roku do 30 czerwca 2024 roku ustawodawca przedłużył obowiązywanie zamrożonych cen prądu na poziomie netto 698 zł./MWh.

Fotowoltaika

W roku 2023 Miasto wykonało 37 instalacji fotowoltaicznych w 35 obiektach:

- 6 instalacji w żłobkach o łącznej mocy 118,49 kWp,
- 8 instalacji w domach pomocy społecznej o łącznej mocy 291,10 kWp,
- 16 instalacji w 15 szkołach podstawowych o łącznej mocy 421,46 kWp,
- 3 instalacje w liceach o łącznej mocy 63,28 kWp,
- 3 instalacje w 2 zespołach szkół o łącznej mocy 108,13 kWp,
- 1 instalację w dwóch zespołach szkół o łącznej mocy 49,61 kWp.

Łączna moc instalacji wykonanych w roku 2023 to 1002,46 kWp, a roczna produkcja energii elektrycznej szacowana jest na poziomie ok. 950 MWh. Koszt inwestycji wyniósł 5,5 mln zł., przy czym Miasto pozyskało z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, dofinansowanie w postaci dotacji w wysokości 3,6 mln zł.

W roku 2024 Miasto przystąpiło do realizacji 20 instalacji fotowoltaicznych w 14 obiektach o łącznej mocy 592,35 kWp, za kwotę 1,57 mln zł., jednocześnie skła-

dając wnioski o dofinansowanie prac z WFOSiGW w Łodzi w kwotach - dotacja 640 tys. zł, pożyczka 160 tys. zł. Roczna produkcja energii elektrycznej szacowana jest na poziomie ok. 562 MWh.

INFRASTRUKTURA ORAZ GOSPODARKA WODNO-KANALIZACYJNA

W 2023r. wykonano 707 nowych przyłączy do sieci wodociągowej (podłączeń) i 425 (podłączeń) do kanalizacji, dzięki czemu 99,97% gospodarstw domowych w Łodzi korzystało z sieci wodociągowej (wraz ze źródłami), a 98,41% z sieci kanalizacji sanitarnej.

Zużycie wody z sieci wodociągowej wyniosło – 34 657 tys. m³, w tym gospodarstwa domowe 25 502 tys. m³. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca na dobę, w 2023r., wyniosło 106,06.

W 2023r. poniesione zostały łącznie wydatki inwestycyjne i bieżące na gospodarkę wodno-ściekową w wysokości 154,09 mln zł, w tym Miasto – 99,30 mln zł, łSI Sp. z o.o. – 52,85 mln zł, ZWiK oddział GOŚ – 1,94 mln zł. W zakresie inwestycji związanych z Projektem pn. „Gospodarka ściekowa, faza III w Łodzi”, który obejmuje rozbudowę i modernizację łódzkiej oczyszczalni, w 2023 roku poniesiono nakłady w wysokości 42,55 mln złotych. Projekt jest dofinansowany z Programu Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 2.3. Projekt zakłada m.in. realizację zadań:

- Zadanie 1: Budowa dwóch zbiorników retencyjnych na GOŚ ŁAM – zadanie zrealizowane. Roboty zostały zakończone i przyjęte. Inżynier wydał Świadectwo Przyjęcia na dzień 10.01.2021r. (odcinek 1,3). Trwa okres zgłaszania wad. Usterki zgłaszane przez Użytkownika usuwane są przez Wykonawcę na bieżąco w terminach kontraktowych.
- Zadanie 2: Modernizacja instalacji odwadniania osadów – zadanie zrealizowane. W dniu 24.04.2023r. podpisano Protokół Komisji Odbiorowej. W dniu 27.04.2023r. Inżynier wystawił Świadectwo Przejęcia dla całości Zadania.
- Zadanie 3: Zwiększenie przepustowości linii 6 i 7 – zadanie zrealizowane. W dniu 13.04.2023r. strony podpisały Protokół Komisji Odbiorowej, a w dniu 14.04.2023r. Inżynier wystawił Świadectwo Przejęcia.
- Zadanie 4: Modernizacja węzła piaskowego – zadanie zrealizowane. Roboty zostały zakończone i przyjęte. Inżynier wydał Świadectwo Przejęcia na dzień 03.12.2021r. (Odcinek4), na dzień 30.03.2022r. (Odcinek 2), na dzień 24.05.2022r. (Odcinek 1,3). Trwa okres zgłaszania wad. Wykonawca na bieżąco usuwa usterki zgłaszane przez Użytkownika.
- Zadanie 5: Budowa instalacji termicznej hydrolizy osadu - W dniu 08.10.2020r. zawarto umowę z Wykonawcą.

Zakończono I i II etap Ruchu próbnego. Zgodnie z zaleceniem Inżyniera Kontraktu zostanie powtórzony II etap Ruchu Próbnego.

Ponadto Grupowa Oczyszczalnia Ścieków poniosła w 2023r. nakłady inwestycyjne w zakresie oczyszczania ścieków w wysokości 1,94 mln złotych.

Efekt pracy w 2023r. łódzkiej oczyszczalni, do której kierowane są ścieki z łódzkiej kanalizacji ogólnospławnej i sanitarnej jest następujący:

- ścieki dopływające – 57 345 500 m³,
- ścieki oczyszczone mechanicznie – 57 261 076 m³, stanowią 99,85% ścieków dopływających,
- wyprodukowano z osadów ściekowych 8 395 908 m³ biogazu,
- wykorzystano na oczyszczalni – 8 183 985 m³ biogazu – co stanowi 97,48 % wyprodukowanego biogazu.

W ramach odwodnienia Miasta w 2023r. poniesiono wydatki, w kwocie łącznej 47,42 mln zł w tym zakresie inwestycji związanych z Projektem pn. „Odwodnienie Miasta Łodzi”, w 2023 roku poniesiono nakłady w wysokości 45,6 mln złotych.

Kontynuowano realizację projektu „Odwodnienie Miasta Łodzi” w ramach działania 2.1 „Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska”, 5. typ projektów: „Systemy gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich”, oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowiska 2014-2020.

W ramach przedmiotowego Projektu realizowane są m.in. działania:

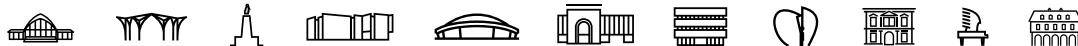
- Zadanie 1.2 - Budowa kolektora deszczowego w ul. Pomorskiej i w ul. Mileszki – W dniu 27.10.2022 r. podpisano umowę z Wykonawcą. Wykonawca zakończył prace budowlane w dniu 23.10.2023r. W dniu 25.10.2023r. podpisano protokół z przeglądu technicznego, a w dniu 30.10.2023r. Strony podpisały protokół odbioru Końcowego. Zadanie zrealizowane.
- Zadanie 1.3 - Budowa kolektora deszczowego w ul. Telefonicznej – W dniu 12.01.2023r. podpisano umowę z Wykonawcą. Roboty zostały zakończone w dniu 22.12.2023r. Zadanie zrealizowane.
- Zadanie 1.7 - Budowa osadnika na odpływie kanału deszczowego do odbiornika (zachodni brzeg Łódki ul. Konstantynowska) – W dniu 31.05.2023r. podpisano umowę z Wykonawcą. Roboty zostały zakończone w dniu 18.08.2023r. W dniu 28.09.2023r. dokonano przeglądu technicznego oraz podpisano protokół z prób technicznych. Inżynier wydał Świadectwo Przejścia na dzień 23.11.2023r.

- Zadanie 1.8 - Budowa osadnika na odpływie kanału deszczowego do odbiornika (wschodni brzeg rzeki Łódki, ul. Konstantynowska) – W dniu 31.05.2023r. podpisano umowę z Wykonawcą. Roboty zostały zakończone w dniu 18.09.2023r. W dniu 19.10.2023r. dokonano przeglądu technicznego oraz podpisano protokół z prób technicznych. Inżynier wydał Świadectwo Przejścia na dzień 23.11.2023r.
- Zadanie 1.11 - Modernizacja podczyszczalni wód deszczowych przy ul. Liściastej (strona zachodnia) – W dniu 01.04.2022r. podpisano umowę z Wykonawcą. Wykonawca wykonał prace rozbiórkowe zbiornika, wykonał płytę fundamentową i montaż zbiornika wraz z wyposażeniem. Wykonał prace związane z likwidacją starego by-passu oraz roboty ziemne i elektryczne. Dnia 21.12.2023r. odbył się odbiór techniczny obiektu.
- Zadanie 1.12 – Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie ul. Pomorskiej – W dniu 20.06.2022 r. podpisano umowę z Wykonawcą. Złożono projekt zamienny dla zbiornika w rejonie ul. Pomorskiej. W dniu 26.09.2023r. uzyskano zamienne pozwolenie na budowę. Wykonawca kontynuował roboty budowlane według projektu zamiennego. Umowa na realizację robót zakończona z dniem 29.12.2023r.

Utrzymanie rzek

Miasto w 2023 r. poniosło wydatki w wysokości 1,5 mln zł z tytułu m.in.:

- wykonania prac konserwacyjnych polegających na usuwaniu porostów, traw, samosiewów oraz zanieczyszczeń w obrębie zbiorników wodnych (Olechówka, Oblęgorska, Pabianka, Żabieniec, ASP, Wycieczkowa, Rzemieślnicza, Tomaszowska, Przędzalniana, Staw Wasiaka, Mileszki/Pomorska, Frezjowa, Sołeczka oraz osadnik Strykowska), rzek – Sokołówka, Olechówka, Zimna Woda, Jasień, Bałutka, Łódka a także części kanałów i rowów melioracyjnych będących we władaniu Wydziału Gospodarki Komunalnej – ciek z Grabieńca,
- realizacji zadań związanych z cyklicznym utrzymaniem czystości i porządku w obrębie zbiorników wodnych (Olechówka, Oblęgorska, Pabianka, Żabieniec, ASP, Wycieczkowa, Rzemieślnicza, Tomaszowska, Przędzalniana, Staw Wasiaka) oraz terenów gminnych zlokalizowanych bezpośrednio przy rzekach: Bałutce, Jasieni i Łódce,
- działań interwencyjnych i przeglądów technicznych,
- opracowanie dokumentacji projektowej na naprawę krytego koryta rzeki Karolewki,
- wykonanie remontu poprzez naprawę i zabezpieczenie krytego koryta rz. Karolewki na odcinku ok. 20 m od kraty wylotu kanału przy ul. Dennej w Łodzi.
- umowa na pełnienie nadzoru inwestorskiego nad realizacją zadania dotyczącego remontu poprzez naprawę i zabezpieczenie krytego koryta rzeki Karolewki w odległości

- około 20m od kraty wylotu kanału przy ul. Dennej w Łodzi,
- opracowanie dokumentacji służącej ustaleniu linii brzegowej rzeki Łódki w obrębie zbiornika wodnego zlokalizowanego przy ASP ul. Wojska Polskiego.

Utrzymanie kanalizacji deszczowej

Dla zapewnienia właściwej eksploatacji systemu kanalizacji deszczowej, Miasto dzierżawi od łSI Sp. z o.o. wytworzony majątek kanalizacji deszczowej w ramach projektu unijnego „Wodociągi i oczyszczalnia ścieków w Łodzi II” oraz ponosi koszty jego utrzymania, w tym również czynsz dzierżawny. Koszt eksploatacji kanalizacji deszczowej wyniósł 7,24 mln zł.

Eksploatacja kanalizacji deszczowej została powierzona miejskiej spółce Zakład Wodociągów i Kanalizacji, który w 2023 r. wykonał następujące roboty:

- konserwacja kanałów – ok. 17 784 mb
- czyszczenie wpustów – 5 772 szt.
- badania jakości wód opadowych na wylotach do rzek – 175 badań,
- kontrola zanieczyszczenia w separatorach – 1 118 r-g

BUDŻET OBYWATELSKI

W 2023 roku zrealizowano także projekty w ramach Budżetu Obywatelskiego:

- Godne warunki strażaków poprawą bezpieczeństwa wśród mieszkańców,
- Trójkąt Bałucki: psi park, siłownia i plac zabaw,
- Gwiazdkowe Koziny! - świetlna dekoracja świąteczna na pasażu przy fontannach na Osiedlu Koziny,
- Stworzenie funkcjonalnych miejsc parkingowych na osiedlu Montwiłła-Mireckiego,
- Zielona oaza dla mieszkańców Starego Polesia. Teren między ulicami Skłodowskiej 28 a Kopernika 41,
- Utworzenie Strefy Gier Towarzyskich (Nowe Złotno),
- Remont chodnika przy ul. Felińskiego 3 w Łodzi wraz rekultywacją terenu zielonego,
- Remont chodnika pomiędzy ulicą Ciołkowskiego a ulicą Paderewskiego,
- Eko – Rokicie,
- Sadzimy drzewa przy ul. Króla w rejonie al. Bandurskiego - II etap,
- Doposażanie placu zabaw przy ul. Ossowskiego,
- Zjazd linowy tyrolka przy ul. Ossowskiego,
- Trampolina dla dużych i małych – etap 4 przy ulicy Maczka, obok osiedla Nowe Polesie, siłowni zewnętrznej, flow parku, tyrolki,
- W zgodzie z przyrodą - hotele dla dzikich owadów - ul. Pienista - teren zielony obok osiedla Nowe Polesie,

- Zielone Smulsko-oświetlenie solarne wzdłuż chodnika w pasie zieleni między ul. Gimnastyczną a ul. Popiełuszki - etap I,
- Czyste Smulsko - dodatkowe kosze na śmieci,
- „Stare Polesie - stacje psie”,
- Kosze na śmieci oraz kosze na psie odchody na Zdrowiu,
- Kwietne bąbelki z ławkami – realizacja wspólnie opracowanej koncepcji zagospodarowania skwerku przy Jęczmiennej,
- Schowajmy ulicę za winogronem! - skwerek przy Jęczmiennej,
- ulica Taborowa - montaż koszy na śmieci,
- Zielona Oaza przy ul. Hetmańskiej,
- Uporządkowanie terenu parku przyblokowego między ul. Józefa 1 - 7 a dawnym torowiskiem PKP,
- Połączyć Konstytucyjną - piesze przejście do parków,
- Kosz na śmieci przy Żabce ul. Wodna 25 (od strony ul. Nawrot),
- Na Stokach żadna psia kupa nie gości, bo mamy kosz na psie nieczystości,
- Więcej radości na placu zabaw przy ulicy Nurta-Kaszyńskiego,
- Kosze na psie odchody na Zarzewie.

Ponadto rozpoczęto realizację zadań:

- Przebudowa drogi wewnętrznej wraz z chodnikiem ul. Ciołkowskiego 7,
  - Gdzie jest ten bezpłatny punkt zbierania odpadów?? 2 tablice - kierunkowskazy z Demokratycznej i Alei Bartoszewskiego do PSZOK przy Granicznej 2,
  - Odtworzenie studni oraz historycznego drogowskazu w Rynku Nowosolna,
  - Remont garaży i pomieszczenia socjalnego w OSP Łódź-Wiskitno gwarancją poprawy warunków strażaków,
- oraz opracowano dokumentację projektową dla zadań:
- Strefa rekreacji w Dolinie Łódki: Tor Rowerowy typu Pumptrack,
  - Nowy chodnik, miejsca parkingowe i rewitalizacja zniszczonych trawników na Ossowskiego - Zielone Koziny,
  - Rewitalizacja skweru zieleni u zbiegu ulic Klonowej i Powstańców Wielkopolskich,
  - (Nie)plac zabaw - rozkochajmy nasze dzieci w naturze. Naturalny plac zabaw u zbiegu ulic Klonowej i Lutnierskiej.

Podsumowanie

W 2023r. w obszarze Gospodarka wodno-ściekowa zostały poniesione nakłady również przez Spółki miejskie: łSI Sp. z o.o., ZWiK Sp. z o.o. oddział GOŚ oraz Miasto w łącznej wysokości 154,09 mln zł, w tym:

- Miasto 99,30 mln zł
  - Spółka ŁSI 52,85 mln zł
  - Spółka ZWiK oddział GOŚ 1,94 mln zł
- Gospodarka wodno-ściekowa w liczbach:
Długość istniejących sieci wodociągowych - 2 334,76 km, w tym:
- rozdzielcza – 1 369,51 km
  - magistrale – 347,77 km
  - przyłącza wodociągowe do nieruchomości – 617,48 km
- z tego:
- będące na majątku ŁSI – 455,72 km
  - będące własnością właściciela nieruchomości – 161,76 km
- Długość istniejących sieci kanalizacyjnych – 2 219,47 km, w tym:
- sanitarna – 757,69 km
  - ogólnospławna – 421,14 km
  - deszczowa – 567,78 km
  - przyłącza kanalizacyjne do nieruchomości – 472,86 km
- z tego:
- sanitarne i ogólnospławne będące na majątku ŁSI – 302,71 km
  - deszczowe będące na majątku Miasta – 62,15 km
  - będące własnością właściciela nieruchomości – 108,00 km
  - w tym podłączenia deszczowe – 15,50 km
- Liczba wszystkich podłączeń do sieci wodno-kanalizacyjnej
- wodociągowych – 46 197 sztuk
  - kanalizacyjnych – 31 682 sztuk
- Liczba nowych wybudowanych podłączeń do sieci wodno-kanalizacyjnych w 2023r:
- wodociągowych – 707 sztuk
  - kanalizacyjnych – 425 sztuk
- W 2023 r. zużycie wody z sieci wodociągowej – 34,66 mln m³, w tym gospodarstwa domowe 25,5 mln m³.
Dobowe średnioroczne zużycie wody na jednego mieszkańca: 106,6 l/osobę/dobę.
Szacunkowy wskaźnik mieszkańców Łodzi korzystających z sieci wodociągowej – 99,97%
Szacunkowy wskaźnik mieszkańców Łodzi korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej -98,41%

ROZBUDOWA I MODERNIZACJA OŚWIETLENIA

W 2023 r. zostały dowieszone oprawy oświetleniowe w 6 lokalizacjach, a na nieoświetlonych fragmentach ulic dowieszono oprawy w 5 lokalizacjach.

W 2023 r. rozpoczęto realizację projektu p.n. „Moder-

nizacja oświetlenia drogowego realizowana w ramach programu „EKO Latarnia – Poprawa efektywności energetycznej systemów oświetlenia zewnętrznego – II edycja”, który zakłada wymianę (demontaż i montaż) na terenie Miasta Łodzi energochłonnych opraw sodowych na energooszczędne oprawy wykonane w technologii LED w ilości 946 sztuk. Przedmiotowy projekt łączy działania podejmowane w celu poprawy parametrów oświetlenia drogowego z ekologicznym podejściem do zasobów naturalnych i jest realizowany przy wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

MIASTO AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ

EDUKACJA BUDUJĄCA I ROZWIJAJĄCA TOŻSAMOŚĆ LOKALNĄ ŁODZI

Działania na rzecz cudzoziemców

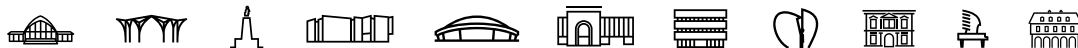
Od 2022 r. działa Centrum Spilno - punkt informacyjny dla dzieci i rodzin uchodźców oraz społeczności przyjmujących wspierający także w zapobieganiu przemocy w domach. Powstała także kampania medialna promująca integrację i tolerancję w szkołach i społeczności lokalnej „Łódź miastem dla wszystkich”.

Działania podejmowane w 2023 r.:

- Kampania „Wszystkie ręce na pokład! Płyniemy w tej samej łodzi” oraz Kolacja Międzykulturowa w Fabryce Aktywności Miejskiej - kampania zrealizowana przez Stowarzyszenie HaKoach we współpracy z Urzędem Miasta Łodzi prezentowała 10 osób pochodzących z różnych krajów i różnych kultur, które wybrały Łódź jako swoje miejsce do życia i swój dom. W gablotach na ul. Piotrkowskiej i ul. Tuwima prezentowane były plakaty z bohaterami i bohaterkami kampanii, poza tym spoty promujące wielokulturowość emitowane były w MPK-Łódź i w ŁKA.
- Spotkanie „Porozmawiajmy o różnorodności” z udziałem przedstawicieli i przedstawicielek różnych wyznań i kultur w ramach Łódzkich Senioraliów 2023 - spotkanie z udziałem osób ze społeczności muzułmańskiej, żydowskiej i romskiej miało na celu edukowanie w obszarze różnic i podobieństw międzykulturowych. Osoby uczestniczące w spotkaniu miały okazję poszerzyć swoją wiedzę w obszarze tradycji, zwyczajów i świąt z trzech obecnych kultur.

Działania o charakterze patriotycznym i tożsamościowym

W 2023 zorganizowano lub współorganizowano łącznie 120 wydarzeń o charakterze patriotycznym i tożsa-

mościowym, podczas wszystkich świąt państwowych, zapewniając koordynację udziału w nich władz miejskich oraz logistykę z tym związaną.

Najważniejsze wydarzenia rocznicowe zorganizowane przez miasto obejmowały m.in. organizację obchodów 78. Rocznicy spalenia więźniów Radogoszcza, 160. rocznicy bitwy nad Dobrą, rocznicę podpisania Umowy Zgierskiej, Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej, urodziny Fabryki Aktywności Miejskiej, „Rajmundalia”, 118. rocznica Rewolucji 1905 r., w ramach 600-lecia Łodzi zorganizowano wystawę strojów historycznych z zasobów ŁCF, 8 wycieczek w budynku FAM oraz w głównym gmachu UMŁ, oficjalne obchody przy tablicy 550-lecia. Ponadto zainicjowano i wnioskowano o upamiętnienie 600-lecia Łodzi monetą okolicznościową NBP o nominale 10 zł oraz o wydanie znaczka okolicznościowego przez Poczta Polską, Dzień Weterana oraz 82. rocznica wybuchu II wojny światowej, 84. rocznica powstania Służby Zwycięstwu Polski, Dzień Polskiego Państwa Podziemnego, Dzień pamięci pomordowanych na Brusie, Łódzki Październik Legionowy, rocznica wkroczenia Legionów Polskich do Łodzi, 131. rocznica urodzin Jana Kowalewskiego, Narodowe Święto Niepodległości, 105. rocznica nadania praw obywatelskich kobietom.

Ponadto zorganizowano 11 wystaw i spotkań historycznych w Fabryce Aktywności Miejskiej. Współpraca z organizacjami społecznymi: patriotycznymi i kombatanckimi. Kontynuowano i poszerzano współpracę z organizacjami takimi jak: Towarzystwo „Strzelec”, Związek Legionistów Polskich i Ich Rodzin, Społeczny Komitet Pamięci Józefa Piłsudskiego, Rodzina Katyńska oraz Stowarzyszenie Uczestników Misji Pokojowych ONZ. Dynamicznie rozwijała się współpraca ze szkołami, które z inicjatywy UMŁ otaczają opieką miejsca pamięci narodowej.

Z okazji 600-lecia ukazały się dwa tomy 5-częściowej Monografii Miasta Łodzi, finansowanej przez Miasto Łódź. Cały cykl realizuje Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego we współpracy z Biblioteką Miejską w Łodzi. W ramach promocji pierwszych tomów monografii odbyły się m.in. konferencje prasowe, spotkania z autorami wystawa na Rynku Manufaktury oraz konferencja naukowa w BUŁ.

Patronatem honorowym Prezydenta Miasta Łodzi objęto łącznie 407 wydarzeń

Działania edukacyjno-animacyjne mające na celu przerwanie procesów dziedziczenia ubóstwa

W 2023 r. w ramach działań edukacyjno-animacyjnych przeprowadzono warsztaty uważliwujące/uświada-

miające. Celem warsztatów było rozpowszechnienie zagadnień związanych z przeciwdziałaniem dyskryminacji wobec osób wykluczonych społecznie. Działania odbyły się w ramach współpracy Rady ds. rozwiązywania problemu bezdomności. Szkolenia antydyskryminacyjne przeprowadzono z różnymi grupami: pracownikami administracji publicznej, instytucji edukacyjnych, organizacji pozarządowych, młodzieży z Ośrodków Socjoterapii i Ośrodków Wychowawczych.

Edukacja antydyskryminacyjna, antyprzemocowa, promowanie wzorców demokratycznych, rozwijanie kompetencji społecznych i empatii.

W ramach pracy Rzeczniczki ds. seniorów zorganizowano i przeprowadzono cykl wykładów w ramach projektu Akademia Pozytywnego Seniora. W klubach i centrach seniora oraz parafiach odbywały się wykłady i konsultacje uświadamiające czym jest przemoc i dyskryminacja oraz gdzie szukać pomocy.

Istotnym zagadnieniem realizowanym w 2023 roku była działania międzypokoleniowe, takie jak koncerty, konferencje, spotkania z ciekawymi ludźmi. Zapraszamy liderów środowisk senioralnych, ale też osoby młode które podejmują działania na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na wiek, edukacji do starości, artystów, liderów.

W lutym 2023 roku zaplanowano i przeprowadzono działania edukacyjne oraz uświadamiające w ramach projektu Tydzień z wykluczeniem społecznym „Otwórzmy wszystkie drzwi” (panele dyskusyjne, rozmowy, pokazy filmów).

Przez cały rok 2023 w ramach współpracy z Radą ds. rozwiązywania problemu bezdomności wypracowywano strategię dla MOPS odnośnie rozwiązywania problemu bezdomności.

Działania miejskiego rzecznika konsumentów

W 2023 r. Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów udzieliło konsumentom 6118 porad i informacji prawnych (w 2022 r. 5950). Porady prawne i informacje były udzielane konsumentom telefonicznie lub osobiście w Biurze Miejskiego Rzecznika Konsumentów, a także przy użyciu poczty elektronicznej.

Ponadto, w Biurze Miejskiego Rzecznika Konsumentów wydawane są konsumentom wzory pism w sprawach konsumenckich:

- wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa,
- wzór reklamacja towaru - naprawa lub wymiana,
- wzór reklamacja towaru - obniżenie ceny lub odstąpienie od umowy w związku z istotną niezgodnością towaru

- z umową,
- wzór reklamacja towaru - obniżenie ceny po zadaniu naprawy lub wymiany,
- wzór reklamacja towaru - odstąpienie od umowy po zadaniu naprawy lub wymiany.

Wzory są również dostępne na stronie Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Łodzi <https://uml.lodz.pl/dla-mieszkanow/rzeczniczy-i-pelnomocnicy/miejski-rzecz-nikkonsumentow-w-lodzi/>.

W ramach świadczenia konsumentom pomocy prawnej przygotowano dla konsumentów 74 projektów pozwów oraz innych pism procesowych w postępowaniach sądowych (w 2022 r. 77 projektów pozwów i innych pism procesowych).

Podstawowym instrumentem prawnym pozostającym w dyspozycji rzecznika konsumentów w sprawach sporów między konsumentem a przedsiębiorcą jest prawo do występowania do przedsiębiorców (art. 42 ust 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Nieudzielenie odpowiedzi rzecznikowi jest wykroczeniem zagrożonym karą grzywny (art. 114 cyt. pow. ustawy).

W 2023 r. skierowano do przedsiębiorców 1 601 wystąpień, w sprawach o łącznej wartości 6,4 mln zł.

CENTRA AKTYWNOŚCI LOKALNEJ I INNYCH PODMIOTÓW INTEGRUJĄCYCH I ANIMUJĄCYCH SPOŁECZNOŚCI LOKALNE I SĄSIEDZKIE

W 2023 roku Miasto wspierało następujące inicjatywy oraz działania:

- Kluby Seniora: Te miejsca są istotne dla integracji osób starszych w społeczność lokalną. Rzecznik ds. seniorów współpracuje z klubami, w wielu zakresach, tj. psychoedukacja, animacja wolontariatu, aktywizacja, edukacja.
- Inicjatywy Społeczności Lokalnych: Społeczności lokalne w Łodzi często angażują się w tworzenie inicjatyw na rzecz swojego otoczenia i równie często poszukują wsparcia. To np. akcje charytatywne, czy organizacja lokalnych festiwali. Różne stowarzyszenia i grupy nieformalne aktywnie współpracują w ramach tych inicjatyw z Rzecznikiem ds. Seniorów. Realizujemy wspólnie działania takie jak: Akademia Pozytywnego Seniora, Koncerty chóru Namysto, Muzyczne Perły, pokazy filmowe np. Andrieja Kutsili czy Aleksandry Maciejczak. Cykle szkoleń cyfrowych, Cyfrowa środa, social senior, czy bezpieczeństwo w Internecie. Festiwale takie jak Silver Fast, Czy Wieczór dobrostanu w Fabryce. Oraz dziesiątki innych wydarzeń szkoleń czy konferencji.
- Projekty Międzypokoleniowe: W Łodzi kładziemy duży nacisk na projekty i programy, które integrują różne grupy

wiekowe. Są to warsztaty, spotkania, czy koncerty podczas których młodzi i starsi mieszkańcy mają okazję do wzajemnego poznania, wymiany doświadczeń i nawiązywania relacji. Realizujemy wiele działań międzypokoleniowych gdzie to seniorzy uczą osoby młode np. projekt Polska dla początkujących i do zaawansowanych. Gdzie to seniorzy wolontariusze edukują młode osoby uchodźcze komunikacji w języku polskim.

- Współpraca z Biznesem: Partnerstwa z biznesem pomagają nam realizować wiele inicjatyw na jeszcze wyższym poziomie. Seniorzy coraz częściej stają się grupą którą biznes się interesuje a nie zawsze potrafi budować dla niej ofertę.

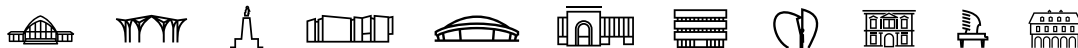
PARTNERSTWO INSTYTUCJI PUBLICZNYCH I PODMIOTÓW SPOŁECZNYCH

Inicjatywa lokalna

Miasto Łódź na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2023 roku kontynuowało współpracę z mieszkańcami i mieszkańkami miasta oraz organizacjami pozarządowymi w ramach inicjatywy lokalnej. Na inicjatywę lokalną w 2023 roku Miasto Łódź zaplanowało do wykorzystania 300 tys. zł. Wnioskodawcy złożyli 23 projekty dotyczące m.in. poprawy jakości zieleni miejskiej, integracji mieszkańców, czy doposażenia placówek edukacyjnych. Większość wniosków zostało złożonych przez grupy mieszkańców, natomiast dwa wnioski zostały złożone za pośrednictwem organizacji pozarządowych. Z 23 zgłoszonych inicjatyw w 2023 roku zrealizowano 12 projektów, na które przeznaczono kwotę prawie 300 tys. zł., która stanowiła wydatki po stronie Urzędu Miasta Łodzi. Sześć wniosków zostało wycofanych przez wnioskodawców, natomiast 5 wniosków otrzymało negatywną ocenę Zespołu i nie podlegało dalszemu procedowaniu. Wspólne inicjatywy miasta Łodzi i mieszkańców oraz organizacji pozarządowych sprawiły, że w mieście pojawiły się nowe nasadzenia drzew i krzewów, tereny placówek przedszkolnych zostały doposażone w urządzenia zabawowo-edukacyjne sprzyjające rozwojowi psychofizycznemu dzieci, zorganizowano wydarzenia integrujące społeczność lokalną, czy przeprowadzono cykl warsztatów dla mieszkańców miasta na temat Łodzi przyszłości.

Urząd Miasta Łodzi w ramach zgłoszonych inicjatyw sfinansował m.in. zakup sadzonek roślin, elementów małej architektury, materiałów potrzebnych do organizacji warsztatów, czy zapewnił niezbędne do przeprowadzenia inicjatyw usługi tj. catering na piknik integracyjny. Z kolei inicjatorzy wniosków wykazali się przede wszystkim

kim wkładem pracy społecznej oraz wkładem rzeczowym, w mniejszym stopniu wkładem finansowym.

Dzięki nawiązaniu partnerstwa z organizacjami z otoczenia społecznego oraz biznesem odbyły się spotkania edukacyjne i uświadamiające. Np. Partnerstwo w ramach projektu Polska dla Początkujących i dla zaawansowanych, czy partnerstwo w ramach organizacji konferencji edukacyjnych takich jak Silver Fest czy Wieczór Dobrostanu.

Współtworzenie z mieszkańcami i mieszkankami w przestrzeni miejskiej miejsc przyjaznych działaniom kreatywnym, inspirowanych do bicia twórczości.

W ramach działań prowadzonych w 2023 roku wspólnie z Wydziałem Kształtowania Środowiska oraz Fundacją Uniwersytetu Łódzkiego zrealizowano II Łódzki Panel Obywatelski. W II edycji panelu mieszkańcy i mieszkanki Łodzi razem z naukowcami, ekspertami, interesariuszami zabrali głos w sprawie redukcji emisji gazów cieplarnianych. Drugi Łódzki Panel był poświęcony tematyce ekologicznej – wspólnie, z wielu różnych perspektyw, punktów widzenia, mieszkańcy i mieszkanki Łodzi razem z naukowcami, ekspertami, interesariuszami deliberowali na temat problemu emisji gazów cieplarnianych. Efektem panelu były wypracowane rekomendacje będące odpowiedzią na pytanie, w jaki sposób zredukować tę emisję o 55% do 2030 roku, do których realizacji zobowiązało się Miasto Łódź.

Od maja 2022 roku działa Fabryka Aktywności Miejskiej przy ul. Tuwima 10 – instytucja ukierunkowana na mapowanie potrzeb, sieciowanie oraz tworzenie społeczności w oparciu o działania kreatywne, z zakresu kultury, sztuki, obywatelskiego i społecznego zaangażowania. W 2023 roku Fabryka zorganizowała 573 spotkania, których odbiorcami była młodzież, seniorzy i ogół mieszkańców i mieszanek. Organizowano wernisaże, szkolenia, konsultacje społeczne, spotkania, dyskusje, debaty.

Zapewnienie warunków do aktywności społecznej w tym wsparcie oddolnych inicjatyw i grup sąsiedzkich poprzez przygotowanie instrumentów wzmocnienia takich grup oraz budowanie sieci wsparcia.

Realizacja Miejskiego Programu Mikrograntów – we współpracy z Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS, które było operatorem programu. Program został sfinansowany z budżetu Miasta Łodzi (200 tys. zł).

W ramach programu organizacje pozarządowe i grupy nieformalne mieszkańców Łodzi (min. 3 osoby) mogły

aplikować o środki w wysokości do 5 tys. zł na wsparcie realizacji pomysłów dotyczących poprawy estetyki przestrzeni miejskiej, wspólnych sąsiedzkich działań, rekreacji, działań artystycznych, integracji społecznej, etc. Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne złożyły 91 wniosków, 35 projektów zostało dofinansowanych – na kwotę 168,2 tys. zł.

Dofinansowane projekty dotyczyły m.in. aktywizacji społeczności osiedlowych, wspólnego sąsiedzkiego zazieleniania podwórek, aktywnego spędzania wolnego czasu, edukacji ekologicznej, prozdrowotnej i obywatelskiej.

ZAPEWNIENIE WARUNKÓW DO AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

W 2023 roku Rady i Zarządy Osiedli działające na terenie Miasta podjęły łącznie 1 039 uchwał. Uchwały te dotyczyły głównie opiniowania m.in. sprzedaży nieruchomości gminnych, sprzedaży alkoholu a także przeniesienia środków na realizację zadań przez poszczególne komórki merytoryczne Miasta oraz miejskie jednostki organizacyjne (ok. 46% środków przeznaczonych do dyspozycji Osiedli).

Ponadto jednostki pomocnicze podjęły szereg inicjatyw związanych z integracją społeczną, takich jak: imprezy sąsiedzkie, festyny Osiedlowe, pikniki rodzinne, spotkania w ramach Dni Seniora, Święta Niepodległości a także spotkania wigilijne.

Rady Osiedla wydawały również biuletyny informacyjne dla mieszkańców, informujące o najważniejszych wydarzeniach związanych z ich funkcjonowaniem- Osiedla Radogoszcz oraz Julianów – Marysin- Rogi.

WOŁONTARIAT MIEJSKI

Działania podejmowane w 2023 r.:

- Miasto aktywnie wspiera działania organizacji pozarządowych dotyczące promocji i rozwoju idei wolontariatu. Wsparcie ma charakter finansowy jak i pozafinansowy. W 2023 r. kontynuowano realizację zadania publicznego dotyczącego prowadzenia łódzkiego Centrum Wolontariatu. W tej dziedzinie Miasto współpracuje z Caritas Archidiecezji Łódzkiej. W ramach łódzkiego Centrum Wolontariatu prowadzone są m.in. szkolenia dla wolontariuszy i koordynatorów wolontariatu, warsztaty, spotkania integracyjne. Na prowadzenie łódzkiego Centrum Wolontariatu Miasto przeznaczyło 45 tys. zł.
- Współpraca pozafinansowa polega m.in. organizacji spotkań sieciujących organizacje pozarządowe zajmujące się wolontariatem, udziale w spotkaniach, panelach dyskusyjnych dot. wolontariatu w mieście Łodzi, wsparciu organizacji corocznej Gali Wolontariatu organizowanej w ramach obchodów międzynarodowego dnia wolontariusza.

- W ramach działań rzecznika ds. seniorów realizowano projekt „Polska dla Początkujących i dla zaawansowanych” w którym stworzono klub konwersacyjny języka polskiego. Założeniem była praca seniorów-wolontariuszy uczących języka polskiego migrantów i uchodźców głównie z terenów objętych wojną.
- W ramach obchodów międzynarodowego dnia wolontariusza zorganizowano konferencję pt. „Wieczór Dobrostanu w Fabryce Aktywności Miejskiej”, promującą wolontariat osób dojrzałych i dla dojrzałych. Przy zaangażowaniu wielu partnerów społecznych, szkoliliśmy i nagradzaliśmy wolontariuszy działających na rzecz łodzian.
- W 2023 r. kontynuowano też działania wspierające wolontariuszy działających w Telefonie życzliwości oraz powołano inicjatywę wspierającą seniorów w Łodzi - Silver Lider.

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Pełnomocnik Prezydenta ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzi szereg działań mających na celu rozwój łódzkich organizacji pozarządowych. Działania te mają charakter pozafinansowy.

W 2023 roku w Fabryce Aktywności Miejskiej zorganizowano cykl spotkań dla łódzkich organizacji - „Śniadania pozarządowe”. Spotkania miały na celu sieciowanie, wymianę doświadczeń i wiedzy oraz diagnozę potrzeb łódzkiego trzeciego sektora. Każde śniadanie miało charakter otwarty. Łącznie odbyło się 8 tematycznych spotkań.

- Dla organizacji działających na rzecz integracji cudzoziemców.
- Dla organizacji działających na rzecz kultury, sztuki, ochrony dóbr i dziedzictwa narodowego.
- Jak budować systemy dialogowe w organizacji? – spotkanie dla wszystkich chętnych.
- Dla organizacji współpracujących z wolontariuszami.
- Dla organizacji działających z rzecz dzieci i młodzieży.
- Dla organizacji działających na rzecz łódzkiego sportu.
- Dla organizacji działających zajmujących się szkoleniami, edukacją, kompetencjami miękkimi.
- Świąteczne spotkanie dla wszystkich organizacji działających w Łodzi.

Informacje dotyczące współpracy pozafinansowej (np. ciała doradcze, konsultacje z NGO, zasady najmu lokalu), finansowej (np. ogłaszane konkursy ofert) NGO pozyskują ze strony funpage „Łódź Pozarządowa” na Facebooku. Znajdują się tam opisy inicjatyw i projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe, relacje z posiedzeń/spotkań z udziałem NGO i dotyczących III sektora.

ŁRDPP to ciało doradcze Prezydenta Miasta Łodzi z zakresu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi. Do zadań Rady należy m.in. opiniowanie aktów prawnych, proponowanie nowych narzędzi współpracy, rozwiązywanie spraw konfliktowych. W jej skład wchodzi 10 przedstawicieli organizacji pozarządowych, 7 przedstawicieli urzędu i 3 Radnych Rady Miejskiej w Łodzi.

Organizowanie spotkań takich jak Partnerstwo w usługach społecznych - to się opłaca! - panel dyskusyjny i warsztat na temat partnerstwa organizacji pozarządowych i samorządów na rzecz rozwoju usług społecznych czy organizacja tygodniowego cyklu otwartych spotkań z Wydziałami UMŁ dla łódzkich NGO odnośnie zasad i zakresu przyznawania dotacji - to wydarzenia organizowane po diagnozie potrzeb łódzkiego trzeciego sektora. W spotkaniu udział wzięli Wydział Sportu, MOPS, Wydział Edukacji, Wydział Zdrowia, Biuro Rewitalizacji i Mieszkalnictwa, Biuro Aktywności Miejskiej.

Udzielanie organizacjom pozarządowym pomocy w działalności merytorycznej, dotyczącej m.in. zasad funkcjonowania, finansowania oraz nawiązywania kontaktów z innymi jednostkami administracji publicznej i instytucjami oraz gromadzenie i upowszechnianie wśród organizacji informacji dotyczących współpracy Miasta z sektorem pozarządowym to zadania, które realizowane są każdego dnia w zespołach Biura Aktywności Miejskiej. Dzięki udostępnianiu organizacjom pozarządowym przestrzeni prowadzonej przez Biuro Aktywności Miejskiej Fabryki Aktywności Miejskiej odbywają się liczne szkolenia, warsztaty, wystawy czy spotkania integracyjnych dla mieszkańców o charakterze otwartym i bezpłatnym. Działania Rzecznika ds. Seniorów mają charakter pozafinansowy i w większości są realizowane w partnerstwach. Realizacja programu partnerskiego Ambasadorzy Odnalezionych Nadziei jest skierowana do osób 60+ i ma na celu wspieranie oddolnych inicjatyw senioralnych, zwiększenie aktywności obywatelskiej dojrzałych. Program jest realizowany w półrocznym cyklu, w tym czasie seniorzy uczestniczą w wielu szkoleniach.

ZWIĘKSZENIE WSPÓŁPRACY, WPŁYWU I ODPOWIEDZIALNOŚCI MIESZKANEK I MIESZKAŃCÓW NA PROCESY DECYZYJNE W MIEŚCIE

Konsultacje dotyczące budżetu obywatelskiego zostały przeprowadzone na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Łodzi Nr LXXIII/2173/23 z dnia 15 marca 2023 r. w sprawie określenia wymagań, jakie powinien spełniać projekt łódzkiego Budżetu Obywatelskiego (Dz. Urz. Woj. łódzkiego z 5 kwietnia 2023 r. poz. 2848) oraz

zarządzenia Prezydenta Miasta Łodzi Nr 916/2023 z dnia 21 kwietnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia i przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego 2023/2024. Konsultacje zostały przeprowadzone z mieszkańcami miasta Łodzi w okresie od 8 maja 2023 r. do 15 listopada 2023 r. i obejmowały:

- złożenie przez mieszkańców Miasta Łodzi projektów do Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego;
- dokonanie przez mieszkańców Miasta Łodzi wyboru projektów do Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego spośród tych projektów, które zostały dopuszczone do głosowania zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Łodzi Nr LXXIII/2173/23 z dnia 15 marca 2023 r.

Do Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego 2023/2024 zostały zgłoszone 1143 projekty. W trakcie trwania XI edycji Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego 105 projektów zostało wycofanych przez Liderów lub nie spełniało wymogów formalnych. Pozostałe projekty zgłoszone przez mieszkańców zostały przeanalizowane pod względem prawnym, adekwatności pełnego szacunkowego kosztu realizacji projektów oraz wykonalności technicznej. Ocena projektów przeprowadziły: komórki organizacyjne UMŁ /miejskie jednostki organizacyjne, Komisja Budżetu Obywatelskiego Rady Miejskiej w Łodzi, Rady Osiedli oraz Komitet Koordynacyjny ds. Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego. W wyniku tych prac 239 projektów zostało negatywnie zaopiniowanych. Ostatecznie pod głosowanie zostało dopuszczonych 799 projektów w tym 172

projekty z Widzewa, 157 - z Bałut, 144 – z Polesia, 127 – z Górnej, 60 - ze Śródmieścia oraz 139 projektów ponadosiedlowych.

W głosowaniu, w terminie od 2 do 31 października 2023 r., oddano łącznie 77 440 kart do głosowania. W tej edycji Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego uczestniczyło ogółem 76 212 osób. W wyniku głosowania wybrano 245 projektów, w tym 226 osiedlowych i 19 ponadosiedlowych na łączną kwotę 29 799 275,00 zł.

Prowadzony jest stały monitoring realizacji projektów budżetu obywatelskiego w ramach prac Komitetu Koordynującego ds. Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego (cykliczne spotkania z realizatorami zadań; sprawozdania z postępów w realizacji umieszczane są na stronie www.uml.lodz.pl/bo).

W 2023 roku Miasto prowadziło lub brało udział w kilkunastu procesach konsultacyjnych. 9 z nich prowadzonych było w oparciu o zarządzenie Prezydenta Miasta Łodzi. Obok największego procesu partycypacyjnego, którym było tworzenie II Łódzkiego Panelu Obywatelskiego, spectrum konsultacji uwzględniało tematy społeczne: Strategię rozwiązywania problemu bezdomności, Programu rozwoju pieczy zastępczej. Wspólnie z radami osiedli i mieszkańcami konsultowaliśmy zmiany statutów jednostek pomocniczych. Przedmiotem konsultacji był także Program opieki nad zabytkami poparty spacerem badawczym oraz aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji. Ważnymi procesami były także konsultacje społeczne miejskich polityk: sportu, zdrowia i kultury.

W 2023 r. Miasto organizowało szereg spotkań poświęconych kwestii planowania przestrzennego oraz adaptowania miasta do zmian klimatu. Modernizacja Placu Dąbrowskiego, odbetonowanie śródmiejskich kwartałów i przystanku Centrum - każde ze spotkań działań miało wymiar edukacyjny (związany ze strategicznym celem „rozwój miasta do wewnątrz”, zapisanym w Strategii Rozwoju Przestrzennego oraz innymi uwarunkowaniami prawnymi, m.in. bezpieczeństwem ppoż., dostępnością dla osób z niepełnosprawnościami etc.), informacyjny (również w kontekście szerszych, systemowych działań wokół omawianego tematu) oraz partycypacyjny – spotkania stanowiły próbę stworzenia optymalnej dla mieszkańców i mieszkańek odpowiedzi na powstającą w mieście potrzebę, przy zachowaniu norm prawnych, idei miasta kompaktowego oraz dostępnego dla wszystkich.

EDUKACJA OBYWATELSKA, KULTURALNA PRZYCZYNIAJĄCA SIĘ DO ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I POCZUCIA TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ

Spotkania z młodzieżą to ważny element budowania tożsamości lokalnej mieszkańców Łodzi.

Celem warsztatów „Mój głos w mojej sprawie” była nauka wrażliwości – młodzież miała okazję poznać się lepiej, z drugiej poćwiczyć umiejętność patrzenia na codzienność z innej, cudzej perspektywy. Wzmacnialiśmy głos osób z niepełnosprawnością, dodawaliśmy odwagi w działaniu, jak słuchać ich lepiej, nie zabierając głosu za nich? Obywatelskość w naszym przekonaniu to coś więcej. Zaczyna się tam, gdzie zabieramy głos w naszych sprawach, uznajemy inne zdanie w sprawach, które nasze nie są. Obywatelskość, to wspólnota - piękne różnienie się na rzecz jednego celu.

Grupy studentów kierunków socjologia, psychologia i praca socjalna chętnie odwiedzają Fabrykę Aktywności Miejskiej. Podejmują dialog odnośnie III sektora, obywatelskości i podejmowanych działań w Biurze Aktywności Miejskiej.

ŁÓDZKI BUDŻET OBYWATELSKI – PROGRAM ZaprojektujMY

W 2023 roku w ramach łódzkiego Budżetu Obywatelskiego kontynuowany był program projektowania partycypacyjnego ZaprojektujMY. Program zakłada spotkania warsztatowe dla mieszkańców, podczas których wspólnie z komórką merytoryczną i liderami projektów wypracowywane są zalecane wytyczne dla wykonawców zadań. Propozycje bazują na elementach składowych zwycięskich projektów i poruszają zagadnienia od do-

kładnej lokalizacji, przez wykorzystywane materiały, aż po kolorystykę. Spotkania te odbywały się w miejscach realizacji zadań lub w najbliższych obiektach należących do miasta. Program ten ma na celu wypracowanie najbardziej optymalnego rozwiązania mającego społeczne poparcie, a także budowę lokalnej współodpowiedzialności. W 2023 roku objętych działaniem zostało 10 projektów, z których m. in. powstała dokumentacja dotycząca zadań: Zieleniec na Świtezianki (B124RA), SUPER ZJEŹDŹALNIA NA STAWACH JANA (G028CH) czy Plac Zabaw na Nowym Złotnie (P053ZL).

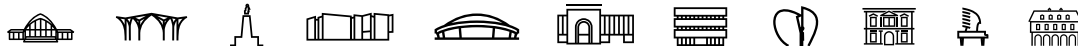
ROZWÓJ INICJATYW GOSPODARCZYCH W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW, INICJATYW Z OBSZARU EKONOMII SPOŁECZNEJ LUB PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH W TYM SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH ORAZ ROZWÓJ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.

Miasto prowadzi szereg działań mających na celu rozwój łódzkich organizacji pozarządowych. Działania te mają charakter zarówno finansowy jak i pozafinansowy. Do najważniejszych działań o charakterze finansowym można zaliczyć zlecenie prowadzenia łódzkiego Centrum Obywatelskiego i łódzkiego Centrum Wolontariatu. W ramach wskazanych działań świadczone jest wsparcie dla organizacji pozarządowych (w tym podmiotów ekonomii społecznej). Kolejnymi przykładami finansowej współpracy mającej na celu rozwój organizacji pozarządowych jest miejski program mikrograntów oraz fundusz wkładów własnych.

Jeżeli chodzi o działania pozafinansowe, to warto wymienić:

- udzielanie organizacjom pozarządowym pomocy w działalności merytorycznej, dotyczącej m.in. zasad funkcjonowania, finansowania oraz nawiązywania kontaktów z in-

- nymi jednostkami administracji publicznej i instytucjami,
- gromadzenie i upowszechnianie wśród organizacji informacji dotyczących współpracy Miasta z sektorem pozarządowym,
- upowszechnianie informacji na temat działalności łódzkich organizacji pozarządowych,
- redagowanie strony internetowej Urzędu Miasta Łodzi, dotyczącej współprac z organizacjami pozarządowymi,
- organizację konkursu na użyczenie lokalu dla organizacji pozarządowych realizujących zadania wpisujące się w strategię i politykę miejskie,
- udostępnianie organizacjom pozarządowym przestrzeni prowadzonej przez Biuro Aktywności Miejskiej Fabryki Aktywności Miejskiej na organizację szkoleń, warsztatów, wystaw, spotkań integracyjnych itp.

POPRAWA JAKOŚCI ZIELENI MIEJSKIEJ POPRAZ PROMOCJĘ WSPÓŁTWORZENIA ZIELENEGO MIASTA PRZEZ JEGO MIESZKAŃCÓW I MIESZKANKI.

- Kolejna edycja miejskich dotacji: od 13 lutego 2023 Łódzianie mogli składać wnioski o dofinansowanie w ramach 2 programów - ZbieraMY deszczówkę i ZazieleniaMY. Pierwsze z dofinansowań dotyczy przedsięwzięć obejmujących systemy do gromadzenia i wykorzystania wód opadowych, w celu ochrony łódzkich zasobów wodnych. Dotacje wykorzystane mogły zostać na: zakup zbiorników na deszczówkę wraz z instalacją do podłączenia do rynny, stworzenie systemów bioretencji, wykonanie nawierzchni przepuszczalnych oraz systemów nawadniania. Program ZazieleniaMY, kierowany do odbiorców mających siedzibę na obszarze rewitalizacji, to działanie służące zmniejszeniu negatywnego zjawiska miejskiej wyspy ciepła, poprzez wprowadzenie zieleni do centrum. Zakres zadań podlegających dofinansowaniu to nasadzenia drzew, krzewów i bylin, zakładanie tąg kwiatowych oraz trawników. Oba programy powstały, by umożliwić łódzianom realizację własnych przedsięwzięć przyczyniających się do ograniczenia negatywnych skutków zmian klimatu i są z powodzeniem kontynuowane. Edycja 2023: - ZbieraMY deszczówkę – podpisano 42 umowy na łączną kwotę 308.730,18 zł; ZazieleniaMY: podpisało 16 umów na łączną kwotę 224,67 tys. zł.
- Ogrody społeczne - w Łodzi w 2021 r. po raz pierwszy uruchomiono system wsparcia dla osób pragnących założyć ogród społeczny. Pomoc polega na zapewnieniu niezbędnych roślin, podłoża i narzędzi do konstrukcji zieleńca oraz fachowe doradztwo przy jego założeniu, a także późniejszej pielęgnacji. Miasto zapewnia wsparcie rzeczowe w kwocie 2.000,00 zł na jeden ogród, z czego nie mniej niż połowa musi być przeznaczona na rośliny, zaś pozostała część - na sprzęt niezbędny do uprawy ogrodu. Miasto realizuje projekt we współpracy z Zespołem Szkół

Rzemiosła w Łodzi. Do tej pory powstały 42 ogrody (mapa – lodz.pl/ekoportal) – 15 w 2021, 15 w 2022 roku oraz 12 w 2023 roku.

- W 2022 r. narodziła się inicjatywa „Galante Sprzątanie Łodzi” - weekendowa akcja sprzątania miejskich terenów zielonych, która zyskała uznanie mieszkańców miasta i jest kontynuowana. Biorą w niej udział urzędnicy, pracownicy miejskich spółek i organizacji kultury, a także wszyscy chętni mieszkańcy miasta. Uczniowie szkół i nauczyciele również włączają się do akcji, porządkując tereny wkoło swoich placówek oraz położone w ich pobliżu parki i zieleńce. W 2023 r. zebrano łącznie ponad 40 ton odpadów.
- Łódzkie Szkoły dla Klimatu. Projekt obejmujący rok szkolny 2022/2023 to pilotaż dedykowany wypracowaniu innowacyjnej metodyki nauczania przez doświadczanie. Całość dopełnia element inwestycyjny – tworzenie zielonych ogrodów edukacyjnych. W projekcie wzięło udział 6 szkół miejskich - 3 szkoły podstawowe i 3 licea. CZĘŚĆ EDUKACYJNA to szkolenia dla nauczycieli i warsztaty dla uczniów, ale przede wszystkim eksperyment edukacyjny wychodzący poza schemat standardowego nauczania. Ponad 100 uczniów wybrało wyzwania, z którymi chcieli się zmierzyć w trakcie doświadczania - dotyczyły one min, oszczędzania wody, prądu, wyboru ekologicznych środków transportu, czy diety roślinnej. Miały one pobudzić do refleksji na temat wartości dóbr, którymi dysponujemy. Nauka poprzez doświadczanie pogłębia efekt edukacyjny, a pomoc psychologa w trakcie eksperymentu oraz podczas jego późniejszego podsumowania, pomogła uczniom lepiej zrozumieć cel doświadczania; CZĘŚĆ INWESTYCYJNA - ogrody edukacyjne dla uczniów to możliwość codziennego obcowania z naturą, dodatkowo zastosowano w nich rozwiązania ekologiczne - zbiorniki na deszczówkę, ogrody deszczowe, elementy re-use z magazynu łódzkiego detalu architektonicznego. Skrzynie do nasadzeń umożliwiają także uczniom tworzenie ogrodów ziołowo-warzywnych, budując jednocześnie poczucie wspólnoty oraz odpowiedzialności za stworzone miejsce. Przestrzenie to przyjazne miejsca do prowadzenia zajęć ekologicznych. Partnerami projektu są Ośrodek Działań Ekologicznych Źródła oraz Echo Investment, w finansowaniu ogrodów pomogły także Dell Technologies oraz PWC. Przed nami druga edycja projektu, w którą włącza się Fundacja Omeny Mensah.

FINANSE MIASTA, BUDŻET, MECHANIZMY I INSTRUMENTY FINANSOWO PRAWNE

W 2023 r. dochody zostały wykonane w 96 % (rok wcześniej w 95 %) planu po zmianach. Zanotowano deficyt operacyjny w wysokości 72,9 mln zł, ale był on znacząco niższy od zaplanowanego (który miał sięgnąć, w pla-

TAB. 20 REALIZACJA BUDŻETU MIASTA

Wyszczególnienie	plan po zmianach	wykonanie	% wykonania w stosunku do planu po zmianach na 2022 r. (6/5)	plan po zmianach	wykonanie	% wykonania w stosunku do planu po zmianach na 2023 r. (9/8)
	2022	2022		2023	2023	
Dochody ogółem	5 693 479 419	5 412 555 853	95%	6 041 262 445	5 804 246 029	96%
- na jednego mieszkańca	8 689	8 260		9 219	8 858	
Wydatki ogółem	6 358 131 201	5 956 639 144	94%	7 291 443 394	6 935 498 868	95%
- na jednego mieszkańca	9 703	9 090		11 127	10 584	
Deficyt / nadwyżka	-664 651 782	-544 083 291	X	-1 250 180 949	-1 131 252 839	X
Nadwyżka operacyjna	136 563 803	165 880 184	121%	-93 993 044	-72 917 074	78%
PIT	1 298 288 572	1 298 288 572	100%	1 093 974 857	1 093 974 857	100%
CIT	135 071 098	135 071 048	100%	190 545 844	190 545 844	100%
Zadłużenie ogółem z tytułu kredytów, pożyczek i obligacji	4 036 388 169	3 936 388 169	98%	4 951 712 920	4 951 712 920	100%
- na jednego mieszkańca	6 160	6 007	X	7 557	7 557	X

Źródło: UMŁ

wg liczby mieszkańców na łodzi 30 VI 2023 r.

nie po zmianach, prawie 94 mln zł). Wyniki finansowe pozostawały nadal na bezpiecznym dla Miasta i jego mieszkańców poziomie. Dochody budżetu według planu po zmianach ogółem wykonano w 96 %, w tym dochody bieżące w 97 % a dochody majątkowe w 89 %. W stosunku do budżetu uchwalonego dochody były wyższe o ponad 5 %.

Wydatki według planu po zmianach ogółem wykonano w 95 %, w tym wydatki bieżące: 97 % wydatki majątkowe 91 %. W stosunku do budżetu uchwalonego wydatki były wyższe o ponad 7 %.

Rok 2023 był ostatnim rokiem, w którym można było dokonać wydatków na projekty dofinansowane z UE w ramach ostatniej perspektywy. W związku tym, w budżecie uchwalonym na wydatki majątkowe, zaplanowano rekordową kwotę 1,87 mld zł, z czego wykonano 1,86 mld złotych. Dla porównania, w roku 2022 wydatki majątkowe łodzi osiągnęły poziom 1,14 mld zł.

Niższy niż zakładano poziom wydatków majątkowych w stosunku do planu po zmianach wynikał z szeregu czynników z którymi borykała się cała gospodarka, takimi jak: opóźnienia w realizacji inwestycji związane z wysoką inflacją (wzrost cen materiałów i usług), brak pracowników, koniecznością renegotiacji kontraktów wynikających z przytoczonych powyżej powodów.

W związku z negatywnymi zjawiskami rynkowymi i związanymi z Polskim Ładem, miasto zanotowało w roku 2023 (wykonanie) deficyt operacyjny na poziomie minus 72,9 mln zł. Był on jednak niższy od zaplanowanego o ponad 21 mln złotych. Wydział Budżetu cały czas w trakcie trwania roku budżetowego utrzymywał dyscyplinę wydatków bieżących co było jednym z głównych warunków

i przesłanek utrzymania dobrych wyników finansowych. Strategicznymi celami polityki budżetowej w roku 2023 były:

- zachowanie polityki miasta w perspektywie długookresowej przy zachowaniu ograniczeń reguł fiskalnych,
- utrzymanie poziomu wyniku operacyjnego budżetu umożliwiającego realizację podjętych już zobowiązań określonych w ramach przedsięwzięć wpisanych obecnie do WPF miasta,
- zapewnienie stabilności finansowej miasta przez odpowiednią kontrolę deficytu i poziomu długu przy jednoczesnym utrzymaniu zdolności do zaciągania, obsługi i spłaty zadłużenia, zapewniającego realizację programu inwestycyjnego miasta,
- koncentracja środków na dokończenie już rozpoczętych zadań inwestycyjnych w szczególności ujętych w ramach przedsięwzięć w WPF miasta łodzi na lata 2023-2050,
- zabezpieczenie wkładów własnych na przygotowanie się do realizacji przedsięwzięć w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027. Jednak brak ostatecznych programów i określonych zasad uzyskiwania środków z UE z nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 spowodowały, że w 2023 roku jak i w Wieloletniej Prognozie Finansowej nie było możliwości uwzględnienia dofinansowania z tego tytułu (za wyjątkiem nielicznych przypadków).

Dla budżetu miasta w 2023 roku bardzo odczuwalne były negatywne skutki finansowe wprowadzenia Polskiego Ładu oraz brak wystarczającego pokrycia wydatków na edukację w ramach przyznanej subwencji oświatowej. W trakcie roku cały czas były podejmowane działania w celu odzyskania dla miasta kwot wydatkowanych na zadania, które powinny być finansowane przez państwo. Miasto Łódź od wielu lat prowadzi postępowanie sędow-

we przeciwko Skarbowi Państwa w celu odzyskania tych środków. Postępowanie w celu odzyskania środków za rok 2016 zakończyło się prawomocnym wyrokiem. Zasądzona kwota wraz z odsetkami wpłynęła na rachunek miasta w kwocie 10,59 mln zł. W grudniu 2022 r. miasto złożyło pozew przeciwko Skarbowi Państwa na kwotę 37,2 mln zł, a kwota roszczenia obejmuje lata 2011-2015. W roku 2023 postępowanie było cały czas w toku. Ponadto 30.06.2023 r. został złożony pozew na kwotę 23,58 mln zł (za lata 2017-2020).

Skoro jednak w roku 2023 zasadniczą sprawą dla miasta było uzyskanie jak największej ilości środków z UE wobec ostatecznego zakończenia w roku 2023 perspektywy finansowania z UE, w tym właśnie celu, w grudniu 2023 roku wyemitowano dodatkowe obligacje o wartości 160 mln zł (zwiększenie zaplanowanych przychodów). Środki z emisji obligacji przeznaczono na wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Wykup obligacji zaplanowano w roku 2024. Organizatorem emisji był bank PEKAO SA.

W celu zapewnienia finansowania wysokich wydatków miasto planowało pierwotnie w roku 2023 wyemitować obligacje na kwotę 849 mln zł. Ostatecznie miasto wyemitowało obligacje na kwotę 1 mld 9 mln zł oraz dodatkowo zaciągnęło pożyczkę na wydatki inwestycyjne w banku BGK na kwotę 100 mln zł.

Podpisując w 2023 roku umowę na emisję obligacji w kwocie 849 mln zł z bankami PEKAO SA i PKO BP miasto mogło wybrać (spośród dwóch zaproponowanych wariantów emisji) ofertę tańszą o 36 mln złotych. Wiązało się to ze spełnieniem warunku wejścia emisji obligacji na Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie do końca marca 2024 roku. Miasto podjęło decyzję o wyborze takiego wariantu i w związku tym obligacje miasta Łodzi zadebiutowały na rynku regulowanym CATALYST w lutym 2024 roku. Do obrotu wprowadzonych zostało 9 serii obligacji wyemitowanych w 2023 roku o łącznej wartości 764,1 mln zł.

Dzięki wejściu na giełdę miasto uzyskało lepsze warunki finansowe, zwiększenie wiarygodności, dodatkową promocję, ułatwienie pozyskiwania kapitału w przyszłości.

W roku 2023 uruchomiono transzę kredytu z Europejskiego Banku Inwestycyjnego w kwocie 200 mln zł. Kontrakt w całości opiewa na kwotę 300 mln zł i jest przeznaczony na finansowanie projektów inwestycyjnych miasta ze szczególnym uwzględnieniem zadań „ekologicznych”. Uruchomienie transzy w wysokości 100 mln zł planowane jest w roku 2024.

W roku 2023 dokonano spłat kredytów, pożyczek oraz wykupiono obligacje na łączną kwotę 267,2 mln zł. Miasto przez cały czas trwania roku budżetowego utrzymywało dyscyplinę wydatków bieżących co było jednym z głównych warunków i przesłanek utrzymania płynności finansowej.

W 2023 roku Miasto Łódź realizowało zadania własne i inne ważne dla rozwoju gminy poprzez 13 spółek ze 100% udziałem Miasta Łodzi, dwie spółki z większościowym udziałem a także dwie spółki z udziałem mniejszościowym. W minionym roku Spółki z udziałem Miasta Łodzi osiągnęły wstępnie (ogólny przewidywany wynik netto) stratę w wysokości 63,5 mln zł. Złożyły się na nią zyski w wysokości ok. 54,3 mln zł i straty sięgające ok. 117,8 mln zł. Przekazane przez Spółki wyniki za 2023 są wielkościami szacowanymi przed zamknięciem ksiąg oraz przed badaniem przez firmy audytorskie i mogą ulec zmianie.

Z 16 spółek 10 uzyskało dodatni wynik, w tym:

- Aqua Park Łódź sp. z o.o. – 17,4 mln zł
- Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne – Łódź sp. z o.o. – 16,1 mln zł
- Łódzka Spółka Infrastrukturalna sp. z o.o. – 8,6 mln zł
- Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A – 6,57 mln zł
- Widzewskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o. – 1,5 mln zł
- łRH „Zjazdowa” S.A.- 1,4 mln zł
- Łódzkie Inwestycje sp. z o.o. - 1,2 mln zł
- Centrum Medyczne im. dr Ludwika Rydygiera sp. z o. o. – 1,0 mln zł
- Łódzkie Centrum Filmowe sp. z o.o. – 0,4 mln zł.
- MPO-Łódź sp. z o.o. – 0,2 mln zł.

Straty wystąpiły w spółkach:

- Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. – 49,5 mln zł
- Port Lotniczy Łódź im. W. Reymonta sp. z o.o. – 40,1 mln zł
- Miejska Arena Kultury i Sportu sp. z o.o. – 15 mln zł
- Bionanopark sp. z o.o. – 5,9 mln zł
- Miejski Ogród Zoologiczny w Łodzi sp. z o.o. – 3,8 mln zł
- EXPO-Łódź sp. z o.o. – 3,6 mln zł.

PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE

Postępowania w partnerstwie publiczno- prywatnym w trakcie procedury:

- „Zaprojektowanie, wybudowanie parkingów dla Miasta Łodzi przy alei Kościuszki 42 i ulicach Wschodniej 62, 64, 67 i Tuwima bez numeru, realizowanego w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego” (zgodnie z Zarządzeniem nr 4385/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 18

czerwca 2020r. z późn. zm.) - W 2023 r. zakończono prace projektowe dla wszystkich parkingów. Partner prywatny pozyskał pozwolenie na budowę dla wszystkich lokalizacji. Strona postępowania odwołała się od decyzji udzielającej pozwolenia na budowę parkingu przy ul. Kościuszki 42. Organ wojewódzki po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego utrzymał w mocy decyzję Prezydenta Miasta Łodzi o udzieleniu pozwolenia na budowę. Strona postępowania wniosła skargę na decyzję Wojewody łódzkiego. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi uchylił zarówno decyzję Wojewody łódzkiego, jak i decyzję Prezydenta Miasta Łodzi. Obecnie akta sprawy wróciły do organu I instancji i postępowanie jest ponownie procedowane. Dokumentacja wymaga poprawek, które inwestor musi uzupełnić. Prace na wszystkich lokalizacjach zostaną podjęte niezwłocznie po dopełnieniu przez wykonawcę ponownie wszelkich wymaganych formalności.

- „Rewitalizacja famułów fabrykanckich przy ul. Ogrodowej w formule partnerstwa publiczno-prywatnego” polegającego na zaprojektowaniu, wyremontowaniu oraz eksploatacji Famułów fabrykanckich przy ul. Ogrodowej 24, 26, 28 w Łodzi”. - Z uwagi na ryzyka, które nastąpiły po ogłoszeniu działań wojskowych w Ukrainie i fakt szybkiego wzrostu cen na materiały budowlane oraz trwające wahania na rynku budowlanym, postępowanie prowadzone w trybie koncesji zostało zakończone na wniosek firmy Strabag.
- „Zaprojektowanie, wybudowanie i eksploatacja nowej siedziby UMŁ przy Rynku Kobro (Nowe Centrum Łodzi) wraz z zaprojektowaniem, wybudowaniem i eksploatacją parkingu podziemnego oraz zaprojektowaniem i zagospodarowaniem płyty Rynku Kobro” - planowany do realizacji w formule PPP - nadal oczekuje na ostateczne rozstrzygnięcia. Docelowym efektem bezpośrednim projektu ma być przeniesienie obecnie rozproszonych w mieście biur urzędu do budynku o ujednoczonym standardzie, lepiej dostępnego dla mieszkańców Łodzi.
- „Zaprojektowanie, wybudowanie oraz eksploatacja ośrodka sportowo - rekreacyjnego na Olechowcie - Janowie w Łodzi” – Cel projektu: Budowa basenu wraz infrastrukturą towarzyszącą oraz zagospodarowaniem terenu u zbiegu ulicy Hetmańskiej i projektowanym biegu ul. Przybyszewskiego, zgodnie z intencjami wyrażonymi przez mieszkańców osiedla na spotkaniach z przedstawicielami Miasta. 11 kwietnia 2024 r. UMŁ poinformował zarząd spółki MIRBUD S.A. o wyborze jej oferty jako projektanta, wykonawcy i podmiotu zajmującego się w ciągu 20 lat utrzymaniem tego obiektu. Będzie on realizowany w formule PPP, jego deklarowana wartość sięgnie 101,5 mln zł brutto, zaś łączna wartość oferty Mirbudu na utrzymanie obiektu w przewidzianym czasie 20 lat (zgodnie z komunikatem spółki), wyniesie 29,5 mln zł brutto. Według wstępnych założeń obiekt przyjmie pierwszych gości

w 2026 roku.

Wdrażanie i promocja karty mieszkańca

Kontynuowano realizację Karty Łodzianina. Projekt Karty Łodzianina prowadzony jest przez łódzką Organizację Turystyczną, firmę technologiczną QB S.C. oraz Urząd Miasta Łodzi. Obecnie w systemie zarejestrowanych jest ponad 320 tys. osób, które mogą korzystać z ofert zniżkowych i specjalnych. W 2023 r. założono 75,15 tys. nowych kont w systemie Karty Łodzianina, co dało na koniec roku 356,21 tys. kont po trzecim roku działania projektu. W 2023 r. do projektu Karty Łodzianina przystąpiło 40 nowych firm. Na koniec roku w projekcie było 290 firm oferujących zniżki dla mieszkańców. W ciągu całego roku mieszkańcy skorzystali z 671,25 tys. zniżek i ulg w Karcie Łodzianina.

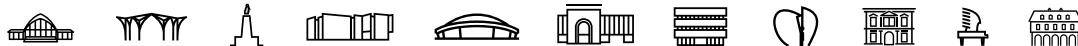
2023 rok był rokiem dalszego rozwoju Karty Łodzianina, a także rozszerzenia funkcjonalności aplikacji. Nastąpił rebranding aplikacji Karty Łodzianina na łódź.pl. Innowacyjność projektu polega na rozwinięciu karty mieszkańca poza ramy „standardowych” zniżek i darmowych usług dla mieszkańców miasta. Aplikacja łódź.pl, to system, dzięki któremu można komunikować się z mieszkańcami, przedstawiać najnowsze newsy i wydarzenia w mieście. Wprowadzono zmiany, aby projekt służył nie tylko obsłudze karty mieszkańca, a stał się aplikacją, która będzie miała wszystko, czego mieszkańiec Łodzi może potrzebować. Projekt wciąż jest rozwijany i planowane są kolejne udogodnienia. Oprócz tego aplikacja obsługuje także zakup biletów MPK, zakup biletów do wielu punktów, czy nawet system zakupu biletów parkingowych.

W ramach działań promocyjnych przeprowadzono dwie akcje specjalne: konkurs dla mieszkańców „600 nagród na 600 lecie miasta Łodzi” (przez dwa miesiące wakacji w zamian za korzystanie ze zniżek w Kł mieszkańcy otrzymywali punkty, które mogli przeznaczyć na wybrane nagrody. W konkursie wzięło udział około 15 000 mieszkańców) oraz „Mikołajki z Kartą Łodzianina”

INFORMACJA DOTYCZĄCA REALIZACJI ZADAŃ Z IX EDYCJI BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

W Łódzkim Budżecie Obywatelskim 2022/2023 wybrano do realizacji 238 projektów na kwotę 26,2 mln zł. W 2023 r.:

- 211 projektów udało się zrealizować w terminie. Projekty te dotyczyły m. in. zagospodarowania zieleni miejskiej, rozbudowy / doposażenia już istniejących miejsc rekreacji,

zakupów książek i audiobooków oraz remontów chodników.

- 27 projektów nie udało się zrealizować w terminie. Brak realizacji zadań wynikał przede wszystkim z problemów związanych z wyborem wykonawców. Zadania te planowane są do zrealizowania w 2024 r.

INFORMACJA NA TEMAT REALIZACJI UCHWAŁ RADY MIEJSKIEJ W ŁODZI

W 2023 roku Rada Miejska podjęła 475 uchwał, w tym 328 uchwał powierzono Prezydentowi do realizacji, z czego 244 uchwały zrealizowano, 76 uchwał jest w trakcie realizacji, natomiast 8 nie zostało zrealizowanych.

Nie zrealizowano następujących uchwał Rady Miejskiej w Łodzi:

- Nr LXXII/2132/23 z dnia 1 lutego 2023 r. w sprawie ustalenia lokalizacji inwestycji mieszkaniowej i inwestycji towarzyszącej przy ulicach Mechanicznej 2/30 i 2/28 oraz Lodowej bez numeru w Łodzi – uchwała została unieważniona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2023 r.;
- Nr LXXII/2133/23 z dnia 1 lutego 2023 r. w sprawie wyznaczenia miejsc do prowadzenia handlu w piątki i soboty przez rolników i ich domowników oraz uchwalenia regulaminu określającego zasady prowadzenia handlu – uchwała została unieważniona rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody łódzkiego z dnia 8 marca 2023 r.;
- Nr LXXII/2135/23 z dnia 1 lutego 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na wydzierżawienie w drodze bezprzetargowej na okres 20 lat, nieruchomości położonej w Łodzi przy ulicy Wileńskiej 53/55 – Wnioskodawca nie złożył podpisu na umowie dzierżawy;
- Nr XXVII/2314/23 z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie

połączenia samorządowych instytucji kultury: Bałuckiego Ośrodka Kultury, Centrum Kultury Młodych, Ośrodka Kultury „Górna”, Poleskiego Ośrodka Sztuki oraz Widzewskich Domów Kultury i utworzenia samorządowej instytucji kultury o nazwie Miejska Strefa Kultury w Łodzi – uchwała została uchylona uchwałą Rady Miejskiej w Łodzi w dniu 30 sierpnia 2023 r.;

- Nr LXXVIII/2345/23 z dnia 5 lipca 2023 r. w sprawie emisji obligacji komunalnych miasta Łodzi – uchwała została uchylona uchwałą Rady Miejskiej w Łodzi w dniu 30 sierpnia 2023 r.;
- Nr LXXXI/2473/23 z dnia 11 października 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na złożenie przez Miasto Łódź wniosków w zakresie pozyskania środków zewnętrznych na Projekty pn. „Rozwój błękitno-zielonej sieci – Dolina Sokołowski” oraz „Odbetonowanie terenów miejskich” w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 - wniosek o dofinansowanie projektu pn. „Rozwój błękitno-zielonej sieci – Dolina Sokołowski” nie zostanie złożony w ramach obecnego naboru;
- Nr LXXXV/2565/23 z dnia 20 grudnia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości budynków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków miasta Łodzi wraz z gruntami pod tymi budynkami i związanymi z nimi budowlami oraz udzielania pomocy de minimis - uchwała została unieważniona uchwałą Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi z dnia 19 stycznia 2024 r.;
- Nr LXXXV/2566/23 z dnia 20 grudnia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości budynków niewpisanych do gminnej ewidencji zabytków miasta Łodzi, w których dokonano remontu elewacji wraz z gruntami pod tymi budynkami i związanymi z nimi budowlami oraz udzielania pomocy de minimis - uchwała została unieważniona uchwałą Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi z dnia 19 stycznia

ŁÓDŹ | 2024